

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
РАДА МОЛОДИХ ВЧЕНИХ

ДЕБЮТ

***ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ СТУДЕНТІВ
ФАКУЛЬТЕТУ ГРЕЦЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ***

Маріуполь - 2017

ББК 94 я 43
УДК 08 (063)

Дебют: Збірник тез доповідей студентів факультету грецької філології за результатами участі в Декаді студентської науки – 2017 / За заг. ред. д.політ.н., проф. К.В. Балабанова, д.е.н., проф. О.В. Булатової. – Маріуполь, 2017. – 196 с.

Редакційна колегія:

к.філол.н., проф. Шепітько С.В., к.філол.н.,
доц. Жарікова Ю.В., к.філол.н., доц. Пєфтїєва О.Ф.,
к.н. з соц. комун., доц. Рудницька Г.В.

Матеріали збірника вісвітлюють результати науково-дослідної роботи студентів МДУ, які присвячені питанням мовознавства, літературознавства, перекладознавства, країнознавства, соціальних комунікацій, педагогічної науки та сучасної психології.

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет Радою молодих вчених Маріупольського державного університету.

Протокол №2 від 31 січня 2017 р.

Редакція не несе відповідальності за авторський стиль тез, опублікованих у збірнику.

© Маріупольський державний
університет, 2017

СЕКЦІЯ
ПРОЯВИ СЛОВА: ЛЕКСИКОЛОГІЧНІ ТА ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧІ СТУДІЇ

УДК 811.14'06'373.7 (043)

Мавроді К. С.

НАЙПОШИРЕНІШІ НОВОГРЕЦЬКІ ПОБАЖАННЯ ДО ДНЯ НАРОДЖЕННЯ

День народження в Україні і Греції святкується по-різному. Перш за все, слід зазначити, що дні народження в Греції не святкуються так активно, як у нас. Головним святом вважаються іменини. Більшість греків носять імена того чи іншого святого і святкують свої іменини раз на рік в день поминання цього святого. Для того, щоб не забути привітати своїх друзів, а це для іменинників дуже важливо, можна користуватися офіційним календарем іменин. Церква періодично поповнює його новими датами, так поступово туди стали потрапляти і деякі давньогрецькі імена. У Греції існує традиція давати дітям імена бабусь і дідусів. Буває таке, що кожна дитина у сім'ї дає одному із своїх дітей ім'я батька чи матері, незалежно від того, як звать його племінників. Тому нерідко двоюрідні брати або сестри носять одне і те ж ім'я. Варто зауважити, що часто імена дітям вибирають в залежності від святого, який є покровителем того чи іншого регіону. Наприклад, на Корфу покровителем є Святий Спиридон. Також слід зауважити, що у більшості чоловічих імен в Греції є також і жіночий варіант: Іоанніс – Іоанна, Георгіос – Георгія, Афанасіос – Афанасія, Константінос – Константіна та ін.

Щодо побажань, у першу чергу, слід дати визначення поняттю. У Академічному тлумачному словнику (1970-1980) термін «побажання» тлумачиться таким чином: «ПОБАЖАННЯ, я, сер. Висловлене, виражене бажання здійснити, одержати, здобути і т. ін. що-небудь» [1, с. 608]. У книзі грецького дослідника Герасимоса Рігатоса «Εθνή&Κατάρα» щодо терміна «побажання» є такі спостереження: «Οι άνθρωποι εύχονται με κάθε ευκαιρία, σε κάθε συγγενικό, φιλικό ή άλλο πρόσωπο για το οποίο υπάρχει καλή διάθεση. Εύχονται για μικρά, ασήμαντα, καθημερινά γεγονότα αλλά και για εξαιρεσιμες, διαβατήριες ή εορταστικές ημέρες και για κάθε εξαιρετικό ή έκτακτο γεγονός» Що можна перекласти як: «Люди бажають що-небудь при кожному зручному випадку, будь-якому родичу, другу або іншій особі, для якого існує гарний настрій. Бажають при малих, тривіальних, повсякденних подіях, а також у виняткові, буденні та святкові дні і з кожної виняткової або непересічної нагоди» [2, с. 15].

Отже, наведемо декілька найпоширеніших прикладів новогрецьких побажань до дня народження:

Χρόνια πολλά! (З днем народження! Дослівно: Довгих років!) – Найпоширеніше побажання, яке греки використовують в усному мовленні, при висловлюванні побажання в усній та письмовій формі, при даруванні листівок, вітальних листів та ін.

Να τα εκατοστήσεις και ό,τι επιθυμείς! (Живи до 100 років і нехай здійсняться всі твої бажання!) – Типове побажання на день народження, яке вживається усіма на святі, щоб привітати іменинника.

Σου εύχομαι ό,τι καλύτερο αυτή την ημέρα των γενεθλίων σου! (Бажаю тобі всього найкращого в день твого народження!) – Поширене побажання, яке вживається при написанні листівок і в якості застільних побажань.

Σου εύχομαι όλες οι επιθυμίες σου να γίνουν πραγματικότητα. Χρόνια πολλά! (Бажаю, щоб усі твої бажання здійснилися. З днем народження!) – Як і попереднє побажання, це вживається за столом та при написанні вітальних листівок і листів.

Σου εύχομαι κάθε ευτυχία και χρόνια πολλά. Απόλαυσε την ημέρα των γενεθλίων σου! (Бажаю тобі щастя і довгих років життя. Насолоджуйся своїм днем народження!) – Типове побажання, яке вживається усіма на святі, за столом тощо.

Χρόνια Πολλά για τα γενέθλιά σου! Σου εύχομαι υγεία, ευτυχία και χαρά! (З Днем народження! Бажаю тобі здоров'я, щастя і радості!) – Поширене побажання на день народження, яке можна почути практично від кожного гостя на святі.

Χαρούμενη Επέτειο! (Вітаємо з Ювілеєм! Дослівно: Радісного ювілею!) – Досить поширене побажання, яке вживається при написанні листів і вітальних листівок.

День народження – це завжди свято у житті кожної людини. Дні народження в Україні та Греції мало чим відрізняються. Але слід зазначити, що в Греції це свято носить також релігійний характер, що пов'язує іменини із святкуванням святих та мучеників.

Література

1. Словник української мови. В 11 тт. / АН УРСР. Інститут мовознавства; за ред. І. К. Білодіда. – Київ : Наукова думка, 1970–1980. – Т. 6, 1975. – 832 с.
2. Ρηγάτος Γεράσιμος Α. Ευχή&Κατάρα / Γεράσιμος Α. Ρηγάτος. – Αθήνα.: Γρ. Μύρτος., 2004. – 180 с.

УДК 833.14*06389.7(035)

Ершова К. А.

АДЪЕКТИВНЫЕ КОМПАРАТИВНЫЕ ФРАЗЕОЛОГИЧЕСКИЕ ЕДИНИЦЫ В НОВОГРЕЧЕСКОМ И УКРАИНСКОМ ЯЗЫКАХ

Адъективные компаративные фразеологические единицы традиционно выделяются в отдельный подкласс фразеологизмов. Адъективные сравнения потому и возникают в языке, что имеется необходимость в передаче дополнительной информации по сравнению с информацией передаваемой первыми компонентами сравнений, взятыми отдельно. Многочисленную тематическую группу в новогреческом и украинском языках составляют ФЕ с прилагательными, обозначающими характер человека. Эти ФЕ можно разделить на 3 основные подгруппы — положительной, отрицательной и нейтральной оценки [1, с. 123].

«Общая семантическая асимметрия фразеологической системы (сдвиг в сторону отрицательных значений) может быть объяснена более острой и дифференцированной эмоциональной и речемыслительной реакцией людей именно на отрицательные явления, а также характерной для стрессовых, т.е. резко отрицательных эмоциональных состояний, тенденцией к использованию готовых речевых форм и в том числе устойчивых словесных комплексов» [2, с.191].

Например:

серьезный человек — *ένα μεγάλο όπλο* (новогр.); важлива персона, шишка (укр.);
туз — *μεγάλη κάρτα* (новогр.); туз, велика цяця (укр.);
удар в спину — *μα μαχαίριά στην πλάτη* (новогр.); ніж у спину (укр.)

Одной из наиболее распространенных моделей адъективных компаративов является следующая структура: «прилагательное + союз *σαν* (новогр.) та як (укр.) + существительное (или словосочетание)» передает определенные отношения, называя признак и указывая на его степень [3, с. 385].

Первый компонент адъективных сравнений обычно употребляется в своем основном буквальном значении. Второй компонент часто имеет усилительную функцию, так как обозначает степень признака, выраженного первым компонентом. Первый компонент называется основанием сравнения, а второй — объектом сравнения. Союз *σαν* (новогр.) та як (укр.) — связка. Субъект сравнения — переменный элемент, находящийся в тексте.

Например:

чистый как дитя — *αγνός σαν παιδί* (новогр.); чистий як дитя (укр.);
молчаливый как рыба — *άφωνος σαν ψάρι* (новогр.); безмолвний як дитя (укр.);
красный как помидор — *κόκκινος σαν παντζάρι* (новогр.); червоний як помідор (укр.).

Литература

1. Арсентьева Е. Ф. Сопоставительный анализ фразеологических единиц: на материале фразеологических единиц, семантически ориентированных на человека / Е.Ф. Арсентьева.- Казань : Изд-во Казан. ун-та, 1989. — 123с.
2. Артемова А.Ф. Значение фразеологических единиц и их прагматический потенциал: Дис. д- ра филол.наук – С.-Петербург, 1991. – 191с.
3. Долгова А.О. Грамматическая и лексико-семантическая структура устойчивых сравнений как класса фразеологических оборотов (на материале русского, английского и

УДК 811.14'06'373.45(043)

Харченко Л. Г.

ІНШОМОВНІ СЛОВА В НОВОГРЕЦЬКІЙ МОВІ

Словниковий склад мови, безпосередньо відображаючи у мові дійсність з її змінами, включає нові слова для позначення нових речей, явищ та процесів. При розгляді питання про вживання іншомовних слів однією із найскладніших проблем завжди було розмежування понять, які позначають даний вид лексики. У лінгвістичній літературі для цього використовують різні терміни: іншомовні вкраплення, запозичення, іноземні слова, варваризми, інтернаціоналізми тощо. Найбільш поширеним терміном для позначення слів, які прийшли в мову з інших мов, є термін запозичення [1].

Запозичення – елемент чужої мови (слово, морфема, синтаксична конструкція), який було перенесено з однієї мови до іншої в результаті мовних контактів, а також сам процес переходу елементів однієї мови до іншої [2, с.229]. Це природний і необхідний процес мовного розвитку. Лексична система мови, порівняно з фонологічною і граматичною системами, розвивається швидко. Однак, далеко не всі запозичення закріплюються у словниковому складі мови. Ті слова, які залишилися, перетерплюють істотні зміни, пристосовуючись до фонетичної, граматичної та лексико-стилістичної системи мови. Запозичення є природним наслідком мовного контакту, як на груповому, так і на індивідуальному рівні.

У сучасному мовознавстві існують зовнішні та внутрішні причини появи запозичень. Зовнішні запозичення з'являються у результаті контакту між народами, зумовлені або близькістю географічного розташування, або потребами спільного розв'язання відповідних політичних, економічних проблем, чи культурним та науковим обміном. Наприклад, у новогрецькій мові словоτο βατόρι походить з італійського слова varogе, слово εσωτερισμός від англійського esotericism, ητσάντα від турецького çanta, η κούρμα від французького courbe, то τσιγκέλι від персидського çangal, η κουστωδία від латинського custodia, υτόμπρος від слов'янського добрый тощо. Внутрішні запозичення – це ті слова, які з'явилися в мові з діалекту тієї ж самої мови.

Розглянемо детальніше зовнішні запозичення новогрецької мови. Турецька, італійська, англійська та французька мови дали більшість зовнішніх запозичень новогрецькій мові. Спочатку великий вплив на грецьку мову мала турецька мова, у всіх видах лексики, через османську окупацію та, безпосередньо, сусідство двох етносів. Вона позичила грецькій дуже багато лінгвістичних особливостей, більшість з яких в даний час адаптовані до лексики і морфології грецької мови. Запозичення, в основному, були зроблені в наступних областях:

- приготування їжі (το γιалаντζί, οι κεφτές, οι μεζές, το ντοντουρμάς, η μπουγάτσα, το κεμπάπ);
- одяг і меблі (ο γιακάς, ο σοφάς, η σόμπα, η τσέπη, το μαγκάλι, το ντιβάνι);
- предмети щоденного використання (τοφλιτζάνι, тотсакмакі, токалакі, ητσάντα);
- людські якості (ο караβανάς, ο μανάβης, ο μουσαφίρης, ο νταγларάς, ο τσοπάνος, η νταντά, ο γουρσουζής, ο μπекρής);
- прізвища (Ο Κάλφας).

З іншої сторони, запозичення з італійської мови, через територіальну близькість та останки венеційського правління, оскільки більшість з них були введені в грецьку мову саме в той часовий період. Запозичення, в основному, були зроблені в таких областях:

- мистецтво і мода (ο βάρδος, η βιόλα, η κομπανία, η φούγκα, το παντελόνι, η φούστα, το κονσέρτο, το σόλο);
- навігація (ο κάβος, ο πουνέντης, η αμπάρα, το καναβάτσο, μπарκάρω, κουμανтάρω, το σινιάλο);

- спорідненість і професії (ο κουνιάδος, ο κουμπάρος, ο μπαρμπέρης, ο μαραγκός, ο πιλότος, ο ταπετσιέρης, ο τερναδόρος);
- їжа (η γκαζόζα, η μουστάρδα, η караμέλα, το κομπόστα, η κρέμα, η πάστα, η σαλάτα, το κουφέτο, το περγαμόντο, το σαλάμι) [3].

Запозичення з англійської та французької мов відбулося не через відношення двох народів, так як вони ніколи не були сусідами, та не співіснували разом. Контакт мов відбувся опосередковано. Відносини між грецькою та англійською мовами почалися ще з кінця 18-го століття, з англійських мандрівників, і продовжувалися під час революції 1821 року. Число лінгвістичних запозичень з англійської мови зросло на початку 20-го століття у зв'язку з поширенням футболу і з масовою міграцією грецького населення до Америки. Після Другої світової війни вплив англо-американських запозичень в новогрецькій мові постійно зростає через дружні відносини між Грецією і США на політичному та економічному рівні. Також велика кількість запозичень з англійської мови, на сьогодні, була взята молоддю через Інтернет, фільми та музику.

Відносини французів з греками розвивалася головним чином після Французької революції, коли французьке інтелектуальне життя було наповнене ліберальними ідеями грецьких науковців. Революція в Греції 1821 року і подальше створення сучасної грецької держави співпало з домінуванням французької мови на міжнародному рівні, в результаті чого офіційна державна грецька мова запозичувала елементи французької мови, брала поняття і предмети матеріальної культури, для якої у давньогрецькій не вистачало термінів. Таким чином, необхідність у використанні запозичень з французької була обумовлена деякими комунікаційними потребами. У той же час, французька мова стала другою мовою освіченого, та єдиною іноземною мовою, яку викладали в грецьких школах до 1950 року. Знання французької вважалося дуже престижним на той час. В області лексики запозичення з французької є наступні:

- одяг (η ζακέτα, η καμπαντίνα, το μαγιό, το ταγέρ, το карό, η γκαρνтарόμπα, το δαντέλα, το μακιγιάζ, το πιζού);
- колір (μπλε, καφέ, μπорντό, ροζ);
- декор (το αμπαζούρ, το σαλόни);
- приготування їжі (το εκλέρ, το κρέπα, το μπон филé, το орντέβρ);
- мистецтво та розваги (η βεντέта, η αφίσα, το колάζ, το μπалάνта, το реситάλ, το втoκцмантér, το σουξé, το піони, το φαβορί);
- спорт (το γκραп pri, το μπoξér, σκι, η τoυρνoυά);
- техніка (το калoрифér, το кoнтér, το мoтér, το ρoυλεμáν, το карμπιραтér) [3].

Також грецька мова отримала деякі фрази з французької мови, які адаптовані до переведення їх на грецькій мові. Приклади виразів: έλαβε χώρα (γαλ. a eulieu), κατά πάσα πιθανότητα (γαλ. selon tou tepro babilite), πήρε διαστάσεις (γαλ. a pris des dimensions), παίρνω ενεργό μέρος (γαλ. prend reune partactive) [4].

Окрім вищезазначених мов, які сильно вплинули на лексико-семантичну систему новогрецької, є також ті мови, які мають дуже незначний вплив. Сьогодні новогрецька містить невелику кількість мовних запозичень з арабської та персидської. Ці запозичення є унікальними для модуля словника, і з наукової точки зору цілком ймовірно, що більшість з цих слів перейшла у новогрецьку мову через турецьку, в якій міститься велика кількість запозичених слів з перської й арабської мов, а також у наш час через європейські мови, такі як французька та іспанська.

Деякі з слів, які найбільш ймовірно, пройшли в грецьку за часів Візантії (до турецького завоювання) є: арабського походження: ο αμράς, το δράμι, το ζάρι, το караβάνι, Κοράνιο, та персидського походження: η αγγαρεία και ο ταφτάς.

Персидські і арабські слова, які пройшли через турецьку або через європейські мови, в сучасній грецькій мові та її діалектах присутні в набагато більшій кількості, ніж їх попередники. Найпоширеніші з них – η άλγεβρα, ο αλκαλικός, ο αμράς, το ζενίθ, το караβάνι,

οι μιναρές, το μαγαζί, το παζάρι, το τσόφλι, το χασίσι, η χημεία (арабські запозичення), το αχούρι, το ντιβάνι, ο μπόλικος, το παπούτσι, ο τραχανάς (персидські).

Доволі обмежене число лексичних запозичень дали єврейська, індійська мови і дуже мало слів дали китайська та японська мови. Слова єврейського походження – ο βερζεβούλης, το Σάββατο, ο σατανάς і багато іншої лексики, яка пов'язана з релігією (αλληλουα, αμήν, το χειρουβείμ), також власні імена (Ο Ιωάννης, Η Μαρία), індійського походження вважаються слова η γιόγκα, η ζούγκλα, το μαχαραγιάς, η παγόδα, το πιτζάμα, японські слова – το κιμονό, το χαρακίρι, китайські слова – το τσάι, ο μανδαρίνος, та російські запозичення – το μαζούτ, ο μπολσεβίκος, η προβοκάτσια, ο τσάρος, η φράζια.

Запозичення є найбільш важливим соціолінгвістичним явищем у відносинах між мовами і є цінним фактором в еволюції мов і лексичного збагачення мови, яке має необхідні елементи для декларації нових понять або речей. В наш час явище запозичення зростає дуже швидко через розповсюдження засобів масової інформації та співпраці між народами.

Література

1. Скорейко-Свірська І. П. До питань про класифікацію запозичень [Електронний ресурс]. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: www.pdaa.edu.ua
2. Кочерган М. П. Вступ до мовознавства / Михайло Петрович Кочерган – Біла Церква: Академія, 2001. – 367 с.
3. Μπαμπινιώτης Γ. Ετυμολογικό Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας / Γεώργιος Μπαμπινιώτης – Αθήνα: Κέντρο Λεξικολογίας, 2002. – 2031 с.
4. Παπαναστασίου Γ. Γλωσσικός δανεισμός [Електронний ресурс]. – 2001. – Режим доступу до ресурсу: www.greek-language.gr

УДК 811.14'06'37(043)

Галіцина А. О.

КЛАСИФІКАЦІЯ ПАРЕМІЙ НА ПОЗНАЧЕННЯ ПОР РОКУ ТА МІСЯЦІВ

Прислів'я — невід'ємна частина культури будь-якого народу. Вони вбирають в себе історію народу, відображають і фіксують всі етапи його історичного розвитку, передають дух і енергію людей, які розмовляють певною мовою, особливості їхнього менталітету і ставлення до життя.

Прислів'я — неоціненна скарбниця народної мудрості. Кожне покоління вносить у цю невичерпну скарбницю нові коштовні діаманти, що збагачують культуру народу. Як витвір народного генія вони супроводжують людство від сивої давнини і до наших днів. Сила, мудрість і поетична краса прислів'я — це вияв народного розуму й гумору, влучності й дотепності народного слова.

Зміст прислів'їв невичерпний. У них відображено багатогранність життя, побуту, звичаїв народу, його історія, мораль. «Багатовіковий досвід трудового люду, його творча снага, сила духу, біль і гнів, боротьба, страждання, мрії, — відзначав О.Т. Гончар, — усе це зафіксоване в слові, в народній пісні, думі, прислів'ї і повнозерному народному афоризмі», В.І. Даль зазначив, що прислів'я — це коротенька притча, судження, вирок, повчання, висловлене натяком і пущене в обіг. В.І. Даль, аналізуючи глибинні структури прислів'їв, їх автосемантичність, однозначність, говорить про наявність зафіксованих у змісті прислів'їв культурних концептів, ціннісних вимірів, що дозволяють виділити рамки їх вживання. Багатоаспектна природа прислів'їв, пише автор, була б неповною без акценту на їх поведінку в динаміці мови, без акценту на актуалізації семантики прислів'їв у тексті і зміну їх формальних характеристик. [1]

З плином часу прислів'я змінювались, шліфували свою форму. Постійно відбираючи і осмислюючи найтипівіші явища природи й людського буття, народ свої спостереження закріплював у афоризмах і передавав наступним поколінням. Поступово вони ставали кодексом неписаних законів моралі і поведінки. Але, в наші дні прислів'я відображаються все рідше і рідш, тому що мабуть зникли причини їх створення. [2]

Видатний учений-педагог К.Д. Ушинський писав, що в прислів'ях, як у дзеркалі, відтворені всі сторони життя народу — домашня, родинна, польова, лісова, громадська, його потреби, звички, його погляди на природу і людей, на значення всіх явищ життя.

Вивчення прислівниково-приказкових висловів має досить тривалу традицію, що сходить до робіт таких лінгвістів, як О.О. Потебня, І.М. Снегірьов, Ф.І. Буслаєв, В.І. Даль, В.М. Мокиєнко. У працях цих вчених можна знайти чимало цінних спостережень про походження, значення та пізнавальну цінність прислів'їв і приказок.

Паремії - особливі одиниці і знаки мови, необхідні елементи спілкування людей. Ці знаки передають специфічну інформацію, позначають типові життєві і уявні ситуації або відносини між тими чи іншими об'єктами.

Епохи розквіту паремії є давньогрецька (з яких зберіглося досить багато прислів'їв), Середньовічний період і пізній період, особливо під час турецької окупації. [2, с.19-20]

Паремії з повним правом слід віднести до фольклору. Подібно байкам, казкам, легендам і на відміну від слів і фразеологічних зворотів, паремії є тексти, тобто словесні утворення, мають самодостатні значення і можуть вживатися самостійно. Що ж стосується слів і фразеологічних зворотів, то всі вони, в тому числі і найбільш складні з них, як правило, виступають лише як елементи тексту. Як і всі фольклорні тексти, паремії мають тему, за допомогою якої ми маємо змогу розкрити суть і зрозуміти що означає цей вислів.

Структурно-семантичні ознаки прислів'я за визначенням Г.Л. Пермякова:

1. Прислів'я в більшості випадків є достовірним судженням. Подібні судження, як це впливає з робіт Г.Л. Пермякова, зводяться до чотирьох логіко-семіотичний інваріанта, в яких моделюються взаємини між суб'єктами / об'єктами / діями / подіями.

2. Прислів'я мають узагальнений характер судження в традиційній моделі вживання.

3. Відповідно до визначення Г.Л. Пермякова, прислів'я — це «пропозиції, що складаються з одних постійних членів і тому не змінюються і не доповнюються в мові», тобто замкнуті.[4] Однак спостереження за існуванням прислів'їв в ситуаціях проголошення, а також дослідження можливих видозмін паремій дозволяють нам висунути кілька іншу тезу: в контекстах свого проголошення прислів'я здатні трансформуватися відповідно до певних закономірностей.

Аналізуючи прислів'я новогрецької мови на позначення пори року та місяців, ми зробимо спробу семантичної класифікації цих прислів'їв. За семантикою можна виділити 2 найпоширеніших категорії паремій: 1. Погода. 2. Сільське господарство.

Паремії про пори року — енциклопедія хліборобського життя: «Οκτώβρης και δεν έστειρες, σιτάρι λίγο θα 'χεις». Від весняних робіт у полі залежить добробут селянина — «Αν δεν κοπιάσουν γόνατα, καρδιά δε θεραλεύεται». У прислів'ях даються поради, коли розпочинати працю на полі — «Όποιος σπέρνει τον Οκτώβρη έχει οχτώ σειρές στ' αλώνι», «Του τρυγητή, του αμπελουργού πάνε χαλάλι οι κόποι».

У прислів'ях про погоду ми дізнаємося про багатство і красу природи, дощу, снігу: «Ένα χελιδόνι δε φέρνει την άνοιξη». Осінь пов'язана з дощами — «Οκτώβρης βροχερός, Οκτώβρης καρπερός», «Το Σεπτέμβρη τα σταφύλια, τον Οκτώβρη τα κουδούνια», а зима — з холодами: «Βαρός χειμώνας,βαρό καλοκαίρι».

Але деякі паремії можуть відноситися і до категорії, що позначає погоду, і до категорії, яка відноситься до сільського господарства — «Χιόνι του Δεκεμβρίου, χρυσάφι του καλοκαιριού» .

Роблячи висновок можемо сказати, що основні різновиди паремій, традиційно розглядаються як частина загального фразеологічного фонду мови. Вони живуть в народі століттями і передаються від покоління до покоління. Змінюється навколишнє життя, але суть людських відносин, характерів, основних сімейних і загальних цінностей залишається колишньою. Прислів'я характеризують найважливіші для людини сторони життя, причому характеризують неупереджено, а емоційно висловлюють безліч відтінків стосунків до базових цінностей. [3]

Важливо підкреслити, що значною роллю прислів'їв і приказок, є те, що вони володіють образною основою і характеризуються експресивністю у виконанні комунікативних функцій. Вони зберігають здатність сигналізувати про типову ситуації або відношення між речами. Вживання прислів'їв і приказок у мові здатне передати індивідуальну думку, охарактеризувати, оцінити якийсь об'єкт промови, зробити висловлювання виразним і підвищити його дієвість.

Прислів'я невіддільні від життя людини, як і її мова, пісня. Вони свідчать про гострий розум народу, його глибокі естетичні почуття, багатий духовний світ і високу мораль. Це велике народне багатство, справжній скарб, який народ свято береже і передає своїм дітям і онукам.

Література

1. Даль В.І. Прислів'я російського народу: Збірник у 2х т. / Володимир Іванович Даль — М., 1984. - 130 с.
2. Χαράλαμπος Π. Συμεωνίδης Εισαγωγή στην ελληνική φρασεολογία / Συμεωνίδης Χαράλαμπος. — Κώδικας Θεσσαλίκης 2000 σ.19-21
3. Алефиренко Н.Ф. Фразеология и паремиология: учебное пособие бакалаврского уровня филологического образования / Николай Фёдорович Алефиренко, Наталья Николаевна Семененко. — М., Флинта: Наука, 2009. — 344 с.
4. Пермяков Г.Л. К вопросу о структуре паремиологического фонда // Типологические исследования по фольклору: Сб.ст. — М., 1975.
5. Παροιμίες [Електронний ресурс] — Режим доступу до ресурсу: <http://ellinika.gnu.org.ua/ru/paroimies.html>
6. Παροιμίες [Електронний ресурс] — Режим доступу до ресурсу: <http://laogra-ika.webnode.gr/>

УДК 811.14'06'373.2(043)

Перушко В. І.

ОНОМАТОПЕЯ

Ономатопея (грец. Ονοματοποιία від ὄνομα «ім'я» + ποιέω «роблю, творю») — слово, що є результатом звуконаслідування, а також процес творення таких слів. Найчастіше ономатопеїстичною є лексика, яка прямо пов'язана з істотами або предметами – джерелами звуку.

Ономатопея — процес імітації засобами мови різних позамовних звукових явищ, а також самі слова, що є результатом звуконаслідування. Із самого визначення випливає, що ономатопеї звучанням нагадують названі ними дії: *хроніти, ахати, шипіти, хихикати, цокати* і т. д.

Прямий вияв ономатопеї як зв'язку звучання і його змісту спостерігається в казках, загадках, скоромовках.

У художньому тексті ономатопея як евфонічна фігура вживається рідко:

Хлип... хлип...

Дайте мені на хліб!

Кормителі!

Хай царствують ваші родителі

Вічно,

А я денно і нічно

За них

хлип... хлип...

Дайте мені на хліб...

Не минайте!

Є. Плужник

Частіше цей прийом вживається для досягнення акустичного ефекту при зображенні певних явищ, які з цими звуками не мають прямого зв'язку і лише віддалено нагадують їх:

Я стою на кручі! —

За рікою дзвони:
Жду твоїх вітрил я —
Тінь там тоне, тінь там десь...

П. Тичина

Умовно ономатопеї можна розділити на кілька підвидів:

- Одні передають звучання людського голосу (*ахати, хихикати*);
- Інші наслідують звукам тварин (*хрюкати, гавкати, чірікати, нявкати*);
- Треті імітують звуки неживої природи (*стукати, скрипіти*).

З точки зору граматики ономатопеї являють собою іменники та дієслова, утворені від вигуків («бух!» — «бухнути»). Головне завдання цих засобів виразності – точно передавати звукові відчуття від дій, що відбуваються.

Значення ономотопій у художній мові зазвичай підсилюють їх фонетичним оточенням: часто звукову виразність слова підкреслюють сусідні алітерації (повторення однакових і однорідних приголосних у реченні).

Найбільший ефект звуконаслідування дає в тому випадку, якщо звукове зближення слів підкріплює зміст фрази. Коли звуконаслідування народжується з самого контексту, воно сприймається як природне і гармонійне вираження думки.

Незважаючи на виразність багатьох ономотопей, їх естетичну функцію не слід переоцінювати – це всього лише один з приватних способів створення виразного ефекту.

Ономатопеїчна лексика розрізняється в різних мовах, причому ці відмінності лише частково пояснюються відмінностями фонологічних систем. Особливий інтерес в цьому відношенні представляє передача звуків, що вигукуються найбільш поширеними тваринами, оскільки її можна простежити у великому числі мов різного складу і походження.

Тепер розглянемо декілька прикладів в грецькій мові:

- *γάτα* - «*νιαούρισμα*»
- *πουλί* - «*τιτίβισμα*»
- *κοτόπουλο* - «*κακάρισμα*»
- *περιστέρι* - «*γουργούρισμα*»
- *σκυλί* - «*κρόκη*»
- *λιοντάρι* - «*βρυχησμός*»

Література

1. Гаценко І. О. Ономотопея як репрезентація звукосфери в мові / І. О. Гаценко. – Вінниця: ТОВ Фірма \"Планер\", 2013. – (Філологія (мовознавство); вип. 17).
2. Олійник І. С. Словник лінгвістичних термінів / І. С. Олійник. – Київ: Вища школа, 1985.
3. Гром'як Р. Т. Літературознавчий словник-довідник / Р. Т. Гром'як. – Київ: ВЦ «Академія», 2007.
4. Άλλοι τρόποι σχηματισμού λέξεων – Αθήνα: Οργανισμός εκδοσεώς διδακτικών βιβλίων, 1971.

УДК 821.14-36'06:316.647.8(043)

Лаго Л. И.

СТЕРЕОТИПЫ В ГРЕЧЕСКИХ АНЕКДОТАХ

Каждый человек принадлежит к определённой национальной культуре, включающей национальные традиции, язык, историю, литературу. Экономические, культурные и научные контакты стран и их народов делают актуальными темы, связанные с исследованием межкультурных коммуникаций, соотношения языков и культур, изучением языковой личности.

Язык и культура являются основополагающими категориями лингвокультурологии – одного из ведущих направлений лингвистических исследований. Таким образом, в концепции «язык и культура» сходятся интересы всех наук о человеке, это та сквозная идея, которая разрушает границы между дисциплинами, изучающими человека, поскольку нельзя изучать человека вне его языка. Язык представляет собой главную форму выражения и существования национальной культуры.

Язык есть важнейший способ формирования и существования знаний человека о мире. Отражая в процессе деятельности объективный мир, человек фиксирует в языке результаты познания.

Не существует четко разработанных методологий описания языковой картины мира. Не проведена еще четкая грань между языковой и другими картинами мира. [1]

В понимании явлений «языковая картина мира» и «ценностная картина мира» немаловажную роль играет понятие «стереотип». Большинство словарей отмечает, что слово «стереотип» имеет негативное значение. В качестве примера можно привести определение стереотипа, которое дает словарь-справочник по психологии: «Стереотип – жесткое, часто упрощенное представление о конкретной группе или категории людей.» Поскольку мы вообще склонны к упрощениям, то формируем стереотипы для большей предсказуемости поведения других людей.

Термин «стереотип» был введен американским социологом У. Липпманом. Под стереотипом Липпман понимал особую форму восприятия окружающего мира, оказывающую определенное влияние на данные наших чувств до того, как эти данные дойдут до нашего сознания. По мнению Липпмана, человек, пытаясь постичь окружающий его мир во всей его противоречивости, создает «картину в своей голове» относительно тех явлений, которые он непосредственно не наблюдал. [2]

Человек имеет ясное представление о большинстве вещей еще до того, как он с ними непосредственно столкнулся в жизни. Подобные представления-стереотипы формируются под влиянием культурного окружения данного индивидуума.

Если в основе стереотипа находится реальность, то он должен быть относительно устойчив, если же он целиком и полностью ложен, то он должен меняться в зависимости от исторической, международной и даже внутривосточной ситуации в той или иной стране.

Этнические стереотипы не только суммируют определенные сведения, но и выражают эмоциональное отношение к объекту. То, что применительно к своему народу называется разумной экономией, применительно к другим может именоваться скупостью.

Люди воспринимают этнокультурные стереотипы как образцы, которым необходимо соответствовать. [3]

Наиболее популярным источником стереотипных представлений о национальных характерах являются так называемые межнациональные анекдоты, то есть анекдоты, построенные на шаблонном сюжете: представители разных наций, попав в одну и ту же ситуацию, реагируют на нее по-разному, в соответствии с теми чертами их национального характера, которые им приписывают на родине анекдота.

Анекдот представляет собой один из немногих продуктивных жанров современного фольклора, в котором находит отражение национально-культурная специфика определенной лингвокультурной среды. На уровне текста анекдота закреплены нормы поведения, традиционные и социально-психологические установки и этнические представления. Анекдот, будучи текстом, создаваемым народом и для народа, представляет собой отражение стереотипов, сложившихся в той или иной лингвокультурной среде.

Анекдоты на этническую тему представляют собой один из наиболее древних пластов жанра. С древнейших времен человек, осваивая новые территории, вступая в контакты с представителями других народов, постоянно, порой не задумываясь, соотносил себя как носителя своей культуры, с другими людьми.

Анекдот, как и всякий текст, характеризуется определенными жанровыми признаками: стереотипностью формы, содержания и функционирования. Соотношение стереотипных признаков и составляет уникальность анекдота как жанра речевого общения, как явления речевой культуры. [4]

Проанализировав понятие «стереотип» в различных науках, можно отметить, что каждый человек обладает индивидуальным личным опытом, особой формой восприятия окружающего мира, на основе которого в его голове создается так называемая «картина

мира», включаючи в себе об'єктивну частину і суб'єктивну оцінку дійсності індивідуумом. Стереотип є неотъемлемою частиною цієї картини.

Багато дослідників окремо виділяють так звані «ethnic jokes» - це анекдоти, розповідають про представників різних етнічних груп. "Етнічні анекдоти" можуть бути двох типів - розповіді про представників однієї етнічної групи і розповіді, що містять порівняння представників різних етнічних груп.

Для другої групи анекдотів характерно маркування представників інших етнічних груп як хитреців або гупців, а іноді також приписування їм стереотипних характеристик даної етнічної групи, не маючи чіткого оціночного характеру. Анекдоти на етнічну тему представляють собою один з найбільш давніх пластів жанру. [1]

З давніх часів людина, освоюючи нові території, вступаючи в контакти з представниками інших народів, постійно, іноді не задумуючись, порівнює себе як носія своєї культури, з іншими людьми.

В кожній етнічній групі існують автостереотипи, що відображають те, що люди думають про себе, і гетеростереотипи, що стосуються до іншого народу.

Комічний ефект, що виникає з етнічними анекдотами, ґрунтується на особливостях поведінки представників певної етнічної групи. Деякі етнічні анекдоти складаються без злого умыслу, з метою підшукати над представниками іноземної культури, інші є агресивними і образливими, і їх можна легко віднести до арсеналу расистів. [2]

Література

1. Степанов Ю. С. Методи і принципи сучасної лінгвістики. / Юрій Сергєєвич Степанов. – Москва: Академія, 1975. – 330 с.
2. Стернін І. А. Комунікативне поведіння в структурі національної культури / Іосиф Абрамович Стернін. – Москва: Проект, 2000. – 113 с
3. Платонов А. П. Етнічна психологія / Андрій Платонович Платонов. – Санкт-Петербург: Пресс, 2001. – 320 с.
4. Прохоров Ю. Е. Національні соціокультурні стереотипи мовного спілкування і їх роль в навчанні російській мові іноземців. / Юрій Євгенєвич Прохоров. – Москва: Ікар, 1997. – 228 с.

УДК 811.14'06'276.6:796.332(043)

Шабан А. В.

ФУТБОЛЬНА ТЕРМІНОЛОГІЯ

У житті кожної людини спорт посідає не останнє місце. Шалені гравці, радісні переможці, ексцентричні спортсмени, або постійні вболівальники – ми усі причасні до спорту. Найпопулярніша гра серед людей будь-якого віку – це, безсумнівно, футбол. На слуху з'являються спортивні терміни, такі повсякденні, як *гол, суддя, стадіон, м'яч, нічия, штанга, фінал*. Рідше чуємо *арбітр, пенальті, офсайд, гандикап, форвард*. Ці терміни вживають лише обізнані у футболі люди.

Цікавий факт, що саме слово «термін» (від лат. terminus) походить від грецького слова *τέρμα* та має такі значення:

- 1) кінцевий стовп на аренах;
- 2) кінець, край, межа;
- 3) підсумок, результат.

Сучасна термінологія футболу почала бурхливо розвиватися в період активного формування спорту як соціального явища, тобто з кінця XIX століття. Саме тоді в Європі відбувалося організаційне оформлення окремих видів спорту: засновувалися спортивні федерації, формували єдині правила змагань, зароджувалася теорія спортивного тренування як наука [1, С.98-100].

Термінологічні одиниці входять в ужиток різними шляхами. Перший шлях – надання статусу термінів загальноповживаним лексичним одиницям рідної мови. Такий варіант освіти термінів не завжди є позитивним, оскільки тут часто мають місце переосмислення, перенесення метонімії, коли слову надається нове значення. З метою диференціації подібних лексичних одиниць терміни часто змінюють форму написання, вимови, відмінювання, наголосу [2, с.10].

Футбольні терміни неоднорідні, вони не співвідносяться із загальноповживаною лексикою. Значна їх частина – загальноповживані слова, які адаптувалися у лексичному значенні до спеціальних понять футболу. Багато футбольних термінів раніше не мали такого значення. Наприклад, *суддя* (службова особа в органах суду, яка виносить вирок у судовій справі), *штанга* (металевий стержень, що використовується як деталь у багатьох інструментах, механізмах, конструкціях), *атака* (навальний напад війська на ворога; вирішальний етап наступу). У процесі термінологізації ці загальні уявлення почали перетворюватися на професійні поняття. Таким чином, *суддя* у футболі набув значення людини, яка контролює процес спортивного змагання, *штанга* – це стійка біля воріт, *атака* – рух футболістів у напрямку до воріт із метою забити гол [3].

Зміст таких слів частково змінювався та розширювався, а позначувані ними поняття іноді віддалялися від свого первинного значення. Досить скористатися французьким корнем слова «спорт», яке дослівно перекладалося як «розвага», «вільне проведення часу», «гра». Нині цей термін позначає фізичні вправи (гімнастика, атлетика, спортивні ігри, туризм), які мають на меті розвиток і зміцнення організму [4].

Більш популярним і виправданим є шлях утворення термінів шляхом запозичення з інших мов. На різних етапах становлення суспільства терміни запозичуються з різних мов. Це зумовлюється різними історичними умовами.

Особливий тип запозичень - вживання слів і словотворчих моделей грецької та латинської мов. Такі терміни утворювалися на різних етапах розвитку мови і в різних терміносфери.

Чимало спортивних термінів мають західноєвропейське походження. В основі багатьох спортивних термінів лежать переважно англійські, французькі та німецькі корені: то *άουτ*, *η πάσα*, то *πέναλτι*, то *δοκάριο*, то *γκολκίπερ*, то *φάουλ*, то *χατ-трик*. А звичні для нас терміни грецького чи латинського походження: *ο διατητής*, *ο επιθετικός*, то *στάδιο*, *η γυμναστική*, *η ακροβασία*, *ο αθλητικός*, *η ολυμπιάδα*, *ο δίσκος*, то *διάθλο*, *ο καπετάνιος* та ін. набули інтернаціонального, міжнародного характеру [5].

Багато футбольних термінів стало закріпиться в лексиці грецької мови. Їх пояснення можна знайти у тлумачному словнику: *ο διατητής*, *η επίθεση*, то *χάντικαп*, то *τέρμα*, *η αντεπίθεση*, *η λίγκα*, то *ματς*, *η πάσα*, то *πέναλτι*, то *στάδιο*. Є такі рідковживані терміни, які зустрічаються лише у пресі або у просторі інтернету: *то αουτсάινтер*, *то γκολκίπερ*, *η ντρίμπла*, *то офсάινт*, *то στόπερ* [5].

У системі індоевропейських мов футбольні терміни запозичувалися дуже часто. Зазвичай термінологія використовувала за джерело англійську мову. Але поряд з англійською, часто вживають італійську, французьку, грецьку мову.

Наведемо приклади мов, із яких запозичувалися слова у футбольній термінології:

- 1) Англіцизми: *то άουτ*, *то αουτсάινтер*, *то хάνтикап*, *то γκολ*, *то γκολκίπερ*, *то ματς*, *то офсάινт*, *то πέναлτι*, *то στόπερ*, *то φάουλ*, *то тап-άουρ*, *то фουтпóл*;
- 2) Францизми: *η πάσα*, *η λίγκα*, *η ρεβάνς*, *то трóпап*;
- 3) Італіцизми: *то катенάτσιο*, *то лімπερο*, *то фινάλε*, *то лаτεράλ*, *φανατικός*;
- 4) Грецизми: *ο διατητής*, *η επίθεση*, *η άμυνα*, *η ισοπαλία*, *то στάδιο*, *η πλευρά*, *ο επιθετικός*, *то δοκάριο*, *ο φίλαθλος*, *η αντεπίθεση*.

Футбольні терміни посідають не останнє місце у термінологічній системі. Проаналізувавши походження слів, бачимо, що основний елемент поповнення лексики футболу – це запозичення. Серед іншомовних запозичень провідну роль відіграють

англіцизми (39%). Існує також багато грецизмів (32%), італіцизмів (16%), та францизмів (13%).

Література

1. Левин Е. А. Футбол как феномен общественно-политической жизни в современном мире / Е. А. Левин. // Известия Санкт-Петербургского государственного экономического университета. – 2015. – С. 98–101
2. Бархударов Л. С. Курс лекцій з теорії перекладу / Л. С. Бархударов, Я. І. Рецкер. – М., 1968. – 263 с.
3. Μπαμπινιώτη Γ. Δ. Λεξικό της νέας Ελληνικής γλώσσας / Γεωργίου Δ. Μπαμπινιώτη. – Αθήνα: Κέντρο Λεξιολογίας, 1998. – 2047 с.
4. Крысин Л. Г. Толковый словарь иностранных слов / Л. Г. Крысин. – М.: Русский язык, 1998.
5. Термины футбольные и их значение [Электронный ресурс] // "ФБ". – 2016. – Режим доступа до ресурсу: <http://fb.ru/>.

УДК 811.14'06'373.7(043)

Новикова А. О.

СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ФО З КОМПОНЕНТОМ «ВОДА» В НОВОГРЕЦЬКІЙ, УКРАЇНСЬКІЙ ТА АНГЛІЙСЬКІЙ МОВАХ

Сучасний розвиток лінгвістики нерозривно пов'язаний із проблемами вивчення фразеології, яка є одним з чи не найдавніших мовних пластів. Фразеологія – порівняно молода лінгвістична дисципліна, основні поняття, обсяг проблематики й об'єкт вивчення якої ще остаточно не визначені. Це пояснюється передусім великою функціональною, семантичною й структурною різноманітністю одиниць, які вважаються стійкими сполуками слів. Основною одиницею фразеології є фразеологічна одиниця (ФО). Під ФО розуміємо відносно стійку структурно-семантичну єдність лексико-граматичних утворень, що характеризується стійкістю словникового складу, експресивністю та відтворюваністю. ФО має свою семантику, яка відрізняється від семантики повнозначного слова: фразеологізми є семантично багатші від окремих слів вільного вживання. Вивчення фразеологізмів як мовних одиниць є прерогативою фразеології, статус якої як науки далекий від однозначного вирішення. Як правило, фразеологічний рівень розглядається в мові як проміжний. Він знаходиться на стику лексико-семантичного і синтаксичного рівнів. Невизначеність статусу фразеології пов'язана з відкритим питанням еквівалентності ФО слову, невизначеності самого терміна, предмета цієї науки та деякими іншими. До вчених, які не виділяють фразеологію як окрему дисципліну, належать Ш. Баллі, В.В. Виноградов, О.І. Смирницький, Є.Д. Поливанов, Л.А. Булаховський. Деякі інші мовознавці роблять спробу виділити фразеологію в окремий ієрархічний рівень мови. До них належать В.Л. Архангельський, М.Ф. Алефіренко, О.В. Кунін та інші. Не можна залишити поза увагою сам термін “фразеологізм”, оскільки він, по-перше, є предметом фразеології як науки, а, по-друге, – об'єктом дослідження. Різні лінгвісти вживають різноманітні терміни (фразеологічна одиниця, фразеологізм, фразема, ідіома, фразеологічний зворот, стійке словосполучення та ін.) для позначення одного і того ж поняття.

Останніми десятиріччями фразеологія привертає до себе увагу дослідників різних міждисциплінарних сфер: мовознавців, істориків, літературознавців. Фразеологія, як і мова взагалі, є надійною схованкою здобутків культури, звичаїв, прагнень і сподівань народу, одним із найважливіших джерел дослідження його минулого життя, вивчення його словесних естетичних цінностей [1, с. 173].

Фразеологізми – це стійкі, зв'язні єдністю цілісного змісту, постійно відтворювані в мовленні сполуки або висловлення, які ґрунтуються на стереотипах етносвідомості, є репрезентами культури народу й у ряді випадків характеризуються образністю й експресивністю [2, с. 694].

Наше дослідження присвячене ФО з компонентом «вода», тому що вода в усі часи

вважалася символічною для людей. Символіка води має глибинний вимір: з одного боку, вона несе очисну функцію, є джерелом життя, з іншого - залишається не підвладною стихією, вселяє страх, що, звичайно ж, знаходить відображення в мові. ФО з компонентом «вода» є одним з найбільш сприятливих об'єктів досліджень лексикології і фразеології. Це пояснюється відносною стабільністю їхнього складу впродовж багатьох століть, достатнім ступенем репрезентативності в лексикографічних джерелах, продуктивністю таких фразеологізмів, високою частотністю їх функціонування в художньому і розмовному мовленні, семантичною і структурно-граматичною різноманітністю. Відомо, що саме вода споконвіку була супутником людини, оскільки люди завжди оселялися там, де була вода: біля озер, річок, морів, океанів. Тому, принаймні, частина ФО з компонентом «вода» має дуже давнє походження і може бути спільною для багатьох, якщо не для всіх народів. У роботі представлено структурні та семантичні класифікації ФО з компонентом «вода» у новогрецькій, українській та англійській мовах. З точки зору структури найбільш продуктивною в новогрецькій мові виявилася модель ФО з компонентом «вода», що має структуру речення, наприклад, Το ήσυχο νερό τρυάει την πέτρα. За семантичною класифікацією виділяють характеристику людини за зовнішніми і внутрішніми якостями, наприклад κοπέλα σαν τα κρύα τα νερά, ήπιε το αμίλητο νερό. Найбільш поширеною в українській мові виявилася модель ФО зі словами як, мов, хоч, наче, наприклад, припав до води, як муха до меду. Семантичний аналіз дозволяє також виділити характеристику людини наприклад, мов облитий зимною водою, як дві краплі води. В англійській мові найбільш продуктивною моделлю є модель зі структурою речення, наприклад, you can lead a horse to water, but you can't make him drink. Семантичні групи ФО зі значенням марно витратити час є найбільш чисельними, наприклад draw water in a sieve. Отже, фразеологічні одиниці – це носії життєвого досвіду нації, що яскраво відображають спостереження над навколишнім світом. Фразеологія будь-якої мови - це цінна лінгвістична спадщина, в якій відбивається бачення світу, національна культура, звичаї і вірування, фантазія і історія народу, що говорить цією мовою.

Література

1. Зорівчак Р. П. Фразеологічна одиниця як перекладознавча категорія / Р. П. Зорівчак. – Л: Вища школа, 1983. – 176 с.
2. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика. Термінологічна енциклопедія / О. О. Селіванова. – Полтава: Довкілля, 2006.

УДК 398.23(=111)(043)=111

Семівол А. О.

ХАРАКТЕРИСТИКА ЯКІСНИХ АДВЕРБІАЛЬНИХ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ НОВОГРЕЦЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВ

Досить велику частину фразеологічного фонду новогрецької та української фразеології складають саме адвербіальні фразеологічні одиниці. Адвербіальними ФО слід вважати ті фразеологізми, в яких головне слово, яке несе смислове навантаження, виражене прислівником.

Як зазначає М. Алефіренко, до адвербіальних належать фраземикількісно- або якісно-обставинної семантики, які характеризуються повною відсутністю морфологічних парадигм і виконують у реченні функції обставин [2,с.62]. Але більш вдалою є класифікація О.Куніна, який поділяє адвербіальні ФО на обставинні та якісні. Якісні адвербіальні ФО – це такі фразеологізми, які позначають ознаки процесу, тобто характеризують його з якісного боку.

Якісні адвербіальні фразеологічні одиниці новогрецької та української мови поділяються на ФО способу дії та ФО міри і ступеня.

Адвербіальні ФО способу дії – це фразеологізми, які відповідають на питання «як,яким способом?», наприклад: у грецькій мові *καλάκαιάγια* «правильно,виключно», *σαντοκλέφτη* «не залишаючи слідів, нишком», *χωρίςδεύτερηκουβέντα* «без заперечень», *στονεύδομοουρανό* «щасливо, дуже захоплено, без тями», *μέσεξάκρες* «приблизно, неточно,

поверхово», *μεανοιχτέσαγκάλες* «з любов'ю, широко, доброзичливо», *μενύχιακαίμεδόντια* «усіма силами, будь-яким способом», *στηζούλα* «потайки», *πλαμκαικάτω* «несподівано, різко» та ін..

В українській мові: *як в аптеці* «дуже точно», *від альфи до омеги* «від початку до кінця», *як білка в колесі* «заклопотано», *з доброго дива, ні за що ні про що, ні сіло ні впало, ні з того ні з сього* «безпричинно», *як у бога за дверима, як вареник у сметані* «безтурботно», *на швидку (скору) руку* «нашвидкоруч», *ні в тин ні в ворота* «недоречно», *на галай-балай, через пень колоду* «як-небудь (абияк)».

З вище наведених прикладів, та з усього проаналізованого матеріалу, можна виділити найбільш поширені конструкції адвербіальних ФО способу дії: «прикметник + іменник», «прийменник + прикметник + іменник», «сполучник + дієслово + прикметник».

Адвербіальні ФО міри і ступеня – це фразеологічні одиниці, які зазвичай відповідають на питання «скільки, як багато?». Наведемо приклади: в грецькій мові *ναφάνεκαλοικότες* «дуже багато, велика кількість», *απότηκορυφήωστανύχια* «з ніг до голови, цілком, повністю», *νιπυαντιλ* «цілком, повністю», *μετηνουρά* «у великій кількості, вдосталь», *άπαζκαδιαπαντός* «раз і назавжди», *απότοπρωίωστοβράδυ* «з ранку до ночі, весь день» та ін.

В українській мові *без ліку, кури не клюють, свині не їдять, хоч лопатою горни (греби, загібай)* «багато», *не густо, як кіт наплакав, котів на сльози, із заячий хвіст, на волосину (волосинку), крапля в морі (в річці)* «мало», *ані краплі* «ніскільки», *з ранку до вечора, від зорі до зорі* «цілий день»

Серед фразеологізмів даної групи найпоширенішою структурою є «прийменник + іменник».

Також однією з характерних особливостей адвербіальних фразеологічних одиниць є велика кількість застарілих форм у конструкції фразеологізму. Це можуть бути прийменники, іменники у давальному відмінку, який на даному етапі розвитку мови не існує, та застарілі прислівники.

Отже проаналізувавши весь наявний матеріал (290 адвербіальних фразеологізмів), було визначено, що приблизно 56% складають якісні адвербіальні фразеологізми.

Література

1. Алефіренко М. Ф. Теоретичні питання фразеології / М. Ф. Алефіренко. – Х. : Вид-во при Харків. держ. ун-ті вид. об'єднання «Вища шк.», 1987. – С. 62-67.
2. Коломиєць М.П., Регушевський Є.С. Словник фразеологічних синонімів/ М.П. Коломиєць, Є.С. Регушевський. – К.,1988. – 199с.
3. Кунин А.В. Курс фразеології сучасного англійського мови / А.В. Кунин. – М. : Высш.шк., 1996. – 381с.
4. Μπαμπινιώτης Γ. Λεξικό της νέας ελληνικής γλώσσας / Γεώργιος Μπαμπινιώτης. – Αθήνα: Κέντρο Λεξικολογίας, 1998. – 2005 σ.

УДК 811.14'06'373.43(043)

Кондрат'єва В. Д.

АВТОРСЬКІ НЕОЛОГІЗМИ В НОВОГРЕЦЬКІЙ МОВІ

Одним із джерел збагачення мови є індивідуальне словотворення. Індивідуально-авторські неологізми варто розглядати як складне явище системного (реалізація словотвірних можливостей, закладених у системі певної мови) і асистемного (не нормативність, функціональна й емоційно - експресивна зумовленість, створення для ситуативних потреб) характеру [1, с. 47], тому вони не так часто поповнюють словник сучасної мови. Індивідуальне словотворення зумовлюється не стільки потребами мови, як знакової системи, скільки потребами письменника, особливостями індивідуально-авторської картини світу. У своїй статті Елена Коллія посилається на А. Анастасіди-Сіміоніди, яка зазначає, що письменники, поети, художники створюють нові шляхи для основної мети, саме тому вони створюють нові слова. А. Хрістофіду стверджує, що неологізми створюються під час поетичного процесу, нові враження безпосередньо пов'язанні з контекстом, саме

контекст дає нам розуміння нового слова. Він зазначав, що поетичні неологізми це підмножини контекстуальних неологізмів [2].

Першим з'явився в сучасній літературі своєрідний стиль Яніса Скарімба. Художньо-образна структура його реалістичного письма формувалася на основі трьох видів словесного мистецтва: літератури, публіцистики й усної народної творчості, і зокрема на багатих ресурсах розмовної народної мови. В його творах багатий і різноманітний арсенал лексико-стилістичних засобів, сюжетних, ситуаційних прийомів, які визначають мистецьку своєрідність його романів, оповідань. Він майстерно застосовує прийом зіставлення та поєднання в межах одного твору різних лексичних «шарів» і стилів — побутової та політичної, літературної та ділової, «протокольно-канцелярської» мови, високого, ліричного і буденного стилів. Так виникла розмаїта художня палітра романів, які відзначаються доступністю, стислістю, ясністю, внутрішнім динамізмом. Прикладом є його перший роман «Маріамплас». Яніс Скарімбас створює нові слова для різних цілей: 1. Показати, як реальність та вигадка можуть знаходитись за межами розуму; 2. Несе у собі тематично важливий мотив; 3. Підкреслити свою присутність у літературі [2].

Автор роману намагається створити мову, якій не підкорялися б жодні правила, яка не має меж. Елена Колліа у своїй статті дає таку класифікацію неологізмів: 1. Шляхом фальсифікації іноземних мов (*γαβριάζω* – анчоус, *Μηλαίδη* – англ. milady, *παρλβουφρανσίζω* – фр. parlez-vous français, *τσατραπατρίζω* – тур. çatra-patra) 2. Словоскладанням (*αγριογυιός* (*άγριος* + *γυιός*), *αεροκρέμομαι* (*αέρας* + *κρέμομαι*), *αλληλοϋποκαθίσταμαι* (*αλληλο* + *υποκαθίσταμαι*), *αρετολόγιο* (*αρετή* + *λόγος*), *αρθρόκνημο* (*άρθρωση* + *κνήμη*)); 3. Префіксальний (*μαστρομουτζουρωτής* (*μαστρο-*), *συμνομομαχητής* (*συν-*),) 4. Звуконаслідування (*Αλαμαπίτζ / Αλαμαπίτζ / Αλαμαπίτζ Ιρλαντάν, μπάλια*); 5. Одна частина мови утворюється від іншої (*νινίστικα* (прислівник утворюється від іменника), *οπουφυγισμός* (іменник утворений виразом - *όπου φύγει φύγει*), *σπασμικός* (прикметник утворений від іменника)) [2].

Щедрий талант видатного письменника здається невичерпним своєю дотепністю, ласкавою усмішкою, гострим сатиричним словом. Його твори несуть людям радість, наснажують оптимізмом, благородними, добрими почуттями. Яніс Скарімбас, вірний високому покликанню, був справжнім новатором свого часу.

Також, серед письменників, які використовували авторські неологізми, в новогрецькій мові можна виділити Євгеніса Тривізаса.

Євгеніс Тривізас юрист, закінчив юридичний факультет Афінського університету політичних і економічних наук, володар магістра юридичних наук (Університетський коледж), доктор юридичних наук. Окрім цього він добре володіє словом та написав понад 100 дитячих книжок, романи (*Ο Ερωτευμένος Πυροσβέστης*), більше 20 п'єс, й лібрето для опер [5, с. 1].

У своїх творах Тривізас використовує реконтекстуалізацію, яка відбувається, коли мова використовується естетично та у манері «грайливості» [5, с. 3].

Георгос Папанданакіс зазначає, що Євгеніс Тривізас у своїх казках використовує алітерацію (*Λουμ Λουμ Μασουλούμ, Τυραντώ, Πιζ Λαξ-Πιξπιξ, Λαξλάξ-Πιξπιξπιξ Λαξαλαξλάξ, Πιξπιξπιξπιξ Λαλαξλαξλαξλάξ, Φον φον Φλου*), для створення імен гереїв (*ο τσάρος Τσατσάροβιτς, Η Δόνα Τερηδόνα, ο βασιλιάς Παχουλούτσικος, ο βαρώνος Φλαφ φον Φλουφ*); та географічних назв (*Ισπεπονία, Φουρφουρεμβέρηη*). Алітерація - повторення подібних за звучанням приголосних у віршованому рядку, строфі для підсилення звукової або інтонаційної виразності й музичності [5, с. 6].

Отже, у творах Євгеніса Тривізаса авторські неологізми виконують поетичну роль, оскільки беруть активну участь у творенні поетичних образів, хоча нерідко і самі виступають словами-образами. Оказіоналізми увиразнюють індивідуально-авторське мовлення, надають експресивності, у відповідному контексті виконують виразну оцінну функцію.

На відміну від інших авторів, Нікос Казандзакіс не захоплюється творенням нових слів із нестандартних елементів і нестандартним способом. Можливо, саме це сприяє швидкому входженню його неологізмів у загальнономовний ужиток. Новотвори Нікос

Καζαντζακίς ρізко не виділяються на фоні загальновідомих слів, не одразу впадають в око, тобто не завжди сприймаються як неологізми [3, с. 905].

Велику кількість неологізмів містить в собі його «Одіссея». Нікос Καζαντζακίς створив сучасний епос, який по суті є продовженням Одіссеї. Ποεμα розкриває тугу і боротьбу письменника, щоб створити епопею, щоб він розглядався як один з найвидатніших творів і став еквівалентом «Οдіссеї», яка була створена Гомером [3, с. 906].

Нові слова в «Οдіссеї» Καζαντζακίς - це спеціальний словник, який містить: похідні слова, складні слова, діалектні слова, ідіоми, неологізми, жаргоні. На основі всієї лексики «Οдіссеї», можна зробити висновки, що це слова які не були занесені до реєстру загальноновживаних слів (στην Κοινή Νέα Ελληνική (ΚΝΕ)) [4].

Νικόλαο Μασιζακίς класифікує неологізми в «Οдіссеї» Καζαντζακίς на три групи: 1. Словоскладання: *κοσμοπαρωρίτη, θαλασσόφρυδο, φεγγαροστάζουν, αναγκαρδιώθη, ακρογιαλοχορέψω, αγριμοκυνηγούσαν, αιτοφτέρουγες, ακροτρεκλίζοντας, ακροπηδάει, ασημοκλείδι, γκρεμοχοχλαδάκια, γιалоξεφαντώσουν, αντζοχοροπηδούσε, ανθρωποφωνοκόπι, γοργοξεπαραλυώ, γλυκοπαραμιλούσε, каμαροζυγιαζόταν, κρασοκατακάθια, μηλομαραμένο, μυαλοζυγιάζει, κατάσπλαχνα, λιγναστράγαλα, κυπαρισσότραφο, μωρομπιστεύουμαι, νεκρογυναικίτη, χρουσοκέφαλα.* 2. Запозичення: *μπλοκάδες* (з нім. Blockade), *λάμπαδο* (від др.-греч. λαμπάς); 3. Звуконаслідування: *αρούλιζε* [3, с. 908].

Отже, ми можемо виділити основні способи творення авторських неологізмів новогрецької мови. У сучасній новогрецькій прозі надзвичайно широко використовуються авторські неологізми, які мають різні способи творення. Яніс Скарімбас та Нікос Καζαντζακίς у своїх творах використовують словоскладання, запозичення та звуконаслідування, тоді як Євгеніс Τριβίζας застосовує аллітеративну етимологію.

Новогрецьке мовознавство стоїть перед невідкладною проблемою вивчення реального внеску кожного визначного письменника у мовотворчий процес. Відсутність конкретних досліджень у цьому плані призвела до апріорного і необґрунтованого применшення ролі діячів літератури в збагаченні літературної мови. Зібраний лексичний матеріал із творів Яніса Скарімбаса, Нікоса Καζαντζακίς та Євгеніса Τριβίζаса (65 неологізмів), дають підстави твердити, що нетермінологічні неологізми в сучасній мові становлять значний відсоток (близько 40%) від загальної кількості лексичних новотворів.

Література

1. Слаба О. В. Актуальні проблеми розвитку неологічної лексики в сучасній німецькій мові / О. В. Слаба. // Науковий вісник кафедри Юнеско КНЛУ Серія Філологія.. – 2014. – №29. – С. 110.

2. Κόλλια Ε. Οι νεολογισμοί ως στοιχείο ύφους στο μυθιστόρημα Μαριάμπας του Γιάννη Σκαρίμπα [електронний ресурс] / Ελένη Κόλλια. - περιοδικό με αφητηρία την Ελλάδα, 10 Φεβρουάριος 2014 – Режим доступу: <http://www.chronosmag.eu/index.php/ll-lgs-s-f-s-ths-p-g-sp.html>

3. Μαθιουδάκης Ν. ΠΟΙΗΤΙΚΟΙ ΝΕΟΛΟΓΙΣΜΟΙ ΣΤΗΝ ‘ΟΔΥΣΣΕΙΑ’ ΤΟΥ ΝΙΚΟΥ ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗ: ΧΙΛΙΑΔΕΣ ΑΘΗΣΑΥΡΙΣΤΕΣ ΛΕΞΕΙΣ ΑΝΑΖΗΤΟΥΝ ΤΗΝ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΤΟΥΣ / Ν. Μαθιουδάκης. // Komotini Greece: Democritus University of Thrace. – 2012. – №10. – С. 905–918.

4. Μαθιουδάκης Ν. Η επιθετική ταυτότητα του Οδυσσέα στο έπος του Νίκου Καζαντζακίς: μια πρόταση μέσω των ασαφών συνόλων. [Електронний ресурс] / Ν. Μαθιουδάκης, Π. Καμπάκη-Βουγιουκλή // Αθήνα: Ευρωπαϊκή Εταιρεία Νεοελληνικών Σπουδών (ΕΕΝΣ). – 2010. – Режим доступу до ресурсу: http://www.eens.org/?page_id=1873.

Παπαντωνάκης Γ. Ευγένιος Τριβιζάς: Παραμύθια από τη χώρα των χαμένων χαρταετών / Γ. Παπαντωνάκης. // Εργαστήριο Λόγου και Πολιτισμού του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας. – 2007. – №6. – С. 9.

ВЕРБАЛІЗАЦІЯ КОНЦЕПТУ «СІМ'Я» В ГРЕЦЬКИХ, УКРАЇНСЬКИХ ТА АНГЛІЙСЬКИХ ПАРЕМІЯХ

Концепт (лат. Conceptus - «поняття») – це багатозначний термін, який використовується у багатьох галузях: філософії, мистецтві, філології, лінгвістиці. Концепт – це одиниця свідомості та інформаційної структури, що відображає людський досвід; а також «оперативна одиниця пам'яті, всієї картини світу, квант знання.

Культура є унікальною та дуже цікавою складовою частиною історії кожного. Її зв'язок з мовою особливо яскраво можна розглянути на фразеологічному рівні. Тож одним із джерел вивчення як мов, так і характеру та світогляду народу є паремії.

Вербалізація концепту – це процес вираження через звукове позначення символів, опис світу. Концепт виступає «згустком» уявлень, понять, знань, асоціацій, переживань, як одиниця колективного знання (що спрямовує до вищих духовних цінностей), яка має мовне вираження та позначена етнокультурною специфікою. Одним з основних засобів вербалізації концепту більшість вчених визнають фразеологізм, а саме паремії [4, с. 27].

Згідно класичних визначень, паремія (грец. *παροιμία* – прислів'я або лат. *proverbium* – приказка, прислів'я) – це видове позначення фольклорних малих жанрів афористичного спрямування. Паремія – це історія народу, вміщена в стислих, але мудрих висловах. У довготривалому процесі свого формування прислів'я та приказки вмістили все, що пережило людство, що його цікавило від часів його виникнення й до сьогодення. Це – історія, пам'ять, досвід народу тощо. Вони органічно увійшли в нашу пам'ять, закріпилися в ній і стали невід'ємною частиною життя. Більшість паремій пов'язана з безпосереднім соціально-історичним досвідом народних мас.

Грецька, українська та англійська фразеології збагачені великою кількістю паремій та особливе місце займають паремії, що включають у себе концепт «сім'я». Сім'я – це одна з найважливіших форм організації життя людей, яка має фундаментальне значення як для індивіда, особистості, так і для суспільства. Сім'я – це така спільність людей, яка спирається на шлюбний союз, на родинні зв'язки, на різноманітні відносини між чоловіком і дружиною, батьками і дітьми, між самими дітьми, між іншими членами сім'ї, які живуть разом і спільно ведуть господарство. Як відомо, велика роль у формуванні особистості належить сім'ї, її віросповіданню, емоційно-психологічному клімату, що склався в родині, характеру внутрішньо сімейного спілкування й спілкування родини з навколишнім середовищем, авторитету й особистісному прикладу батьків [1, с. 52]. Дуже характерне батьківське піклування щодо дітей різного віку як власної родини, так і чужих. До членів родини належать, крім батьків, ще й дідусі, бабусі, брати, сестри та інші.

Концепт «сім'я» можна вважати універсальним у своєму існуванні в різних культурах, але специфічним за висловом в кожній мові.

Особливе місце концепт «сім'я» займає в грецькій фразеології, де сім'я трактується як духовна цінність. В грецькій фразеології існує різноманіття фразеологізмів, де концепт «сім'я» розуміється з різних точок зору. Особливо можна виділити групу паремій, присвячену відносинам між нареченим і нареченою та взагалі про шлюб. Наприклад: *γάμος χωρίς σφαχτά δε γίνεται; Ο γάμος είναι λαχείο; ο παντρεμένος μετανοεί για φορά, ο ανύπαντρος δύο; Ο γάμος είναι σαν πολιορκημένο φρούριο. Εκείνοι που 'ναι από 'ζω θέλουν να μπουν μέσα κι εκείνοι που 'ναι μέσα θέλουν να βγουν έξω; ο γάμος είναι σαν το φτέρνισμα* [2, с. 2].

В українській мові концепт «сім'я», співвідносний зі складним образом, поняттям, що відбиває специфіку одного з важливих соціальних інститутів, виражається лексико-семантичною групою сім'я, до якої входить система назв спорідненості й свояцтва української мови. Наприклад: *Жінка не чобіт: із ноги не скинеш; Женись на дочці, а не на теці; Як одружився, так і зажурився; Сватає сім, а дівка буде не всім; Сватає сто душ, а чоловіком буде лише один; Дурний сватає, а розумний заміж бере; дівка на порі — женихи на дворі; Дитина плаче, а матері боляче; У дитини заболить пальчик, а у матері – серце;*

Любов матері і на відстані гріє; Без сім'ї нема щастя на землі; Діти - окраса дому; Добрі діти - батькам вінець, а злі діти – кінець [3, с. 1].

Щодо англійської культури найбільш виділяють тематичну групу паремій з концептом «сім'я», присвячених вихованню дітей. В англійській родині не захищають дитину від зовнішнього світу, в пріоритеті вплив соціального середовища. Дитина змалечку відчуває себе самостійною, соціально відповідальною особистістю. Велику роль в англійській сім'ї відіграє батько, який вважається учителем і наставником для дітей. Наведемо приклади таких паремій: *Every father remember that one day his son will follow his example instead of his advic; Like father, like son; Children are poor men's riches; Parents are patterns; A tree must be bens while young; Give a child his will and he'll turn ill; Little children, little sorrow, big children, big sorrow.*

Отже, роблячи висновок, можна виділили такі факти, що у фразеології усіх трьох мов особливе місце займає концепт «сім'я», де сім'я трактується як духовна цінність. У фразеології усіх народів існує різноманіття фразеологізмів, де концепт «сім'я» розуміється з різних точок зору. Потрібно відзначити, що характерною відмінністю є система виховання дітей в Україні, Греції та Англії. В Англії виховання дітей можна назвати соціально-адаптованим, де діти з дитинства привчені до самостійності, в той час як в українських і грецьких сім'ях дитина є центром турботи всіх членів сім'ї. Однак, тема сім'ї та подружжя дуже популярна та актуальна як у грецькій та українській фразеологіях, так і в англійській, які сповнені пареміями про родинні відносини.

Література

1. Авдоница Л. Н., Костіна А.Є. Номінативний поле концепту «сім'я» у російській і англійській культурі // Молодий вчений /Л.Н. Авдоница, А. Є. Костіна. – 2015. – №15. – С. 657–659.
2. Довідник цікавих фактів та корисних знань [електронний ресурс] // Прислів'я та приказки про родину. 2013. С. 1. – Режим доступу: <http://dovidka.biz.ua/prisliv-ya-ta-prikazki-pro-rodinu>
3. Мещерская Е. Н. Психология семейных отношений / Е.Н. Мещерская. – М., 1981. – С. 101– 102.
4. Попова З.Д., Стернин І.А. Поняття «концепт» в лінгвістичних дослідженнях / З.Д. Попова, І.А. Стернин. – Воронеж : ВДУ, 1999. – 30 с.
5. Δημήτρης Τσίγαρας. Αδέλφια: Μια σχέση που δε ξεριζώνεται [електронний ресурс] // Η εφημερίδα του Βαλτινού. 2013. 14 Φεβ. С. 2. – Режим доступу: <http://www.sansimera.gr/proverbs/categories/155>

УДК 811.14'06'373.7(043)

Ліпська О. Е.

КЛАСИФІКАЦІЯ ПАРЕМІЙ НОВОГРЕЦЬКОЇ МОВИ НА ПОЗНАЧЕННЯ КОНЦЕПТУ «ДРУЖБА»

Для вивчення лексем, що входять до складу лексико-семантичного поля «дружба», ми користуватимемося терміном, запропонованим О. Селівановою – об'єднання лексичних одиниць певної частини мови за спільністю значення, що має своє ядро і периферію [1, с. 153].

Ядерна зона – це синоніми до слова «дружба», а також всі похідні лексеми.

Периферійна зона – це слова, схожі за семантикою, описові словосполучення[1, с. 155].

В грецькій мові «дружба» – філіа трактується як дружні стосунки, товариство, дружні відносини між державами, дружелюбність, миролюбність). Слово філос (друг) в грецькій мові означає «той, хто знаходиться поряд; надає допомогу, сприяння».

У ядерній зоні лексико-семантичного поля поняття «φιλία» перебуває вище згадана лексема «ο φίλος», а в периферійну зону слід поставити слова «σύντροφος» (товариш), «συνδοιπóρος» (супутник), «συνάδελφος» (колега), «εταίρος» (компаньйон), «πάρτηνερ»

(партнер, компаньйон), «σύμμαχος» (союзник), «γνώστος» (знайомий), «κολλητός» (дуже близький друг).

Далі, в другу периферійну зону входять слова, що належать до повсякденної лексики, тобто розмовної мови: «φίλε μου» (старина, друже), «αδερφός» (брат, братан, кент) і таке інше. Зазвичай подібні слова вживаються по відношенню до найбільш близьких друзів.

У третій зоні містяться фразеологізми, стійкі вирази, афоризми, прислів'я тощо. Досить поширеним в грецькій мові є фразеологізм «Είναι κόλος και βρακί» (близький, задушевний друг, приятель). Буквально вираз означає «дупа та брюки», що пояснюється іншим виразом «Είναι νύχι και κρέας», тобто «один іншого вартий». Сюди ж можна віднести фразеологічні звороти субстантивного типу «άγγισμα του αγκώνα στη ζύγιση», що значить «αίσθημα αλληλοϋποστήριξης» (вживається по відношенню до взаємної підтримки й товариству, відношенню спільної участі у якій-небудь справі). Але якщо перекладати цей вислів буквально то він звучатиме як «відчуття ліктя», цей вислів походить з лексики військових, де воно буквально означало відчуття ліктя свого сусіда при знаходженні в строю.

У нашому дослідженні 56% паремій містять в собі лексему «φίλος», яка у більшості випадків несе в собі позитивну оцінку, наприклад: «Ένας παλιός φίλος αξίζει πότερο από δύο καινούργιους», «Δοκίμαζε τους φίλους σου όταν σε βρίσκει η φτώχεια», «Από έχει φίλο μπιστικό, έχει μεγάλο θησαυρό», «Όπου ήρε φίλο ακριβό, ήρε μεγάλο θησαυρό», «Φίλους έχων νομίζε θηθαυρούς έχειν» [2, 3].

Для кращого розуміння значення друга були знайдені приклади паремій, які містять у собі лексему «εχθρός». Кількість знайдених прикладів становить 16% та посідає друге місце після кількості паремій з лексемою «φίλος». Наприклад: «Εχθρος δεν καν καλά ποιήση, κακά έστιν»; «Εχθρου χάρισμα δε διαφέρει από ζημιά» [2].

Трете місце посідають паремії, які містять в собі лексему «φιλία» та становлять 12% прикладів: «Η φιλία φέρνει κι έχθρα», «Η φιλία μας και το πουγγιά μας χώρια», «Στραβός βελόνα γύρευε μέσα σε αχυρώνα κι εσύ φιλία μου ζητάς στον εικοστό αιώνα» [3].

Четверте місце поділяють між собою паремії, які містять в собі лексеми «σύντροφος» і «αδελφός», кількість прикладів знайдених з кожною з цих лексем становить 6%: «Σύντροφος στον άνθρωπο μακάρι να 'ναι ο αδελφός του»; «Μπορεί κανείς να ζήσει χωρίς αδελφό, αλλ' όχι χωρίς φίλο», «Πές μου με ποιόν συναναστρέφεσαι, να σου πω ποιός είσαι. /Πες μου ποιά είναι η συντροφιά σου, να σου πω ποιός είσαι» [2, 3].

П'яте місце посідають паремії, які містять в собі лексему «γείτονας» та становлять 4% наших прикладів: «Ο καλός ο γείτονας είναι κι απ' τον αδελφό σου πίο καλός», «Έχθρό και φθονερό το μάτι των γειτόνων».

Література

1. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія / О.О. Селіванова. – Полтава: Довкілля-К, 2006. – 716 с.
2. Μουλακης Ν. Αρχαιες Ελληνικες Παροιμοιες / Νικος Μουλακης. – Αθήνα: Το κέντρον, 1994. – 229 σ.
3. Στρατης Μ. Παροιμιες / Μιχαλης Στρατης. – Θεσσαλονικη: Μικρός Ιανός, 2006. – 253 σ.

УДК 811.14'06'373.7-115(042)

Семенова М. Б.

ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ З НУМЕРОЛОГІЧНИМ КОМПОНЕНТОМ У НОВОГРЕЦЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ

У наш час активно досліджується різний фразеологічний матеріал, поглиблюється обґрунтування ряду важливих теоретичних положень, насамперед пов'язаних з основними ознаками фразеологізмів, принципами систематизації, встановленням спільних і відмінних рис між фразеологічними й іншими одиницями мови, аналізуються семантичні, структурно граматичні та стилістичні особливості фразеологічних зворотів, розробляються питання етимологізації фразеологізмів [1, с. 54].

Треба зазначити, що прислів'я - це накопичений досвід тисяч людей, і безумовно, вони можуть збагатити знання кожної людини, але це потребує від кожного з нас самостійного аналізу та знаходження правдоподібності цих фразеологізмів. Треба звернути увагу на фразеологізми в новогрецькій мові, тому що ми не маємо такої чіткої розділеності, як в українській мові. Серед новогрецьких фразеологізмів виділяють такі групи: 1) фразеологізми, які пов'язані з людськими відносинами: *ο ψεύτης και ο κλέφτης τον πρώτο χρόνο χαίρονται* (букв. брехун і злодій перший час радіє) - ті, хто намагається обдурити своїх побратимів або жити за їх рахунок будуть швидко виявлені і покарані, як злодії; *δво γάιδαροι μαλώνανε σε ζένο αχυρώνα* (букв. два віслюка посварилися через чужу соломку) - люди, які сваряться через іноземні справи, з яких не мають ніякої користі, чи не нагадують ослів, які борються за їжу, яку вони не будуть їсти; *τρία πράγματα δεν κρύβονται: ο έρωτας, ο βήχας και ο παράς* (букв. три речі, які не приховані: любов, кашель і користь) - є кілька ситуацій, які людина намагається, але не може приховати. Любов, тому що вона прикрашає і робить людину щасливішою, кашель буде душити і гроші, тому що людина почне їх витратити; 2) фразеологізми, які пов'язані з роботою: *όποιος δε θέλει να ζυμώνει δέκα μέρες κοσκινίζει* (букв. той, хто не хоче замішувати десять разів просіє) - прислів'я про тих, хто знаходить різні приводи або рішення, щоб не працювати довго, тому що мають іншу роботу; *μ' ένα σιπάρο, δυο τρυγόνια* (букв. одним каменем двох птахів) – одним пострілом забив двох птахів. Приказка, що каже, що людина щось намагається зробити, а їй вдається реалізувати дві мети одночасно; *κάλλιο πέντε και στο χέρι παρά δέκα και καρτέρει* (букв. краще п'ять у руці ніж чекати десять) – набагато краще та розумніше мати менше грошей, ніж ризикувати втратити все чекаючи на те, щоб отримати більше; 3) фразеологізми пов'язані з місяцями: *αν κάνει ο Απρίλης δυο νερά κι ο Μάης άλλο ένα, χαρά στο γεωργό πού 'χει πολλά σπαρμένα* (букв. якщо квітень принесе два рази дощ та травень іще один, щастя тому фермеру, який посіяв багато) – якщо є дощі в квітні і травні земля стане дуже родюча і фермери будуть виробляти набагато більше; *αύγουστε καλέ μου μήνα, να 'σουν δύο φορές το χρόνο* (букв. серпень мій хороший місяць, був два рази на рік) - серпень найкрасивіший місяць, що призводить до додаткового потепління.

Наукова систематизація різнорідного фразеологічного матеріалу – одне з актуальних завдань молодій лінгвістичній дисципліни. Науковці, спираючись на ті чи інші ознаки фразеологічних одиниць, дотримуючись певних принципів (семантичного, функціонального, граматичного, генетичного тощо), запропонували ряд класифікаційних схем, що використовуються у теоретичній і методичній літературі. Загального визначення в науковій літературі набула семантична класифікація В. В.Виноградова, в основу якої покладено принцип нерозкладності семантики фразеологічних одиниць. Являючи собою єдине значення ціле, фразеологічні одиниці не є однаковими з погляду з'єднаності компонентів і співвіднесеності семантики усього вислову з семантикою його окремих складників-компонентів. На цій підставі він виділяє три типи одиниць – фразеологічні зрощення, фразеологічні єдності і фразеологічні сполучення [3, с. 335]. За визначенням В. В. Виноградова, фразеологічні зрощення являють собою «своєрідні складні синтаксичні слова» [2, с. 16].

Отже, використовуючи типи одиниць В. В. Виноградова, ми порівняли фразеологізми у новогрецькій та українській мовах. Ми дізналися, що більшість фразеологізмів є образними висловами. Фразеологічні одиниці не мають внутрішньої форми, як слова з невивідною основою, тому тільки поглибившись в етимологічне дослідження слова, ми можемо з'ясувати схему становлення фразеологічних зрощень та дізнатися, чому саме ці слова-компоненти спонукали появу цілісного значення фразеологізму. Важливим є те, що образність значення, яка сприяє нерозкладності фразеологічного зрощення і фразеологічної єдності, не допускає заміни компонентів фразеологізму без втрати значення цілого, а значить і втрати виразу як мовної одиниці.

Література

1. Соловець Л. О. Джерела фразеологізмів етнокультурного змісту // Лариса Огеївна Соловець // Українська література в школі в ЗОШ. – 2004. – № 8. – С. 52-56.
2. Удовиченко Г.М. (Ред.). Фразеологічний словник української мови: В 2 т. – К., 1984. – С. 16-18.
3. Щербань В.П. Про один із засобів контекстуального перетворення фразеологізмів // Володимир Петрович Щербань // Мовознавство. – 1975. – № 4. – С. 41-45
4. Άννα Ιορδανίδου. Λεξικό της ελληνικής ως ξένης γλώσσας // Άννα Ιορδανίδου. – Αθήνα, 2007. σελ 188-501.

УДК 821/7.08(043)

Головач А. О.

ІНДИВІДУАЛЬНИЙ СТИЛЬ АВТОРА АБО ІДЮСТИЛЬ У ПОРІВНЯННІ З ІДЮЛЕКТОМ

Інтерес дослідників до проблеми творчої позиції людини відносно до системи мови та її виразного потенціалу, який існує багато десятиліть в лінгвостилістиці та теорії художнього тексту і розвивається в нових парадигмах лінгвістики, свідчить про її важливість та актуальність [4, с. 164].

У наукових працях ХХ – початку ХХІ ст. дослідники виявляють мовні засоби художнього моделювання та самоідентифікації особистості в авторських текстах окремих жанрів сучасної літератури, за допомогою когнітивно-семантичного та мовностилістичного аналізу уточнюють конституенти концептуально-мовної картини світу окремого письменника.

Більшість авторів досліджень, присвячених аналізу індивідуальних проявів мовної особистості в тексті, спираються на запропоноване В. В. Виноградовим термінологічне поняття індивідуальний стиль – «структурно єдину та внутрішньо пов'язану систему засобів та форм словесного вираження» [3, с. 105] та розширюють уявлення про підходи до його вивчення в лінгвістиці. Центральним для сучасних робіт є термін ідіостиль, який визначається як індивідуальний авторський стиль письменника або поета. Цей термін може бути співвіднесений з терміном «ідіолект». Досить часто вони використовуються синонімічно, однак частіше визначаються дослідниками по-різному. Відмінності між цими термінами:

1) під ідіолектом розуміється «сукупність формальних та стилістичних особливостей, властивих мовленню окремого носія даної мови <...>, реалізація цієї мови в устах індивіда <...>, єдина мовна реальність, доступна прямому спостереженню» [9, с. 171].

2) під ідіостилем розуміється «індивідуальна манера, спосіб, яким виконаний даний мовленнєвий акт чи твір, в тому числі літературно – художній <...>, що передбачає індивідуальний відбір та комбінацію мовних засобів» [9, с. 494].

Можна виділити два підходи до розгляду співвідношення понять «ідіостиль» та «ідіолект» – більш ранній, пов'язаний з розробками Л. В. Щерби, В.В. Виноградова, Г.О. Винокура, та пізніший, пов'язаний з ідеями генеративної граматики. Останній розглядає ідіостиль та ідіолект як співвідносні між собою поверхневу та глибинну структури або пари «сєнс – текст», або тріади «тема – прийоми виразності – текст». Подана на поверхні кількість пов'язаних між собою мовних факторів, що укладаються в ідіолект, походить функціональним корінням від мовної пам'яті та «генетики лінгвістичного мислення» автора та внаслідок цього виявляється зводним до ієрархічної системи інваріантів, які організують так званий поетичний світ автора, його ідіостиль [5]. У зв'язку з подібним розмежуванням дослідження ідіостилю стало, переважно, прерогативою лінгвопоетики. Дослідники кажуть, що «за широким діапазоном мовних перевтілень творчої індивідуальності завжди можна побачити структуроутворюючий стержень» [10, с. 89], домінанту, яка є «фактором тексту та характеристикою стилю» [6, с. 65].

Виникаючі у ХХ столітті літературний білінгвізм, а також феномен авторського самоперекладу говорять про необхідність побудови більш загальної моделі ідіостилу, і тут виникає проблема мовної особистості, яка повинна розглядатися у всьому різноманітті її проявів. Так, твори одного автора утворюють єдиний мовний простір, межі між окремими сферами якого розуміються з єдності, а не привносяться ззовні [2, с. 78].

У творчості певного автора виділяються тексти, між якими встановлюється відношення семантичної еквівалентності. Зрозуміло, що за такими текстами існує певний інваріантний код, який створює сенс. Цей код задає організацію різних типів семантичної інформації в текстах. Він включає в себе семантичні комплекси, які володіють різноманітною структурою і безпосередньо корелюють з епізодичною, семантичною та вербальною пам'яттю творчого індивіда. Ці особистісні (інваріантні) семантичні комплекси є відношенням адекватності, яке виникає між різними текстовими явищами різних рівнів в рамках певної художньої системи, та в сукупності своїх типів утворюють ієрархічну замкнену систему залежностей, що породжують авторську модель світу – його ідіостиль.

Таким чином, ідіолект можна визначити як сукупність текстів, породжених в певній хронологічній послідовності відповідно до єдиної комплексної мовної системи кожного мовця [1, с. 103].

Ідіостиль відповідно визначається як структура залежностей в своєму розвитку, яка виявляє індивідуальний код іносказання творчої особистості, який багато в чому заданий генетично та залежить від способу мислення даної особистості.

Факт наявності термінів «ідіолект» та «ідіостиль» підкреслює унікальність кожної мовної особистості, індивідуальний сегмент структури якої відрізняє та виділяє окрему особистість з маси собі подібних [8, с. 224].

Література

1. Виноградов В. В. О художественной прозе / Виктор Владимирович Виноградов. – Москва: Госиздат, 1959. – 654 с.
2. Виноградов В. В. О языке художественной прозы / Виктор Владимирович Виноградов. – Москва: Наука, 1980. – 360 с.
3. Виноградов В. В. Стилистика. Теория поэтической речи. Поэтика / Виктор Владимирович Виноградов. – Москва: АН СССР, 1963. – 256 с.
4. Воскобойников В. В. Актуальные аспекты изучения идиостиля в современной лингвистике / Владислав Валерьевич Воскобойников. // Вестник ВолГУ. – 2013. – №11. – С. 164–169.
5. Жолковский А. К. Работы по поэтике выразительности: Инварианты - Тема - Приемы - Текст / А. К. Жолковский, Ю. К. Щеглов. – Москва: Прогресс, 1996. – 344 с.
6. Зорян С. Т. От описания идиолекта - к грамматике идиостиля / Сурен Тигранович Зорян. // Язык русской поэзии ХХ в. Сб. науч. тр. – Москва, 1989. – С. 63–70.
7. Мухин М. Ю. Лексическая статистика и идиостиль автора: корпусное идеографическое исследование (на материале произведений М. Булгакова, В. Набокова, А. Платонова и М. Шолохова) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. філ. наук / Мухин Михаил Юрьевич – Екатеринбург, 2011. – 43 с.
8. Федотова М. А. К вопросу о разграничении понятий идиостиль и идиолект языковой личности / Мария Анатольевна Федотова. // Записки с романо-германської філології. – 2013. – №1. – С. 220–226.
9. Языкознание. Большой энциклопедический словарь./ Под. ред. В.Н. Ярцевой – 2-е изд. – Москва: Больш. Рос. Энциклопедия, – 2000. – 688 с.
10. Якобсон Р. О. Тексты, документы, исследования. / Ред.: Х. Баран, С. И. Гиндин и др. – Москва: РГГУ, 1999. – 920 с.

СЕКЦІЯ
ФУНКЦІОНАЛЬНО-ПРАГМАТИЧНІ, КОГНІТИВНІ ТА ЛІНГВІСТИЧНІ АСПЕКТИ
ДОСЛІДЖЕННЯ НОВОГРЕЦЬКОЇ МОВИ ТА ЇЇ ДІАЛЕКТІВ

УДК 811.14'06'373.46(043)

Харасахал П. Ю.

СИМВОЛІКА КОЛЬОРУ В СТАРОДАВНІЙ ГРЕЦІЇ

Символіка кольору надзвичайно багата, складна і різноманітна, а гамма найтонших відтінків кожного кольору збагачує її ще більше.

Ми звикли, що фарби є естетичним еквівалентом дійсності, але в той же час колір може трактуватися як символ, що натякає на те, що часом не може бути показано, будь-то образ бога, вищих космічних сил або потойбічного буття. Символіка кольору спирається на об'єктивні особливості психіки, на всілякі асоціації, нерідко досить прості: зелене – весна, пробудження, надія; синє – небо, чистота; жовте – сонце і життя; червоне – вогонь і кров; чорне – темрява, страх, неясність, смерть. Така мотивація має в своїй основі звичайний досвід, який доповнюється міфологічними, релігійними та естетичними поглядами. Сказання, стародавні тексти, традиції доносять до нас багатий світ, що змушує художників акцентувати увагу на окремих символічних кольорах. [1, с.231]

В епоху античності формується інше ставлення до кольору. Поряд з тим, що зберігається ставлення до кольору, як релігійно-містичного, магічного символу, виникає також і природниче ставлення. Античні філософи наблизилися до уявлень про кольори, які прийняті сьогодні. Їх теорії про колір поєднують в собі абстрактні символи, наукові міркування і естетичні норми того часу.

Аристотель займався проблемою кольору з великим інтересом. Він виділив три головних кольори: білий, чорний і жовтий. На його думку, білий вважається кольором води, повітря та землі, чорний - руйнування, нерівноваги, перехідності станів. Жовтий колір символізує вогонь. Спостерігаючи за полум'ям, він дійшов висновку, що воно швидше жовте, ніж червоне.

Подібний підхід руйнував містичний ореол кольорів і зводив їх до звичайних явищ фізичного світу. Аристотель присвятив цій темі два свої трактати: «Про кольори» і «Про чуттєве сприйняття». Він був першим, хто спробував онтологічно обґрунтувати феномен світла і кольору, і став першим дослідником теорії змішування кольорів. [2, с.51]

Темою символіки кольорів також цікавився Платон. У його філософській системі переважало ставлення до кольору, як до містичного символу. Визнавав він лише природні кольори і вважав, що кожен з них має певну фігуру.

На думку Платона найгарнішим кольором є білий. Білий і золотий вважалися божественними кольорами, вони символізували благо, щастя, істину, добро і гармонію. Чорний колір був символом зла і лиха.

Червоний - це колір родючості, рослинності і виноробства. Бога Діоніса зображували в такому кольорі в античній Греції.

Дуже подобався грекам жовтий колір. У цей колір вдягалися у святкові дні. Давньогрецький бог Геліос зображувався на сонячній колісниці в жовтих одягах.

Синій вважався чоловічим кольором, їм офарблювалися бороди архаїчних статуї. [3, с.49]

Вважалося, що кольори символізують, позначають темпераменти: червоний - сангвінік, жовтий - холерик, білий - флегматик, чорний - меланхолік. Таким чином, колір доносить до нас важливу частину уявлень про світ. [4, с.109]

Також проблемою кольору цікавився Демокрит – основоположник атомістичного вчення. У його трактаті «Про кольори» головними виступають білий, чорний, червоний і жовто-зелений. Інші утворюються за допомогою змішування цих чотирьох.

За його твердженням, біле – це щось гладке, чорне йому протиставляється. Червоне – якісь речі, зроблені з великих фігур, що накопичують тепло, а жовто-зелене складається з щільного і порожнього. [5, с.317]

Таким чином можна зробити висновок, що в епоху античності в Древній Греції проблема символіки кольорів була досить розвинена. У цей період давньогрецькі вчені намагалися обґрунтувати теорію кольору і змішування кольорів і присвятили цій темі багато своїх відомих робіт. Кожен колір може бути прочитаний, як слово, або витлумачений, як сигнал, знак або символ.

Література

1. Базима Б. А. Колір та психіка / Б. А. Базима – Харків. : Монографія, 2001 – 120с.
2. Білий А. Символізм як світосприйняття/ А. Білий – Москва. : Республіка, 1994 – 528с.
3. Івенс Р. М. Введення в теорію кольору / Р. М. Івенс – Москва. : Мир, 1967 – 456с.
4. Міронова Л. Н. Семантика кольору в еволюції психіки людини / Л. Н. Міронова – Київ. : Б.в. 2004 – с. 103-131
5. Обухов Я. Л. Символіка кольору/ Я. Л. Обухов // Журнал практичної психології. 1996. – № 5. – С. 44-54

УДК 821. 14 " 06 – 343 (043)

Курганська А. С.

СИМВОЛІКА КОЛЬОРУ У РІЗНИХ КУЛЬТУРАХ

В усі часи колір використовувався людьми як символ, будь то багата палітра геральдики або набір символів в світових релігіях. Історично першими з'являються так звані архетипічні значення кольору, засновані на найбільш цінних для людини об'єктах і явищах зовнішнього світу. Як відомо, основна тріада (червоний, білий, чорний) є вихідною з точки зору розвитку колірної сприйняття і розвитку системи кольорових позначень практично у всіх культурах. Кольорові архетипічні концепти пов'язані з такими явищами, які оточують людину, як день і ніч, небо і земля, вогонь і кров, сонце і світло, сніг і вода.

Не випадково, що при описі кольорових категорій А. Вежбицька звертається до таких «універсальних елементів людського досвіду», «універсальних доступних людині зразкам» (моделям), як вогонь, сонце, рослинний світ і небо, так як ці моделі становлять основні точки референції в людській розмові про колір «При кольоровій номінації концепти вогню, сонця, неба і рослинності функціонують як когнітивні зачіпки» [1, с. 284].

Для «синього» і «зеленого» вибір таких аналогів як небо і рослинність, для «жовтого» - сонце, для червоного, правда, в навколишньому світі немає постійного зразка, і хоча завжди залишається постійний зразок якоїсь моделі досвіду - кров, більшість людей не стикаються з кров'ю настільки ж часто, як з небом, сонцем або рослинами, кров не настільки звична людському зору, як, наприклад, вогонь. Тому природно, у багатьох культурах ще більш глибинний зв'язок повинен був встановлен між «червоним» і його найближчим аналогом в людському середовищі, який одночасно культурно і візуально істотний і значущий - вогнем [1, с. 265].

Колір як багатоаспектний і багатофункціональний феномен володіє розвинутою системою, а кольорові позначення відносяться до основних розрядів лексики. Вивчення лінгвокультурного феномена кольорових позначень призвело до утворення спеціалізованого концептуального апарату, дозволяючи розглядати кольорові позначення з різних аспектів. Колір як культурологічний концепт можна віднести до ядерних одиниць картини світу.

Білий колір у багатьох народів символ перемоги або дружби, але не у Індії, Китаї і Японії. Для них це колір трауру, смерті та нещастя. Що стосується червоного кольору - так для народів Далекого Сходу це символ любові, народження, життя. У Китаї червоний колір носять наречені як символ витривалості і віри, а в Індії він символізує чистоту. Європа ж, навпаки, бачить у цьому кольорі гріх і жертвність. Для жителів Південної Африки це колір скорботи, а для Австралійських аборигенів - колір землі. Синім кольором прийнято вважати колір неба, спокою, миру. На заході це колір терпіння, волі, прогресу і єдності. Для Європи синій - це божественний колір, гармонія, єдність, відданість. Для Ірану - навпаки - колір скорботи. Зеленим прийнято вважати здоров'я та витривалість. Як повелося здавна, американці ніколи не домовляться з французами, адже зелений в Америці - це безпека, а у

Франції він символізує злочинність. Чорний, напевно, самий технічний серед всіх кольорів. Його вишуканість і холодність, як правило, посилює інші кольори. Чорний - це відсутність відбитого світла, часто асоціюється з порожнечою. Для західних культур чорний - це зухвалий, холодний і тривожний колір. В Індії, наперекір Європі, цей колір вважається відновником балансу і здоров'я. Він має позитивне значення, уособлює любов, щасливий шлюб, сімейне щастя, навіть здоровий сон і спокій. Але в Таїланді, хоч він практично є сусідами з Індією, це колір невдач.

Кольорова символіка різних епох і культур показує, що кольорові символи досить реалістичні і в різних культурах навіть подібні. У древніх народів кольорова символіка розвивалася паралельно з основною писемністю і формувалася в окремі знакові системи, в яких колір висловлював філософсько-естетичне значення.

Література

1. Вежбицкая А. Язык, культура, познание. / Вежбицкая А.. – М., 1996.
2. Вендина Т.И. Цвет в этнокультурной системе русского, старославянского и древнерусского языков. / Вендина Т.И.. – М., 1999.
3. Вовк О.В. Энциклопедия знаков и символов. / Вовк О.В. – М., 2006.
4. Садыкова Н. Цветообозначения, связанные с названиями цветов у Гомера // Языковая практика и теория языка. Вып.1. / Садыкова Н. М., 1974 – С.18-35

УДК 659.13/.18:005.638.5(047)

Проценко А. В.

ЛЕКСИЧНІ ЗАСОБИ МОВЛЕННЄВОГО МАНІПУЛЮВАННЯ ГРЕЦЬКОЇ ІНТЕРНЕТ-РЕКЛАМИ

Актуальність даної теми цілком очевидна, адже існує велика кількість робіт, які розглядають проблеми маніпуляцій в Інтернет-рекламі.

Маніпуляція — це спосіб панування духовного впливу на людей через програмування їхньої поведінки. Цей вплив спрямований на психічні структури людини, здійснюється приховано і має за завдання змінити думки, спонуки й мету людей у напрямку, потрібному рекламодавцеві [1, с. 128].

У рекламному дискурсі маніпуляції використовуються на лексичному, морфологічному та синтаксичному рівнях. Більш детально ми розглянемо маніпулятивні стратегії на лексичному рівні. Матеріалом для дослідження стали грецькомовні рекламні статті в мережі Інтернет.

Одним із видів тропів, який активно використовується в грецькомовній Інтернет-рекламі є **епітети**. Зазвичай вживають слова з позитивною характеристикою, щоб впливати на споживача. В якості приклада розглянемо рекламу сиру «Ανθότυρο»: *Κάντε ένα μπουκέτο από τ'αγαπημένα σας λαχανικά και απολαύστε την ελαφριά γεύση του Ανθότυρου. Προσφέρετε στον εαυτό σας αλλά και στους αγαπημένους σας μια εκλεκτή, γευστική απόλαυση.*

Також неможливо уявити вербальний вплив на споживача без використання **порівнянь**. Звичайно, використання відкритих порівнянь в рекламі заборонено, так як відверте приниження чужого товару може загрожувати судовою справою. Саме тому, ми часто можемо зустрічати такі вислови, як «*άλλες οδοντόπαστες*» та «*απλό κραγιόν*». Але рекламисти знайшли новий спосіб використання порівнянь – це приховані порівняння. Тобто, вони не принижують інший товар, не інформують відкрито про переваги даного товару, але водночас говорять, що він «*унікальний*», «*єдиний*», «*перший*» тощо. Наприклад, аналізуючи рекламу грецького ресторану MOURAYO, ми зустріли такий вислів: *30 χρόνια πρωτόπορος στην διασκέδαση των Στέσων.*[2] На перший погляд, ми можемо сказати, що тут відсутні будь-які порівняння, але говорячи про те, що даний предмет реклами вже 30 років є першим, найпопулярнішим місцем для розваг, рекламисти приховано порівнюють його з іншими. Також зустрічаємо порівняння в рекламі кондиціонера для одягу: *κάνει τα ρούχα μαλακά σαν βελούδο.*

Також одним з найпопулярніших прийомів маніпуляції та впливу на лексичному рівні є **гіпербола** (перебільшення). Для прикладу візьмемо рекламу молока для дітей, яка нам говорить: «*Με τέτοιο γάλα ... όλα είναι δυνατά*». В даному прикладі чітко видно використання гіперболи.

Надзвичайно популярним є вживання **фразеологізмів**, сталих висловів, які вже відомі споживачу [3, с. 127]. Отже, переглядаючи рекламу, в якій вживаються фразеологізми, складається враження, що споживач досить добре знає рекламований об'єкт. Найбільш яскраві приклади – це реклама таксі (*Οποιος πάει αργά, πάει σταθερά. Δεν είναι για τα αυτοκίνητά μας! Ταξί “Miami”. Θα σας πάρουμε σ’οποιοδήποτε σημείο της πόλης!*) [25] та відомої марки шуб (*Η γούνα δεν φοβάται τον χειμώνα. Μην φοβάστε και εσείς, αγοράστε τη γούνα μας!*).

Також для впливу на споживача використовують **метонімію**, яка побудована на основі тісного внутрішнього чи зовнішнього зв'язку між зіставленими поняттями [4, с. 86]. Сюди можемо віднести такі приклади, як «*Το Παρίσι ντύνει τις γυναίκες του κόσμου*» та «*Από τον Οκτώβριο ο πλανήτης Γη μιλάει ελληνικά*».

Отже, в сучасній Інтернет-рекламі для впливу на свідомість людей, маніпуляції здійснюються на лексичному, морфологічному і синтаксичному рівнях. На лексичному рівні найбільш вживаними є такі тропи, як епітети, порівняння, гіперболи, використання фразеологізмів та метонімії.

Література

1. Петрик В.М. Сугестивні технології маніпулятивного впливу / В.М. Петрик, М.М. Присяжнюк, Л.Ф. Компанцева. – К: 2011. – 248 с.
2. Περιοδικό “Athens voice” [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://www.athensvoice.gr>
3. Голод А.П. Використання Інтернету для промоції турпродукту / А.П. Голод // Туристична освіта в Україні: проблеми і перспективи: зб. наук. праць. – К. : Тонар, 2007. – 356 с.
4. Колтишева Є.Ю. Маніпулятивний вплив в сучасному рекламному тексті (на матеріалі англословних глянсових журналів для жінок) / Колтишева Є.Ю. – Ярославль, 2008. – 132 с.

УДК 811.14'06'373.46:32 (043)

Танасова А. А.

ДО ПИТАННЯ ЛІНГВІСТИЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ТЕКСТІВ ПОЛІТИЧНОЇ РЕКЛАМИ

Реклама сьогодні – це один із значущих аспектів життя людини. Політична реклама є елементом системи політичної комунікації і являє собою особливу форму спрямованого безособового звернення до людини в умовах вільного і конкурентного вибору інформації.[1] Будучи також елементом системи політичного маркетингу, вона служить інструментом узгодження попиту і пропозиції політичного товару, що дозволяє ефективно впливати на поведінкові реакції цільової аудиторії, виходячи з детального вивчення її специфіки, структури, потреб та інтересів.

Предмет політичної реклами – партія, кандидат, їх програми, а також політична акція, рух підтримки або протесту. Суб'єктом політичної реклами є рекламодавець (політична організація чи діяч), об'єктом – учасники політичного процесу, що роблять той чи інший вибір, що визначають для себе, якої політичної орієнтації дотримуватися (у кожному конкретному випадку вони становлять конкретну цільову групу).[4]

Комунікативне завдання політичної реклами полягає у встановленні контакту між політичними суб'єктами і цільовою аудиторією і зводиться до виконання функцій інформування, переконання і спонукання до вигідних відправнику повідомлення діям.

Іншими словами, типове політичне рекламне повідомлення покликане одночасно

- 1) інформувати адресата про кандидата;
- 2) переконувати адресата в винятковості даного кандидата;
- 3) спонукати до підтримки даного кандидата на виборах.

Однак щоб це стало можливим, реклама в першу чергу повинна привернути увагу. Для цього використовуються різноманітні психологічні закономірності сприйняття повідомлення: зазвичай людина затримує увагу на те, що сподобалося, зацікавило, злякало, що пов'язано з ризиком, включає в процес вибору, або передбачає емоційну залученість.

Необхідність ефективного виконання трьох перерахованих вище функцій при обмеженому розмірі політичних рекламних повідомлень визначає вибір мовних засобів певного типу, а саме – емоційно-забарвлених мовних одиниць, концептів, фразеологізмів, слів-символів. Рекламні повідомлення покликані в лаконічній, яскравій і такій, що запам'ятовується формі, представити спрощений варіант складних політичних концепцій і програм, перекладений на мову емоцій.

Зазначимо деякі *мовні особливості текстів політичної реклами*, для ідентифікації яких найчастіше застосовується метод суцільного мовностилістичного аналізу.

Як правило під час дослідження текстів політичної реклами, особлива увага приділяється синтаксичній будові текстів. Так, наприклад, *питальні речення* використовуються вкрай рідко, однак вони присутні у всіх рекламних жанрах, крім маніфесту.

Що стосується морфологічних особливостей текстів політичної реклами, в них дуже часто вживаються *негативні форми*, що нехарактерно для комерційної реклами. В останній заперечення не вітаються тому, що вони можуть викликати негативні емоції у одержувачів рекламних повідомлень. У політичній рекламі традиційно заперечення використовується, по-перше, для реалізації прийому приниження образу конкурента, тобто навмисного інформування одержувачів рекламних повідомлень про конкурентів в негативному ключі, і, по-друге, як конструкції заборони.[2]

Найбільш характерна риса простих речень в роликах з точки зору їх структури – це велика кількість *вступних слів*. Вони вживаються як правило на початку пропозиції, так і в середині. Варто також відзначити велику кількість *додаткових мовленнєвих зворотів*, що ускладнюють прості речення фактично у всіх видах рекламних матеріалів. *Займенники* в тексті політичної реклами виконують функцію емоційно-експресивного інтенсифікатора в умовах адресного контакту.

Говорячи про лексичні особливості текстів політичної реклами, слід підкреслити, що як макротекст, політична реклама має загальні властивості, які зазначимо далі. В основі текстів політичної реклами, природно, лежить *загальнолітературна лексика*. Але в них можна виділити і інші групи слів: *діалектизми, політичні та економічні терміни*. Дуже малий відсоток *застарілих і книжних слів*, а також *неологізмів*.

Таким чином, політична реклама представляє особливу форму комунікативного впливу, здійснюваного в певному національно культурному контексті, який обумовлює форми і зміст рекламних повідомлень. Для адекватної і повної інтерпретації політичного рекламного повідомлення, необхідно, щоб відправник і одержувач повідомлення мали загальним соціокультурним та історичним досвідом, подібними ментальними програмами, що дозволяють правильно декодувати всі смислові елементи.

Література

1. Вірченко М.А. Лінгвістичні особливості політичних текстів/ М.А. Вірченко, Ю.А. Лимар, Н.В. Чех. — 2016. — №11. — С. 1669-1672.
2. Лебідів-Любимов А. Н. Психологія реклами / А.Н. Лебідів-Любимов. – М.: 2002.– 384 с.
3. Розенталь Д.Э. Мова рекламних текстів / Д.Э. Розенталь, Н.Н. Кохтев. – М. : Вища школа, 1981. – 127 с.
4. Лисовський С.Ф. Політична реклама / С.Ф. Лисовський. – М.: Маркетинг, 2000. – 156 с.
5. Єгорова-Гантман Е.В. Політична реклама / Е.В. Єгорова-Гантман, К.В.Плешаков. – М.: «Нікколо М», 1999. – 240 с.

НАЦІОНАЛЬНО-КУЛЬТУРНІ КОМПОНЕНТИ ТЕКСТІВ СУЧАСНОЇ ГРЕЦЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ РЕКЛАМИ

Реклама є невід'ємною частиною сучасного суспільства, і її вплив на сфери людського життя є беззаперечним. Вона різноманітна за змістом та внутрішньою спрямованістю і функціонує на різних часових та просторових рівнях – від локального до міжнародного. Мовні засоби, за допомогою яких формується привабливий для потенційних споживачів імідж запропонованих товарів, послуг, ідей, різнопланові. Рекламний текст належить до засобів масового впливу, які розв'язують комунікативно-прагматичне завдання, спрямоване на забезпечення надійності, ефективності комунікативного процесу.

Вплив реклами на людину активно досліджується як у вітчизняній так і в зарубіжній науці. Зацікавлення науковців мовою реклами видається своєчасним, оскільки якість мовного наповнення рекламних звернень істотно впливає на ефективність рекламування, а також опосередковано формує мовне середовище сучасного українця. Ця увага підтверджується значною кількістю досліджень, присвячених даній проблемі (А.Н. Лебедєв-Любимов, І.Л. Вікент'єв, О.В. Рябов, О.А. Феофанов, О.В. Ул'яновський, В.В. Зірка, Т. Кениг та ін.), зокрема на прикладі рекламних повідомлень новогрецькою та українською мовами нами було проаналізовано праці С. Хатзисаввідіса, І.Г. Рожкової та ін.

Тож, під рекламою ми розуміємо усне або письмове повідомлення про будь-який товар, що має на меті забезпечити його придбання. Мета реклами – викликати у споживача бажання купити і перетворити це бажання в необхідність. Сучасна реклама, як правило, створюється так, щоб впливати на всі органи чуття (слух, зір, нюх). Проте, головне місце все ж займає текст, що безпосередньо впливає на свідомість того, кому він адресований. Відмінність рекламного тексту від будь-якого іншого типу тексту полягає в тому, що він створений в результаті певного соціального замовлення (забезпечити купівлю рекламованого товару). Цим пояснюється вибір мовних засобів, що використовуються в рекламі. Рекламний текст повинен бути, за можливістю, коротким і при цьому максимально інформувати споживача. Важливим є те, що він має бути експресивно насиченим, тому в текстах реклами часто використовуються *національно-марковані лексичні та фразеологічні одиниці* з метою апеляції до фонових знань споживача та створення в його свідомості позитивного ставлення до рекламованого товару [1, с.67].

Будь-який рекламний текст має три рівні передачі інформації: *текст, підтекст та інформація вербального, чи невербального характеру*, що діє на підсвідомість глядача (графічні символи, колір, ілюстрації)

Для передачі інформації другого рівня, необхідно мати уяву про структури мовної свідомості об'єкту впливу. Реклама, що не адаптована до іншої національної культури, може характеризуватися як пропаганда, або експорт окремого образу життя

Створюючи рекламу для іншої національної культури, є необхідним знання не тільки мови даної культури, а й типізованих образів у національній свідомості народу-носія цієї культури.

У рекламі, зазвичай, використовуються слова із яскраво вираженим національно-культурним компонентом значення, де символічну функцію відіграють імена відомих людей, географічні реалії, конотативні значення яких не завжди зрозумілі іноземцям. Зміна компонентів відомих прислів'їв, приказок, фразеологізмів в рекламі сприяє формуванню нових контекстів їх вживання [3, с.58].

Національна реклама ідентифікується за допомогою мови, на якій вона створена, характеризується наявністю національно-культурних компонентів, в першу чергу лексико-семантичних. Що стосується грецької національно-мовної картини світу насамперед треба зазначити, що сучасна грецька реклама, як і українська, також дуже часто апелює до патріотичних почуттів клієнта, до таких понять як «нація», «народність», «незалежність», «свобода» та ін. Так, наприклад, в рекламі класичної грецької кави використано слоган - «Για την Ελλάδα!». Просто і зрозуміло греки висловлюють свою любов до країни [4, с.273].

Про любов українців до своєї Батьківщини ми можемо дізнатися з рекламних слоганів, таких як: «Українець-це на все життя!»; «Я-хохол»; «Купуй українське!»; «Україна починається з тебе!»; «Все для Батьківщини!»; «Калинова моя Україна»; «Від Бога наша пісня, наша мова». Розвиток особливого роду самопочуттів, включаючи почуття патріотизму, причетності до історичної долі своєї вітчизни, до долі свого народу і своєї країни, культури і мови, усвідомлення себе як повноправного члена соціальної спільноти, громадянина своєї країни складає поняття громадянськості. На сьогоднішній день реклама апелює до патріотичних почуттів українського народу.

В грецькій рекламній комунікації можна зустріти використання деяких символів або образів з історичного минулого Греції (о. Ітака як символ батьківщини, рідної землі та ін.). Поширеними є образи-символи з античної міфології або історії Давньої Греції [6,с.157]. Вивчаючи культурно-специфічні мовні фактори, що знаходять своє відображення у мові рекламних оголошень, необхідно враховувати кумулятивну функцію мови, тобто її здатність відображати, фіксувати і зберігати в своїх одиницях інформацію про сприйняту людиною дійсність, в тому числі і культурно-специфічну інформації, характерну тільки для даного народу. Такі відомості формуються під впливом географічних, економічних, соціальних та політичних особливостей досліджуваного регіону, сходять до особливостей його фольклору, всіх видів мистецтва, науки, побуту і звичаїв народу.

Наявність або відсутність в семантиці слова національно-культурного компоненту значення дозволяє виділити лексику з яскраво вираженою національно-культурною семантикою і лексику, що за своїм значенням наближається до універсалій; однак аналіз лексичного фону дозволяє зробити висновок про те, що, загалом, будь-яке слово виступаючи частиною лексико-семантичної системи мови, є національно забарвленим, якщо не саме по собі, то у своїй сполучуваності. Тому, важко провести межу між його загальнолюдським і національно-культурним компонентом значення [5, с.142].

Вивчення реального матеріалу рекламної продукції яскраво демонструє те, що етнокультурний фактор на сьогоднішній день впливає на цінності та культурні принципи, які кодуються в комунікативному повідомленні і призначені викликати емоційний відгук глядача.

Таким чином, у рекламному тексті лексичні особливості з яскраво вираженою національно-культурною семантикою, апелюючи до фонових знань адресата, сприяють більш ефективному впливу на свідомість споживача. Для того, щоб забезпечити ефективність збуту продукції, рекламні тексти адаптуються з урахуванням фонових знань споживачів того суспільства, на яке здійснюється вплив.

Література

1. Кафтанджиев Х. Тексы печатной рекламы / Х. Кафтанджиев. – М.: Смысл, 1995. – 73 с.
2. Кохтев Н.Н. Реклама: Искусство слова: Рекомендации для составления рекламных текстов / Н.Н. Кохтев. – М.: МГУ, 2004. – 96 с.
3. Лившиц Т.Н. Реклама в прагмалингвистическом аспекте / Т.Н. Лившиц. – Таганрог: Изд. Таганрог, 1999. – 214 с.
4. Рожкова І.Г. Національно-культурні стереотипи та їх вербалізація в грецькому, українському та російському рекламному дискурсі. / І.Г. Рожкова //Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія філологічна: зб. наук. праць / укладачі І.В. Ковальчук, Л.М. Коцюк, С.В. Новоселецька. – Острог : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2015. – Вип. 58. – С. 272-274
5. Сорокин Ю.А. Этнопсихолінгвістика / Ю.А. Сорокин. – М.: Наука, 1990. – 192 с.
6. Χατζησαββίδης Σ. Ελληνική γλώσσα και ο δημοσιογραφικός λόγος: θεωρητικές και ερευνητικές προσεγγίσεις / Σ. Χατζησαββίδης. – Αθήνα: Gutenberg, 2000. – 157 σ.

МОВНІ ОСОБЛИВОСТІ ГРЕЦЬКИХ РЕКЛАМНИХ ТЕКСТІВ У ГЕНДЕРНОМУ АСПЕКТІ

Сьогодні перед дослідниками різних наукових сфер гостро постає проблема вивчення гендерної ситуації в сучасному суспільстві. Лінгвістична наука в цьому аспекті не є винятком. Адже вона досліджує мову – чи не найважливіший інструмент соціальної комунікації, в якому миттєво відображаються найменші зміни в суспільстві.

Найкращим матеріалом для дослідження будь-яких змін в суспільстві, існуючої в ньому гендерної ситуації є мова друкованих засобів масової комунікації, тобто слово не усно передане, а зафіксоване на папері. Але якщо питання гендерної проблематики у текстах сучасних друкованих ЗМІ не раз ставало предметом досліджень в сучасній грецькій лінгвістичній науці, то майже зовсім поза увагою дослідників залишилося питання гендерного аспекту реклами, опублікованої на сторінках сучасної грецької періодики. Адже реклама сьогодні займає одне з найважливіших місць у засобах масової комунікації. Більше того, рекламне повідомлення все частіше втрачає ознаки інформативності, перетворюючись на інструмент впливу на свідомість споживача, стає засобом маніпуляції, нав'язуючи споживачеві, поряд з переконанням необхідності купівлі того чи іншого товару чи послуги, і ряд стереотипів, у тому числі й гендерних.

Наше дослідження присвячене аналізу гендерних аспектів рекламних текстів, опублікованих на сторінках сучасної грецькомовної періодики. Серед основних завдань дослідження – аналіз рекламних текстів через призму гендерної проблематики, систематизація проаналізованих текстів за тематикою, вияв у них гендерних стереотипів.

На думку Г. Андрутсопулоса, реклама – це один із видів текстів масової інформації, який сприяє урізноманітненню грецької мови, зокрема у грецькій рекламі використовується вибірка різноманітних мовних засобів, які використовуються у комерційних цілях. Наприклад використання місцевого діалекту в рекламі для надання «локальності» та «автентичності» продукту, що рекламується [1].

Для найпростішого визначення реклами може слугувати розуміння цього явища американською маркетинговою асоціацією: реклама – це будь-яка оплачена форма презентації та просування ідей, товарів чи послуг конкретного рекламодавця [4; с. 158]. Як зазначає М. Томська, те, заради чого здійснюється рекламна комунікація, втілюється у продукті рекламної діяльності, тобто в рекламному тексті [4; с.159].

Адже численні дослідження свідчать, що жінки і чоловіки по-різному сприймають один і той же об'єкт, картинку, текст. Тому при створенні рекламного тексту слід враховувати гендерну специфіку сприйняття інформації реципієнтом. Як зазначає Н. Яруш, при створенні реклами для жінок варто обирати стилістичні та композиційні прийоми, притаманні емоційному підходу написання тексту рекламного повідомлення, а для чоловіків – фактичного. Зокрема, для жінок варто наголошувати на слогані та ехо-фразі, а також збагачувати текст експресивними словами та мнемонічними мовними засобами. В рекламних текстах, розрахованих на чоловіків, варто наголошувати на назві фірми, товару, подавати детальні технічні характеристики та вказувати ціну [6].

У рекламних текстах містяться всі ті мовні та позамовні засоби, які роблять можливим осмислення і розуміння тексту реципієнтом й обумовлюють реакцію на нього. В рекламних текстах вербалізується, візуалізується та символізується інформація не лише про рекламований об'єкт, але й про існуючі соціальні, у тому числі й гендерні, відносини [4; с.159].

Слід зауважити також, що реклама, опублікована на сторінках грецької преси, за структурно-композиційними характеристиками, лексичним складом та способом викладу матеріалу відповідає вимогам побудови ефективного рекламного тексту: рекламні тексти, розраховані на жіноче сприйняття, позначені високим рівнем експресії та емоційності, широким вступом перед поданням основного матеріалу, натомість тексти, розраховані на чоловіче сприйняття, позначені лаконічністю та фактичним викладом матеріалу.

Література

1. Androutsopoulos. J. (2010). The study of language and space in media discourse. In P. Auer & J.E. Schmidt (eds), *Language and Space: An International Handbook of Linguistic Variation* / J. Androutsopoulos. – Berlin/ New York: De Gruyter. – P. 740-758.
2. Березовець Л.В. Гендерні особливості політичної реклами: аспекти реклами для жінок / Л.В. Березовець // *Актуальні питання масової комунікації*. – 2004. – Вип.5. – С. 34-37.
3. Слінчук В.В. Мовностилістичні засоби актуалізації гендерних понять / В.В. Слінчук // *Наукові записки Інституту журналістики*. – К., 2005. – Т. 19. – С. 109-113.
4. Томская М.В. Школа-семинар по лингвистической гендерологии / М.В. Томская // *Человек*. – 2003. – №2. – С. 158-161.
5. Шмига Ю.І. Теоретико-методологічні засади ефективності реклами / Ю.І. Шмига // *Актуальні питання масової комунікації*. – 2004. – Вип.5. – С.45-48.
6. Яруш Н. Вплив гендерних особливостей на стилістику та композицію рекламного тексту [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу : www.pinchukfund.org/storage/students/v.'orks/2007/187.doc

УДК 811.14'06'42(043)

Кайда І. Ф.

МОВНА ГРА ЯК ЦІКАВА СКЛАДОВА РЕКЛАМНОГО ДИСКУРСУ

Мова - невід'ємна частина життя кожного. Людина, яка добре володіє своєю мовою, любить її і не припиняє вдосконалювати свої навички є не тільки цікавим і незабутнім співрозмовником, а й також може реалізувати себе у професійній діяльності, це може бути і журналістика, і соціологія або ж реклама. Пропоную розглянути, які саме можливості нам відкриває рекламна арена для використання техніки мовної гри. Реклама оточує нас скрізь: рекламний текст звучить на радіо, з'являється на екрані телевізора, красується на рекламних вуличних біг-бордах. Але не завжди реклама нам подобається. Сучасна реклама може бути умовно розділена на цікаву, таку, що привертає увагу споживачів і нецікаву. Нецікаву рекламу відрізняє надмірна прямота, нав'язування споживачу товарів чи послуг. Цікава реклама привертає нашу увагу і запам'ятовується хоча б на деякий час. [1]

Для того, щоб привернути увагу потенційного клієнта, потрібно створювати оригінальні, ні на що не схожі тексти. Саме це пояснює причину інтересу рекламників до такого феномену, як мовна гра. Широке використання прийомів мовної гри в сучасних рекламних текстах свідчить про актуальність і необхідність досліджень в даній області. Головна вимога, яка пред'являється до всіх видів реклами - відображення максимальної інформації за допомогою мінімального відрізка тексту. Для цієї вимоги, використовується такий інструмент мовної гри, як багатозначність.

Феномен трансформації значення слів - досить поширене явище в рекламних текстах, що супроводжує прийоми мовного маніпулювання і різноманітні способи психологічного впливу на потенційного клієнта.

Подібні прийоми активізують увагу споживачів, роблять сприйняття рекламних текстів такими, що неможливо забути, а також розбивають текст на більш засвоєні блоки. Таким чином, сприйняття текстів робиться більш запам'ятовуваним і оригінальним, увага споживачів активізується миттєво, тому, як текст порушує свою стандартність, буденність і стає інтригуючим, а споживач чекає кульмінацію і фінал.

Рекламний текст має на меті сповістити реальних і потенційних споживачів і глядачів про той чи інший товар, послугу; впливати на свідомість адресата рекламного тексту, наполегливо закликати зробити покупку. Для ефективності впливу рекламного тексту на реципієнта використовуються різні засоби виразності: фонетичні, лексичні, граматичні, стилістичні.

Якщо більш детально, то прийоми фонетичної мовної гри дають можливість тонко обігравати додаткові привілеї товару, що рекламується. *Фонетична* мовна гра має безліч

своїх закономірностей, особливостей, серед яких можна виділити : введення додаткових конотацій і невеликі відступи від сталих фонетичних норм.

Прийоми *графічної* мовної гри слів включають в себе наступні графічні прийоми, зокрема виділення шрифтом та прийом графічної трансформації узуальних слів з графічно виділеним сегментом.

Щодо *морфологічної* гри слів, то тут існують дві такі особливості, як зміна ступенів порівняння, яка може призвести до утворення нових випадкових слів(змінюючи їх лексичне значення), а також зміна морфологічного класу слів.

Але найбільш цікавим та пробуджуючим інтерес споживачів признана *словотворча* гра слів, тому що вона в змозі поповнити мову новими та унікальними словами.

Як ми бачимо, використання в рекламі, такого важливого інструменту, як мова і мовна гра є запорукою успішної реалізації, а також стимулом для розвитку мовленнєвої діяльності, оскільки найголовнішою метою є привернення уваги споживача. І для того, щоб цю мету досягти, потрібно вміти оперувати подібними мовними техніками і в чималій мірі володіти літературною мовою.

Литература

1. Пономарёва С. В. Реклама, «Нева», 2004, - 9 с.
2. Санников В.З. Русский язык в зеркале языковой игры. 2-ое изд., 2002г. - 23 с.
3. Земская Е.А. Языковая игра. Русская разговорная речь. Фонетика. Морфология. Лексика. Жест/ Е.А, Земская. - М., 1983. – 120 с.
4. Радчук В. Д. Перевод как отражение и эстетическая задача / В. Д. Радчук // Теория и практика перевода. - К. : Вища школа, 1986. - 40 с.

УДК 811.14`06`373.43(043)

Герман К. В.

СПОСОБИ УТВОРЕННЯ НЕОЛОГІЗМІВ У НОВОГРЕЦЬКІЙ МОВІ

Словотворення органічно пов'язане з живими процесами розвитку лексики. Постійні зміни в суспільному житті, в суспільних відносинах, розвиток науки й техніки, мистецтва, культури відбиваються в лексиці. Частина слів випадає з активного словника і з часом забувається, але разом з тим з'являється велика кількість нових слів — відбувається збагачення словника. У мові одні слова утворюються на базі інших. Об'єктами словотворення є похідні слова, оскільки заради них відбувається словотворчий процес. Для цього в мові існують такі словотворчі засоби: твірні слова, словосполучення, твірні основи, форманти (словотворчі суфікси, словотворчі префікси, сполучні морфеми). Як правильно зазначає В. В. Виноградов, словотворчі категорії тісно пов'язані з граматичними категоріями і процесами; словотворення кожної мови визначається системою живих морфологічних і лексичних відношень, властивих певній конкретній мові. Нові слова обов'язково оформляються за граматичними законами певної мови, підводяться під відповідні лексико-граматичні розряди (частини мови) [1, с. 300].

Лексикографічне опрацювання неологізмів потребує фіксування в словниках словотвірного ряду лексичних інновацій, тому Н. Ф. Клименко наводить моделі творення неологізмів, серед яких словотвір за допомогою: 1) основоскладання або словоскладання (40%), наприклад, τρισβάρβαρος, ψιλοκαριέρα, τηλεσκοπίδια, νανοσυσκευή; в окремих випадках з використанням дефісу: фірма-τηλεστάρ, κέφυλος-κτίριο, τηλε-δημοκρατία [2, С. 432–433]; 2) суфіксів (25%): -ερι, -ιτσα, -ουλα, -ακης, – (іменники), - ικος, -ακος, -ιακος (прикметники), -αρω, -ωνω (дієслова) та ін. Наприклад, κλοουνερι, μαρτακίτσα, θατσερικός, λογοπαγνιακός, ατακάρω, παραθυρώνω, λινκάρω. Існують випадки, коли неологічною одиницею можна вважати не слово, а фактично його оформлення за допомогою постфікса, наприклад, -ε, тому звичайно вважається неологізмом новостворюване за допомогою цього постфікса слово, наприклад, βρικολακέ; 3) префіксів та префіксоїдів (7,3 %): αντι-, υπερ-, ενδο- та ін. Наприклад, υπερεξειδευμένος, ενδοσυζητητής, αντικαλλιτέχνη, υπερκράτος; 4) утворення фразових одиниць, наприклад, κάμερα κλειστού κυκλώματος, πληρωμή με

διαμεσολάβηση, χώρος δικτυοσυνομιλίας; 5) створення аббревіатур, наприклад Κ.Ο.Κ. – Κώδικας Οδικής Κυκλοφορίας, Μ.Μ.Ε. – Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης та ін.; 6) вживання запозичень у більшості випадків (27%) англійською мовою: jamsession, industrial (музика), podcast, USB (новітні технології), webbanking, productplacement, phishing (економіка) та ін.; але зустрічаються запозичення, зафіксовані грецькою абеткою: αγορά πωλησία τίτλων ή συναλλάγματος (trading), ακάλυπτη πώληση (shortselling) та ін. [5, С. 497–522]. Також у цьому питанні ми можемо розглянути okazionalizmi, які можуть утворюватися за фонетичною аналогією до вже існуючих слів, і, як правило, їх переважна більшість є словами-гібридами. Наведемо приклади найпоказовіших новотворів з електронних ресурсів: θρονάθισμα, το (θρόνος + {κ}άθισμα) – зручні місця в транспорті, які всі намагаються зайняти; Ληθόσφαιρα, η (Λήθη + σφαίρα) – зона загублених спогадів, коли кудись повертаєшся, щоб щось пригадати; від Λήθη – р. Лета [3, с. 34]. Okazionalizmi, утворені за правилами словоскладання: γελωγλείφω (γελώ + γλείφω) – голосно сміятися над жартами начальства; ξυπνοκοιμίζω (ξυπνώ + κοιμίζω) – будити того, хто заснув перед телевізором, щоб сказати, що вже час іти до ліжка; χρημοχαρά, η (χρήμα + χαρά) – радість через знайдені гроші, які були загублені у власній сумці, кишнях тощо. Okazionalizmi, утворені за правилами основоскладання: αγκυπνώ – бути неспроможним заснути увечері напередодні важливої події (αγχωμένος + ύπνος). βλαχονησίδα (βλάχος + νησί) – острів (грецький або ні) з поганими туристами; γωνομασουλώ (γωνία + μασουλώ) – жувати краєць хліба дорогою з магазину; ζοροχώνω (ζόρι + χώνω) – намагатися заснути ще одну річ у вже повну валізу. Таким чином, можна зробити наступні висновки. Okazionalizmi вводяться в газетні тексти та онлайн обговорення для створення експресивності, при цьому вони мають іронічне, пародійне забарвлення, часто в їх створенні бере участь гра слів. Можемо додати, що К. Городенська, М. Степанова пропонують розглядати саме афіксоїдний спосіб утворення як стійку самостійну систему словотворення. Н. Клименко, М. Шанський визначають афіксоїди як складники композитів. Г. Бабініотіс і Х. Клеріс розрізняють дериваційне утворення слів за допомогою афіксів (προσφυματική παραγωγή) та за допомогою афіксоїдних утворень (συμφυματική παραγωγή), які вони називають лексичними префіксами та суфіксами (λεξικά προθήματα та λεξικά επιθήματα) [4, с. 77]. Отримане новоутворення можна розгорнути в мотивувальне словосполучення, наприклад: χρηματοδότηση → παροχή χρημάτων, ακτινοσκόπηση → σκόπηση με ακτίνες, τηλεχειριστήριο → τηλεοπτικό χειριστήριο.

Префіксоїди, на думку Г. Бабініотіса, Х. Клеріса, – це словотвірні елементи, які походять від архаїчних слів, або не є самостійними словами, а тільки частиною слів, і мають певні значення. Приклади αερο- αερο- αερο-δυναμική, αερο-σταθμός αρχι- позначення першості або переваги αρχι-μάγειρας, αρχι-μουσικός αυτό- само-, авто- αυτο-άμυνα, αυτό-συντήρηση βιο-βιο- βιο-θεραπεία, βιο-τεχνολογία γεω- найменування, пов'язане із землею γεω-λογία, γεω-πονία ενδο- внутрішній ενδο-σκόπηση, ενδο-διαφορές .

Суфіксоїди – це елементи, що найчастіше використовуються для утворення нових слів та функціонують як продуктивні морфемаи з певним значенням. Вони також походять від архаїчної лексики грецької мови та не є самостійними словами [4, С. 92–94]. Приклади -αλγία найменування болю в певній частині тіла καρδι-αλγία, κεφαλ-αλγία, νευρ-αλγία; δότηση надання χρηματο-δότηση, τροφο-δότηση -κομία систематичне виготовлення певного виду товарів γαλακτο-κομία, τυρο-κομία; -σκόπηση найменування дослідження ακτινο-σκόπηση, δημο-σκόπηση -σκόπιο найменування засобу, за допомогою якого здійснюється дослідження τηλε-σκόπιο, στηθο-σκόπιο. І таких прикладів існує дуже багато.

Література

1. Виноградов В. В. Лексикология и лексикография : избр. тр. / В. В. Виноградов. – М. : Наука 1977. – 312 с.
2. Χριστοφίδου Α. Δελτίο επιστημονικής ορολογίας και νεολογισμών. Διπλό τεύχος 9-10 / Α. Επμ. Χριστοφίδου. – Αθήνα : Ακαδημία Αθηνών, 2009. – 476 с.
3. Αναστασιάδη-Συμεωνίδη Α. Ηλεκτρονική βάση νεολογισμών της Νέας Ελληνικής / Α. Αναστασιάδη-Συμεωνίδη, Χ. Αλεξιάδου, Γ. Νικολάου // Μελέτες. – Αθήνα, 2009. – 35 σ.

4. Μπαμπινιώτης Γ. Γραμματική της νέας ελληνικής: δομολειτουργική-επικοινωνιακή / Γ. Μπαμπινιώτης, Χρ. Κλαίρης. – Αθήνα : Ελληνικά Γράμματα, 1996. – 1160 σ.
5. Клименко Н. Ф. Ословлення концепту МОРЕ в новогрецькій та українській мовах / Ніна Федорівна Клименко // Українська елліністика : зб. наук. праць. – Київ : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2010. – С. 497–522.

УДК 811. 14'06'373.46(043)

Баранова А. В.

ГРЕЦЬКА МЕДИЧНА ТЕРМІНОЛОГІЯ

Розвиток медичної термінології співпадає з розвитком медицини як науки. Це найдавніша термінологія, на прикладі якої можна простежити шляхи її становлення, розвитку та вдосконалення. Зміни в медичній лексиці відображають певний прогрес медичного пізнання, а отже можна говорити про історичну діахронію медицини та медичної термінології, яка збагачувалась анатомічними та клінічними найменуваннями (одинацями) на різних етапах свого існування.

Найдавніша письмова згадка про медицину – це записи Гіппократа, датовані 5-4 століттям до нашої ери, де були згадані всі аспекти медицини з відповідними медичними термінами. Це був початок грецької ери у розвитку медичної науки. Медична термінологія «Кодексу Гіппократа» лягла в основу наукової медичної термінології всіх народів. Виняткова заслуга в розвитку медицини належить грецьким лікарям, в руках яких фактично була зосереджена медична справа в імперії після завоювання Греції римлянами у 146 р. Римляни мало уваги приділяли медицині, що ж до греків, то вони, як підкорений народ, позбавлений можливості брати активну участь у державних і громадських справах, займались лікуванням, оскільки в часи імператорського Риму вчені – лікарі діставали право римських громадян, що давало певні привілеї. Мовою медицини в Римській імперії ще довгий час залишається грека, оскільки більшість лікарів, які вивчали та практикували медицину були греками за походженням. Лакуни, які виникли при перекладі латиною певних медичних об'єктів та феноменів, заповнювались грецькими термінами. Найвидатнішим лікарем – ученим імператорського Риму був Гален, грек за національністю, енциклопедист, праці якого користувалися авторитетом протягом 13 століть аж до епохи Відродження. В цей же час римський аристократ Авл Корнелій Цельс пише *De Medicina*, енциклопедичний огляд медичних знань, який базується на досвіді грецьких лікарів та інших джерелах у галузі медицини. Цельс стикнувся з проблемою перекладу грецьких термінів, які не мали латинських відповідників. Цю проблему було вирішено досить вдало з точки зору лінгвістики. Терміни з грецької мови було транслітеровано.

Багато термінологічних одиниць засвоєно англійською мовою через посередництво латини. Наприклад гр. *μανία* → лат. *mania* → англ. *mania* (пристрасть до чогось), гр. *δίαιτα* → лат. *diaeta* → англ. *diet* (спосіб життя), гр. *διάρροή* → лат. *diarrhoea* → англ. *diarrhoea* (витікання). Деякі терміни було трансформовано згідно граматичних правил латинської мови і перейшли, наприклад, в англійську мову без змін: гр. *πυλωρός* → лат. *pylogus* → англ. *pylogus*, гр. *βραχιών* → лат. *brachium* → англ. *brachium*. Інші терміни було перекладено описово : лат. *dentes canini* → англ. *dents canine* від гр. *κυνodontes* (зуби собаки) та лат. *saecum* → англ. *saecum* від гр. *typhlon* (сліпий). За часів Римської імперії, порівняно з часами Гіппократа, в медичній науці набагато розширились знання про будову і функції організму.

В зв'язку з удосконаленням діагностичних засобів виникла можливість виділити та більш точно описати численні окремі захворювання. Цьому, як і збільшенню арсеналу лікувальних засобів, сприяло взаємне ознайомлення і збагачення медичними здобутками багатьох країн Заходу і Сходу, які об'єднував Рим. Швидкий розвиток всіх галузей медицини на рубежі ХХ–ХХІ століть обумовив необхідність максимально точного і правильного використання спеціалізованої термінології, без якої неможлива ефективна фіксація і передача наукової інформації. Термінознавство, як

міжпредметна галузь лінгвістики знаходиться на перетині мовознавства, логіки, інформатики.

Термінологія – це сукупність термінів певної галузі науки, діяльності, знань, виробництва. Термінознавство – наукова дисципліна, що вивчає закономірності та функціонування термінів.

Медична термінологія – це сукупність слів і словосполучень, які використовуються спеціалістами для визначення наукових понять у галузі медицини й охорони здоров'я. Сучасна грецька медична термінологія – одна з найширших і складних у понятійному відношенні систем. Вся сукупність медичних і фармацевтичних термінів сягає сотні тисяч, а терміносистема лікарських засобів включає понад 80 тисяч мовних одиниць. Кожний термін являє собою елемент анатомічної (гістологічної), клінічної (патолого-анатомічної, терапевтичної, гінекологічної, офтальмологічної, стоматологічної), фармацевтичної (ботанічної, фармакогностичної, хіміко-токсикологічної) терміносистем. Це пояснюється тим всеохоплюючим стійким впливом, який чинили на термінологію протягом багатьох століть і продовжують чинити і сьогодні дві класичні мови античного світу: старогрецька й латинська. Хоч знання лікарів Стародавнього Сходу і, перш за все, Ассирії, Вавилону і Стародавнього Єгипту лягли в основу медицини Стародавньої Греції, дійшовши до нас у творах грецьких лікарів, неможливо знайти майже ніяких мовних доказів, які б свідчили про спадкоємні зв'язки з медичною лексикою народів Месопотамії, Індії, Єгипту.

Медична лексика об'єднує спеціальні та неспеціальні медичні назви, що функціонують у науковій та інших підсистемах мови. Основну частину медичної лексики становить медична термінологія. В наш час лексикологія мови науки – одне з найбільш активно досліджуваних напрямків сучасного мовознавства. Логіка аналізу грецької медичної термінології полягає не тільки в її характеристиках як компонента специфічної лексичної підсистеми, але і в здатності бути поліфункціональною, втілювати іманентну здатність мови як відкритої системи до саморозвитку та множинності реалізацій.

Функціонування медичної термінології в ЗМІ вмотивовано мовними та позамовними чинниками – глобалізаційними процесами в соціумі, розширенням меж комунікативно-інформаційного простору, полікультурністю, необхідністю мовної експресії та естетизації, оцінної номінації як специфічним характеристикам масової комунікації.

Медичним термінам у мас-медіа як особливим функціональним одиницям властиві повне або часткове заміщення первинної номінації, набуття конотацій та специфічної функціональної експресії. Особливості вживання медичних термінів у текстах мас-медійного поля пов'язані також із комунікативно-інформативним спрямуванням мови ЗМІ: з одного боку, впливом на аудиторію, з іншого – інформативністю, часто з додатковим конотативним відтінком.

Функції, що виконують медичні терміни у стилі масової інформації, – первинного і вторинного називання, образності, порівняння та пояснення – визначають природу та специфіку використання стилістичних тропів і фігур, які активізують медійну трансформацію термінів: епітети, метафори, порівняння, перифрази та ін. Подальше дослідження функціонування медичних термінів, враховуючи їх комунікативний і прагматичний потенціал, сприятиме глибшому з'ясуванню стилістичної перспективи цієї групи лексики та особливостей трансформаційних процесів у семантиці слова, що постійно відбуваються в мас-медійному дискурсі. Об'єктивація функцій медичної термінології поза системою, таким чином, комунікативна, а отже, пов'язана з виявленням її стилістичних і семантичних особливостей. Саме ця комунікативна сфера активно впливає на динамічні процеси розвитку слова в сучасній грецькій мові.

Література

1. Верхнатський С. А. Історія медицини: навч. посібник. / Верхнатський С. А., Заблудовський П. Ю. – Київ: Вища школа, 1991. – 431 с.
2. Литвиненко Н. П., Місник Н. В. Медичний термін у лінгвістичному аспекті /

- Н. П. Литвиненко, Н. В. Місник; за ред. В. Г. Коляденка ; Національний медичний університет ім. О. О. Богомольця. — Київ : Здоров'я, 2001 (НМУ). — 174 с.
- Кочан І. М. Іншомовні слова в сучасній термінології // Укр. правопис і наукова термінологія: історія, концепції та реалії сьогодення. / І. М. Кочан. — Львів: Каменяр, 1996. — 135с.
4. Γεωργίου Δ. Μπαμπινιώτη. Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας / Γεωργίου Δ. Μπαμπινιώτη. — Αθήνα: Κέντρο Λεξικολογίας, 1998. — 356с.
5. Проблематика сучасного теоретичної термінології [Електронний ресурс] // Зірка. — 2011. — Режим доступу до ресурсу: <http://cyberleninka.ru/article/n/problematika-sovremennogo-teoreticheskogo-terminovedeniya-dostizheniya-i-nedostatki-terminologicheskikh-issledovaniy>.
6. Грецькі терміни в мові медицини і фармації [Електронний ресурс] // Доля. — 2011. — Режим доступу до ресурсу : <http://uk.lib-ebook.com/41biologiya/1900570-1-grecki-latinski-termini-movi-medicini-farmacii-klyuchovi-slova-grecki-latinski-termini-botanichna-klinichna-terminol.php>.

УДК 811.14'06'373.7(043)

Марченко А. О.

ФРАЗЕОЛОГІЗМИ З КОМПОНЕНТОМ-ЗООНІМОМ У НОВОГРЕЦЬКІЙ МОВІ

Фразеологізми розподіляються за тематичними групами, а також аналізуються їхні семантичні особливості. Ключові слова: фразеологічна одиниця, зоонім, антропоцентризм, мовна картина світу.

В культурі багатьох народів висловлювання про людину, її духовні та соціальні риси, головним чином, репрезентовані фразеологічними одиницями (далі ФО) з компонентами-зоонімами.

Частотність вживання того чи іншого зооморфізма в різних мовах найчастіше не збігається, а в деяких випадках взагалі дуже різниться.

Так, наприклад, в українській мові твариною, яка є найбільш вживаною у фразеологічних одиницях у позитивному значенні, є кінь. Можна припустити, що це пов'язано перш за все з тим, що кінь – перший помічник людини, показник добробуту, вірний товариш у військових походах. У новогрецькій мові цих ЗФ значно менше, та й більшість з них мають нейтральне значення. Іноді деякі риси у різних мовах символізують різні тварини.

Так, наприклад, символом впертості, тупості в новогрецькій мові виступають здебільшого віслук та бик, тоді як в українській мові цю рису символізує, окрім віслюка та бика, ще й теля. Можна припустити, що це зумовлено, перш за все, тим, що в нашій країні люди, виконуючи якусь роботу, мали справу саме з волом та телям, а не з віслюком.

Фразеосемантичні групи зоонімів можна поділити на такі тематичні групи:

1. Фізичні та фізіологічні якості та стани людини: «великий розмір» (τα αυτιά σαν τον γάιδαρο. (букв. вуха як у віслюка) – про людину з великими вухами, ψάρια μάτια (букв. риби'ячі очі) – великі, випнуті очі, είναι σαν ταύρος. (букв. він немов бик) – про велику, дебелу людину (зазвичай про чоловіків)); «невеликий зріст» (είναι σαν σπουγγίτι (букв. він/ вона наче горобець) – маленька людина); «ненажерливість» (φίδι γουλιά (букв. зміїна горлянка), τρώει σαν βόδι (букв. їсть наче бик) – ненажерлива людина); «голод» πεινασμένο σκυλί (букв. голодна собака) – бути голодним); «краса» ((είναι σαν χελιδόνι (букв. вона немов ластівка) – гарна жінка); «втома» (σκότωσε κουνέλι (букв. вбитий заєць) – втомлений).

2. Риси характеру людини:

а) позитивні риси: «працьовитість» (букв. він/вона наче бджілка); «покірність» παντοδύναμος πουλιών. (букв. Божа пташка) – невинна, смиренна людина;

б) негативні риси: «балакучість» είναι σαν σαύρα (букв. вона наче ящірка) – балакучий (зазвичай про жінку)); «допитливість» (είναι σαν αρουραίος. (букв. він/вона немов щур) – пхати носа не у свої справи, допитуватись); «хитрість» (είναι σαν αλεπού (букв. він/вона немов лисиця) – хитра людина); «бездіяльність» (τρομάξει τα κοράκια (букв. лякати ворон) –

бездіяльна людина, αδέσπτο σκυλί (букв. бродяча собака) – хтось невчасно або багато, без потреби ходить, вештається, тиняється).

3. Психо-емоційний стан людини: «піднесеність» (να αλοκτήσουν φτερά (букв. набути крила) – бути у піднесеному стані); «збудженість» πηδάει σαν κατσίκα. (букв. стрибає наче коза) – про збуджену, занадто діяльну людину, лахтцын тун ту лухтор (букв. його брикнув півень) – бути не при собі (зазвичай від переляку)); «пригніченість» χαμηλώνει τα φτερά του (букв. опускати крила) – падати духом, втрачати бадьорість, віру в себе, в свої сили).

4. Дії людини: пашнын ту радът (букв. погладшав його хвіст)

1) зазнаватись;

2) багатіти; φαίνεται σαν κουκουβάγια (букв. дивиться наче пугач) – недоброзичливо дивитись,

5. Зовнішність людини: «нечистоплотність» (βρώμικο σαν γουρούνι (букв. брудний немов свиня) – бути брудним).

6. Стосунки між людьми: «мати та дитина» (α παιδιά τους σαν κότα μητέρα (букв. біля своїх дітей як квочка) – про занадто турботливу матір); «чоловік та жінка» (ζουν σαν το σκύλο με τη γάτα ката (букв. живуть як кішка з собакою) – живуть без злагоди, постійно ворогуючи, сварячись); Фразеологізм έχουν ως κουτάβι (букв. мають його як щеня) має двояку конотацію. На позначення стосунків «батьки та дитина» він має значення «пестити, балувати дитину, занадто про неї турбуватись»: «чоловік та жінка» – тримати під каблуком, беззастережно підкоряти своїй волі, робити чоловіка повністю залежним від себе. На підставі здійсненого аналізу можна зробити висновок, що ЗФ мають чітко виражену антропологічну направленість, але існує декілька ФО, які характеризують стан справ або якість речей, наприклад, βγάζω το φίδι από την τρύπα (букв. діставати змію з нори) – то τρίχωμα του σκύλου μέσα προς τα έξω (букв. шкура собаки навиворіт) – негарний одяг.

Отже, зоофразеологія – це численна, активно функціонуюча фразеотематична група, що становить окрему підсистему загального корпусу фразеології, виразно підкреслюючи зміщення фразеологічної парадигми в бік антропоцентризму й досить повно репрезентуючи різноманітні сфери матеріального й духовного життя народу, вияви його етнокультури. Зважаючи на викладене вище, є підстави стверджувати, що у зв'язку з актуальністю вивчення людського чинника у мові, зображення людини за допомогою ФО з компонентами тваринного світу потребує подальшого вивчення та систематизації.

Література

1. Μπαμπινιώτης Γ.Δ. Λεξικό της νέας ελληνικής γλώσσας με σχόλια για τη σωστή χρήση λέξεων / Γ.Δ. Μπαμπινιώτης. – Αθήνα : Κέντρο λεξικολογίας, 1998. – 2064 σ.
2. Українсько-російський і російсько-український фразеологічний словник [уклад. І.С. Олійник, М.М. Сидоренко]. – 2-е вид. перероб. і оновл. – К.: Радянська школа, 1978. – 447 с.
3. Сучасний фразеологічний словник української мови [уклад. А.П. Ярещенко та ін.]. – Харків: Торсінг Плюс, 2008. – 640 с.
4. Харабадот Р.С. Румейско-русско-новогреческий словарь / Р.С. Харабадот. – Мариуполь: Федерация греческих обществ Украины, 2006. – 480 с.
5. Ужченко В.Д. Фразеологія сучасної української мови: Навч. посіб. / В.Д. Ужченко, Д.В. Ужченко. – К.: Знання, 2007. – 494 с.
6. Покровська І.Л. Національна специфіка семантики турецьких фразеологізмів з компонентом-зоонімом: автореф. дис. на здобуття наук, ступеня канд. філол. наук: спец. 10.02.13 «Мови народів Азії, Африки, аборигенних народів Америки та Австралії» / І.Л. Покровська. – К., 2007. – 20 с.
7. Корнилов О.А. Языковые картины мира как производные национальных менталитетов / О.А. Корнилов. – М.: ЧеРо, 2003. – 349 с. 211
8. Левченко О.П. Символи у фразеологічних системах української та російської мов: лінгвокультурологічний аспект: автореф. дис. на здобуття наук, ступеня докто-ра філол. наук : спец. 10.02.01 «Українська мова», 10.02.02 «Російська мова» / О. П. Левченко. – К., 2007. –

СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ТЕКСТІВ ІНТЕРВ'Ю

Сучасне суспільство характеризується становленням та бурхливим розвитком сфери масової культури та комунікацій. Електронні технології, що увійшли в сферу ЗМІ в минулому сторіччі значно змінили їх. Суттєвих змін зазнає і мова, представлена в лінгвостилістиці функціональним стилем масової інформації, її межі та стилістичні особливості. Інтерв'ю, маючи в основі усну вимову, складає окрему ланку публіцистики.

У тлумачному словнику інтерв'ю визначено як призначена для опублікування у пресі, передачі по радіо, телебаченню розмова журналіста з політичним, громадським чи будь-яким іншим діячем. Також інтерв'ю – це жанр публіцистики, бесіда журналіста з однією або кількома особами, яка відбувається у вільній манері для з'ясування нових відомостей, встановлення подробиць, визначення чіткої реакції на якусь подію [1, с. 167].

Сучасна масова комунікація реалізується в усній (радіо, телебачення, кіно) і письмовій (преса) сферах. В обох випадках одиницею комунікативного процесу є текст, який прагматично організований з метою аспектного максимального впливу на реципієнта.

При цьому текст тлумачиться не тільки як лінгвостилістична категорія, а як соціальне, культурне явище, параметри якого зумовлені відповідними соціально-психологічними факторами (комунікативно-пізнавальною функцією, ситуацією акту спілкування тощо). Сам текст як певна організована множина мовних знаків набуває смислу лише в процесі комунікації, тобто будучи сприйнята реципієнтом.

Оскільки зовнішньо будь-яке інтерв'ю – це діалог, саме тому текст орієнтований на усну вимову, що веде за собою максимальну реалізацію функціональності в публіцистичному стилі.

Діалогічне мовлення є «централізованою сукупністю» структурно-семантичних і функціонально-комунікативних особливостей мови як системи. Не випадково, стилістика діалогічного спілкування є комунікативною і визначається пріоритетом синтаксису як носія змісту, оскільки апелятивна функція мовлення реалізується саме завдяки синтаксичним конструкціям [2, с. 95].

Ситуативна зумовленість і пряма безпосередня форма спілкування при діалогічному спілкуванні визначають цілий спектр його специфічних особливостей.

При цьому основною одиницею аналізу є не окреме ізольоване речення або синтагма, а діалогічна єдність, тобто «феномен мовленнєвої діяльності», формально-змістові характеристики якого зумовлені ситуацією безпосереднього спілкування учасників комунікативного акту.

У мовностилістичному плані для діалогічного мовлення характерним є використання еліптичних конструкцій; усічених форм двох або трьох слів, які утворюють одну звукову форму; особових займенникових іменників першої і другої особи однини й множини; перевага простих речень у структурному плані над складними; наявність явищ транспозиції або функціонального зміщення; вживання різних структурних і функціонально-семантичних типів реплік-відповідей, які притаманні лише діалогу; активізація модальних слів, невербальних засобів спілкування (міміка, жести тощо) [3].

У текстах-інтерв'ю лексичні засоби та стилістичні фігури вживаються відповідно до ознак публіцистичного стилю та мови газети – стандарту (їх типової організації) та залежить від прагматичних настанов інтерв'юера та респондента, теми інтерв'ю, а також оцінного комплексу та мовної економії – експресії (вживання мовних засобів з метою посилення емоційного впливу на адресата).

Використання стилістичних засобів та фігур різних рівнів сприяє виокремленню найбільш вагомих фактів та подій, відображених у текстах інтерв'ю, є чинником реалізації прагматичної настанови авторів та зумовлені тематикою інтерв'ю [3].

1)Лексико-стилістичні засоби є складниками успішної реалізації комунікативного наміру авторів текстів інтерв'ю. Лексичні засоби у текстах-інтерв'ю сучасної преси відносяться переважно до загальноживаної лексики, оскільки тексти цього жанру розраховані на масового адресата. Проте можна відмітити широке вживання термінів, професіоналізмів, неологізмів, колоквіалізмів, сленгізмів, абревіатур, тощо.

2)Загальними морфолого-синтаксичними засобами є вживання слів та словоформ у непритаманному їм контексті [1, 71]. Розповсюдженим у текстах інтерв'ю є уживання іменників у нехарактерних для них категоріальних формах (наприклад, у множині замість однини), вживання означеного артикля і ін. Стилістично зумовленим є вживання у текстах інтерв'ю різних часових форм та способів дієслів.

3)Поширеними синтактико-стилістичними засобами реалізації експресивності текстів інтерв'ю є повтор, синтаксичні конструкції з різними видами підрядного та сурядного зв'язку, вставні речення, уточнення тощо. Виокремлювальні звороти, еліптичні та називні речення, перерахування, безособові речення, прикладки, є типовими, зумовленими стандартом, синтактико-стилістичними засобами текстів інтерв'ю в пресі.

4)Добір традиційних стилістичних фігур мови (традиційної метафори, метонімії, традиційної перифрази, оксюморона, повтора, синтаксичного паралелізму, риторичних запитань тощо) є стандартизованим у текстах інтерв'ю. Використання авторської метафори, образного порівняння, іронії, гіперболи, літоти, антитези, здійснюється відповідно до експресивності текстів цього жанру. Серед тропів, які знаходять своє вираження в текстах інтерв'ю і вибудовують з огляду на взаємну зрівноваженість логізації викладу з емоційно-експресивним забарвленням і відповідний аксіологічний аспект образності наявні епітети.

5)Графічні засоби надають можливість передати вичерпну візуальну інформацію, що властиві усному спонтанному мовленню, але відсутня у друкованих текстах та інформацію, що не відома читачам зі слів мовця, але необхідна для розуміння. Основними графічними засобами є особливості вживання шрифтів, додаткове графічне оформлення, стилістичне вживання знаків пунктуації, графіко-фонетичні засоби [2, с. 94].

Використання стилістичних засобів та фігур у текстах-інтерв'ю сучасної преси має місце на всіх мовних рівнях. Їх вживання є чинником реалізації прагматичної настанови авторів та зумовлене загалом тематикою інтерв'ю.

Таким чином, можна зауважити, що мовний пласт текстової структури інтерв'ю засвідчує величезну кількість різнорівневих вербальних елементів, що, зумовлюють його приналежність до публіцистичного стилю і водночас характеризують як окремий жанр.

Література

1. Ганич Д.І. Словник лінгвістичних термінів / Д.І. Ганич, І.С. Олійник.– К. Вища школа, 1985. – 360 с.
2. Штельмах М.Л. Лексичні засоби вираження полісемії в публіцистичному різновиді жанру інтерв'ю / М.Л. Штельмах// Актуальні проблеми української лінгвістики: теорія і практика. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2008. – Вип. XVI – С. 92–100.
3. Голік О.В. Жанрова система друкованих ЗМІ: новітні підходи до класифікації та перспективи розвитку / О.В. Голік // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://journalib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=2386>
4. ТОВНМА.gr [Електронний ресурс].– Режим доступу: [http:// www.tovima.gr/science/](http://www.tovima.gr/science/)

УДК 811.14'06'373(043)

Рибіна А. Ю.

СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ КОЛЬОРИСТИЧНИХ ЕПІТЕТІВ У ТЕКСТАХ ГРЕЦЬКИХ НАРОДНИХ ПІСЕНЬ

Слова або фрази будь-яких мов виражають найрізноманітніші емоційно-експресивні відтінки і переважають у художньому стилі. Такі слова називаються тропами та служать для естетизації мови. Вони надають яскравості художнього стилю та певну індивідуальну окраску в текстах різних жанрів. У пропонованій розвідці ми розглядаємо особливості такого

тропу як епітет на матеріалі грецьких народних пісень. Народні грецькі пісні не ставали об'єктом лінгвостилістичного дослідження, тому вивчення семантичних особливостей епітетів на позначення кольорів у текстах грецьких народних пісень є актуальним.

В сучасній лінгвістиці не має єдиного визначення поняття «епітет». Тому буде доцільнішим висвітлити декілька визначень цього поняття. Автори словника лінгвістичних термінів Д. Ганич, І. Олійник подають таке визначення: «Епітет – один із основних тропів, художнє образне означення, що підкреслює характерну рису, визначальну якість предмета, поняття, дії. Найчастіше епітетами виступають означення-прикметники, у широкому розумінні епітетами називають іменники-прикладки, а також прислівники, які метафорично пояснюють дієслово» [1, с.76].

У літературознавчому словнику-довіднику за редакцією Р.Т. Гром'яка, Ю.І. Коваліва та В.І. Теремка подається таке визначення епітету: «Епітет — це слово чи словосполучення, яке завдяки особливій функції в тексті допомагає слову набути нового значення або смислового відтінку, підкреслює характерну рису, визначальну якість певного предмету або явища, збагачує мову новим емоційним сенсом, додає до тексту певної мальовничості, насиченості» [3, с.236].

О. Шалигін цей термін визначає так: «Одним з найдійовіших засобів посилення картинності й емоційності мовлення є епітет. Так називається слово або декілька слів, які додаються до звичайної назви предмета, щоб посилити її виразність, підкреслити в предметі одну з його ознак — саме ту, яку в даному випадку важливо висунути на передній план, свого роду привернути до неї особливу увагу читача» [5, с.140].

Епітети поширені в текстах народних грецьких пісень, збагачуючи їх емоційними нюансами, увиразнюючи художнє зображення. Епітети засвідчують значні можливості мови у сполучуваності слів, є одним із виявів мовного багатства. Як епітет переважно вживаються прикметники, переводячи свої другорядні лексичні значення на основні, чим вони відрізняються від звичайних означень. Наприклад: «*Σου φωνάζω άκουσέ με τι θα πω **μαύρα φώτα, άσπρες νύχτες** θα σκεφτώ*», «*Από βραδύς επαίζανε με γέλια με κανάκια, και μέσα τα μεσάνυχτα και τις **γλυκές αυγίτσες***», «*Σαν μια κόλλα χαρτί που αποτύπωσες **την ψυχή σου γυμνή***» [6].

Існує багато точок зору щодо класифікації епітетів, але усталеним є поділ епітетів Кульбабської О.В. на лексико-семантичні групи, з-поміж яких виділяють прикрашальні епітети, кольористичні епітети, епітети внутрішньо-психологічного сприймання та одоративні епітети [2, с.256].

Поширеним художнім засобом у текстах народних грецьких пісень є кольористичні епітети. Вони надають мові пісень певного емоційного відтінку, прикрашають. У поетичній мові кольористичні епітети використовуються з функцією естетичного впливу, лексеми кольору є емоційно наповненими, зі смисловим і естетичним прирощенням і від того є експресивними. Наприклад: «*...το άρπαξεν ο κύρης σου εκ την Βαβυλωνίαν, απάνω κάτω **ολόχρυσον δια λίθου μαργαριτάρι***», «*Μόν'δέσε το κεφάλι μου μ'ένα **χρυσό μαντίλι***» [6].

Проаналізувавши частотність кольористичних епітетів у текстах деяких жанрів народних грецьких пісень, а саме історичних пісень, пісень акритів та клефтів, а також голосінь, можна зробити висновок, що найуживанішими є кольористичні епітети з використанням чорного кольору. Наприклад: «*Αμ'έχει **μαύρο ποταμό** και δεν μπορεί να περάσει, ρίχτει κοντάριν εις την γη και τ'άρματά του λάμνει*», «*μας ήρθε η άνοιξη πικρή, **το καλοκαίρι μαύρο***», «*σ'όλον τον κόσμο ζαστεριά, σ'όλον τον κόσμον ήλιος και στα καημένα Γιάννενα **μαύρο παχύ σκοτάδι***» [6].

Основне символічне значення чорного кольору як траурного наклало відбиток на емоційно-психологічне сприйняття всього того, що має чорний колір, його відтінки та процеси, що призводять до потемніння. Чорний колір вважається символом злих сил, нещастя, трагізму [4, с.1]. Тематика таких жанрів народних грецьких пісень, як історичні, акритські, клефтські та голосінь, зумовлює поширене використання чорного кольору, тому що саме чорний колір є символом лиха, журби, сліз тощо. Наприклад: «*τι έχεις, **Μπέη**, που*

χλίβεσαι και χύνεις μαύρα δάκρυα;», «ἦρθε μία περιστέρα, μιὰ γαϊτανοφρυδάτη, νὰ μὴν τὴν εἶχα δεῖ δὲν θὰ 'χα ζουρλαθεῖ στὴ μαύρη γῆς νὰ πεῖ», «κλαίνε τα μαύρα βουνά, παρηγοριά δὲν ἔχουν» [6].

Роблячи висновок, можна зазначити, що епітети відіграють важливу роль у художнім мовленні будь-якої мови. Вони підсилюють виразність та образність мови, надають художню та поетичну яскравість мовлення, збагачують зміст висловлення, виділяють характерну рису або якість предмета та явища, підкреслюють його індивідуальну ознаку, оцінюють предмет або явище, викликають певне емоційне відношення до них, допомагають побачити авторське ставлення до навколишнього світу. Використання епітетів, а саме кольористичних епітетів у текстах народних грецьких пісень дуже поширене. Це пояснюється тим, що вони є засобом вираження відчуттів, окраски настрою автора та прикрашання мови. Проаналізувавши функціонування кольористичних епітетів у деяких жанрах народних грецьких пісень, можна зробити висновок, що найбільш поширеними є кольористичні епітети з використанням чорного кольору. Такі епітети несуть в собі деякий негативний настрій, означають щось вороже та зле, що пояснюється тематикою пісень. Кольористичні епітети із використанням чорного кольору володіють великим емоційно-психологічним навантаженням.

Література

1. Ганич І.Д. Словник лінгвістичних термінів / І.Д.Ганич, І.С.Олійник. – К.: Вища шк., 1985. – 360 с.
2. Кульбабська О.В. Текстотворча функція епітета в художньому тексті (на матеріалі мови творів Івана Багряного) / О.В. Кульбабська, О.В. Кардашук // Вісник Харківського національного університету імені В. Н.Каразіна. Серія: Філологія. – Випуск № 742. – Харків, 2006. – С.256-265.
3. Літературознавчий словник-довідник / За ред. Р. Т. Гром'яка, Ю. І. Коваліва, В.І. Теремка. — К.: ВЦ «Академія», 2007. – 752 с.
4. Мацько Л.І. Стилїстика української мови. Літературне місто. – режим доступу: <http://litmisto.org.ua/?p=7264>
5. Сучасна українська літературна мова: Підручник / За ред. А.П. Грищенка. – 2-ге вид. – К.: Вища школа, 1997. – 345 с.
6. Γιάννης Κορίδης. Τα ωραιότερα δημοτικά τραγούδια. Α' τόμος: Ακρίτικά – Ιστορικά. – Αθήνα, Β' έκδοση, 2002. – 109 σ.

УДК 398.8(495)(043)

Пирог О. О.

ЖАНРИ ГРЕЦЬКИХ НАРОДНИХ ПІСЕНЬ

Нашу розвідку присвячено розгляду найпоширеніших жанрів грецьких народних пісень. Актуальність розвідки зумовлена відсутністю в українській елліністиці комплексного дослідження грецької народної творчості, зокрема народних пісень. Музична культура людини є органічною частиною культури народу, до якого вона належить або серед якого живе.

Усна творчість грецького народу стало предметом наукового вивчення лише після війни за звільнення. Першими дослідниками цієї галузі були іноземні вчені. Тільки з кінця ХІХ в. грецькі вчені зайнялися збором і дослідженням творів народної творчості, в першу чергу фольклору. Основоположником наукової фольклористики в Греції був Н. Г. Політіс [1, 3].

Сьогодні зібрано багато народних пісень, казок, прислів'їв і т. п. Перші твори датуються ХІІІ ст., більшість же складено в останні півтора століття. Особливо широко відомі народні пісні. Їх загальна назва - «τραγούδι» - походить від давньогрецького слова «τραγῶδι». Це слово зустрічається в середньовічних візантійських романах в значенні поетичної любовної скарги.

Стих народної поезії - силабічний, він має 15 складів (цей розмір є основним, інші варіанти - похідні від нього), обов'язкове цезура (пауза) на восьмий стопі. Рядок, як правило,

містить закінчену думку. Особливість грецького фольклору - надзвичайна лаконічність мови. Рима обов'язково присутня в ліричних піснях городян на материк і в поезії остров'ян.

Життя, звичаї та почуття народу відображаються в народних піснях, які нагадують древню грецьку поезію. Народні грецькі пісні різноманітні, щодо змісту їх поділяють на богатирські, пісні клефтів, історичні, побутові, ліричні, пісні учасників Опору періоду другої світової війни, пісні про чужину тощо [1, 3].

Богатирські пісні склалися в основному у візантійську епоху (VII-XI ст.), в часи боротьби греків з арабами (вони в грецькому фольклорі називаються сарацинами), а також лицарями-хрестоносцями наприкінці XI в. Пізніше ці пісні доповнювалися, видозмінювалися. Для богатирських пісень характерні фантастичні образи, їх улюблений художній прийом - гіпербола.

Історичні пісні відрізняються від богатирського епосу конкретністю. У них оспівуються історичні особи і справжні події. Більшість історичних пісень присвячено національно-визвольній боротьбі середини XVIII - першої чверті XIX ст. Є пісні про більш ранні події, що відносяться до часу завоювання Візантії турками.

Пісні клефтів – це один з різновидів історичних пісень. Ці пісні донесли до наших днів імена героїв антитурецької визвольної боротьби, оповіді про їхні подвиги.

Пісні періоду Опору недавно складені народом, але за змістом продовжують тематику історичних пісень, особливо пісень клефтів. У них живе той самий неприборканий дух народних месників, самовідданих борців за свободу рідного народу. У хвилини відпочинку між боями грецькі партизани співали і старовинні пісні, і тільки складені, і ті й інші звучали для них як бойовий клич, як заклик до боротьби.

До категорії побутових пісень відносяться обрядові, в тому числі великий цикл весільних пісень, колискові, голосіння, пісні про життя на чужині, а також професійні-пісні рибалок, моряків, пастухів і хліборобів. Вони часто передають ритм роботи.

Пісні про розлуку і від'їзд на чужину пов'язані головним чином з еміграцією за межі батьківщини, а також з іншими побутовими подіями: від'їздом юнака на навчання до Афін або купця за товаром. Пісні ці виконуються на прощальному обіді і в самий момент від'їзду. Життя на чужині в цих піснях характеризується стійкими епітетами: «нещасне», «самотне», «прокляте», але найчастіше - «порожнє», «пустельне».

З піснями про чужину безпосередньо зникаються балади, в яких розповідається про повернення чоловіка додому після довгої відсутності, про те, як подружжя майже не впізнають один одного. Цей мотив, дуже поширений у фольклорі багатьох народів, отримав в грецьких баладах особливий розвиток через масову еміграцію [2, 167].

Отже, серед грецьких народних пісень дослідники виділяють такі жанри як богатирські, пісні клефтів, історичні, побутові, ліричні, пісні учасників Опору періоду другої світової війни, пісні про чужину тощо. Жанрові різновиди пісень зумовлені подіями та явищами суспільного життя, громадського й родинного побуту, трудовою діяльністю, боротьбою проти іноземних загарбників, національного та соціального гноблення тощо.

Література

1. Угринович В.В. Грецькі народні пісні / В.В. Угринович — К.: «Музична Україна», 1993.
2. Γρηγοριάδης Ν. Κείμενα νεοελληνικής λογοτεχνίας / Ν. Γρηγοριάδης — Αθήνα : Οργανισμός εκδόσεως διδακτικών βιβλίων, 1979.

СЕКЦІЯ ТЕРМІНОЛОГІЯ ТА ПЕРЕКЛАД

УДК 811.14'06'25(043)

Бойцова Г. В.

ПЕРЕКЛАД ТЕРМІНОЛОГІЇ МОРСЬКИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ З НОВОГРЕЦЬКОЇ МОВИ НА УКРАЇНСЬКУ

Усім відомо, що Греція, Кіпр та Україна займають провідне місце у справі морських перевезень, завдяки своєму зручному та вигідному географічному положенню. Країни взаємодіють між собою та з країнами інших континентів, тобто судна транспортують вантажі по інших портах всього світу. Звісно, що моряки можуть зіткнутися з проблемою комунікації між собою чи з робітниками зарубіжних портів, звідки випливає потреба в єдиній понятійній системі. Вони змушені знайти спільну мову, безсумнівно, це можливо тільки за допомогою перекладу. Величезна кількість людей взаємодіють у цьому механізмі, включно екіпаж судна, та безпосередньо, крьюінгові компанії, які займаються працевлаштуванням моряків. Саме тому для мого дослідження стає цікавим переклад термінології морських перевезень

Предметом дослідження є термінологія морських перевезень.

Мета: визначити сутність та основні поняття терміносистеми морських перевезень у новогрецькій та українській мовах.

Морські перевезення – це процес переміщення вантажу з одного порту країни в інший. Будь-які перевезення здійснюються за допомогою морського транспорту[3].

Морський транспорт – вид водного транспорту. До морського транспорту відноситься будь-яке судно, здатне пересуватися водною поверхнею (морів, океанів і прилеглих акваторій), а також просто перебувати на плаву і виконувати при цьому певні функції, пов'язані з перевезенням, зберіганням, обробкою різних вантажів; перевезенням та обслуговуванням пасажирів. Морським транспортом перевозиться більша частина вантажів у всьому світі. Особливо стосується наливних вантажів, таких як сира нафта, нафтопродукти, скраплений газ та продукти хімічної промисловості наливом. Друге місце за обсягом перевезень морським транспортом займають контейнери. Судна-контейнеровози витіснили з ринку універсальні судна через те, що у стандартний 20 — або 40-футовий контейнер може бути поміщений будь-який вантаж від голок до автомобілів. Притому час обробки таких суден знижено у десятки разів, завдяки уніфікації транспортної системи всього світу щодо контейнерних перевезень. Чималу роль відіграє механізація та інформаційне забезпечення транспортних процесів[3].

Отже, морська термінологія – це сукупність понять та слів, які використовуються в цієї галузі. Тобто певні кліше, завдяки яким спостерігається взаємодія моряків один з одним чи з робітниками зарубіжних портів.

Переклад морської термінології – це складний та багатогранний процес, що вимагає від перекладача володіння морською термінологією на достатньому рівні обох із досліджуваних мов.

Перевезення морським транспортом – це цілий комплекс послуг, який включає страхування вантажу, вистежування дороги, митне оформлення, оформлення супровідної документації та ін.

В системі світових транспортних перевезень ключову роль займають міжнародні морські перевезення. Даний спосіб доставки має ряд переваг, що робить його привабливішим і затребуваним серед приватних осіб і комерційних компаній. Основними чинниками вибору є надійність, безпека і доступна вартість. Значна частина земної кулі покрита водою, тому морські перевезення вантажів практично безмежні.

Розвитком терміносистеми морської справи займалися такі видатні вчені, як Смірнов Н. А., Сморгонський І. К., Богородський Б. Л., Розен С. Я. Слід зазначити, що деякі з них працювали над формуванням термінології морських перевезень на підставі художніх текстів, не звертаючись до текстів офіційно-ділового стилю. Тож, формування морської термінології

на базі офіційно-ділових текстів залишається відкритим, що стає привабливим для його дослідження, особливо для дослідження перекладу цієї термінології.

Торговельні й військові відносини з греками дали українській мові чимало термінів, пов'язаних судівництвом і, взагалі, з морським ділом. Наприклад:

Το καράβι, το φάρος, το καραβόσκοινο, η ναύλωση, οι ναυλωτικές πράξεις, ο πωλητής, η θαλάσσινη μεταφορά, οι ναυλωτικοί τιμάριθμοι, η ναυλωτική αγορά, η ναυλωτική εταιρία, το πλοίο.

В українській мові еквівалентами є: *корабель, маяк, канат, фрахтування, чартер, морські перевезення, фрахтові індекси, фрахтовий ринок, фрахтова компанія, судно.*

Слід зауважити, що при перекладі текстів з новогрецької мови на українську часто вдаються до певної близькості морської термінології обох із досліджуваних мов [2 с.75]

Важливою рисою при перекладі морської термінології на підставі текстів офіційно-ділового стилю є точність, що включає розуміння самоцілі й засобів її досягнення. Будь-який перекладач зобов'язаний дотримуватися встановлених правил щодо ведення своєї діяльності. Від правильності постановки та дотримання технічного процесу та його показників залежить в кінцевому підсумку якість та правильність перекладу текстів або цієї чи іншої документації.

Отже, позначка тексту офіційного стилю полягає в точному перекладі думки, а насамперед в її вираженні, у викладенні певних положень й досягається шляхом оптимального відбору слів, форм та конструкцій, запобіганні неоднозначних тлумачень.

Література

1. Калюжна В.В. Практичні основи перекладу. English (Russia.-Серія: Вивчаємо іноземні мови. - Спб.: Ніва- 2000, - 320 с.
2. Білозерська Л.П. Термінологія та переклад: Навчальний посібник. – Нова книга, 2010. – 180 с.
3. Морські перевезення [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>

УДК 811.14'06'255.2(043)

Покорєєв В. В.

ПЕРЕКЛАД ВІЙСЬКОВОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ З НОВОГРЕЦЬКОЇ МОВИ НА УКРАЇНСЬКУ

В теперішніх умовах найбільш занедбаною ділянкою української термінологічної лексики є військова термінологія. Внаслідок браку державного війська, в Україні не існує можливості швидко засвоювати і творити нову термінологію, а найголовніше — популяризувати її [1]. Тому Україна продовжує процес створення відповідної правової бази з країнами Європейської спільноти на двосторонньому рівні та вже має в цьому відношенні позитивні досягнення. Ситуацією на 2007 рік, були укладені міжурядові угоди з військово-технічної співпраці з Францією, Німеччиною, Туреччиною та Грецією. Ведеться робота щодо підписання подібних угод з Італією, Іспанією та Великобританією. Ситуація сприяє практиці іншомовно-українського військового перекладу, а також розвитку окремих спеціальних теорій перекладу [2].

Предмет дослідження: Переклад військової термінології з новогрецької мови на українську.

Мета: визначити сутність та основні поняття перекладу військової термінології з новогрецької мови на українську.

Як зазначає В.В. Балабін у підручнику «Основи військового перекладу», військова лексика є особливим видом спеціальної лексики, оскільки в силу специфічної комунікативно-функціональної спрямованості вона перебуває на стику двох функціональних стилів мови - офіційно-ділового та науково-технічного [3].

Більш того, за визначенням Ю.Г. Кочаряна, запропонованим у роботі «Функціональні особливості військово-морського сленгу», військова лексика включає не лише термінологію, до якої належать слова, що вживаються у зв'язку з військовими поняттями, але й емоційно

забарвлені елементи військового лексикону, які є у більшості випадків стилістичними синонімами відповідних військових термінів [4].

З точки зору лінгвокраїнознавства військова лексика — це сукупність усіх елементів сфери військового спілкування, що віддзеркалюють вплив культурних, історичних, територіальних, вузькоспеціальних та інших екстралінгвістичних факторів, що знаходять свій словесний вияв у конкретних виразах, які іноді здатні створити нездоланий лінгвокультурний бар'єр для перекладача, — зазначає В. Артюх у роботі до питання особливостей перекладу військової лексики [5].

Згідно з визначенням, запропонованим В.Н. Шевчук, військовий термін — це слово або словосполучення, що використовується для позначення певного спеціального поняття, яке належить до того чи іншого розділу військової науки або до військової техніки [6].

Військова термінологія — формалізована система встановлених військових термінів (слів, словосполучень і т. п.), кожен з яких має певне значення з чітко окресленими рамками застосування і науковим обґрунтуванням [7].

Військовий переклад — є одним з видів спеціального перекладу з яскраво вираженою військовою комунікативною функцією. Відмінною рисою військового перекладу є велика термінологічність і точне, чітке викладення матеріалу при відносній відсутності емоціональних виразних засобів [8].

У військовому перекладі дуже велике значення має точність перекладу, так як перекладений матеріал може служити основою для прийняття важливих рішень, проведення військових операцій тощо. Тому адекватність перекладу військових матеріалів передбачає не тільки точну передачу змісту матеріалу, але і більш ретельну передачу його структурної форми, порядку частин і розташування матеріалу, послідовності викладу і ряд інших факторів, які можуть здаватися непотрібними, формальними, але мають велике значення для військового фахівця. Наприклад, у військових документах порядок пунктів і підпунктів, їх позначення (арабськими цифрами та літерами латинського алфавіту), точність передачі дат і часу, координат, географічних назв, нумерація та найменування частин і підрозділів та інші дані.

Тому вимоги, що пред'являються до військового перекладача-референту зумовлені специфікою роботи, виключно високі. Військовий перекладач зобов'язаний добре знати і правильно розуміти не тільки іноземну військову термінологію, але і всі національні особливості військової справи, включаючи концепцію іноземної військової доктрини, організаційну структуру збройних сил, використовуване озброєння, особливості ідеологічної роботи у відповідних збройних силах, форми звертання, форми діловодства, службу штабів, словом все, що характеризує іноземні збройні сили як національну армію. Він повинен мати весь комплекс відомостей про збройні сили своєї країни, щоб правильно підібрати форму вираження, зрозумілу в плані світосприйняття одержувачів перекладу [8].

Також військовий перекладач повинен знати військовий сленг. В арміях Греції та України існує багато військових сленгових виразів, наприклад: Παλιόστρά — «дід» «дембель», Ψάρι ή Ψαρούκλα — зазвичай відноситься до новобранців або «духів», Αγγαρεία — наряд, зазвичай у їдальні (миття посуду, чищення картоплі та інше), Καραβανάς — солдафон (груба, некультурна людина з військових), Τοπλοίοτης αγάλης — відноситься до сміттевозу, тобто транспортний засіб, який використовується для збору сміття у військовому таборі; якщо вам пропонують прогулянку на «кораблі любові», не поспішайте погоджуватись, тому що це означає, що вас відправляють збирати сміття на сміттевозі, після якого вам терміново доведеться прийняти ванну, Γόβλυκ — прибирання недокурків на території військового табору, Τσάβλυκ — прибирання трави та сорняків з території табору, Τυρόλιτα — пілотка, яку вдягають більшість солдат на вихідний парад. [9]

У всіх випадках перекладач повинен прагнути передати матеріал оригіналу, використовуючи український військовий стиль викладу відповідних матеріалів, нейтралізуючи українською мовою наявну в оригіналі зайву образність і фамільярно-розмовні та жаргонні елементи, оскільки вони не характерні для українських військових

матеріалів. Стиль викладу українською мовою повинен відповідати нормам військової мови, прийнятим для відповідного виду матеріалу.

Для успішного здійснення військового перекладу військовий перекладач повинен не тільки добре володіти відповідною іноземною мовою і військовою термінологією, але і бути в достатній мірі освіченим в галузі військової справи взагалі і прекрасно знати всі особливості іноземних збройних сил. Без цих додаткових нелінгвістичних знань не може бути і фахівця у цій галузі діяльності, а також адекватного та точного перекладу військового матеріалу.

Література

1. Українська військова термінологія [Електронний ресурс]. –Режим доступу: http://komb-aringwar.blogspot.com/2009/03/blog-post_06.html
2. Теорія та практика військового перекладу в Україні [Електронний ресурс]. –Режим доступу: http://papers.univ.kiev.ua/1/inozemna_filologija/articles/yundina-o-theory-and-practice-of-military-translation-in-ukraine_14874.pdf
3. Балабін В.В. Основи військового перекладу: (англ. мова) підручник / В.В. Балабін, В.М. Лісовський, О.О. Чернишов. - Київ: Логос, 2008. - 587 с.
4. Кочарян Ю.Г. Функциональные особенности американского военно-морского сленга [Електронний ресурс] / Ю.Г. Кочарян. - Режим доступу: <http://www.teoria-practica.ru/-4-2012/philology/kocharyan.pdf>
5. Артюх В. До питання особливостей перекладу військової лексики [Електронний ресурс] / В. Артюх. // Теоретична і дидактична філологія. - 2010 - №8 - с. 15. - Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Tidf/2010_8/11_21.pdf
6. Шевчук В.Н. Производные военные термины в английском языке / В.Н. Шевчук - Москва: Воениздат, 2003. - 231 с.
7. Военная терминология [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%92%D0%BE%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D0%B0%D1%8F_%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%BC%D0%B8%D0%BD%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D0%B8%D1%8F
8. Особливості перекладу військової термінології [Електронний ресурс]. –Режим доступу: http://revolution.allbest.ru/languages/00249822_0.html
9. Στρατιωτικὴ ρορολογία [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.greekmasa.gr/index.php?option=com_bridge&brid=106&Itemid=54&topic=3845.msg47911%3Btopicseen

УДК 81'276.6.62

Никифороенко Н. І.

СКЛАДНОЩІ ПЕРЕКЛАДУ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Сьогодні існує необхідність у виділенні науково-технічного перекладу не тільки як особливого виду перекладацької діяльності та спеціальної теорії, що досліджує цей вид діяльності, а також присвоєння науково-технічному перекладу статусу самостійної прикладної дисципліни.

Актуальність даної проблеми зумовлена світовим підвищенням інтересу до сучасних технологій, збільшенням товарообігу побутових приладів, а тому, зростає й потреба розповсюдження та перекладу технічної документації на іноземні мови.

Споживач, що купує будь-який програмний або технічний продукт, розраховує отримати разом з ним пакет необхідної документації, за допомогою якого можна зрозуміти як саме використовувати придбаний засіб. На даному етапі розвитку інформаційного простору, людина може використовувати різні форми технічної документації.

Супровідна документація важлива для всіх користувачів, починаючи з директора компанії, закінчуючи тими, кому належить використовувати обладнання або програмне забезпечення. Вона необхідна для загального уявлення про функціонування придбаної продукції, а також для обліку інвентарю, наявного в розпорядженні підприємства.

Постанова Кабінету Міністрів України від 16 грудня 2015 р. № 1077 висуває наступні вимоги до технічної документації. Пункт 3 додатку 2 до Технічного регламенту з електромагнітної сумісності обладнання:

«Виробник розробляє технічну документацію, яка містить достатню інформацію для проведення оцінки відповідності апаратури відповідним вимогам та повинна включати результати та процедуру аналізу і оцінки ризику (ризиків).

У технічній документації зазначаються вимоги до апаратури та питання проектування, виробництва і функціонування апаратури, які стосуються такої оцінки ризику (ризиків). Технічна документація повинна містити як мінімум такі елементи:

- загальний опис апаратури;
- ескізний проект, виробничі креслення та схеми компонентів, складальних вузлів, електричних кіл тощо;
- описи та пояснення, необхідні для розуміння зазначених креслень і схем та функціонування апаратури;
- список стандартів, застосованих повністю чи частково, включених до переліку національних стандартів, відповідність яким надає презумпцію відповідності апаратури суттєвим вимогам, а в разі, коли зазначені стандарти не були застосовані, - описи рішень, прийнятих з метою забезпечення відповідності суттєвим вимогам, які визначені в Технічному регламенті, у тому числі список інших відповідних технічних специфікацій, що були застосовані. У разі часткового застосування стандартів, включених до переліку національних стандартів у технічній документації, зазначаються їх частини, які були застосовані;
- результати виконаних проектних розрахунків, проведених досліджень тощо;
- протоколи випробувань» [1].

Отже, ми визначили що являє собою технічна документація, далі розглянемо труднощі, з якими стикається перекладач у процесі інтерпретації технічного тексту.

На відміну від перекладу художньої прози, де основна складність полягає в необхідності інтерпретації намірів автора, тобто передати не тільки зовнішній зміст, але й зберегти психологічні та емоційні елементи, що закладені в тексті, завдання, що стоїть перед перекладачем технічного тексту, що позбавлений емоційного забарвлення, простіша – точно передати думку автора та за можливістю зберегти особливості його стилю.

Натомість для вірної інтерпретації технічного тексту, треба добре знати окрему галузь і пов'язану з нею іноземну термінологію. Крім того, для правильної передачі змісту іноземного тексту українською мовою потрібно знати відповідну українську термінологію а також добре володіти українською літературною мовою.

При перекладі іноземного тексту перекладач повинен повно і точно передати думку автора, втілюючи їх у форму, властиву українському технічному стилю, і ні в якому разі не переносити в український текст специфічні риси іноземного оригіналу.

Автори іноземної технічної літератури широко використовують різні скорочення, які не вживаються в українській мові, наприклад:

dc (direct current) – *постійний струм*

a.c. (alternating current) – *змінний струм*

Такі скорочення в перекладі повинні розшифровуватися і даватися повним позначенням.

На жаль, неякісний переклад в технічній галузі стає нормою. Відбувається це, головним чином, тому що замовник прагне отримати переклад у найкоротший термін, тому виконавець змушений перекладати не завжди якісно, але швидко.

Переклад технічної літератури – це така галузь перекладацької діяльності, де професійне виконання роботи можливе тільки висококваліфікованими технічними фахівцями, які знають предметну галузь та її специфічну термінологію, в достатній мірі володіють іноземною мовою та вміють грамотно викладати свої думки мовою перекладу [2].

Сьогодні технічний перекладач, який виконує письмовий переклад, вимушений робити свою справу у вкрай жорстких умовах: отримувати та здавати роботу в електронній формі, працювати в надшвидкому темпі, гарантувати точність інтерпретації спеціальної термінології, яка часто рясніє неологізмами, самостійно розбиратися в численних абрєвіатурах, іноземних найменуваннях, незрозумілих одиницях виміру, а також вносити необхідні правки згідно зауважень замовника після перегляду отриманого перекладу. Зазвичай роботодавець встановлює терміни з розрахунку 5-8 сторінок на день, але вимагає при цьому збереження якості вихідного матеріалу, забезпечення термінологічної коректності та нерідко збереження формату оригіналу.

Отже, можна сказати, що особливість сучасного етапу технічного прогресу полягає у взаємному проникненні спеціальної термінології з одних галузей знань в інші. В результаті цього для перекладу технічної літератури і документації, необхідно одночасно використовувати галузеві та тлумачні словники зі споріднених галузей. Також дуже гостро стоїть питання нової термінології в тих галузях, які в нашій країні не мають широкого розповсюдження. Саме тому, фахівці-лексикографи, що працюють над створенням словників у галузі технічної термінології, замість кальки повинні пропонувати осмислені українськомовні відповідники, які б повністю відповідали нормам мови першоджерела.

Таким чином, незважаючи на те, що сьогодні ринок перекладацьких послуг дуже широкий, гостро стоїть проблема професійної майстерності перекладачів та як наслідок, проблема якості технічного перекладу. Фахівець, який займається перекладами в технічній галузі, повинен володіти знаннями не тільки у лінгвістичній сфері, але і в технічній, бо це запорука професійного перекладу технічної документації.

Література

1. Про затвердження Технічного регламенту з електромагнітної сумісності обладнання Кабінет Міністрів України постанова від 16 грудня 2015 р. № 1077 Київ [Електроний доступ]: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1077-2015-п>
2. Актуальные проблемы научно-технического перевода [Електроний доступ]: http://www.lingvoda.ru/transforum/articles/maslovsky_a1.asp

УДК:811.14'06-255(045)

Єнакієва Г. В.

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ЮРИДИЧНИХ ТЕРМІНІВ (НА ОСНОВІ НОВОГРЕЦЬКОЇ, УКРАЇНСЬКОЇ ТА АНГЛІЙСЬКОЇ МОВ)

Дане дослідження розглядає перекладацькі особливості трансформацій юридичних термінів новогрецької мови в аспекті перекладознавства у період передачі засобами української мови. Увага вчених у галузі термінів юриспруденції прикута до проблемних питань структури [1, с. 304], словотворчої семантики [4, с. 67], перекладу правових документів [2, с. 272]. Майже усі існуючі дослідження особливостей природи юридичних термінів у перекладацькому аспекті ніяк не мають комплексного характеру.

- Актуальність дослідження зумовлена потребою висвітлення проблем перекладу правової термінології, оскільки дане питання наразі є ще недостатньо дослідженим у сучасному перекладознавстві. За умов інтеграції світової спільноти постійно виникає необхідність розширення міжнародних контактів юридичного плану як на рівні урядів багатьох країн, так і на рівні повсякденного офіційного спілкування. Особливого значення в період поглиблення інтеграції країн та міжнародних зв'язків набуває функціонування юридичної термінології у поєднанні з термінологією правознавчих актів, зокрема в юридичних документах, угодах, працях, які містять певні юридичні рекомендації, вимоги та положення. Потреба спілкування призводить до створення умов для правового регулювання великої кількості юридичних документів міжнародного та внутрішнього характеру. Таким чином, особливої важливості набуває термінологічний переклад у сфері співробітництва та розвитку взаємовідносин між Україною та країнами Європейського Союзу. Посилення тенденції до взаємодії та взаємозалежності різних правових систем вказує на необхідність

більш глибокого та детального вивчення мови адміністративно-правових документів. Джерелом дослідження стали енциклопедичні словники та документи правового характеру, де зафіксовано аналізовані одиниці. В основі дослідження покладена гіпотеза, що структурно-семантична природа юридичних термінів має важливий вплив на процес їхнього перекладу.

Метою дослідження є вивчення способів україномовного перекладу юридичних термінів новогрецької мови з урахуванням їхніх загальних особливостей, яка спричинила необхідність розв'язання наступних завдань:

- визначення понять юридичних термінів;
- дослідження загальних особливостей юридичних термінів;
- аналіз перекладу юридичних термінів

Ці фактори, зумовлюють виникнення особливої терміносистеми, яка складає основу лексики юридичних текстів. Термін є одиницею терміносистеми. При визначенні поняття “термін” лінгвісти наголошують на структурних та морфологічних характеристиках лексичної одиниці терміносистеми, зауважуючи, що це може бути як моно-, так і полілексемні одиниці номінативної та вербальної природи, її високій інформативності та однозначності, наголошуючи на її особливості бути стислою заміною відповідного розгорнутого опису чи визначення поняття, “територіальній” обмеженості, при цьому ототожнюючи її з професійною лексикою. Але треба зазначити, що у кожному визначенні терміну поділяється точка зору, що термін містить в собі таку властивість, як співвіднесеність з поняттям, реалією, предметом, явищем певної сфери, які він позначає. Розгорнуте тлумачення “терміну”, до якого приєднуємося в данному дослідженні, подає Ф.А. Циткіна: “Термін – це спеціальне слово або словосполучення, яке вживається для точного вираження поняття з якої-небудь галузі знання – науки, техніки, суспільно-політичного життя, мистецтва, юриспруденції тощо [3, с. 25]”. Крім того, у дослідженні Ф.А. Циткіної закладено основи порівняльного термінознавства, запропоновано методики порівняльного дослідження термінів у структурному та семантичному аспектах. За умов розвитку сучасної юриспруденції багата кількість термінів також виникає з англійської мови. Усі терміни за своєю будовою поділяються на:

- прості (складаються з одного слова) (ο παραχάρακτης- an acounterfeiter, η ουδετεροποίηση- an neutralization)
- складні (складаються з двох слів) (τα πλαστά χρήματα- the counterfeit money, οι ωφέλιμες δαπάνες- the useful expenses)
- терміни-словосполучення (складаються із декількох компонентів) (αναγνώριση αλλοδαπής απόφασης- the recognition of foreign judgment, μεταβολή βάσεως της αγωγής- to change the treatment base)

Прості терміни неоднорідні за кількістю словоутворюючих компонентів. На цій підставі однокомпонентні терміни складають наступні групи:

1. До структури терміна входить лише одна основа;
2. Структуру терміна складає основа та один чи більше афіксів;
3. Термін утворюється шляхом складання основ;
4. Утворення терміна відбувається за допомогою складання основ та афіксації.

У класифікації Л. Бархударова перекладацькі трансформації розрізняються за певними ознаками: перестановки, додавання, заміни, опущення. Поміж усього Л. Бархударов зазначає, що подібний поділ є значною мірою приблизним і умовним. Перестановками називаються зміни розташування (порядку проходження) мовних елементів у тексті перекладу в порівнянні з текстом оригіналу. Під замінами маються на увазі як зміни при перекладі слів, частин мови, членів речення, видів синтаксичного зв'язку, так і лексичні заміни (конкретизація, генералізація, антонімічний переклад, компенсація). Додавання передбачають використання в перекладі до даткових слів, що не мають відповідників в оригіналі. Під опущенням мається на увазі опущення тих або інших слів при перекладі.

Трансформації можуть сполучатися одна з одною, приймаючи вигляд складних комплексних трансформацій.

Отож у процесі дослідження було виявлені деякі тенденції перекладу юридичних термінів. Також було виявлено вплив особливостей лексичних одиниць юридичної термінології на еквівалентність та адекватність перекладу правових документів. Стаття не висвітлює особливості перекладу термінів у повному обсязі, тож потребує подальшого дослідження, які посприяють удосконаленню перекладацької діяльності.

Література

1. Περάκης Ε., Χατζημανώλη Δ. Англо - грецький словник юридичних термінів (Έγγλο – ελληνικό λεξικό νομικών όρων) / Ε. Περάκης, Δ. Χατζημανώλη. – Афіни: АТП, 2005. – 358 с.
2. Карабан В. І. Переклад англійської наукової та технічної літератури : лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні труднощі / В. І. Карабан. – Вінниця: Нова книга, 2001. – Ч. 2. – 158 с.
3. Хижняк С. П. Правовая терминология и проблемы ее упорядочения / С.П.Хижняк // Правоведение. – 1990. – № 6. – С.5-7
4. Циткіна Ф. О. Термінологія й переклад / Ф.О. Циткіна. – Львів: ВЛП, 1988. – 137 с.
5. Черноватий Л. М. Переклад англійської громадсько-політичної літератури: міжнародні конвенції у галузі прав людини / Л.М.Черноватий, В.І.Карабан, Т.В.Ганічева, І.П. Ліпка. – Вінниця: Нова Книга, 2006. – 201 с.

УДК 81'255.4(043)

Зубочек В. С.

ПЕРЕКЛАД ТЕРМІНОЛОГІЇ У ТЕКСТАХ ПОЛІТИЧНОЇ ТЕМАТИКИ

Дану роботу було присвячено перекладацькому аспектові політичних термінологічних одиниць новогрецької мови. Було розглянуто способи перекладу політичної лексики, що становить особливі труднощі перед перекладачем.

15 січня 1992 року – це початок дипломатичних відносин між Україною та Грецією. З візитами щодо виконання своєї місії до України приїжджають грецькі дипломати, на території України діє Посольство Грецької Республіки в Києві та два консульства у Маріуполі та Одесі. Тому точний професійний переклад у політичній сфері є дуже затребуваним, це зумовлює **актуальність даної роботи**.

При перекладі політичної промови перекладач має справу з особливою групою слів, яку використовує оратор - це саме суспільно-політична лексика, яка складає великий пласт наукового лінгвістичного простору. Така лексика насичена термінами і потребує дуже точного вивчення. Аналізувати суспільно-політичну лексику потрібно в залежності від сучасних тенденцій, які постійно змінюються завдяки динамічному розвитку політичної сфери людського життя.

Для вивчення проблеми перекладу такої лексики необхідно розділити її на окремі групи та вивчити можливі способи перекладу кожного з прикладів.

За Трофімовою С. В. [1, с. 12] суспільно-політичний текст поділяється на:

1. загальноживану лексику
2. терміни
3. кліше і штампи
4. слова, що мають відношення до суспільно-політичної лексики

Загальноживана лексика – є стилістично нейтральною та не є складною при перекладі, тому що не потребує виключного перекладу. Прикладом може стати наступне речення, що стало заголовком однієї статті з грецької газети: «Όλοι στην μάχη του εκλογικού Αγώνα – καμία ψήφος χαμένη!». Майже усі слова використанні у даному заголовку-заклику належать до загальноживаних, тож потребують простого, еквівалентного перекладу: «Усі на битву виборчої кампанії – ні один голос не буде втрачено!».

Наступна група суспільно-політичної лексики це – термінологія. Цей пласт характеризується тим, що кожна його одиниця є точним позначенням поняття якої-небудь

галузі знання. В цьому випадку для професійного адекватного перекладу необхідно якомога точніше передати зміст терміну, як одиниці перекладу яка здебільш не має точних еквівалентів у мові перекладу.

Гак В. Г. [2, с. 7] у своїй перекладацькій праці виділяє декілька основних методів перекладу терміну:

Транскрипція – цей метод потрібен, якщо термін поширений та зрозумілий реципієнтові, або не має відповідників у мові перекладу.

Такий термін, як «Δημοκρατία» повністю співпадає з українським «демократія», тому що був запозичений з грецької мови та зберіг свою форму і сьогодні.

Дослівний переклад – потрібен для передачі усієї структури речення або словосполучення без змін. Так, наприклад такі терміни, як «Ελληνική επανάσταση του 1821» («Грецька революція 1821 р.»), та «Το κράτος πρόνοιας» («держава загального добробуту») перекладаються дослівно, з використанням існуючих еквівалентів в українській мові.

Роз'яснювальний переклад – він потрібен для розуміння реципієнтом якоюсь сучасної політичної реальності, яка є новою та складною для осягнення її значення. Так, наприклад назва коаліції ліво орієнтованих партій Греції «ΣΥΡΙΖΑ» може перекладатися за допомогою транслітерації «СІРІЗА» з додатком «коаліція радикальних лівих».

Також серед суспільно-політичної лексики зустрічаються кліше. Ці готові мовні обороти потребують абсолютно точного та адекватного перекладу, та зазвичай мають готовий еквівалент, бо постійно обслуговують суспільство у публіцистиці, офіційно-ділових документах, або різних ситуаціях у побуті. Так, на грецьке кліше «Σύνοδος Κορυφής» є готовий український варіант «саміт», або «зустріч у верхах».

Дуже поширеними у складі суспільно-політичної лексики є слова та словосполучення, що використовуються тільки у даному контексті. Акронім «ΔΕΚΟ» (Δημόσιες Επιχειρήσεις και Οργανισμοί) вже має незмінний аналог в українській мові ДП (Державне Підприємство).

Реалії – це дуже важлива група слів, які можуть зустрітися у суспільно-політичному тексті. До реалій відносяться назви предметів та різних об'єктів культури, фактів історії, які властиві тільки певній нації. Такі слова звичайно не мають еквівалентів у мові перекладу. «Η Ακρόπολη Αθηνών» («Афінський Акрополь») чи «Αρχαία Αγορά της Αθήνας» («Афінська Агора»), або «Ούζο» («узо» - грецька горілка) – є традиційними грецькими реаліями. Заголовок одного з новинних інтернет-порталів: «Μπλαλαούρας σε Μπουδάνο: Πάμε για ούζο μετά» можна перекласти наступним способом: «Балаурас до Богданоса: опісля підемо на чарку узо». З даного прикладу видно, що реалії, як, наприклад, грецький напій «узо» перекладаються методом транслітерації, або транскрипції, вони не є складними для перекладу, але іноді потребують пояснення, щоб бути зрозумілими українському реципієнтові.

Назви партій становлять не менш складну задачу для перекладу та потребують особливого вивчення. Партія (το κόμμα), як і будь-яка інша громадська організація має за мету придбання, а також здійснення політичної влади.

Здебільшого усі назви партій передаються через певне скорочення для зручності їх запам'ятовування та запису. Короткі записи з першої або перших двох літер слова формують певні акроніми – аббревіатури, які здебільш використовуються для запису складних назв і понять. [3, с. 7]

Треба зазначити, що передача назви партії у формі акроніма використовується для усіх назв партій що містять у собі два чи більше слів. У випадку з назвою партії «Νέα Δημοκρατία» скорочення відбувається простим способом. Дві перші літери словосполучення стають скороченням, яке використовується у пресі у заголовках, та здебільш зустрічається у письмовій формі тому що в усній формі є не зручним для вимовляння. Тож, при перекладі даної назви «Нова Демократія» перекладач має застосувати дві перші літери українського еквіваленту. У політичних промовах оратор буде використовувати такі понятті без скорочень, тож переклад аббревіатури можливий лише у письмовому вигляді. [4, с. 23]

Суспільно-політична лексика, яка використовується під час викладання політичних промов, є дуже поширеним пластом, який ще потребує більш глибокого вивчення. У сфері політики постійно спостерігаються зміни, і саме ця лексика потребує постійного поповнення, тому тема цієї роботи може вважатися актуальною. Переклад суспільно-політичної лексики з новогрецької мови на українську являє собою складність за не наявністю спеціалізованих навчальних посібників, чи словників та передбачає самостійну роботу перекладача над пошуком відповідних перекладацьких рішень.

Література

1. Алексєєва І.С. Вступ до перекладознавства / І.С. Алексєєва. – М.: Академія, 2010. – 192 с.
2. Гнатишена І.М., Кияк Г.Р. Словник інтернаціональних терміноелементів грецького та латинського походження в сучасній термінології / І.М. Гнатишена, Г.Р., Кияк. – К.: КМ Academia, 1996. – 524 с.
3. Реформатський А.А. Що таке термін і термінологія / А.А. Реформатський // Питання термінології. – М.: МГПУ, 1959. – С. 47-51
4. Трофімова С.В. Громадсько-політичний переклад та його специфіка / С.В. Трофімов. – О.: ГО ВПО ОДУ, 2005. – 57 с.

УДК 811.14'06'255.2(043)

Клепар А. В.

АДЕКВАТНІСТЬ ПЕРЕКЛАДУ МЕДИЧНИХ ТЕРМІНІВ НА БАЗІ НОВОГРЕЦЬКОЇ, АНГЛІЙСЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВ

Медична термінологія - сукупність загальноновживаних терміносистем у сфері медицини. Термінологія представляє собою найбільш динамічну систему мови, яка постійно видозмінюється завдяки стрімкому розвитку медицини як науки та окремих її розділів. Основою для появи нових слів у медичній справі завжди була грецька мова, ще за часів Гіпократів, а з розвитком сучасного суспільства у формуванні медичних термінів взяла активу участь і англійська мова, саме тому є доцільним аналіз адекватності перекладу термінів в українській мові [1].

Актуальність теми полягає у стрімкому розвитку наукової революції, наслідком якої є поява нового медичного обладнання, інструкцій до нього, винаходу нових препаратів і відповідно анотації до цих препаратів.

Предметом дослідження є відмінні та схожі ознаки перекладу медичних термінів у різних мовах.

Мета дослідження полягає в аналізі та порівнянні видів перекладу різних термінологічних одиниць в медичній сфері.

Теоретичною базою для дослідження і аналізу адекватності перекладу медичних термінів з новогрецької та англійської мови на українську можуть слугувати роботи наступних науковців: В. Німчук, Т. Кирилова, І. Чепіга, М. Павловський, Л. Петруха та інші [2].

Термінотворчий процес медичних термінів, як і будь-який лінгвістичний чи перекладознавчий процес, має свої вимоги та шляхи перекладу наукової термінології. Вимогами до перекладу спеціальних терміносистем є наявність дефініцій, моносемічність, максимальна абстрактність, відсутність емоційного забарвлення, стилістична нейтральність, чіткість, окрім цього, більшість медичних термінів вважаються інтернаціоналізмами, бо в їх основі лежать греко-латинські терміни [3].

У ході дослідження було проаналізовано, що найчастіше терміносистеми у галузі медицини перекладаються наступними шляхами: еквівалентним перекладом, калькуванням (копіюванням морфологічної структури слова), транслітерацією (передача слова, написаного за допомогою одного слова, засобами іншого). Розглянемо на прикладах :

η αλοροφῆ - absorption - абсорбація (всмоктування), у данному випадку взаємодія новогрецького і англійського слова відбулася через еквівалентний переклад, але важно

зазначити, що українське слово абсорбація було остворено шляхом калькування з англійської мови.

η ακετόνη - acetone - ацетон, взаємодія новогрецького і англійського слова відбулася за допомогою калькування, а англійського та українського - за рахунок транслітерації.

τα αδеноειδή - adenoids - аденоїди, і у першому, і у другому випадку терміни були запозичені з грецької мови шляхом транслітерації.

ο πόνος, το άλγος - ache - біль, відображення шляхом еквівалентного перекладу у всіх випадках.

η αδρεναλίνη - adrenaline - адреналін, відображення шляхом еквівалентного перекладу у всіх випадках.

η αμειοτροφία - amyotrophy - амиотрофія (замикання м'язів), шляхом транслітерації в обох випадках.

το στομάχι - stomach - шлунок, у першому випадку англійський термін походить від грецького шляхом калькування, а український термін шляхом еквівалентного перекладу і з новогрецької, і з англійської мови.

η δερματολογία - dermatology - дерматологія, англійський термін був утворений з новогрецького терміна шляхом калькування, а український термін був утворений від новогрецького шляхом транслітерації.

η κρίση - fit - приступ судорогів, у всіх випадках був використан еквівалентний переклад.

η λοίμωξη - infection - інфекція, новогрецький термін перекладається в англійській та українській мові шляхом еквівалентного перекладу, а український термін був запозичен з англійської мови шляхом калькування.

Медицина займає одну з головних сфер кожної людини. Медична термінологія є важливим інструментом у спілкуванні спеціалістів даної галузі на міжнародному рівні, вона є однією з життєвонеобхідних наук та має постійний розвиток, саме тому вона завжди залишається актуальною для вивчення лінгвістів.

Література

1. Давиденко В. Англо- український медичний словник. – Нью-Йорк, 1970. - С. 52.
2. Калашник В.С. Проблеми перекладу медичної термінології / В.С. Калашник, М. Пилипенко, І. Корнейко // Людина та образ у світі мови: вибрані статті. - Х.: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2011. - С. 328-333.
3. Навчук Г.В. Українська медична термінологія на сучасному етапі: проблеми впорядкування / Г.В. Навчук, А.В. Ткач // Буковинський медичний вісник. - Чернівці, 2010. – С.163 - 166.
4. Панько Т., Кочан І., Мацюк Г. Українське термінознавство / Т. Панько, І. Кочан, Г. Мацюк. - Львів: Світ, 1994. - 216 с.
5. Хориков И.П., Малев М.Г. Новогреческо- русский словарь: около 67 000 слов / Под ред. П. Пердикиса и Т. Пападопулоса. – М.: Культура и традиции, 1993. - 856 с.

УДК 811.14`06`255,2:6(043)

Максаєва А. В.

ОСОБЛИВІСТЬ ПЕРЕКЛАДУ ТЕРМІНОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ В СФЕРІ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА БАЗІ НОВОГРЕЦЬКОЇ, УКРАЇНСЬКОЇ ТА АНГЛІЙСЬКОЇ МОВ

Швидкий розвиток і широке розповсюдження комп'ютерних технологій, їх впровадження в усі сфери нашого життя надали нам ряд корисних засобів і можливостей для реалізації виробничих завдань і творчих ідей, але також породило ряд проблем. Однією з таких проблем є термінологія. Більшість комп'ютерних термінів прийшло до нас з англійської мови. Таким чином всі словники зорієнтовані на англійську мову та не мають поширення у інших парах мов, як саме українська та грецька.

При перекладі цієї пари мов застосовують насамперед такі перекладацькі трансформації, як транскрипція або транслітерація, калькування та переклад за допомогою підбору семантичного еквівалента, але слід відмітити, що всі ці трансформації першочергово використовуються з перекладу саме англійської мови, що є першоносієм більшості лексики з комп'ютерної термінології [7, с. 52-55].

Комп'ютерна лексика досить неоднорідна. Усередині тематичної групи можна виділити окремі підгрупи, пов'язані з пристроєм і функціонуванням комп'ютера, з одного боку, з іншого - лексику, народжену Інтернетом. Розшарування помітно і з точки зору сфери функціонування лексики: нейтральний термін, його розмовний варіант або яскраво-пофарбований жаргонізм.

Будь-який фахівець в галузі інформатики (зокрема, програміст) може зрозуміти скорочення термінів, тобто комп'ютерну аббревіатуру, незважаючи на те, яка мова у цього фахівця рідна.

Також слід зауважити таку особливість в цій області: комп'ютер використовується не тільки фахівцями, але й людьми різного віку і професій, цілі у яких дуже різні. В мові утворюються жаргонізми, але сучасні лінгвісти виділяють їх як загальну сленгову лексику. Найцікавіше те, що вони в переважній більшості утворюються від тих же технічних комп'ютерних термінів англійського походження, про які ми досі говорили. Це вже третій етап розвитку комп'ютерної лексики та її подальшого стилістичного зниження. Це штучне перейменування, що не має семантичної мотивування, засноване на фонетичній близькості вихідного і нового слова, явище, характерне для жаргонних систем і ставить за звичай чисто гумористичні, словесно-ігрові мети. Процес схожий з так званою народною етимологією: незручні для проголошення слова прирівнюються до більш близьких, знайомих, але не відбувається характерне для народної етимології спотворення сенсу [8, с. 8].

Будучи загальнолюдською проблемою, інформатика стала ареною активного міжнародного співробітництва, що значною мірою пояснює тенденцію до інтернаціоналізації великого шару лексики її под'язика. Навіть саме слово *computer* є інтернаціоналізмом; сюди можна зарахувати і команди на клавіатурі комп'ютера: *time, date, print, files* та ін. Особливу групу інтернаціоналізмів в комп'ютерній термінології представляють графічні символи, вони всі є інтернаціональними, напр., дисплей, документ, витяг, виділення та ін. [1, с. 37].

Комп'ютерну термінологію зазвичай розглядають за двома основними розділами: обладнання та програмне забезпечення.

В основу роботи комп'ютерів покладено програмний принцип керування, який полягає в тому, що комп'ютер виконує дії за заздалегідь заданою програмою. Цей принцип забезпечує універсальність використання комп'ютера: у певний момент часу розв'язується задача відповідно до обраної програми.

Для нормального розв'язання задач на комп'ютері потрібно, щоб програма була налагоджена, не потребувала доробок і мала відповідну документацію. Тому, щодо роботи на комп'ютері часто використовують термін *програмне забезпечення/ λογισμικό (software)*, під яким розуміють сукупність програм, процедур і правил, а також документації, що стосуються функціонування системи обробки даних.[4]

Переклад комп'ютерної термінології, зокрема саме програмного забезпечення має свої особливі риси. Перш за все - більша частина термінів можна віднести до інтернаціоналізмів, бо зазвичай їх перекладають за допомогою таких трансформацій як транслітерація або транскрибування. До іншої частини належать терміни, до яких застосовують калькування та переклад за допомогою підбору семантичного еквівалента, але слід відмітити, що всі ці трансформації першочергово використовуються з перекладу саме англійської мови, що є першоносієм більшості лексики з комп'ютерної термінології.

Переклад є видом діяльності, що стосується не лише двох мовних систем, а й двох культурних полюсів. При цьому результатом діяльності перекладача стає свого роду симбіоз культури оригіналу та перекладу, що сприяє взаємному збагаченню як першого, так і другого. Очевидним є той факт, що культура оригіналу не може повністю сприйматися

реципієнтом. Але докорінні відмінності між культурами та мовами світу не є причиною неможливості процесу перекладу. Процес перекладу, навпаки, істотно збагачує мови та культури через взаємне самоусвідомлення та пізнання [6].

Однією з найважливіших реальностей перекладу є ситуація відносності результату процесу перекладу, вирішення проблеми еквівалентності стосовно кожного конкретного комп'ютерного терміну. Існує декілька поглядів на цю проблему.

На думку прихильників концепції формальної відповідності, перекласти можна все, що піддається вербальному вираженню. Неперекладні елементи, які важко перекласти, – трансформуються, а ті елементи тексту-джерела, які взагалі неможливо передати, – опускаються. Автори концепції нормативно-змістовної відповідності стверджують, що перекладач повинен дотримуватися таких вимог, а саме передавати всі істотні елементи змісту початкового тексту і враховувати норми мови, якою перекладає. У цьому випадку еквівалентність трактується як рівноважне співвідношення повноти передачі інформації та норм мови перекладу [5, с. 11].

Згідно з концепцією адекватного або повноцінного перекладу переклад і точний переказ тексту є абсолютно різними видами діяльності. Послідовники цієї теорії вважають, що при перекладі слід прагнути вичерпної передачі смислового змісту тексту. При цьому добиватися того, щоб процес трансляції інформації відбувався тими ж засобами, що і в тексті оригіналу [2, с. 56].

Більшість термінологічних одиниць створено на базі інтернаціональної лексики й інтернаціональних морфем. Через це дуже часто може виникати ілюзія термінологічної тотожності, якої насправді немає, або спроба відтворити семантичну структуру терміну на основі значення складових його морфем. Подібні ситуації часто призводять до неточностей або навіть серйозних помилок при перекладі.

В процесі аналізу вітчизняної та кіпрської педагогічної літератури нами було виділено такі дефініції, що розкривають сутність інформаційної компетенції: інформаційні навички / *πληροφοριακές δεξιότητες* / information skills , інформаційні можливості / *πληροφορικές δυνατότητες* / information possibilities, інформаційна грамотність / *πληροφοριακή παιδεία* / *πληροφοριακός αλφαριθμητισμός* / *πληροφοριακός εγγράμματος* / *πληροφοριακός γραμματισμός* / *πληροφορητικός γραμματισμός* / information literacy, інтернет грамотність / *διαδικτυακός αλφαριθμητισμός* / Internet literacy, цифрова грамотність / *ψηφιακός αλφαριθμητισμός* / digital literacy, електронне навчання / *ηλεκτρονική μάθηση* / eLearning, інформаційна освіта / *πληροφοριακή παιδεία* / information education , інформаційно обізнаний / *πληροφοριακά εγγράμματος* / information knowledgeable, продовжувана освіта засобами інтернет (*συνεχιζόμενη εκπαίδευση μέσω Internet*), інформаційна вправність / *πληροφοριακή ευχέρεια* / information dexterity, базові навички з інформаційно-комунікаційних технологій / *βασικές δεξιότητες στις τεχνολογίες της πληροφορίας και επικοινωνίας* / basic skills in information and communication technologies, е-читання / читання у електронному форматі / *e-ανάγνωση* / reading in electronic format , віртуальний клас / *εικονική τάξη* / virtual classroom .

Важко назвати іншу сферу людської діяльності, яка розвивалася б настільки бурхливо і стрімко, як комп'ютеризація суспільства. Комп'ютерні, телекомунікаційні та цифрові аудіо / відео технології все більше і більше впроваджуються в наше життя. Природно, в нашу мову додається багато пов'язаних з ними слів. Багата кількість з цих слів увійшли в українську та новогрецьку мови спонтанно і поки ще не вважаються лексичними одиницями літературної мови. За свою багатовікову історію мова ніколи не відчувала таких значних перетворень, як в ХХ-ХХІ століттях - століттях наукового прогресу і появи нових технологій. Значне поповнення лексики мов відбувається за рахунок нових слів, або неологізмів. Збагачення словника відбувається і в результаті появи нових значень у старих слів. Разом зі стрімким розвитком комп'ютерних телекомунікаційних і цифрових аудіо / відео технологій, розвивалася і складалася і відповідна термінологія.

Література

1. Алексеева Л.М. Проблемы термина и терминологии: учеб. пособие по спецкурсу / Л.М. Алексеева. – Пермь: Пермский государственный ун-т, 1998. – 120 с.
2. Алексеева Л.М. «Лингвистика термина». Лексикология. Терминоведение. Стилистика. Сборник научных трудов / Л.М. Алексеева. – Москва-Рязань, 2003. – 374 с.
3. Бабалова Г.Г. Электронные текстовые данные / Г.Г. Бабалова. – Омск: Омская юридическая академия, 2012. – 225 с.
4. Бабанин О.Н., Войскунский А.Е. Коммуникация в компьютерных сетях: Психологические детерминанты и последствия / О.Н. Бабанин, А.Е. Войскунский // Вестник Московского университета. – 1996. – Серия 14. – №4. – С. 14-20.
5. Бархударов Л. С. Язык и перевод / Л.С. Бархударов // Вопросы общей и частной теории перевода. – М.: Международные отношения, 1975. – 240 с.
6. Биккулов, А.С. Интернет как средство массовой коммуникации: автореф. дис. ... канд. социол. наук: спец. 22.00.06 / А.С. Биккулов. – СПб., 2003. – 21 с.
7. Бреус Е.В. Теория и практика перевода с английского языка на русский: учеб. пособ. / Е.В. Бреус. – М.: УРАО. – 2001. – Ч. I. – 104 с.
8. Πρόγραμμα εκπαιδευτικών – επιμορφωτών στη σχολική μονάδα με θέμα την αξιοποίηση των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνίας (ΤΠΕ) στη μαθησιακή διαδικασία για τη Δημοτική Εκπαίδευση. – Παιδαγωγικό Ινστιτούτο. [Электронный ресурс]. Режим доступа: http://www.eepimorfosi.ac.cy/index.php?cat=192&a=1&main_cat=124

УДК 811.14`06`255,2:6(043)

Маліч Е. М.

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ТЕРМІНІВ ТОРГОВЕЛЬНОЇ ГАЛУЗІ У НОВОГРЕЦЬКІЙ, АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ

Переклад економічних текстів в сучасному світі став дуже затребуваним у зв'язку з розвитком торговельної справи. Перекладач може перекласти текст економічної спрямованості, але його сенс буде спотворений через брак знань в галузі економіки. При перекладі економічних текстів перекладач стикається з документацією митної, податкової та торговельної спрямованості, а зрозуміти дану інформацію може тільки людина, яка має певні економічні знання. Перекладач повинен володіти не тільки знаннями в лінгвістиці, а й в економіці. Тексти з економічною спрямованістю є важливими. Якщо перекладач економічних текстів передасть смисл вихідного тексту з помилками, то це може призвести до небажаних наслідків[1, с. 27].

При наданні дефініції терміну, на перше місце виходить його зв'язок з поняттям. Термін пов'язаний не з загальним поняттям, а з формою мислення, що відображає зв'язки, властивості і відношення конкретних предметів та явищ в їхній суперечності і розвитку у тій чи іншій реальності або галузі наук. Кожний термін називає поняття з різною точністю та рівнем повноти. Поняття, яке позначає термін, є елементом системи понять тієї галузі, реальності чи науки, у якій ведеться переклад, а термін, пов'язаний з іншими термінами являється безпосередньо елементом термінологічної системи. Через систему понять, у складі термінологічної системи, терміни відображають об'єктивну реальність як конкретну розвинену сукупність природних і суспільно-історичних явищ. Термін — це слово чи словосполучення, що означає професійне поняття та існує у певній галузях (наукових, технічних, виробничих, управлінських, торговельних). Існує два загальних компонента змісту висловлення терміну системі та у процесі мовної діяльності. Саме терміносистема утримує ці компоненти у семантиці термінів. [4, с. 55].

Терміносистема - це лексика в складі всіх слів певної мови, що обслуговує певну галузь науки чи техніки. Термін є невід'ємним елементом системи, якщо під системою розуміти сукупність елементів цілого, між котрими існує обов'язковий та тривкий зв'язок. [2, с. 17]. Терміни торговельної галузі новогрецької, англійської та української мов за своєю структурою поділяються на прості складні, складені та термінологічні словосполучення. [5,

с. 36-45]. Найбільшу частку усіх торговельних термінів складають однослівні, двослівні та трислівні терміни. За своєю структурою більшість термінів є словосполученнями а мають та мають способи зв'язку узгодження, керування та прилягання. Для адекватного перекладу необхідно знайти терміни-відповідники у мові перекладу та вибрати найближчий за значенням до терміну мови перекладу.

Головним прийомом перекладу торговельних термінів є переклад за допомогою лексичного еквіваленту. Переклад складних термінів складається з двох основних процедур – аналітичної та синтетичної. Аналітичний етап – переклад окремих його компонентів. Синтетичний етап перекладу передбачає вибудування компонентів в залежності від зазначених семантичних відносин і отримання остаточного варіанту перекладу складного терміну. Лексичний спосіб перекладу безеквівалентних термінів стосуються поверхневої структури слова, з його формою (звуками і графічним виразом на листі), а лексико-семантичний стосуються значення слів у даній мові і тій, на яку йдеться переклад. Перший прийом, застосовуваний для перекладу безеквівалентних торговельних термінів - підбір терміну або загальноживаного слова (рідше -словосполучення) з близьким значенням.

Спосіб опису – передача слова за допомогою поширеного пояснення значення слова відповідної мови. Цей прийом вживається як у випадку відсутності відповідного за значення слова в рідній мові, так і при поясненні слова у словнику. Іншим прийомом перекладу є транслітерація - формальне буквене відтворення вихідної лексичної одиниці за допомогою алфавіту мови, на яку йдеться переклад. Також використовують калькування та описовий методи. Транслітерації підлягають практично всі власні імена, включаючи імена людей, географічних назв, найменування компаній. Спосіб транскрибування – передача літерами рідної мови звучання новогрецького слова. Калькування застосовується для мовних одиниць, які мають безпосередні відповідності в мові, на яку йдеться переклад, при цьому відбувається відтворення не звукового, а комбінаторного складу слова або словосполучення. [3, с. 84].

Сучасний світ не може існувати без торговельної справи. Реалізування торговельних зав'язків між країнами не може бути здійсненим без перекладача. Перекладач, безсумнівно, може перекласти текст економічної спрямованості, але його сенс буде спотворений через брак знань в галузі економіки. При перекладі економічних текстів перекладач стикається з документацією митної, податкової та торговельної спрямованості, а зрозуміти дану інформацію може тільки людина, яка має певні економічні знання. Таким чином, розглядання основних перекладацьких трансформацій та розбір словотворення новогрецьких, англійських та українських торговельних термінів, їх словотвір, основні проблеми полісемії та безеквівалентності торговельних термінів дають змогу досягнути більшої адекватності у перекладі. [2, с. 36].

Література

1. Бархударов Л.С. Язык и перевод: Вопросы общей и частной теории перевода / Л.С. Бархударов. – М.: Международные отношения, 1975. - 240 с.
2. Коптілов В.В. Теорія і практика перекладу / В.В. Коптілов. – К.: КНУ, 2003. – 280с.
3. Левицкая Т.П., Фитерман А.М. Теория и практика перевода с английского языка на русский / Т.П. Левицкая, А.М. Фитерман. – М.: Высшая школа, 1963 – 125с.
4. Лейчик В.М., Смирнов И.П., Сулова И.М. Терминология информатики: Теоретические и практические вопросы / В.М. Лейчик, И.П. Смирнов, И.М. Сулова // Информатика: Итоги науки и техники. – М.: Высшая школа, 1977. – Т.2. – С.42.
5. Швейцер А. Д. Перевод и лингвистика / А.Д. Швейцер. – М.: Ордена Трудового Красного Знамени Военное издательство Министерства Обороны, 1973. – 124 с.

**СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІ У ЕКОНОМІЧНОМУ ТЕРМІНОВИЗНАВСТВІ НА БАЗІ
НОВОГРЕЦЬКОЇ, УКРАЇНСЬКОЇ І АНГЛІЙСЬКОЇ МОВ**

Прогресивне та значне поширення фінансових відносин Греції з нашою державою активізує потребу у розвитку перекладу спеціалізованих термінів з новогрецької мови на українську і англійську. Економічна сфера є однією з найбільш серйозних в перекладацькому аспекті і закликає до точного дослідження спеціальної термінології. Актуальність вивчення проблеми перекладу економічних термінів з грецької на українському обумовлюється потребами нинішньої перекладацької практики і потребою забезпечення чіткого перекладу економічних текстів, а також обмеженою кількістю словників грецьких, українських і англійських економічних термінів.

Базою багатьох сьогоднішніх вітчизняних досліджень, присвячених перекладу термінів, стали праці вітчизняних та іноземних дослідників так само як в галузі термінології (Д.С.Лотте, Е.К.Дрезен, Г.О.Винокур, Н.В.Подольська, О.О.Реформатський, Є.В.Кротевич, Б.М.Головін, В.П.Даниленко та інші), так і в галузі перекладознавства (І.В. Корунець, В.І. Карабан, Т.Р. Кияк, А.С.Д'яков, З.Б.Куделько та інші). Проблеми термінотворення в англійській економічній термінології розглядали фахівці в області термінотворення: Цаголова, 1985; Лобанова, 1992; Лейчик, 1995; Китайгородська, 1996; Сахневич, 1998; Воронцова, 1996; Нікітін, Смирнова, 1997; Івіна, 2003.

Грецькі мовознавці Медзелопулос, К.Валеондіс, А.Фотопулу також доклали зусилля до економічної термінології та ін. У вітчизняній та грецькій елліністиці практично відсутні дослідження, присвячені проблемам перекладу сучасної грецької економічної термінології.

Наукова новизна полягає в тому, що вперше проаналізовано переклад економічних термінів новогрецької мови на українську та англійську у комплексі.

Об'єктом дослідження виступають економічні терміни новогрецької, української, та англійської мов.

Предмет становлять структурні та морфологічні особливості новогрецьких, українських та англійських економічних термінів, їх спільні та відмінні характеристики.

Метою є аналіз особливостей становлення та розвитку економічних термінів на базі трьох мов.

Матеріалом дослідження слугували економічні терміни, дібрані з "Короткого новогрецько-українського словника юридичних та економічних термінів" А.О. Савенка та А.А. Столярової [Савенко 2010] та "Греческо-русского и русско-греческого экономического словаря" Д.В. Валуженича [Валуженич 2002]. Базою перекладу слугував ряд словників: Англо-російський словник з економіки та фінансів під ред. А.В.Анікіна [Англо-російський словник з економіки та фінансів: 1981], Oxford Business English Dictionary Harlow, 2002. - 598 p., Dictionary of Finance and Investment Terms [Downes, Goodman: 1995] та інші.

Термін – це “слово, або усталене поєднання слів. Конкретно і чітко позначає наукове або ж спеціальне поняття та не називає його, як звичайне слово, а навпаки, поняття, приписується терміну, додається до нього”. За Г. Винокуром, основною диференційною ознакою терміна є те, що він виражає спеціальне професійне поняття [3, с. 35].

Професор О. О. Реформатський трактував термін як спеціальне слово, обмежене своїм призначенням та яке прагне до однозначності як точне вираження понять і назв речей [5, с. 61].

Український дослідник Є. В. Кротевич вважає, що термін виражає чітко окреслене поняття з будь-якої галузі науки, техніки, мистецтва та відрізняється від звичайного слова чи словосполучення точністю семантичних меж [1, с. 194].

Дослідниця Н. Пілецька характеризує економічну термінологію як багатогранну та повноцінну складову сучасної літературної мови, що взаємодіє із загальноживаною лексикою, виражає систему економічних понять, способи зв'язку, що призначені забезпечувати специфічні потреби спілкування у сфері економічної науки та практики, що ієрархічно структурована на підсистеми й групи термінів. [2, с. 176].

Переклад новогрецької термінології на українську та англійську мови вимагає навички тієї сфери, до якої належить переклад, розуміння змісту термінів новогрецької і знання термінології в рідній мові. При перекладі економічної літератури впливову роль відіграє зв'язок та поєднання терміну з контекстом, завдяки чому виявляється значення слова. Досліджено, що грецькі дослідники К.Валеондіс, А.Фотопулу та В.Фуфі все ж дотримуються думки, що в структурному плані терміни можна поділити на однослівні та багатослівні. Погоджуючись із поглядом останніх, зазначимо, що двослівні терміни у своїй будові мають більше ніж один компонент, через що недоцільно виділяти двослівні терміни в окрему групу.

Основний інтерес було зафіксовано у праці елліністичного лінгвіста Медзелопулоса, який базувався на тому, що у своїй структурі, в рамках економічної термінології більш акцентується увага на терміни, котрі утворюються синтаксичним чином. Відомо, що за кількістю компонентів, виділяють:

1) Двослівні: (πιστωτική κάρτα-credit card-кредитна карта, ανώνυμο χρεόγραφο-anonymous security-анонімна безпека, απλή χρεοκοπία-simple bankruptcy-просте банкрутство, ανταλλακτικές σχέσεις-exchange relations-відношення обміну, εγχώριο αγορά -domestic market-внутрішній ринок);

2) Трислівні: (έλλειμμα εμπορικού ισοζυγίου-visible trade deficit-дефіцит торгового балансу, κυκλοφορία κίβδηλων νομισμάτων -the distribution of counterfeit money -поширення підроблених валют, προαιρετικό μέσο συναλλαγών-optional trading instrument-додаткові кошти від операцій);

3) Чотирислівні:(οι ειδικές κάρτες αναλήψεων καταθέσεων-a special electronic card for withdrawal of deposits-спеціальні електронні картки для зняття вкладів,υψηλή παραγωγικότητα-high volume production capability- висока продуктивність);

4) П'ятислівні:(αγορά χρεοκτών τίτλων μικράς διάρκειας-αγορά χρέους-debt market short-term securities-борговий ринок короткострокових цінних паперів).

Особливістю англійської економічної термінології є запозичення її базових термінів, з грецької мови. Англійський базовий термін «economy» стався шляхом запозичення з грецької мови зі значенням «економія». Цей термін почав активно використовуватися грецьким ученим Аристотелем, який вважав, що «економія - це господарська діяльність, згідна з природою, від якої відрізняється придбання, що керується не вищими цілями людського існування, а прагненням до безмежної наживи, утворюючи мету у самому собі». Цікавий той факт, що лексична одиниця «economy» існувала в грецькій мові до Аристотеля і навіть є заголовком особливого твору Ксенофонта, де у формі діалогу розглядаються розумні правила ведення домашнього господарства й землеробства» .

Сучасний термін «economics» - «економіка», якому передував термін «economy» походить від давньогрецького «οικονομία». Його перший корінь «οίκος», «ойкос» позначає - «будинок», «знатний рід», «відома сім'я», другий корінь, за різними версіями, «νόμος», «ном» - закон, регулювати, організувати . У буквальному перекладі «οικονομία» це «наука про будинок» або «мистецтво управління будинком». Існує ще один переклад цього терміна - «домобудування».

Так, у новогрецькій мові, яка зазвичай дуже рідко звертається до запозичень та має свою складну термінологію, такі загальновідомі всесвітній аудиторії слова як, наприклад, «Computer »мають свій відповідник – «Ο ηλεκτρονικός υπολογιστής», який значно відрізняється від звичної форми використання даного терміну. При перекладі треба точно визначити який засіб перекладу використовувати.[11, с. 20].

Англійський термін «developers» використовують як кальку українськими літерами - «девелопері». На новогрецьку мову цей термін перекладається як «προγραμματιστές». «Developers» з англійської означає «підприємства з розвитку комерційної нерухомості». В даному випадку замість одного англійського та новогрецького слова використані кілька українських, і це типово при перекладі англійських економічних термінів на українську мову. Однак це не повинно перешкоджати формуванню сучасної української економічної термінології.

Велике поширення отримав англійський термін «business», який звучить і пишеться по-українськи як «бізнес». У новогрецькій мові цей термін має своїй загальноновживаний переклад-«επιχειρήση». Взагалі слово «business» має досить багато значень і особливостей перекладу на українську мову в залежності від умов його застосування в кожному конкретному випадку. Це «справа», «підприємницька діяльність», «комерційна діяльність», «робота», «сфера відповідальності», «підприємство», «професія», «зобов'язання», «відповідальність» і т. Д. Тому при перекладі цього терміна з англійської мови доцільно максимально точно, враховуючи смислові нюанси, формувати український економічний термін. Наприклад, по-англійськи назва може звучати як «Institute of Agribusiness and Rural Development», по-новогрецьки-«η Ινστιτούτο Αγροτικής Οικονομίας και Αγροτικής Ανάπτυξης», а по-українськи - як «Інститут розвитку аграрного підприємництва і села». У той же час словосполучення «business activity», «επιχειρηματική δραστηριότητα» слід перекладати як «ділова активність».

Що стосується новогрецького терміну «διαχείριση», українським аналогом є термін «управління» (тобто «керівництво») ,англійською - «management», хоча фахівці цього напрямку науки можуть сказати, що ці терміни не є синонімами.

Зараз греки використовують «greeklish» (Greek + English) або «γκρικλις». «Greeklish» з'явився практично з перших днів існування персональних комп'ютерів і представляв собою грецьку мову, записану латинськими літерами через те, що інший алфавіт комп'ютер просто «не розумів». Зараз ця проблема вже відійшла на другий план, оскільки сьогодні всі високі технології дозволяють використовувати грецький алфавіт. З викладеного матеріалу можна зробити такі основні висновки.

На сучасному етапі до новогрецької та української мов динамічно залучаються економічні терміни з англійської мови. Це відбувається, головним чином, у вигляді англізмів, тобто кальки, що є недоцільним і уповільнює розвиток новогрецької та української економічної термінології. В результаті, сьогодні ми можемо говорити про наявність в сучасному грецькому суспільстві не тільки внутрішньої диглосії, але і білінгвізма. Проникнення нових термінів до раніше усталеного термінологічного корпусу створює певний хаос, а тому очевидно є потреба в аналізі, систематизації та уніфікації економічних терміносистем, зокрема, української мови. Над розв'язанням цієї складної проблеми сьогодні працюють термінологи різних країн світу.

У подальшому плідним видається докладне вивчення походження та шляхів поповнення новогрецької економічної термінології. Окрім того, інтерес представляє вивчення комунікативно-прагматичних аспектів уживання економічних термінів у текстах економічного спрямування. Значну частку сучасної грецької, української та англійської економічної термінології складають багатослівні терміни. Вони становлять невід'ємний пласт економічної терміносистеми, і можна припустити, що з розвитком економічної науки їхня частка щодо однослівних термінів дедалі зростатиме, оскільки знадобиться уточнювати вже існуючі економічні поняття.

Література

1. Кротевич Є.В. Словник лінгвістичних термінів / Є.В. Кротевич, Н.С. Родзевич. – К.: Академії наук УРСР, 1957. – 235 с.
2. Пілецька Н. Українська термінологія як об'єкт дослідження / Н. Пілецька // Вісник Національного університету «Львівська політехніка»: Серія: Проблеми української термінології. – 2008. – № 620. – С.175–182.
3. Головин Б.Н. Лингвистические основы учения о терминах / Б.Н. Головин, Р.Ю. Кобрин. – М.: Высшая школа, 1987. – 104 с.
4. Валюженич Д.В. Греческо-русский и русско-греческий экономический словарь / Д.В. Валюженич. – М.: Святая гора, 2002. – 392 с.
5. Реформатский А.А. Введение в языковедение / А.А.Реформатский. – М.: АспектПресс, 1996. – 536 с.

6. Μεντζελόπουλος Θ. Ορολογία και Μετάφραση – Οι μεταφραστικές πρακτικές και η αντιμετώπιση της αγγλικής γλώσσας ως ορολογικής lingua franca στις Οικονομικές επιστήμες / Θ. Μεντζελόπουλος // Ελληνική γλώσσα και ορολογία. Ανακοινώσεις 7ου Συνεδρίου. – Τ. 4. – Αθήνα, 2009. – Σ. 1-10.
7. Савенко А.О. Короткий новогрецько-український словник юридичних та економічних термінів / А.О. Савенко, А. А. Столярова. – К.: Логос, 2010. – 173 с.
8. Сухенько К.М. Лексичні проблеми перекладу / К.М. Сухенько. – Київ: КНУ. ім. Тараса Шевченка, 2002. – 87 с.
9. Дячук Т.М. Українська соціально-економічна термінологія: становлення і кодифікація: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01. / Т.М. Дячук. – К., 2003. – 20 с.

УДК 811.14'255(045)

Романенкова С. В.

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ЗАГАЛЬНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ ОФІЦІЙНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ З НОВОГРЕЦЬКОЇ МОВИ НА УКРАЇНСЬКУ

Зміцнення стосунків у сфері політики, економіки та культури між Україною, Грецією та Кіпром сприяє взаємообміну великому обсягу інформації, насамперед у письмовій формі, насамперед у вигляді офіційних документів. Саме тому проблема перекладу термінів офіційної документації завжди є актуальною.

Завдяки тому, що переклад офіційної документації залишається одним з основних напрямків перекладацької діяльності, його застосовувало багато перекладознавців, зокрема Комісаров В.Н. [4], Бибик С.П. [3], Багмут Й.А. [1].

Метою роботи є визначення способів перекладу загальноживаних термінів офіційних документів з новогрецької мови на українську.

Завдання дослідження полягає у визначенні поняття «термін» і «офіційний документ», висвітлення способів письмового перекладу термінології офіційної документації та наведення відповідних прикладів.

Об'єкт дослідження – особливості перекладу загальної термінології офіційної документації з новогрецької мови на українську, а предмет – термінологія офіційної документації.

Поняття «офіційний документ» є інформацією на матеріальному носіїві, що оформлена і засвідчена згідно з встановленими нормами і має юридичну силу [5]. «Термін» можна охарактеризувати як слово або словосполучення, що є чітко окресленим поняттям певної галузі науки, культури, техніки, мистецтва, суспільно-політичного життя [6].

Для перекладу термінів офіційних документів з новогрецької мови на українську використовуються такі основні методи та трансформації, як еквівалентний переклад, транслітерація, експлікація, калькування та конкретизація [2].

У роботі наведено загальні приклади терміносистеми офіційної документації. Розглянута тема потребує подальших і більш серйозних досліджень, які сприятимуть підвищенню якості перекладацької діяльності і спрощенню процесу перекладу в обох мовних напрямках.

Література

1. Багмут Й.А. Проблеми перекладу суспільно-політичної літератури українською мовою / Й.А. Багмут – К.: НД, 1968. – 299 с.
2. Бархударов Л.С. Язык и перевод (Вопросы общей и частной теории перевода) / Л.С. Бархударов – М.: Междунар. отношения, 1975. – 240 с.
3. Бибик С.П. Ділові документи та правові папери: Листи, протоколи, заяви, договори угоди / С.П. Бибик - Х.: Фоліо, 2005. – 493 с.
4. Комісаров В.Н. Лінгвістика перекладу / В.Н. Комісаров – М.: Міжнародні відносини, 1980 – 167 с.

5. Палеха Ю.І. Організація загального діловодства / Ю.І. Палеха – К.: «Ліра-К», 2009. – 474 с.
6. Станкевич Н., Мацюк З. Українська мова професійного спрямування / Н. Станкевич, З. Мацюк – К.: *Каравела*, 2005. – 56 с.

УДК 811.14'255(045)

Євженко Ю. М.

ТЕРМІНОЛОГІЯ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ В НОВОГРЕЦЬКІЙ, УКРАЇНСЬКІЙ ТА АНГЛІЙСЬКІЙ МОВАХ

Інклюзивна освіта – це система освітніх послуг, що ґрунтується на принципі забезпечення основного права дітей на освіту та права навчатися за місцем проживання, що передбачає навчання дитини з особливими освітніми потребами, зокрема дитини з особливостями психофізичного розвитку, в умовах загальноосвітнього закладу. Інклюзивне навчання забезпечує доступ до освіти дітей з особливими потребами у загальноосвітніх школах за рахунок застосування методів навчання, що враховують індивідуальні особливості таких дітей. В основу інклюзивної освіти покладена ідеологія, яка виключає будь-яку дискримінацію дітей; забезпечує рівноцінне ставлення до всіх людей, але створює спеціальні умови для дітей з особливими потребами. Отримані поза соціумом знання і вміння не могли допомогти дітям з особливими освітніми потребами цілковито адаптуватися в суспільстві, підготуватися до подолання неминучих життєвих труднощів, а, отже, реалізуватися в повній мірі як рівноправні і повноцінні члени суспільства. В інклюзивних класах діти з особливими потребами включені в освітній процес. Вони осягають основи незалежного життя, засвоюють нові форми поведінки, спілкування, взаємодії, вчать виявляти активність, ініціативу, свідомо робити вибір, досягати згоди у розв'язанні проблем, приймати самостійні рішення.

Розрізняють кілька підходів до надання освіти дітям з обмеженими можливостями здоров'я. Основні з них — мейнстримінг, інтеграція, інклюзія.

Мейнстримінг. Передбачає розширення соціальних контактів між дітьми з обмеженими можливостями здоров'я та їхніми ровесниками. Здебільшого це позаурочна форма спілкування: участь у спільних масових заходах, перебування в літніх таборах, відвідування клубів за інтересами. Але як показали дослідження, такі стосунки в позаурочний час характеризуються нетривалістю та обмеженістю.

Інтеграція визначається як зусилля, спрямовані на введення дітей у постійне освітнє середовище. Розрізняють кілька типів інтеграції.

Соціальна інтеграція. Діти з особливими потребами можуть брати участь разом з іншими дітьми в позакласній діяльності, такій як харчування, ігри, екскурсії тощо, як у дошкільних навчальних закладах, так і в загальноосвітніх навчальних закладах, однак, вони не навчаються разом.

Функціональна інтеграція. Як діти з особливими потребами, так і їхні однолітки навчаються в одному класі. Існує два типи такої інтеграції: часткова інтеграція та повна інтеграція. При частковій інтеграції діти з особливими потребами навчаються в окремому спеціальному класі або відділенні школи та відвідують тільки окремі загальноосвітні заходи — тоді як при повній інтеграції такі діти проводять увесь час у загальноосвітніх класах. Саме останній тип інтеграції можна розглядати як справжню освітню інтеграцію.

Зворотна інтеграція. Про такий тип можна говорити тоді, коли здорові діти відвідують спеціальну школу.

Спонтанна або неконтрольована інтеграція. Діти з особливими потребами відвідують загальноосвітні класи без отримання додаткової спеціальної підтримки. Існують причини вважати, що в багатьох країнах чимала кількість таких дітей складає більшу частину тих, кого залишають навчатися на повторний рік.

Інклюзія (включення) — процес збільшення ступеня участі всіх дітей у соціальному житті, у різних програмах. Важливо зазначити, що інклюзія має розглядатись як постійний пошук ефективних шляхів задоволення індивідуальних потреб усіх дітей. У цьому випадку відмінності розглядаються як позитивне явище, яке стимулює навчання дітей та дорослих.

Інклюзія пов'язана з визначенням перешкод та їх подоланням. Відповідно, вона включає проведення комплексної оцінки, збір інформації з різноманітних джерел для розробки індивідуального плану розвитку та реалізації його на практиці.

Досить часто інтеграцію ототожнюють з інклюзією, яка має дещо розширений контекст: інтеграція відображає спробу залучити учнів з особливими потребами до загальноосвітніх шкіл, а інклюзія передбачає пристосування шкіл та їх загальної освітньої філософії та політики до потреб усіх учнів — як обдарованих дітей, так і тих, котрі мають особливі потреби. Інклюзія потребує змін на всіх рівнях освіти.

Лексика системи освіти являє собою дуже широку галузь для вивчення. Склад лексики, що відноситься до сфери освіти, так само як і склад мови взагалі, постійно змінюється, бо відбуваються зміни в самій цій сфері. З появою нових методів освіти з'являється необхідність їх назвати та відобразити в лексичному складі мови, звідси поява нових понять; і в той самий час лексика, пов'язана з методами, які більше не вживаються в реальному житті, поступово виходить з уживання, застаріває та згодом зовсім зникає зі словарного складу мови. Отже система освіти, яка є галуззю дуже багатогранною та неоднорідною, відображається в мові наявністю величезної кількості лексики, яка до неї відноситься.

У лексиці сфери освіти, як і в лексиці взагалі, найбільш продуктивним є засіб афіксації, який може використовуватися як окремо, так і разом з іншими засобами словотворення. При перекладі слів використовуються і такі засоби, як словоскладання, конверсія, словоутворення за аналогією та аббревіація. Також при перекладі даної лексики використовуються еквіваленти слів, якщо вони звичайно існують в українській мові. Якщо ж таких еквівалентів в українській мові немає, що може бути в разі відсутності даного явища в українській системі освіти, при перекладі удаються до калькування, транскрипції та описового перекладу. Складними, з точки зору перекладу, є лексичні одиниці, утворені шляхом аббревіації, а також ті, що відносяться до розмовної лексики, в цьому випадку проблема полягає в передачі лексичної зниженості даних лексичних одиниць.

Література

1. Ворон М.В., Найда Ю.М. Інклюзивна освіта: українські реалії / М.В. Ворон, Ю.М. Найда // Підручник для директора. – К.: Плеяди, 2006. – С.3-6.
2. Зорівчак Р.П. Статус реалії як перекладознавчого терміна / Р.П. Зорівчак // Теория и практика перевода. - К.: КНУ, 1985. - С.23
3. Колупаєва А.А. Педагогічні основи інтегрування школярів з особливостями психофізичного розвитку в загальноосвітні навчальні заклади: Монографія / А.А. Колупаєва. – К.: Педагогічна думка, 2007. – 458 с.
4. Лорман Т. Сім стовпів інклюзивної освіти / Т. Лорман. – 2010. – №3. – С.3-11

УДК 811.14'255(045)

Мальцев Д. Д.

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ВІЙСЬКОВОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ

Невід'ємним елементом кожної суверенної держави є наявність армії. Кожна з них має свої характерні особливості, які проявляються не лише на структурному та організаційному рівні, а й у військових звичаях і традиціях.

Військовий переклад є відокремленою лінгвістичною дисципліною через високі вимоги до якості і точності перекладу, помилки в якому в кращому випадку приведуть до безпідставного і суб'єктивного тлумачення тексту і непорозумінь в ході переговорів, а гіршому можуть коштувати комусь життя або спричинити серйозні матеріальні витрати.

Військовий переклад охоплює всі види і способи перекладу, від письмового перекладу статутів і документів до усного перекладу при радіообміні, не виключаючи і двосторонній переклад при бесіді на військові теми, і синхронний переклад.

Актуальність теми дослідження зумовлена значною кількістю військових реалій армії Греції, які викликають труднощі при їх розумінні і перекладі, а також постійною зміною

словникового запасу військовослужбовців у зв'язку з технічним прогресом, реформуванням військ, виникненням нових сленгізмів.

Об'єктом дослідження є військова лексика, що використовується на позначення реалій армії Греції, а **предметом** - способи передачі цих реалій українською мовою.

Основна мета дослідження - вивчення лексичних особливостей грецького військової лексики та розгляд способів перекладу військових термінів та аббревіатур.

Визначимо базові поняття дослідження: термін, термінологія, терміносистема

Термін - слово або словосполучення, що виражає чітко окреслене поняття певної галузі науки, культури, техніки, мистецтва, суспільно-політичного життя.

Характерні ознаки терміна:

- а) Належність до певної термінологічної системи;
- б) Наявність дефініції;
- в) Однозначність в межах однієї терміносистеми;
- г) Точність;
- д) Стилiстична нейтральність;
- е) Відсутність синонімів та омонімів у межах однієї терміносистеми;
- є) Відсутність експресивності, образності, суб'єктивно-оцінних відтінків.

ж) **Мотивованість**

Термінологія — це:

Сукупність термінів, тобто слів або словосполучень, що висловлюють специфічні поняття з певної галузі науки, техніки чи мистецтва, а також сукупність усіх термінів, наявних у тій чи іншій мові. Від звичайних слів терміни відрізняються точністю семантичних меж.

Розділ лексикології, який вивчає терміни різних галузей знань.

Галузеві термінології (тобто сукупності термінів конкретних галузей) називають **терміносистемами**, або **термінологічними системами**.

Військова термінологія - формалізована система встановлених військових термінів (слів, словосполучень і т. п.), Кожен з яких має строго певне значення з чітко окресленими рамками застосування і науковим обґрунтуванням. Найбільш повно і широко військова термінологія представлена у відомчих та підвідомчих нормативних документах, законодавчих актах, а також у військових енциклопедіях

Військову термінологію можна поділити на два розділи: офіційну та неофіційна. Офіційна має такі властивості як точність та ясність, а неофіційна відображає втечу від складного повсякдення.

Офіційна військова термінологія — це також є поєднання багатьох термінів за різних наук, таких як фізика, біологія, медицина, географія та ін.

Елементи військової термінології є основою військової лексики, яка на відміну від офіційної військової термінології може включати в себе і її неофіційні еквіваленти (наприклад: «броя» замість слів «танк», «БТР», «БМП», «самоходка» замість «самохідне знаряддя» і т. п.)

Військовий переклад - 1. Є один з видів спеціального перекладу з яскраво вираженою військовою комунікативною функцією. Відмінною рисою військового перекладу є велика термінологічність і максимально точний, чіткий виклад матеріалу при відносній відсутності образно-емоційних засобів вираження. 2. Форма спеціального перекладу оперативного призначення, об'єктом якого є військові матеріали.

До військових матеріалів в широкому сенсі цього слова, з якими доводиться мати справу перекладачу-референту, зазвичай відносять військово-художні матеріали, військово-публіцистичні та військово-політичні матеріали, воєннауачі і військово-технічні матеріали, акти військового управління (різні військові документи).

Лексичні особливості перекладу військових матеріалів - військовою лексику прийнято поділяти на три основні групи: військовою термінологію, що означає поняття, які пов'язані безпосередньо з військовою справою, збройними силами, способами ведення

збройної боротьби і т.д. ; військово-технічну термінологію, яка включає науково-технічні терміни; і емоційно-забарвлену військову лексику (сленг), представлену словами і сполученнями, які часто вживаються в основному в усній розмовній мові військовослужбовців і є фактично стилістичними синонімами відповідних військових термінів. Правильний переклад військових матеріалів залежить значною мірою від правильного перекладу термінів, так як більшу частину військової лексики займають військові і військово-технічні терміни, що несуть максимальну смислове навантаження.

Стилістичні особливості перекладу військових матеріалів – однією з найважливіших проблем досягнення адекватності перекладу є передача стилю оригіналу. Стилістичний аспект перекладу полягає в правильному підборі лексико-граматичних засобів відповідно до загальної функціонально-комунікативної спрямованості оригіналу і з урахуванням існуючих літературних норм мови, на якому робиться переклад. Стиль військових матеріалів не є однорідним. У ряді військових матеріалів існує дві тенденції викладу матеріалу: або сухим офіційно-канцелярською мовою з використанням громіздких, часто архаїчних зворотів і конструкцій, або простим, розмовною, часом фамільярним мовою.

Остання тенденція відзначається в основному в військових і військово-технічних матеріалах, розрахованих на рядовий і унтерофіцерський склад. Ця тенденція пов'язана в першу чергу з низьким рівнем загальної та технічної підготовки, а отже, і з прагненням зробити сухі офіційні статутні матеріали і важкі технічні настанови більш популярними і доступними для основної маси військовослужбовців. Через це багато військові матеріали рясніють пояснюють ілюстраціями, таблицями, схемами і діаграмами, що допомагають довести до читача суть викладеного питання. У всіх випадках перекладач повинен прагнути передати матеріал оригіналу, використовуючи новогорцький військовий стиль викладу відповідних матеріалів, нейтралізуючи українською мовою наявну часто в оригіналі зайву образність і фамільярно-розмовні і жаргонні елементи, так як вони не характерні для новогорцьких військових матеріалів. Стиль викладу українською мовою повинен відповідати нормам новогорцької військової мови, прийнятим для відповідного виду матеріалу.

Література

1. Бархударов Л.С. Язык и перевод (Вопросы общей и частной теории перевода) / Л.С. Бархударов. - М.: Международные отношения, 1975. – 240 с.
2. Борисов В.В. Аббревиация и акронимия. Военные и научно-технические сокращения в иностранных языках / В.В. Борисов // под ред. А.Д. Швейцера. – М.: МГУ, 2004. – С. 132-135.
3. Виноградов В.В. Русский язык. Грамматическое учение о слове / В.В.Виноградов. - М.: МГУ, 1947. – С.12-13.
4. Глушко М.М. Функциональный стиль общественного языка и методы его исследования / М.М. Глушко. - М.:МГУ, 1974. – 132 с.
5. Головин Б.Н. Термин и слово / Б.Н. Головин // Термин и слово. Межвузовский сборник. – Горький: Высш.шк., 1980. – С.25-26
6. Гореликова С.Н. Природа термина и некоторые особенности терминообразования в английском языке / С.Н. Гореликова // Вестник ОГУ. - 2002. – №6. – С.12-16
7. Гринев С.В. Введение в терминоведение / С.В. Гринев. – М.: Московский лицей, 1993. – 309 с.
8. Зарубежное военное обозрение [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://zw-observer.narod.ru/>
9. Капанадзе Л.А. О понятиях "термин" и "теминология" / Л.А. Капанадзе // Развитие лексики современного русского языка. - М.: Высш.шк., 1965. – С.75 – 86.
10. Комарова З.И. О сущности термина / З.И. Комарова // Термин и слово. – Горький: Высш.шк., 1979. – С.25-31
11. Комиссаров В.Н. Теория перевода (лингвистические аспекты): учеб. для ин-тов и фак. иностр. яз. / В.Н. Комиссаров. - М.: Высшая школа, 1990. - 253 с.

12. Коровушкин В.П. О типологии сокращений в военных жаргонах / В.П. Коровушкин // Языковые проблемы подготовки военного специалиста: межвуз. сб. науч. тр. – Череповец: ЧХУ, 1990. – С. 83-95.
13. Моисеев А.И. О языковой природе термина / А.И. Моисеев // Лингвистические проблемы научно-технической терминологии. - М.: Высш.шк., 1970. – 121 с.
14. Нелюбин Л.Л. Учебник военного перевода. Английский язык / Л.Л. Нелюбин, А.А. Дормидонтов, А.А. Васильченко. – М.: Воениздат, 1981. – 379 с.

СЕКЦІЯ ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ МОВНИХ ОДИНИЦЬ РІЗНИХ РІВНІВ НОВОГРЕЦЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВ

УДК 811.14'06'373.43(043)

Іванюк П. М.

ОСОБЛИВОСТІ ОНОВЛЕННЯ ЛЕКСИЧНОГО СКЛАДУ НОВОГРЕЦЬКОЇ МОВИ

Лексична система мови належить до найбільш відкритих систем, а це означає, що словниковий склад мови перебуває у стані постійного динамічного розвитку, який відображається чи то появою нових слів, чи то виходом окремих лексичних одиниць з ужитку, чи то зміною значення існуючих слів. Беззаперечним є той факт, що словниковий склад мови пов'язаний із позамовною дійсністю і дуже чутливо реагує на ті зміни, які відбуваються у житті носія мови.

Дослідники лексики будь-якої мови, маючи справу з лексичним інвентарем живої мови, прагнуть зафіксувати головне те, що вже втратило або втрачає свої функціональні позиції, а також те, що збагачує виражальні можливості лексичної системи. Відомості про те, як функціонують слова, як вони змінюють свої семантичні параметри, задовольняючи в процесі комунікації потребу найбільш точного відтворення думок і почуттів членів суспільства, можна одержати тільки у результаті зіставлення і порівняння семантичного обсягу конкретних лексичних одиниць тієї чи іншої мови на різних етапах використання в словниковому складі мови чи хоча б протягом певного періоду їх функціонування.

Актуальність даної роботи полягає в тому, що процес неологізації мов в сучасному інформаційному світі відбувається майже щодня. Нові слова приходять в мову постійно, на всіх етапах її існування; це явище закономірне і історично обумовлене. Проблема мовних перетворень знаходиться в центрі уваги дослідників. Процес неологізації мов відбувається також за рахунок постійного виникнення і збільшення зв'язків між країнами, і все це потребує систематизації вже існуючих понять та поглиблення знань у цій сфері.

Об'єктом дослідження є процес оновлення мовної системи на матеріалі новогрецької мови.

Предмет дослідження – це особливості, засоби та шляхи неологізації новогрецької мови.

Розвиток і вдосконалення мови як засобу спілкування відбувається насамперед у сфері одиниць лексико-семантичного рівня – слів, які становлять відкриту, динамічну систему. Функціонування словникового складу мови постійно супроводжують такі процеси, як: 1) поява нових лексичних одиниць, покликаних до життя потребами називання тих або інших конкретних предметів у найширшому розумінні цього поняття, суспільних процесів і явищ, абстрактних понять різноманітних галузей науки, духовної та матеріальної культури тощо; 2) віддалення на периферію лексичного складу частини слів у зв'язку з втратою ними номінативної актуальності, спричиненої частковою або повною втратою суспільної ваги відповідними конкретними реаліями, соціально-політичними процесами, абстрактними поняттями. Тому в мові завжди наявна пасивна й активна лексика [1].

Вивченням цього питання займалися видатні вчені, дослідники, зокрема: А.Грищенко, І.Юшук, О.Тараненко, В.Горпинич. Стилiстичнi функцiї неологiзмiв досліджували І.Білодід, А.Коваль, О.Пономарів, Л.Кравець. Неологiзми останнiх десятилiть, зокрема суспiльно-полiтична лексика, вивчалися здебiльшого в планi загальних словотвiрних, лексико-семантичних та стилiстичних тенденцiй розвитку (А. Христофiзу, Я. Янулопулу, Хр. Харалампакiс, С. Нака, З. Гаврiїлiзу, А.Москаленко, І.Шашкiн, К.Ленець, О.Сербенська та iншi).

На думку дослідників, **неологiзм** (вiд грец. *νέος* – молодий, новий i *λογισμός* – судження, вислiв) – новостворений термiн, авторське слово або фразу, що перебуває в процесi входження в загальне використання i ще не включена до державної та загальноживаної мови [2, с. 6].

Деякi дослідники подiляють неологiзми на лексичнi й семантичнi [3, с. 187]. Новизна лексичних новотворiв виявляється у формi (то *ευρώ* – євро, о *ιστότοπος* – сайт, о *εκτυπωτής* – принтер). Семантичнi неологiзми – це новi значення, якi розвиваються в словах, уже наявних у мовi, наприклад, слово *μενού* – меню у комп'ютернiй термiнологiї має значення список програм та функцiй.

Загалом неологiзми виникають декiлькама шляхами: вони творяться з наявного в мовi матерiалу властивими для даної мови словотвiрними способами, iнколи штучно, часто запозичуються лiтературною мовою з дiалектiв i з iнших мов. Iншомовнi запозичення становлять найчисельнiшу групу серед неологiзмiв.

Згiдно з визначенням О. Сербенської, неологiзми можна подiлити на такi групи:

1. Новотвори.
2. Запозичення.
3. Перерозподiл значень у жанрах i видах мовлення [4, с. 36].

Неологiзми – категорiя iсторично змiнна, один з розрядiв пасивного словника, тобто це одиницi, якi ще не встигли ввiйти до активного слововжитку або вже не ввiйдуть, оскiльки, виникнувши, майже вiдразу ж i зникли [5, с. 61].

Прикладами новотворiв у новогрецькiй мовi можуть стати наступнi слова: *το διαδίκτυο* – *Интернет*, *το τροφοδοτικό* – *блок живлення*, *νανοσυσκευή* – *наноапарат*, *ο όμιλος εταιρειών* – *холдинг*, *η διαδραστικότητα* – *iнтерактивнiсть, взаємодiя*; *η ιστοσελίδα* – *вiндсерфiнг*; *η διεπαφή* – *iнтерфейс*; *ο οδηγός συσκευής* – *драйвер*; *η χρηματοδοτική μίσθωση* – *лiзинг*.

Також неологiзмами можуть слугувати абрeвiатури: *Ε.Ε.* (*Ευρωπαϊκή Ένωση*) – *Європейський Союз*; *ΟΑΣΕ* (*Οργανισμός για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη*) – *ОБСЄ*; *ΑΝΤ* (*το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο*) – *МВФ*.

В новогрецькiй мовi, як i в багатьох iнших, iснує наявнiсть запозичених слiв. Процес запозичення вiдбувається за рахунок розвитку та поширення контактiв народiв свiту, що зумовлює культурний обмiн, в тому числi обмiн слiв. Серед прикладiв запозичень до новогрецькoї мови можна назвати такi: *το λέιζερ* – *лазер*; *το κάστινγκ* – *кастинг, прослуховування*; *το βίντεο* – *вiдео*; *το σέλφι* – *селфi, автопортрет*; *το τσεκ-iν* – *чек-iн*; *το κόνσепт* – *концепцiя*; *το σκρινшiот* – *скриншiот, знiмок екрана*.

Оновлення й поповнення лексичного складу новогрецькoї мови вiдбувається i в результатi лексико-семантичної деривацiї слiв. У нових умовах функцiонування слова набувають i нових семантичних навантажень. Це дає їм можливiсть розширювати семантику похiдної основи й функцiональне поле.

До цiєї групи можна вiднести *το αρχείο* (*υπολογιστή*) – *файл*; *η ανάδοχη οικογένεια* – *названа родина*; *επιχειρηματικό σχέδιο* – *бiзнес-план*; *έξυπνο τηλέφωνο* – *смартфон*; *πρόσβαση - доступ*, *ποντίκι* – *комп'ютерна миша*.

Життя неологiзмiв залежить вiд того, наскiльки вони апробованi суспiльною практикою, наскiльки сильна потреба в даному словi для позначення вiдповiдних понять, i яку кiлькiсть «суперникiв» – синонiмiчних засобiв має дане слово в словниковому складi мови.

Отже, новогрецька мова, як і інші мови, перебуває в постійній зміні і динаміці. Лексика як самий рухливий пласт мови, найбільш чуйно реагує на всі зміни в соціальній, культурній та інших сферах життя мовця колективу, адже саме слово є "дзеркалом життя". Також постійно зростаючий інтерес сучасної лінгвістики до різних аспектів словотвору пояснюється тим, що слово є центральною одиницею мови. Неологізми – це слова, які є абсолютно новими лексичними одиницями для кожного історичного періоду. Такі слова ще не встигли увійти в активний словниковий запас, тому можуть бути не зрозумілі. Причиною появи неологізмів є громадський і науково-технічний прогрес: поява нових соціально-економічних реалій, відкриття в галузі науки і техніки, досягнення в сфері культури. Серед способів утворення неологізмів можна виділити такі як: словотвір (злиття слів, основ), деривація, запозичення, абрєвіація, калькування тощо. Ознакою неологізму є абсолютна новизна слова для більшості носіїв мови. Слово є неологізмом дуже нетривалий час. Як тільки слово починає активно вживатися, воно втрачає ознаки новизни і стає загальноновживаним. Таким чином, поняття неологізму мінливе в часі і відносно: неологізмом слово залишається до тих пір, поки мовці відчують в ньому новизну.

Література

1. Алексеева И. С. Введение в переводоведение / И. С. Алексеева // Учебное пособие. Серия: Высшее профессиональное образование. – СПб., 2008. – 368 с.
2. Концевая Г. М. Интернет в зеркале языка / Г. М. Концевая // Русский язык и литература. – 1998. – №2. – С.41–44.
3. Котелова Н. З. Новые слова и словари новых слов / Н. З. Котелова. – Наука, 1983. – 223с.
4. Лопатин В.В. Рождение слова. Неологизмы и окказиональные образования / В. В. Лопатин. – М., 2003. – 152с.
5. Пономарів О. Стилїстика сучасної української мови / О. Пономарів – К., 2000. – 345 с.
6. Сербенська О. Основи мовотворчості журналіста в інтерпретації Івана Франка: Тексти лекцій. / О. Сербенська. – Львів, 1993. – 111 с.

УДК 811.14'06'255.2(043)

Румянцева Д. О.

ПЕРЕКЛАД БЕЗЕКВІВАЛЕНТНОЇ ЛЕКСИКИ В НОВОГРЕЦЬКОЇ ТА АНГЛІЙСЬКОЇ МОВАХ НА МАТЕРІАЛІ ПУБЛІЦИСТИЧНИХ ТЕКСТІВ

Безеквівалентна лексика – це слова, які неможливо семантизувати за допомогою простого перекладу. Будучи складовою частиною кожної лексичної системи, безеквівалентна лексика у концентрованому вигляді фіксує своєрідність світосприйняття окремого національно-культурного колективу. Безеквівалентні слова з'являються у мові разом із появою етнічно значущого об'єкта в культурі певного соціуму. Для виділення таких слів із загального лексичного складу, як правило, у ролі індикатора потрібна інша мова. Бо хоч понятійний світ різних національних спільнот майже однаковий, але мовна система кожного етнічного об'єднання кодує одні й ті ж самі поняття по-своєму, на основі власного досвіду. А розбіжності між мовами найчастіше проявляються при їх зіставному вивченні. [1].

Актуальність Відомо, що засоби масової інформації і, власне, газети, якнайповніше відображають культурне та духовне життя країни, ось чому в газетних статтях досить часто зустрічаються безеквівалентна лексика, яка іноді навіть складає основну частину речення. Вона відноситься до «неперекладацької» лексики в мові, і правильно передати такі лексичні прояви культури та побуту часто буває досить важко. Оскільки в публіцистиці безеквівалентна лексика зустрічаються часто, то дослідження цього питання в публіцистичних текстах – дуже важливе завдання. На перетині двох мов і, відповідно, двох культур лексичні одиниці, які входять до групи безеквівалентної лексики й передають унікальні поняття чужої реальності, безеквівалентні слова набувають особливої значущості. У цьому полягає актуальність нашої дослідницької роботи.

Незважаючи на те, що вивченню безеквівалентної лексики, визначенню їх місця в загальному мовознавстві присвячено багато праць вітчизняних і зарубіжних науковців

(Л.Бархударов, В. Берков, А. Брагіна, Є. Верещагін, В. Виноградов, С. Влахов, В. Гак, О. Іванов, М. Комлев, В. Костомаров, Г. Панова, Я. Рецкер, Л. Соболев, І. Стернін, Г. Томахін, О. Федоров, С. Флорінта, Г. Чернов, О.Швейцер та ін.), цей прошарок лексики все ще є недостатньо дослідженим.

Предметом є специфіка та способи перекладу безеквівалентної лексики яка відображає національно-специфічні фрагменти грецької національно-мовної картини світу.

Мета даної роботи полягає у систематизації, класифікації та у лінгвокультурологічному аналізі слів-реалій у газетно-публіцистичному стилі новогрецької та англійської мовах.

Для досягнення мети необхідно вирішити такі завдання:

- Дослідити специфіку новогрецького публіцистичного стилю мови;
- Визначити функціонування та місце безеквівалентної лексики в газетно-публіцистичному тексті;
- Узагальнити класифікацію та дефініцію безеквівалентної лексики;
- Визначити поняття адекватності передачі безеквівалентної лексики;
- Проаналізувати прийоми відтворення перекладу безеквівалентної лексики у контексті газетно-публіцистичного тексту.

Вирішення окреслених завдань здійснювалося за допомогою таких методів: як аналіз словникових дефініцій; аналіз класифікації мовної лексичної одиниці у конкретному стилі мови.

Дослідник виділяє п'ять найбільш поширених способів перекладу безеквівалентної лексики:

1.Транскрипція та транслітерація – це способи перекладу лексичної одиниці оригіналу шляхом відтворення її форми за допомогою букв мови; при транскрипції відтворюється приблизна звукова форма іншомовного слова, а при транслітерації – її графічна форма. Ці способи вживаються для передачі власних назв, географічних назв, назв установ, вулиць, готелів, газет, журналів та слів-реалій;

2.Калькування – це спосіб перекладу, який полягає в передачі безеквівалентної лексики за допомогою заміни її складових частин – морфем лексичними відповідниками;

3.Описовий переклад полягає в передачі значення лексичної одиниці за допомогою заміни її складових розгорнутими словосполученнями, які розкривають суттєві ознаки цієї лексичної одиниці. Він використовується для передачі безеквівалентної лексики. Він хоча й розкриває зміст лексичної одиниці дуже вичерпно, але він є громіздким та іноді неощадливим;

4.Наближений переклад – полягає в підборі наближених за значенням відповідників в МО для лексичної одиниці МП. Цей спосіб, як правило, використовується при перекладі безеквівалентної лексики: слів-реалій та випадкових лексичних без еквівалентів;

5.Елімінація національно-культурної специфіки лексичних одиниць оригіналу – це спосіб описового або наближеного перекладу, під час якого випускається національна, культурна специфіка оригіналу. Використовується, як правило, для передачі слів-реалій – без еквівалентної лексики. [2].

Існує безліч способів передачі безеквівалентної лексики, і цим питанням займалося дуже багато відомих науковців та вчених, які виділяють п'ять найбільш поширених способів передачі безеквівалентної лексики:

1.Транскрипція (транслітерація). При першій появі в тексті транскрибування, слова, зазвичай, супроводжуються зносками або уміло вписаними в текст перекладу поясненнями. Надмірне захоплення транскрибуванням іншомовних слів, що називають безеквівалентною лексикою, не тільки не сприяє збереженню національного колориту, а навпаки, знищує його, примушуючи читача спотикатися на кожному кроці об непотрібні екзотизми.

2.Гіпо-гіперонімічний переклад. Для цього способу перекладу характерне встановлення відношення еквівалентності між словом оригіналу, що передає видове поняття «безеквівалентна лексика», і словом в мові перекладу, що називає відповідне родове поняття,

або навпаки приклади зворотної залежності, коли слово оригіналу виражало б родові поняття, а в перекладі йому відповідало б поняття видові, серед відтвореної безеквівалентної лексики зустрічаються у край рідко. Іноді перекладачі варіюють обидва вказані прийоми. Спочатку вони транскрибують безеквівалентну лексику, а потім при наступній появі його в оригіналі, перекладають гіперонімом.

3. Уподібнення. Цей перекладацький прийом дуже близький до попереднього. Різниця між ними лише в тому, що уподібнюванні слова швидше називають поняття, підрядні по відношенню до родового поняття, а не підлеглі поняття, що підпорядковують, як було у попередньому випадку.

4. Перифрастичний (описовий, дескриптивний) переклад. У цих випадках відповідності встановлюються між словом (або фразеологізмом) оригінала і словосполученням перекладу, що пояснює його сенс. Описовий переклад полягає в передачі значення лексичної одиниці за допомогою заміни її складових розгорнутими словосполученнями, які розкривають суттєві ознаки цієї лексичної одиниці.

5. Калькування. У художньому перекладі цей прийом характерний не для передачі значень безеквівалентної лексики, тобто загальноживаних слів в певній національній спільності, а при відтворенні індивідуально-авторських неологізмів, коли перекладач, змагаючись з автором, придумує такі ж виразні, як в оригіналі, слова. Таких словесних вигадвань і кальок багато серед прозивних імен, і так званих імен власних, що говорять. Але про це трішки згодом. До калькування вдаються при перекладі прислів'їв і приказок, коли через різні причини необхідно зберегти не тільки їх сенс, але і їх образно-смыслову основу. Структурно-семантичне калькування іншомовних слів часто застосовується в перекладах наукової літератури. [3].

Запропоноване ділення способів передачі слів, що називають безеквівалентною лексикою, не співпадає з діленням Влахова і Флоріна, в якому передбачається декілька прийомів передачі безеквівалентної лексики в перекладі: 1- транскрипція (транслітерація); 2 - власне переклад. Він включає: 1) неологізми (калька, освоєння, семантичний неологізм), 2) заміна реалій, 3) приблизний переклад (родово-видова заміна, функціональний аналог і опис, пояснення, тлумачення), 4) контекстуальний переклад.

Причини такого неспівпадіння полягають в наступному:

По-перше, автори ставлять в один ряд оказіональні запозичення, транскрипції, що утворюються в результаті запозичень. Іншомовні запозичення можуть бути засвоєними, але не підкоряються граматичним законам мови.

Освоєння – тривалий процес, в якому беруть участь багато носіїв мови, а створювана перекладачем транскрипція слова- безеквівалентної лексики — акт одиничний. Коротше кажучи, освоєння не можна розглядати як перекладацький прийом. Це лексичне поняття, що означає процес граматичної і фонетичної асиміляції запозиченого мовою слова.

З іншого боку, транскрибування слів не механічно вводиться в мову перекладу за допомогою їх графічних засобів. Насправді оказіональні запозичення відразу піддаються, хоч би в невеликому ступені, адаптації: фонетичній.

Будь-яке транскрибоване слово, навіть коли мова запозичує його хоч лише на один раз, адаптується і до запозичуючої мовної системи.

По-друге, представляється необхідним диференціювати підходи до лексико-стилістичних характеристик слів оригіналу і їх еквівалентів в перекладі. Як вже раніше говорилося, безеквівалентна лексика — невід'ємна частина конкретної національної мови. [4].

Розглянемо на прикладах:

Запозичення скорочення в оригінальному вигляді (зі збереженням латинського написання). В даному випадку наведені приклади, де використовуються запозичені з англійської мови новогрецькі еквіваленти українських аббревіатур: ЕТК (Одноманітний торгово-комерційний кодекс) – Ομοίόμορφος Εμπορικός Κώδικας, UCC (Uniform Commercial Code). КОМЕКС (Товарна біржа Нью-Йорка) – Χρηματιστήριο της Νέας Υόρκης, COMEX

(Commodity Exchange). КЦББ (Комісія з цінних паперів і бірж) – Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς, SEC (The United States Securities and Exchange Commission). МБР (Міжамериканський банк розвитку) – Διαμερικανική Τράπεζα Ανάπτυξης, IADB, IDB (Inter-American Development Bank). ЮНЕСКО (Організація Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури) – Εκπαιδευτική Επιστημονική και Πολιτιστική Οργάνωση των Ηνωμένων Εθνών, UNESCO (The United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization). НАФТА (Північноамериканська зона вільної торгівлі) – Συμφωνία Ελεύθερου Εμπορίου Βόρειας Αμερικής, NAFTA (North American Free Trade Agreement).

Література

1. Алексеева И.С. Профессиональный тренинг переводчика / Алексеева И.С. – СПб.: Союз, 2011. – 288с.
2. Влахов С., Флорин С. Непереводимое в переводе / С. Влахов, С. Флорин // под. ред. В. Росельса. – М.: Международные отношения, 1980. – 352с.
3. Зорівчак Р.П. Реалія як перекладознавча категорія / Р.П. Зорівчак // Теорія і практика перекладу. – 1983. - № 71. – С.5-7.
4. Кочерган М.П. Загальне мовознавство / М.П. Кочерган // Підручник для студентів філологічних спеціальностей вищих закладів освіти. – К.: КНУ, 1999. – С.171 – 172.

УДК [811.14'06:811.161.2]'25(043)

Сандульська А. В.

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ПОЕЗІЙ ЙОРГОСА СЕФЕРИСА З НОВОГРЕЦЬКОЇ НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ

Створення ідеального перекладу віршів – це не тільки тема для постійних дискусій у філологів, а й та мета, до якої незмінно багато хто прагне. Що стосується наукового підходу до питання, в цьому плані думки поділяються на полярні – від натхненного «за» до категоричного «проти».

Автор, який взявся за таку непросту справу, як переклад поезії з іноземної мови, повинен бути наділений особливими талантами, як то: філологічним чуттям, почуттям стилю, знанням тонкощів мови і, безумовно, справжнім поетичним талантом. Але і такий підхід може спричинити за собою втрату повного або часткового зв'язку (смыслового або стилістичного) між оригіналом і новоявленим поетичним твором.

Основними аспектами поетичного тексту є стилістичний, смисловий і прагматичний пласти. Створити ідеальний переклад вірша, де б гармонійно поєднувалися всі ці аспекти, практично неможливо, оскільки існують (і часом нездоланні) ментальні і культурно-історичні відмінності.

Якщо говорити про ритми, метри, алітерації та розміри оригіналу, то дотримання цих параметрів не є критичним. Всі зазначені відповідності будуть максимально наближеними, наскільки це дозволить зробити відмінності в віршуванні і системі мов.

Актуальність даного дослідження зумовлена недостатнім вивченням особливостей перекладу грекомовних поетичних творів Й. Сефериса. Якщо переклад прози і можна частково довірити комп'ютеру, то в разі поетичного перекладу про машинний не може бути й мови. Оскільки в найближчому майбутньому процес поетичного перекладу не зазнає механізації, необхідність в поетичному перекладі не зменшується, тому тема дослідження перекладу поезії не втрачає своєї актуальності.

Об'єктом дослідження є вибрані поетичні твори відомого грецького письменника сучасності Йоргоса Сефериса.

Предмет дослідження – це саме трансформації перекладу грекомовних поетичних творів Йоргоса Сефериса українською мовою.

Особливим різновидом літературного художнього перекладу є поетичний переклад. Його специфіка полягає у використанні і вмінні правильно відтворювати різні стилістичні фігури, засоби образності, метричні параметри вірша. М. Рильський писав з приводу поетичного перекладу: «Вважаю неможливим, як дехто цього вимагає, щоб автор поетичного

перекладу, отже й сам поет, цілком забув про себе, цілком підкорився індивідуальності іншого поета. Це навіть, здається мені, небажано: таким способом можна стерти пилок з крилець того метелика, що зветься поезією» [1, с. 240].

На думку науковців, адекватний переклад поетичного тексту повинен задовольнити такі вимоги: точність; стислість; ясність; літературність [2, с. 63].

Поет-перекладач, М. Гумільов, приділяв велику увагу проблемам поетичної майстерності та техніки віршування. На початку ХХ ст. він сформулював дев'ять заповідей перекладача, яких необхідно обов'язково дотримуватися: 1) число рядків; 2) метр і розмір; 3) чергування рим; 4) характер переносу; 5) характер рим; 6) характер словника; 7) тип порівнянь; 8) особливі засоби; 9) переходи тону [3].

При художньому перекладі цілком можливі відхилення від найвищого ступеня передачі смислової точності для збереження художності тексту при перекладі. Дуже часто для цього перекладачеві доводиться вдаватися до використання трансформацій, а доречне їх використання є основним завданням при роботі над текстом перекладу. Завдяки застосуванню перекладацьких трансформацій перекладач виробляє перехід від одиниць оригіналу до одиниць перекладу.

Основним моментом під час роботи перекладача над текстом оригіналу є реалізація та подальше корегування великої кількості різноманітних перекладацьких трансформацій, які уможливають максимально точне відтворення інформації з урахуванням норм мови перекладу. Існує велика кількість класифікацій перекладацьких трансформацій.

До **лексичних** трансформацій відносять **транскрипція/транслітерація** (Στη Δαμασκό – у Дамаску, Ουμ Харάμ – Умм Харам, στον Κουτσοβέντη - у Куцовенто, Πενθεύς – Пентей), **калькування** (Φωτιάς του Αϊ-Γιάννη – Купальські вогні, ξεφορτώσαν – зняли ношу, ελευθερώνεται – свободу здобувають).

Лексико-семантичні трансформації – **додавання** (Είδε τις φλέβες των ανθρώπων| σαν ένα δίχτυ των θεών, όπου μας πιάνουν σαν τ'αγρίμια | **προσπλάθησε** να το τρυπήσει – На жили кровяні людей дивився,| **як на ятір, який боги щоразу закидають, аби спіймати нас, неначе дичину.**| **Життя все силував той ятір розірвати.**), **заміна** (**конкретизація** (ό'τι σκοτώνουν τη μέρα – те, що вбивають при **світлі дня, м'якуш** τη **φλογέρα** – по **дірочках сопілки**), **генералізація** (θ'αδειάσουν τα μάτια σου απ'το **φως της μέρας** – **світло** спустошить твої очі), **модуляція** (**μέσα** στο ήσυχο φως – **залите** тихим світлом, **πως** τους είχαμε γνωρίσει **από μικρά παιδιά** – що ми їх знали **змалечку**).

Граматичні трансформації складаються з **антонімічного перекладу** (πηγαίνουν και θαρρούν πως είναι μόνοι – живе із згадкою, що **ні душі навколо, δεν έχω άλλη συντροφιά** – моє єдине товариство), **граматичних замін** (Ο βασιλιάς της Ασίνης – **Асинський** цар, ήταν **στρυφνός**, οι φίλοι του ήταν **λίγοι** – **Відлюдько, небагато друзів**).

Синтаксичні трансформації: **зміна порядку слів у реченні** (Το θάνατο τον προτιμώ – Я перевагу смерті віддаю, με χρώματα και χειρονομίες ανθρώπων – жестами та барвами людей), **членування та об'єднання речення при перекладі** (Μπήκε στην Κύπρο απ'τη θαλασσινή πόρτα της Αμμοχώστου| και τώρα χαίρεται μες στα στενά της Λευκοσίας τη λακάδα. Μια τουρκοπούλα στην αυλή, και σείστηκε η περιλοκάδα| που κορφολόγαε με τα σιντεφένια δάχτυλά της. – Приплив він до морської брами| в Аммохостос. Тепер блукає кіпрськими пісками. У Левкосії сонцесяйні вулички зелені| так ваблять зір, як пальці юної туркені,| що ними дівчина в дворі квітки зриває).

Отже, ми розглянули труднощі перекладу поетичних текстів і перекладацькі трансформації, що використовуються при перекладі. Виходячи з вищевикладеного, важко не визнати той факт, що в зв'язку з відмінностями між мовою оригіналу та мовою перекладу, застосування перекладацьких трансформацій неминуче для досягнення адекватності перекладу.

Література

1. Виноградов В.С. Введение в переводоведение (Общие и лексические вопросы) / В.С. Виноградов. – М.: Издательство института общего среднего образования РАО, 2001. – 224с.
2. Гумилев Н.С. Девять заповедей переводчика / Н. Гумилев // Антология английской поэзии. – М.: АРТ-ФЛЕКС, 2000. – С. 12-16.
3. Комиссаров В.Н. Общая теория перевода [Проблемы переводоведения в освещении зарубежных ученых] / В.Н. Комиссаров. – М.: ЧеРо, 1999. – 136 с.
4. Миньяр-Белоручев Р.К. Теория и методы перевода / Р. К. Миньяр-Белоручев. – М.: Московский лицей, 1996. – 208 с.
5. Рильський М.Т. Зібрання творів: у 20-ти томах / М.Т. Рильський. – Т.16. – К.: Наук. думка, 1987. – 600 с.
6. Сеферис Йоргос. Вибране: поезії й літературно-критичні статті. – К.:Журнал «Всесвіт», 2013. – 400 с.

УДК [811.14'06:811.161.2]'25(043)

Хоменко Д. К.

ТЕРМІНОЛОГІЯ НОВОГРЕЦЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВ: ПЕРЕКЛАДАЦЬКИЙ АСПЕКТ

Переклад термінології входить до кола найскладніших проблем у галузі лінгвістики та перекладознавства, тому що терміни відносяться до лексики, яка розвивається швидкими темпами, користується попитом у фахівців різних сфер та потребує особливої уваги. Але виникають певні труднощі при їх перекладі, адже адекватний переклад є неможливим без додаткових знань, пов'язаних з походженням, класифікацією, функціонуванням та особливостями перекладу саме термінів. На сучасному етапі розвитку перекладознавства підвищена увага приділяється оптимізації перекладу термінологічних одиниць фахових мов. Зазначене вище зумовлює актуальність нашого дослідження.

Лексика української лінгвістичної термінології дуже різноманітна. До її складу входять не тільки суто лінгвістичні терміни, але тут зустрічаємо також загальноживані слова, котрі виконують функцію терміна чи складової частини терміна (напр., слова час і минулий, пор. термін минулий час та загальноживане минулий тиждень). Певну частину термінології представляють слова, запозичені з інших мов, найчастіше грецької та латинської, тому що на основі саме їх була сформована термінологія переважної більшості європейських мов.

З погляду частин мови, українські лінгвістичні терміни найчастіше представлені іменниками, прикметниками, поодинокі у мовознавстві зустрічаємось із термінами-дієсловами та термінами-прислівниками.

Так, зокрема, іменники у лінгвістичній термінології виступають повнозначними одиницями мови та можуть функціонувати як окремі терміни (мова, аналіз, вираження, словник, епітет). Терміни-прикметники належать завжди до секундарних слів, тому що їх утворено від інших частин мови - іменників або дієслів. Зазначені терміни нечасто в термінології використовуються самостійно, частіше пов'язуються з іншими словами та створюють словосполучення (пояснувальне речення, простий іменник, видова назва). Що стосується прислівників, то вони входять у склад словосполучень, але як самостійні терміни не вживаються.

Говорячи про частини мови приналежність лінгвістичних термінів, слід ще згадати дієприкметники, котрі не належать до термінів, але які у складі термінології можливо знайти, а саме в довгих описових термінологічних словосполученнях (напр., майбутній час у минулому часі або композит, утворений із словосполучення) [3, 23-24].

Проаналізуємо особливості перекладу термінології з новогрецької мови українською за такими групами нормативного перекладу термінів: неперекладні терміни; терміни, запозичені за допомогою транскрипції й транслітерації; калькування та переклад семантичним еквівалентом (функціональним аналогом).

Перший спосіб полягає в повному копіюванні англійського написання терміна. Однак інколи, замість англійського терміна, використовується грецький еквівалент.

Метод транскрипції й транслітерації є актуальним на першому етапі запозичення терміна іншою мовою. Згодом сформувались терміни на позначення цього явища за рахунок національних словотвірних ресурсів цих двох мов.

Переклад термінів за допомогою калькування є більш ефективним методом, порівняно із транскрипцією чи транслітерацією, адже калькований термін відображає семантичну складову терміна у вихідній мові, тоді як транскрипція й транслітерація - тільки фонемну чи літерну складову терміна, тобто тільки звукову або графічну схожість термінів у мовах.

Можна стверджувати, що основним способом перекладу термінології є калькування. При чому за допомогою такого способу нові терміни увійшли до складу обох досліджуваних мов з англійської незалежно одні від одних [1, 133-134;2, 36].

У процесі дослідження термінології було проаналізовано способи перекладу термінів із новогрецької мови українською за такими групами: неперекладні терміни; терміни, запозичені за допомогою транскрипції й транслітерації; калькування та переклад семантичним еквівалентом. З'ясовано, що метод транскрипції й транслітерації є актуальним тільки на першому етапі запозичення терміна. Найбільш ефективним методом визначено калькування: синтаксичне, словотвірне (поморфемне), часткове, семантичне.

Література

1. Воевутко Н.Ю. Термінологія дистанційної освіти в новогрецькій та українській мовах: перекладацький аспект [Електронний ресурс] / Н.Ю. Воевутко // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія. – 2015. – №15. Том 1. – С. 133-135. – Режим доступу до ресурсу: http://www.vestnik-philology.mgu.od.ua/archive/v15/part_1/38.pdf.
2. Головин Б.Н. Лингвистические основы учения о терминах / Б. Н. Головин, Р. Ю. Кобрин. – М.: Высшая школа, 1987. – 104 с.
3. Українська мова: Короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів / за редакцією С.Я.Єрмоленко. – Київ: Либідь, 2001. – 221 с.

УДК 002.6 (043)

Матчина В. Д.

ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ ЗА ДОПОМОГОЮ ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ (ТЕРМІНОЛОГІЧНИХ ПЛАТФОРМ, ЕЛЕКТРОННИХ СЛОВНИКІВ, ЕЛЕКТРОННИХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ ТА ІН.) НА МАТЕРІАЛІ НОВОГРЕЦЬКОЇ / УКРАЇНСЬКОЇ МОВ

Сьогодні переклад за допомогою технічних засобів - це один з популярних видів діяльності людини. Не дивлячись на обмеження якості вихідного тексту, машинний переклад дійсно полегшує повсякденну перекладацьку роботу, прискорює та вдосконалює традиційний процес перекладу. У ХХІ столітті - столітті науки і інформатики - машинний переклад стає особливим і ефективним засобом для міжмовної комунікації у всіх галузях сучасної науки і техніки. Появу машинного перекладу можна і потрібно вважати активним помічником, а не конкурентом у перекладацькій діяльності. Потреба в перекладі як виді інформаційної діяльності щорічно збільшується, тому актуальним сьогодні є пошук раціональних шляхів вирішення проблеми швидкого та значного за обсягом перекладу. Машинний переклад можна розглядати як альтернативу традиційному.

Однак, не варто забувати про комунікативну еквівалентність тексту перекладу. Комунікативна еквівалентність нового тексту по відношенню до оригіналу забезпечується виконанням трьох основних вимог: (1) текст перекладу повинен у повному обсязі передавати зміст оригіналу; (2) текст перекладу повинен відповідати нормам мови перекладу; (3) текст перекладу повинен бути приблизно рівний з оригіналом за своїм об'ємом [1]. Однак застосовуючи машинний переклад, виконати вказані вимоги до тексту перекладу часто неможливо. Це пояснюється недосконалістю систем машинного перекладу. Зважаючи на

наявність неперекладених слів, стилістичні та граматичні помилки, редагування є обов'язковим етапом оброблення одержаного тексту. Переклад, зроблений комп'ютером, поки що далеко не ідеальний, але текст, отриманий в результаті роботи електронного перекладача, дозволяє у більшості випадків зрозуміти суть документа, який перекладається. Далі цей документ можна корегувати, маючи базове знання іноземної мови та добре орієнтуючись у предметній галузі, до якої належить інформація, що перекладається [2, с. 82]. Останнім часом якість комп'ютерного перекладу покращилася. Проте існують проблеми з граматичними та синтаксичними зв'язками у реченні, з відтворенням термінології. Зважаючи на образність та стилістичне навантаження художньої літератури, автоматичний переклад таких текстів є неможливим. Найчастіше машинний переклад застосовується при перекладі документації, інструкцій, листів з електронної пошти, сторінок з Інтернету (web-сторінок). Інше застосування систем - полегшення рутинної роботи перекладачів, виконання за них підрядкового перекладу, який можна легко відкорегувати [3, с. 107]. Можна виділити три умови застосування розглянутих технологій: (1) великий об'єм перекладу; (2) однотипність текстів, що перекладаються; (3) готовність до відстроченого повернення капіталовкладень. Говорячи про машинний переклад, слід пам'ятати, що комп'ютер - створіння бездушне. Він не розуміє мовних нюансів, натяків у тексті, того, що називається тонкою грою слів. Та і, власне, зрозуміти зміст тексту повною мірою йому не під силу.

Мислення як такого при машинному перекладі не відбувається: речення розчленовується на частини мови, в ньому виділяються стандартні конструкції, слова і словосполучення перекладаються за словниками, що знаходяться в пам'яті машини. Потім перекладені частини мови збираються за правилами іншої мови у речення [6, с. 28]. Отже, комп'ютер поки багато в чому не може замінити перекладача. Чи варто тоді взагалі застосовувати системи машинного перекладу? Звичайно, варто. Якщо комп'ютер використовується для перекладу літературних текстів, то виходить чорновий варіант тексту, так званий підрядний переклад, який перетворюється на витвір мистецтва людиною, яка погано володіє мовою оригіналу, але є хорошим літературним редактором. Якщо ж йдеться про переклад технічних текстів, то тут при правильному виборі словника за фахом, в рамках якого написаний текст, виходить цілком задовільний результат, що іноді не вимагає подальшого втручання. Взагалі необхідність редагування комп'ютерного перекладу дуже часто виникає у зв'язку з проблемами, перерахованими вище. Для цього системи машинного перекладу обов'язково мають засоби редагування текстів [7, с. 94]. Для якісного перекладу дуже важливо, щоб практично всі слова початкового тексту легко було знайти і в словнику системи. А ті з них, яких в ньому немає, переносяться в текст неперекладеними вже на виході з системи, і їх згодом перекладають вручну при редагуванні результатів перекладу. Такі слова можуть вплинути на якість перекладу речень. Річ у тому, що для визначення, до якої частини мови відноситься дане слово, система проводить аналіз всього речення в цілому. При цьому імітується розумова діяльність людини (таку систему прийнято називати системою з елементами штучного інтелекту). Якщо значення хоч би одного слова в реченні не визначене, то це може спотворити аналіз всього речення, а іноді і результати всього перекладу. Таким чином, результати машинного перекладу часто вимагають редагування. Наскільки адекватними можна вважати результати перекладу на комп'ютері? Це визначається не тільки якістю системи машинного перекладу, але і якістю подальшого редагування. Нерідко систему машинного перекладу використовує як підмогу фахівець, якому потрібно швидко перекласти, наприклад, технічну документацію. Тоді проблема коректного вживання термінів вирішується сама собою. Зараз спостерігається новий прояв інтересу до систем машинного перекладу у зв'язку з розвитком мережі Internet. Мільйони людей, які говорять різними мовами, опинилися в єдиному інформаційному просторі. Домінує в Мережі англійська мова, але є користувачі, які нею не володіють, як, втім, є безліч Web-сторінок, написаних не англійською. Для полегшення перегляду сторінок Internet на незнайомій користувачеві мові з'явилися доповнення до браузерів, які здійснюють негайний переклад вибраних користувачем фрагментів Web-сторінки, що переглядається. Достатньо

лише виділити частину тексту мишкою і перенести її на спеціальну панель або натиснути покажчиком на спеціальну кнопку меню. Прикладом такого перекладача є система Web Trans Site фірми Промт, створена на базі програми Stylus, яка підключається як до браузеру Netscape Navigator, так і до браузеру Microsoft Internet Explorer [8, с. 82]. В майбутньому слід чекати збільшення в Internet числа серверів-перекладачів.

Література

1. Кисельов А.А., Самаркіна І.В. Інтернет: модель і практики політичного участі / А.А. Кисельов, І.В. Самаркіна. – Краснодар: ООО «Оттиск», 2007. – 107 с.
2. Лукіна М.М. ЗМІ в просторі інтернету / М.М. Лукіна, І.Д. Фомічова. – М.: МГУ ім. Ломоносова М.В. – 2005. – 87 с.
3. Новостная лента [Електронний ресурс]. – Режим доступу: IT Expert (<http://itexpert.org.ua>)
4. Новостная лента [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.lenta.ru, стаття <http://www.lenta.ru/news/2006/05/19/billion>
5. Юськів, Б. Контент-аналіз. Історія розвитку і світовий досвід [Текст] / Б. Юськів. – Рівне.: Перспектива, 2006. – С.13

УДК 002.6 (043)

Кретова Г. Є.

АДЕКВАТНІСТЬ ПЕРЕКЛАДУ ЕКОНОМІЧНИХ ТЕКСТІВ З НОВОГРЕЦЬКОЇ НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ

В результаті розвитку міжнародних контактів на всіх рівнях і завдяки їх зростаючій інтенсивності, перекладацька діяльність у всіх своїх різновидах придбала небачений раніше розмах. Науково-технічний прогрес, що охоплює все нові сфери життя, міжнародне співробітництво в різних областях, очікуваний демографічний вибух, і інші найважливіші явища цивілізації призводять до небувалого розвитку різного роду контактів, як між державами, так і між різномовними товариствами людей. У цих умовах надзвичайно зростає роль перекладу як засобу, що обслуговує економічні, суспільно-політичні, наукові, культурно-естетичні та інші відносини народів.

У зв'язку з останніми змінами в світі економічна тема стала однією з найпопулярніших як для фахівців, так і для людей, безпосередньо не залучених до сфери фінансів, кредиту, грошового обміну і виробництва. Вирішуючи проблему фінансової кризи, економісти, політики і бізнесмени практично всіх країн об'єднали свої зусилля в створенні антикризових програм. Економічні журнали всіх країн публікують статті, огляди, аналітичні повідомлення, останні новини на цю тему. Люди різного віку і професій активно обговорюють ці новини, і висловлюють своє ставлення до них.

Актуальність теми полягає в тому, що теорія спеціального економічного перекладу, незважаючи на виявлений до неї інтерес в останні роки, залишається малодослідженою і дуже важливою. Як відомо, головною особливістю перекладу економічних текстів є точність передачі інформації. Переклад економічних текстів вимагає від перекладача не лише відмінного знання мови, а й наявності спеціальних знань економічної теорії і розуміння особливостей спеціальної термінології. Економічна наука, як і будь-яка інша, має свої власні терміни. Термін - це емоційно-нейтральне слово (словосполучення), яке передає назву точно певного поняття, що відноситься до тієї чи іншої галузі науки і техніки, або що означає специфічні об'єкти і поняття, якими оперують фахівці певній галузі науки техніки. Термінологічна лексика дозволяє найбільш точно викладати зміст даного предмета і забезпечує правильне розуміння вихідного матеріалу. Всі економічні терміни поділяються на одноперекладними (мають тільки один варіант перекладу) і різноперекладними (мають кілька варіантів перекладу), а з урахуванням їх семантичної структури - на однозначні і багатозначні. Одноперекладними однозначними термінами є в основному терміни, що належать до міжнародної термінологічної лексики. До них відносяться: а) прості терміни, які утворені або на матеріалі лексики латинського, французького, італійського, німецького та інших мов, або на матеріалі лексики англійської мови; б) складні терміни, які,

в свою чергу, поділяються на складні слова, прості словосполучення і складні словосполучення.

Одноперекладні однозначні терміни не становлять особливих труднощів для перекладача, так як їх переклад не залежить від контексту, і від перекладача вимагається лише тверде знання відповідного еквівалента. Таким чином, при перекладі термінологічної лексики економічних текстів виникають складності в підборі точної перекладацької відповідності, що є необхідною умовою адекватного перекладу, оскільки найменша помилка може призвести до спотворення сенсу вихідного перекладного матеріалу.

Економічні тексти мають цілий ряд специфічних лексико-граматичних особливостей, до яких повною мірою можна віднести наступні:

1) наявність великої кількості економічної лексики, представленої економічними термінами;

2) наявність у текстах стилістичних відхилень від шару мовних дефініцій (особливо в економічних документах);

3) наявність скорочень і аббревіатур, більшість з яких використовуються тільки в економічних текстах і документах (повідомленнях, рішеннях, звітах). У зв'язку з цим слід зазначити, що при перекладі більшості аббревіатур, перекладачеві необхідно консультиватися зі словниками, довідниками або пошуковими системами з метою розуміння значення даних скорочень;

4) група слів і термінів, які отримали назву «помилкових друзів перекладача»;

5) широке використання в текстах на економічні теми особливих ідіоматичних виразів і фразеологічних сполучень, що не вживаються в загальнолітературному шарі мови. Під фразеологізмом (фразеологічної одиницею) слід розуміти семантично вільне поєднання слів, яке виробляється в мові як щось ціле з точки зору смислового змісту і лексико-граматичного складу. Основна складність при перекладі полягає в тому, що жоден словник не може надати всі можливості використання фразеологізмів в економічному контексті. Варто також відзначити, що фразеологічні одиниці в економічних текстах слід переводити в нейтральному стилі.

Як відомо, в економічних статтях крім спеціальної лексики і термінів, зустрічається і загальноновживана лексика, причому одна частина загальноновживаних слів не викликає труднощів при перекладі, а інша частина даного типу слів викликає певні труднощі, оскільки її переклад безпосередньо залежить від контексту. До останніх можна віднести наступні групи різновидів загальноновживаної лексики:

1) службові слова, особливістю яких є те, що деякі з них мають різні значення в межах однієї частини мови і, крім того, вони можуть виконувати функції різних частин мови.

2) слова, що вживаються в значеннях, які відрізняються від повсякденного вжитку.

Таким чином, однією з головних цілей перекладу економічних текстів є передача інформації на лексичному, граматичному, стилістичному рівнях, а також передача прагматичної функції тексту. Виконання цих цілей досягається за допомогою адекватності перекладу, що вимагає від перекладача умінь виробити різноманітні міжмовні перетворення, тобто перекладацькі трансформації. Також слід зазначити головне правило економічного перекладу на грецьку мову: перекладений текст за всіма характеристиками і параметрами (точність перекладу, стиль, зміст) повинен бути ідентичний оригіналу і максимально точно адаптований для оптимального сприйняття цільовою аудиторією.

Література

1. Бархударов, Л.С. Язык и перевод (Вопросы общей и частной теории перевода) / Л.С. Бархударов. - М.: Международные отношения, 1975. – 240 с.
2. Бархударов Л.С., Рецкер Я.И. Курс лекций по теории перевода / Л.С.Бархударов, Я.И. Рецкер. – М.: МГУ, 1968. – 263 с.

3. Гринев С.В. Введение в терминоведение / С.В.Гринев. – М.: Московский лицей, 1993. – 309 с.
4. Виноградов В.С. Перевод: Общие и лексические вопросы / В.В Виноградов. – М.: Высшая школа, 1971. – 240 с.
5. Алимов В.В. Теория перевода. Перевод в сфере профессиональной коммуникации / В.В. Алимов. – М.: Едиториал УРСС, 2005. – 160 с.
6. Азрилян, А.Н. Большой экономический словарь / А.Н. Азрилян.- М.: Правовая культура, 1994.- 528 с.

УДК 002.6 (043)

Пінчук А. О.

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ЮРИДИЧНИХ ТЕКСТІВ (ДОКУМЕНТІВ) З НОВОГРЕЦЬКОЇ НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ

Існують деякі особливості юридичного тексту, що ведуть до труднощів, що виникають у процесі його семантичної інтерпретації. Енциклопедичний юридичний словник у словниковій статті "Юридична техніка" зупиняється на понятті юридичного терміна як елемента юридичної техніки і визначає юридичні терміни в такий спосіб "словесні позначення державно-правових понять, за допомогою яких виражається і закріплюється зміст нормативно-правових розпоряджень держави".

Відповідно до положень Енциклопедичного юридичного словника юридичні терміни поділяються на три різновиди по ознаці "зрозумілості" тієї або іншої частини населення:

1. загальнозначущі терміни характеризуються тим, що вони вживаються в повсякденному змісті і зрозумілі усім;
2. спеціальні юридичні терміни володіють особливим правовим змістом, (зрозумілі далеко не всім, а лише фахівцям в області права);
3. спеціально-технічні терміни відбивають область спеціальних знань - техніки, економіки, медицини і т.д..

Термінів, що мають відповідники у загальноживаній лексиці (пор. загальноживані слова довгота, додаток, рівняння, уявлення і терміни — географічний довгота, граматичний додаток, математичний рівняння, психологічний уявлення тощо), в сучасній мові відносно небагато. Основна функція термінологічної лексики номінативна, терміни називають спеціальні поняття з різних галузей людських знань. У цій функції вони завжди виступають у науковому, публіцистичному, професійно-виробничому й діловому стилях. Проте термінологічні слова можуть вживатися й поза цими стилями, їх досить часто використовують і в мові сучасної художньої літератури, в якій вони, крім свого прямого номінативного значення, набувають і додаткових значень, а також експресивного чи емоційного забарвлення.

У зв'язку з появою нових галузей права, відкриття нових явищ виникають значні труднощі визначення загальнонаукової, загальнотехнічної галузевої і вузькоспеціальної термінології: загальнонаукові і загально технічні терміни - це терміни, які вживаються в декількох галузях науки і техніки.

Галузеві терміни - це терміни, які вживаються лише в одній галузі знань.

Вузькоспеціальні терміни - це терміни, які характерні для спеціальності даної галузі.

Термінологія сучасної літературної мови дуже багата й розгалужена відповідно до існуючих у теперішньому суспільстві знань. У її складі виділяється велика група суспільно-політичної термінологічної лексики, спеціальна лексика.

У процесі перекладу терміну визначають 2 етапи:

- 1) З'ясування значення терміну у контексті;
- 2) Переклад значення рідною мовою.

Головним прийомом перекладу термінів є переклад за допомогою лексичного еквіваленту.

Еквівалент - постійна лексична відповідність, яка точно співпадає із значенням слова. Терміни, які мають еквіваленти у рідній мові, відіграють важливу роль при перекладі. Вони служать опорними пунктами у тексті, від них залежить розкриття значення інших слів, вони дають можливість з'ясувати характер тексту.

Тому слід вміти знаходити відповідний еквівалент у рідній мові і розширювати знання термінів-еквівалентів.

Але оскільки юридичні терміни – це переважно складні терміни або терміни словосполучення, то вони й являються основною проблемою перекладу юридичного тексту.

Як вже зазначалось вище складні терміни являють собою стале словосполучення, за яким закріплене певне термінологічне значення. Переважна більшість термінів становлять препозитивні атрибутивні словосполучення, тобто такі словосполучення, де є означення і означуваний компонент і означення займає в словосполученні початкову позицію.

Переклад складних термінів складається з двох основних процедур – аналітичної та синтетичної. Велику роль при перекладі словосполучень відіграє саме аналітичний етап – переклад окремих його компонентів. А для цього необхідно правильно визначити компоненти складного терміна, оскільки ними можуть бути не тільки слова, а й словосполучення, що входять до складу складного терміну. Важливо також встановити, в яких семантичних відносинах перебувають компоненти між собою та з головним компонентом терміна-словосполучення. Характер цих відносин й визначає порядок та сам зміст перекладу складного терміну. Синтетичний етап перекладу передбачає будівання компонентів в залежності від зазначених семантичних відносин і отримання остаточного варіанту перекладу складного терміну.

Основні прийоми перекладу складних юридичних термінів та термінів-словосполучень:

Приєм опису – передача слова за допомогою поширеного пояснення значення грецького слова. Цей прийом вживається як у випадку відсутності відповідного за значення слова в рідній мові, так і при поясненні слова у словнику.

Приєм калькування – переклад англійського слова чи словосполучення за його частинами з наступним складанням цих частин. Такий переклад відтворює грецьке слово дослівно.

Оскільки в юридичних звітах та договорах часто використовуються назви різноманітних закладів та юридичних та інших фірм, то при перекладі термінів у юридичному контексті часто використовується такий прийом перекладу як транскрибування.

Приєм транскрибування – передача літерами рідної мови звучання грецького слова. Значні труднощі викликають терміни, до складу яких входять групи слів, так звані багатокomпонентні терміни.

Існує ряд термінів-словосполучень, які не допускають дослівного перекладу, хоч мають еквіваленти в рідній мові. Окремі елементи таких термінів відрізняються від компонентів еквівалента рідною мовою. Такі терміни рідко зустрічаються в юридичній термінології. Таке слово, яке має кілька словникових відповідностей, варіантів, аналогічних йому за значенням, перекладається шляхом відбору варіанта-аналога, який найточніше передавав би значення терміну у залежності від слів, які знаходяться у тісному зв'язку з даним словом. Найбільш тісний зв'язок існує між підметом та присудком, присудком і прямим додатком, означенням і означувальним словом.

Проаналізувавши все вищезазначене можна зробити висновок, що в загалом юридичні терміни мають такі самі шляхи передачі з грецької мови на українську, як і всі інші терміни. Головною проблемою перекладу юридичних термінів та термінів-словосполучень є їхня багатозначність не тільки серед різних галузей науки але й всередині самої юридичної галузі тексту. Точне значення терміну в даному випадку можна виявити лише за допомогою контексту та інших термінів, що пов'язані між собою у терміні-словосполученні.

Література

1. Головін В.М. Термінологія / В.М. Головін. – М.: Наука, 1981. – 256 с.
2. Коптілов В. Теорія і практика перекладу / В. Коптілов – К.: КНУ, 2003. – 352 с.

3. Назаров В.Ф. Курс юридичного перекладу / В.Ф. Назаров. – М.:МГУ, 2000. – 142 с.
4. Шевченко Й.С. Лінгвістичні й дидактичні проблеми іншомовної комунікації / Й.С. Шевченко. – Харків: Константа, 2002. – 34 с.

УДК 811.14'06'255.2 (043)

Коновалова Л. С.

ПЕРЕКЛАД У СУДІ З НОВОГРЕЦЬКОЇ НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ

Уразі необхідності у кримінальному провадженні перекладу пояснень, показань або документів сторони кримінального провадження або слідчий суддя чи суд залучають відповідного перекладача (сурдоперекладача).

2. Перекладач має право:

- 1) ставити запитання з метою уточнень для правильного перекладу;
- 2) знайомитися з протоколами процесуальних дій, в яких він брав участь, і подавати до них зауваження;
- 3) одержати винагороду за виконаний переклад та відшкодування витрат, пов'язаних із його залученням до кримінального провадження;
- 4) заявляти клопотання про забезпечення безпеки у випадках, передбачених законом.

3. Перекладач зобов'язаний:

- 1) прибути за викликом до слідчого, прокурора, слідчого судді чи суду;
- 2) заявити самовідвід за наявності обставин, передбачених цим Кодексом;
- 3) здійснювати повний і правильний переклад, посвідчувати правильність перекладу своїм підписом;
- 4) не розголошувати без дозволу слідчого, прокурора, суду відомості, які безпосередньо стосуються суті кримінального провадження та процесуальних дій, що здійснюються (здійснювалися) під час нього, і які стали відомі перекладачу у зв'язку з виконанням його обов'язків.

4. Перед початком процесуальної дії сторона кримінального провадження, яка залучила перекладача, чи слідчий суддя або суд пересвідчуються в особі і компетентності перекладача, з'ясовують його стосунки з підозрюваним, обвинуваченим, потерпілим, свідком і роз'яснюють його права і обов'язки.

5. За завідомо неправильний переклад або за відмову без поважних причин від виконання покладених на нього обов'язків перекладач несе відповідальність, встановлену законом.

1. Відповідно до ст. 7 КПК мова, якою здійснюється кримінальне провадження, є однією із загальних засад, яким повинні відповідати його зміст і форма. Обов'язок слідчого судді, суду, прокурора, слідчого забезпечити право користуватись послугами перекладача передбачений ч. 3 ст. 29 КПК. Вони забезпечують учасникам кримінального провадження, які не володіють чи недостатньо володіють державною мовою, право давати показання, заявляти клопотання і подавати скарги, виступати в суді рідною або іншою мовою, якою вони володіють, користуючись за потреби послугами перекладача в порядку, передбаченому КПК. Право на перекладача, зокрема, мають підозрюваний, обвинувачений (п. 18 ч. 3 ст. 42 КПК), потерпілий (п. 9 ч. 1 ст. 56 КПК), свідок (п. 4 ч. 1 ст. 66 КПК), особа, стосовно якої розглядається питання про видачу в іноземну державу (ч. 2 ст. 581 КПК) та ін. Порухення права підозрюваного, обвинуваченого на надання йому компетентного перекладача є істотним порушенням кримінального процесуального закону і тягне за собою визнання доказів недопустимими через порушення права особи на захист. Згідно з п. 25 ч. 1 ст. 3 КПК перекладач є учасником кримінального провадження і може брати в ньому участь як на стадії досудового розслідування (досудове слідство та дізнання), так і на стадії судового провадження. Перекладачем може бути будь-яка об'єктивна й незаінтересована у результатах кримінального провадження особа, яка володіє мовою, якою ведеться судочинство, а також мовою, якою володіють та користуються будь-які учасники процесу. Залучення особи як перекладача після встановлення його професійної компетентності оформляється процесуальним документом особою, яка здійснює досудове розслідування, з роз'ясненням його процесуальних прав, обов'язків і відповідальності. Компетентність перекладача перевіряється шляхом вивчення наданих ним документів, що підтверджують його знання мови, переклад якої здійснюється, інших документів (диплом про закінчення відповідного навчального закладу, довідка з місця роботи на посаді перекладача тощо). Не може бути перекладачем особа, яка підлягає відводу відповідно до статей 77, 79 КПК, у випадках,

коли вона є заявником, потерпілим, цивільним позивачем, цивільним відповідачем, членом сім'ї або близьким родичем сторони, заявника, потерпілого, цивільного позивача або цивільного відповідача; якщо вона брала участь у цьому ж провадженні як слідчий суддя, суддя, захисник або представник, свідок; якщо вона особисто, її близькі родичі чи члени її сім'ї заінтересовані в результатах кримінального провадження або є інші обставини, які викликають обґрунтовані сумніви в її неупередженості. За наявності цих підстав перекладач зобов'язаний заявити самовідвід. За цими ж підставами йому може бути заявлено відвід особами, які беруть участь у кримінальному провадженні. Заяви про відвід можуть бути заявлені як під час досудового розслідування, так і під час судового провадження (ст. 80 КПК). У разі задоволення відводу перекладача до кримінального провадження має бути залучений інший перекладач у строк, визначений слідчим суддею, судом (ст. 83 КПК). Не може бути підставою для відводу перекладача його попередня участь у цьому кримінальному провадженні як спеціаліста, перекладача, експерта і секретаря судового засідання. Слід також зазначити, що участь перекладача у кримінальному провадженні виключає його подальшу участь у цьому провадженні як слідчого судді, судді, присяжного, прокурора, слідчого, захисника, представника (статті 75-78 КПК). Як перекладач до участі в кримінальному провадженні може залучатись також особа, яка володіє навичками сурдоперекладу. До такого перекладача можуть бути пред'явлені вимоги щодо відводу. Він наділяється відповідними правами, обов'язками і несе відповідальність на загальних підставах. Порядок здійснення витрат, пов'язаних із залученням перекладача, а також розподіл процесуальних витрат і оскарження відповідного рішення суду регулюються статтями 122, 124, 126 КПК. Правовий статус, роль перекладача у досудовому розслідуванні та судовому провадженні, окремі вимоги та гарантії його незалежності встановлені статтями 29, 42, 56, 66, 79, 80, 83, 122, 126, 224, 327, 376, 517, 567, 581, 584 КПК. 2. У статті, що коментується, міститься вичерпний перелік процесуальних прав і обов'язків перекладача. 3. У разі виклику до слідчого, прокурора, слідчого судді чи суду перекладач зобов'язаний з'явитись за цим викликом навіть тоді, коли у нього є передбачені законом підстави для самовідводу. Свій обов'язок заявити самовідвід перекладач може реалізувати, з'явившись на виклик і повідомивши слідчому, прокурору, слідчому судді або суду про обставини, які унеможливають його участь у кримінальному провадженні. 4. Перед початком процесуальної дії сторона кримінального провадження, яка залучила перекладача, чи слідчий суддя або суд пересвідчуються в особі і компетентності перекладача, з'ясовують його стосунки з підозрюваним, обвинуваченим, потерпілим, свідком і роз'яснюють його права і обов'язки, 5. За завідомо неправильний переклад або за відмову без поважних причин від виконання покладених на нього обов'язків перекладач несе встановлену законом відповідальність, яка може бути адміністративною чи кримінальною. Адміністративна відповідальність у виді накладення штрафу може наставати у разі злісного ухилення перекладача від явки до суду (ст. 1853 КУпАП), а також за його злісне ухилення від явки до органів досудового розслідування чи прокурора (ст. 1854 КУпАП). Злісним ухиленням перекладача від виконання своїх обов'язків може бути визнано в тому випадку, якщо він умисно, без поважних причин не з'являється до слідчого чи суду, не реагує на виклики, не відповідає на телефонні дзвінки, змінює місце проживання або приховує місце свого фактичного перебування, посилається на неіснуючу хворобу тощо.

Література

1. Головін В.М. Термінологія / В.М. Головін. – М.: Наука, 1981. – 256 с.
2. Коптілов В. Теорія і практика перекладу / В. Коптілов – К.: КНУ, 2003. – 352 с.
3. Назаров В.Ф. Курс юридичного перекладу / В.Ф. Назаров. – М.: МГУ, 2000. – 142 с.
4. Шевченко Й.С. Лінгвістичні й дидактичні проблеми іншомовної комунікації / Й.С. Шевченко. – Харків: Константа, 2002. – 34 с.

ПРОБЛЕМЫ ПЕРЕВОДА ЮРИДИЧЕСКИХ ТЕКСТОВ

В данной работе мы рассмотрим одну из важнейших тем для людей которые занимаются переводческой деятельностью. Это особенности и проблемы при переводе юридических текстов.

Юридический перевод – это перевод текстов, относящихся к правовой сфере и используемых для документооборота между людьми различных языковых групп. Качество перевода всецело зависит от подготовленности переводчика. Он должен иметь глубокие знания в юридической тематике, в совершенстве владеть терминологией обоих языков.

Наиболее распространенные разновидности юридического перевода:

- перевод законов, нормативно-правовых актов, их проектов;
- перевод договоров;
- перевод учредительных документов, доверенностей и других документов юридических лиц;
- перевод апостилей и нотариальных свидетельств.

Для выполнения качественного перевода юридических текстов требуется знание социально-культурных и политических особенностей страны происхождения текста. Без полного понимания переводчиком смысла документа, возможно допустить несоответствие в переводе юридических документов. Юридический перевод не терпит двусмысленностей и свободных трактовок: это может привести к нарушению прав заинтересованных лиц. На переводчике лежит большая ответственность. Ошибки в переводе на совершенно законных основаниях могут стать причиной судебного разбирательства между заказчиком перевода и его исполнителем. Зачастую перевод юридических текстов требует от переводчика особого лингвистического мастерства, чтобы находить в языке перевода эквиваленты тем понятиям, которые использованы в оригинальном тексте. Необходимо помнить, что текст юридического перевода будет использоваться в рамках другой правовой системы, а, значит, использовать характерные для нее юридические формулировки. Одним из важных этапов перевода документов является редакция. Перевод юридических документов обязательно подлежит проверке юристом.

Само понятие взаимодействия культур подразумевает наличие общих/частных элементов, и несовпадений/совпадений, которое позволяет отличить одну лингвокультурную общность от другой. Любой переводчик, работая с юридическим текстом, должен учитывать требования узуса – языковые привычки носителей языка перевода, не нарушая привычное восприятие правового документа. Расхождения лингво-этнического характера между носителями иностранного языка и языка перевода могут носить как культурно-исторический, так и актуально- событийный характер.

Наиболее полное общение между разноязычными коммуникантами осуществляется путем создания на языке перевода текста, коммуникативно равноценного иноязычному оригиналу, то есть, путем его перевода. Понятие ‘коммуникативная равноценность’ текстов крайне важно для понимания механизма перевода иноязычного материала. Для коммуниканта два текста выступают в качестве равноправных форм существования одного и того же сообщения, они равноценны в их функциональном и структурно-семантическом отождествлении. Во время перевода юридического текста достижение такой адекватности возможно лишь, когда сам переводчик владеет ‘юридической грамотностью’, причем как на иностранном, так и на родном языке. Знание основ законодательства и особенно соответствующей правовой терминологии должны быть *on the tip of his tongue*.

Юридический язык- это, можно сказать, ‘государственный язык’. Данное правило является очень важным, его нельзя нарушать. Самая большая проблема в этом случае – невозможность в некоторых случаях найти точный, адекватный перевод с одного языка на другой. Это затрудняет работу переводчика, создает определенные препятствия в использовании иноязычного юридического документа.

Осуществляя перевод юридического текста, переводчик намеренно отступает от структурного и смыслового соответствия между двумя сторонами коммуникации в пользу их равноценности в плане воздействия. Так, юридический текст – одна из важнейших жизненных форм выражения права. Юридический документ, иной письменный носитель переводной юридической информации, имеет текстовые особенности, своеобразное языковое выражение. Несмотря на имеющиеся противоречия во взглядах ученых-лингвистов и юристов, большинство едины в том, что всякий текст имеет лексическую, логическую и грамматическую основы, определенным образом организованные с целью передачи информации. Нет сомнения, что юридические тексты в переводе с иностранного языка на язык перевода независимо от их функционального назначения и прагматической роли имеют такие же основы.

Уместно напомнить, что право представляет собой совокупность правил поведения индивидов и групп в обществе, предписывающих каждому определенную форму действий и формирующих принципы разрешения спорных вопросов. Поэтому язык перевода юридического документа должен в целом отвечать трем условиям: быть точным, ясным и достоверным.

Текст большинства документов должен иметь ровный и спокойный стиль, не вызывающий дополнительных ассоциаций и не отвлекающий от сути документа. Нейтральное изложение юридических норм повышает эффективность правового регулирования.

Качество юридического перевода определенным образом влияет на эффективность правоприменения, степень регламентации конкретных отношений.

По мнению Л.К. Латышева нередко требуются поправки на норму и узус и преинформационный запас носителей языка перевода. Тогда переводчик прибегает к трансформациям. В большинстве случаев проблемы перевода, связанные с трансформацией, возникают вследствие лингвокультурных различий двух народов. В разных этнических общностях наблюдаются абсолютно разные, иногда несовпадающие подходы к явлениям и предметам.

При выполнении перевода правовых документов особое внимание должно уделяться лексической безэквивалентности, так как во всех языках существуют слова и устойчивые словосочетания иностранного языка, не имеющие более или менее полных соответствий в виде лексических единиц. Переводчику очень полезно иметь представление о такого рода явлениях.

Изучение лексического состава законодательных текстов ограничивается проблемами терминологии, так как юридическая терминология считается основным, наиболее информативным пластом лексики языка законодательства, способствующим точному и ясному формулированию правовых предписаний.

Література

1. Головін В.М. Термінологія / В.М. Головін. – М.: Наука, 1981. – 256 с.
2. Коптілов В. Теорія і практика перекладу / В. Коптілов – К.: КНУ, 2003. – 352 с.
3. Назаров В.Ф. Курс юридичного перекладу / В.Ф. Назаров. – М.: МГУ, 2000. – 142 с.
4. Шевченко Й.С. Лінгвістичні й дидактичні проблеми іншомовної комунікації / Й.С. Шевченко. – Харків: Константа, 2002. – 34 с.

УДК 811.14'06'255:004(043)

Вінницька Т. В.

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ІНТЕРНЕТ-КОНТЕНТУ (НА МАТЕРІАЛІ НОВОГРЕЦЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВ)

Інтернет це віртуальна реальність, яка розвивається і живе за своїми правилами. Це справжній віртуальний світ в якому спілкуються мільйони користувачів, при цих взаємозв'язках виникають своєрідні інтернет-терміни, які переросли в чималі словники, за допомогою яких спілкування користувачів один з одним зі всього світу набагато

спрощується. Одним із таких термінів у словнику є слово контент. Також часто його ще називають інтернет-контент.

Контент – це матеріал, який міститься на всіх сайтах інтернету, в нього входить: різноманітний текст, зображення, картинки, фотографії, відео, аудіо ролики та інша інформація, яку ми бачимо на сайті.

Якщо простими словами описати контент – це те, що розміщено на інтернет-ресурсах, те що інтернет-користувач зможе подивитися, прочитати або прослухати. Інтернет-контент це те, заради чого ми всі заходимо в інтернет, я б назвала це все одним словом, контент – це інформація.

Також важливими властивостями інтернет-контенту, це його актуальність і унікальність. Погодьтеся, вам буде цікаво читати на новинному сайті новини, яким вже кілька днів або навіть тижнів, звичайно ні, як і будь-якого іншого вас будуть цікавити найсвіжіші новини. Тому, слідуючи цим правилам інтернет-контент, на великих веб-порталах завжди актуальний і унікальний, тому вони завжди знаходяться в десятці топ пошукової видачі. Контент також ділиться на унікальний, і відповідно на не унікальний.

Пошукові системи, такі як Гугл і Яндекс цінують в першу чергу, унікальність інформації, тобто відсутність схожої інформації або дублів один в один на інших сайтах.

Так само контент має різні шляхи походження:

- копірайт (статті, написані з нуля, авторські тексти);
- рерайт (переписані унікальні авторські тексти своїми словами, заміна слів синонімами);
- переклад (переклад і редагування з інших іноземних мов);
- копіпаст (копіювання статей з інших сайтів один в один, одним слово проста крадіжка чужих текстів чи іншого контенту – цим займатися не добре, порядній сайт або блогер такого не зробить, в крайньому випадку зробить рерайт, також варто нагадати, що більша частина контенту в інтернеті є, чиєюсь інтелектуальною роботою або власністю і тому захищена законом про авторські права);
- синонімізація (заміна синонімами слів в автоматичному або ручному режимі – практично рерайт але дуже низької якості);

В текстах пошуковими системами цінується, спочатку, унікальність і затребуваність інформації. Відвідувачам сайтів потрібна в першу чергу якість контенту: актуальність, легкість сприйняття, текст повинен бути написаний цікаво так щоб було бажання читати його (поведінковий фактор). Також дуже важливо, щоб знайдений користувачем контент відповідав заданому ним пошуковому запиту, всі ці фактори дуже сильно впливають на пошукову видачу і на зацікавленість користувачів до Вашого блогу, сайту чи форуму.

Для створення і розміщення статей використовують CMS движки (Content Management System – система управління контентом). Найбільш популярні, відомі і що важливо безкоштовні з них це: CMS Joomla, WordPress, InstantCMS.

Перш за все, інтернет-контент повинен бути підданий попередньою змістовного аналізу, важливо знайти джерела, які містять інформацію, що представляє інтерес і відповідають завданням дослідження. Такий аналіз вимагає великої кількості часу і необхідний для проведення об'єктивного і ефективного дослідження. Важливо щоб дослідник, який проводить аналіз інтернет-контенту був упевненим користувачем комп'ютера. Він повинен уміти використовувати посилання, прикладати документи, володіти достатньо високою швидкістю друку, правильно інтерпретувати показники інтерфейсу.

Таким чином, інтернет-контент містить масу корисної інформації, але її треба вміти збирати. Якщо дослідник має намір не просто переглядати повідомлення користувачів (як у рамках даного пошукового дослідження), а спілкуватися з ними, то слід встановити психологічний контакт. Дослідник, якщо він не хоче афішувати того, що він збирає дані, може потрапити в Інтернет-спільнота, втім, вибір залишається за ним, головне - розуміти специфіку подібних джерел інформації і діяти відповідно до мети дослідження.

Література

1. Кисельов А.А., Самаркіна І.В. Інтернет: модель і практики політичного участі / А.А. Кисельов, І.В. Самаркіна. – Краснодар: ООО «Оттиск», 2007. – 107 с.
2. Лукіна М.М. ЗМІ в просторі інтернету / М.М. Лукіна, І.Д. Фомічова. – М.: МГУ ім. Ломоносова М.В. – 2005. – 87 с.
3. Новостная лента [Електронний ресурс]. – Режим доступу: IT Expert (<http://itexpert.org.ua>)
4. Новостная лента [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.lenta.ru, стаття <http://www.lenta.ru/news/2006/05/19/billion>
5. Юськів, Б. Контент-аналіз. Історія розвитку і світовий досвід [Текст] / Б. Юськів. – Рівне.: Перспектива, 2006. – С.13

УДК [811.14'06:811.161.2]'255(043)

Білоусова І. І.

ПЕРЕКЛАД РЕКЛАМНИХ ТЕКСТІВ В ТУРИСТИЧНІЙ ГАЛУЗІ (НА МАТЕРІАЛІ НОВОГРЕЦЬКОЇ, УКРАЇНСЬКОЇ МОВ)

Реклама грає в житті людини важливу роль. Вона впровадилася непомітно й поступово стала невід'ємною частиною нашого життя. Куди б ми не йшли, що б не робили, реклама постійно з нами. Це плакати, стенди, афіші, вітрини, календарі і буклети. Панівне місце вона назавжди зайняла на телебаченні й радіо, у газетах і журналах, а також у мережі Інтернет.

Реклама – складний вид людської діяльності. Вона формується таким чином, щоб виявляти вплив на підсвідомість людини. Переклад різних типів рекламного тексту, зокрема туристських рекламних текстів, у порівнянні із перекладом художньої літератури, при якому перекладач зобов'язаний передати художньо-естетичні достоїнства оригіналу, трохи відрізняється за формою, мовними засобами, а також яскраво вираженою комунікативною спрямованістю. У процесі перекладу таких текстів перекладачеві доводиться вирішувати як чисто мовні, лінгвістичні проблеми, обумовлені розходженнями в семантичній структурі й особливостях використання двох мов у процесі комунікації, так і проблеми соціолінгвістичної адаптації тексту.

Перекладачеві нерідко доводиться шукати особливі засоби для передачі смислових і стилістичних складових оригіналу. У такому випадку досягається прагматична еквівалентність між оригіналом і перекладом, що й визначає комунікативний ефект реклами. В рекламному туристському дискурсі широко використовується вузькоспеціалізована лексика, тобто термінологія для визначення понять даної сфери, яку можна поділити на декілька груп. По-перше, позичені з іншої мови терміни, які позначають реалії, які ніколи не існували на Україні. Одні туристські фірми використовують буквальний переклад термінів, інші вживають іншомовну лексику поряд з російською або українською, « семантично наповнена лексична одиниця вставляється в семантично порожню українську синтаксичну конструкцію або використовуються гібриди, які включають українські і латинські букви (наприклад, VIPовский рейс) ». тваринним миром або полювання) тощо.

Туристичні терміни-кліше, які, як показав аналіз, властиві тільки російськомовним та україномовним туристичним текстам. У цьому випадку застосовується конвенціональна (загальноживана) лексика, але їй надається конкретний зміст: Палаючі путівки (подорожі, які необхідно терміново продати, тому що вони заплановані в самий найближчий строк, звичайно вони продаються зі знижкою). Туристичні фірми розробляють спеціальні маршрути й дають їм певні назви. Висока частотність зустрічальності дозволяє нам віднести їх до туристичної термінології. В іншомовному рекламному туристичному дискурсі таких термінів немає, тому що популярністю.

Після аналізу особливостей структури та складових рекламного тексту, зокрема туристичного рекламного тексту, варто зазначити, що рекламні тексти повинні містити чіткі фактичні дані, вони повинні бути вичерпно викладені задля точного розуміння їх змісту. Зміст і форма рекламних текстів визначаються головною метою – викликати зацікавленість

до товару. Правильно складений рекламний текст повинен привернути увагу слухача або читача та викликати бажання придбати рекламований товар. Також, відмінною рисою вдалої реклами є гармонічне поєднання основної рекламної ідеї з тими засобами виразності, які даній ідеї найбільше відповідають. Це виражається, у знаходженні тієї єдино вірної тональності рекламного звернення, що виділяє його серед інших.

В результаті дослідження рекламних текстів були виявлені наступні лексико-семантичні особливості їх перекладу:

Рекламний текст містить у собі цілий ряд екстралінгвістичних компонентів і буде адекватно сприйнятий при їхньому гармонічному сполученні. Якщо не врахувати цей фактор при перекладі, тоді не вдасться перекласти рекламний текст із найбільшою ефективністю.

Рекламний текст, у силу своєї специфіки, ніколи не слід перекладати дослівно тому, що в цьому випадку він може втратити зміст і силу свого впливу. При перекладі рекламних текстів на інші мови необхідно враховувати етичні, психологічні характеристики аудиторії й споживача, специфіку мови й культуру країни, для якої даний текст призначений. Якщо аудиторія, для якої призначений текст рекламованого продукту різноманітна, то перекладачі користуються винятково загальноживаною лексикою, яка є зрозумілою кожному носію мови та має широке застосування в повсякденному спілкуванні. Вибір того чи іншого способу або прийому перекладу залежить від багатьох факторів. Це і характер перекладного тексту, і аудиторія споживача рекламної продукції, і особливості психології перекладача, його прихильність до певної літературної традиції. У пошуках оригінальних й ефективних слів у рекламі часто створюються нові лексеми, які складаються із частин відомих слів й являють собою перекручені або перероблені слова активної лексики української або іноземної мов. Так, одним зі способів створення нових слів є й запозичення іншомовних лексем. У цьому випадку нове слово повинне бути зв'язане й за змістом й асоціативно з об'єктом реклами. Якими б не були знову створені слова, вони повинні відповідати характеристикам аудиторії, на яку спрямоване рекламне повідомлення.

Завдання перекладача – використати всі знання теоретичних основ перекладу для передачі комунікативної функції оригіналу, оскільки знання теоретичних основ перекладу та екстралінгвістичних реалій – необхідна умова адекватності перекладу.

Література

1. Аврасін В.М. Соціальні та психолінгвістичні характеристики мови реклами / В.М. Аврасін – М.: Международные отношения, 1996. – 196 с.
2. Кочерган М.П. Вступ до мовознавства : підручник для студентів філологічних спеціальностей вищих навчальних закладів / М.П. Кочерган – К.: Видавничий центр «Академія», 2004. – 368 с.
3. Пономарів О.Д., Різун В.В., Шевченко Л.Ю. та ін. Сучасна українська мова: Підручник: За ред. О.Д. Пономарева. – 2-ге вид., перероб. – К.: Либідь, 2001. – 400 с.
4. Арнольд И.В. Лексикология современного английского языка: Учеб. для ин-тов и фак. иностр. яз. – 3-е изд., перераб. и доп. – М.: Высшая школа, 1986. – 295 с.
5. Бархударов Л.С. Уровни языковой иерархии и перевод. – Тетради переводчика., 6 вып. – М.: Высшая школа, 1969. – 230 с.

СЕКЦІЯ

ІТАЛІЙСЬКА МОВА: ЕТНОКУЛЬТУРНИЙ ТА ЛІНГВОДИДАКТИЧНИЙ АСПЕКТ

УДК 811.124'03'42(043)=131.1

Албул Ю. Є.

PROSE DELLA VOLGAR LINGUA DI PIETRO BEMBO

Il dialogo si immagina svolto a Venezia nel 1502, in casa del fratello del Bembo, Carlo, fra lo stesso Carlo (che esprime le idee dello scrittore) e vari interlocutori: Giuliano de' Medici (figlio

di **Lorenzo il Magnifico**), Federigo Fregoso (poi cardinale) e l'umanista ferrarese Ercole Strozzi. Le loro funzioni nel dialogo dipendono dalla loro reale esperienza umana. Carlo sostiene le tesi sulla lingua di Pietro, suo fratello; Giuliano de' Medici, che aveva retto come principe le sorti di Firenze, si batte invece per il primato del fiorentino allora in uso; Fregoso, studioso del volgare letterario delle origini, affronta la questione storica della tradizione del volgare; Strozzi, l'umanista, difende l'uso del latino.

Il **primo libro** affronta anzitutto il problema se si debba usare il latino o il volgare. Scelta questa seconda soluzione, resta aperta la questione di quale volgare usare, e Giuliano de' Medici sostiene che debba essere preferito il fiorentino allora in uso (era questa la tesi anche di Machiavelli). Secondo Giuliano ispirarsi a una lingua ormai morta significava rivolgersi ai morti, non ai vivi. Carlo ribatte che, per secoli, Cicerone e Virgilio sono stati presi a modello da chi scriveva in latino. In modo analogo Petrarca e Boccaccio possono essere assunti come modelli di una letteratura viva, anche se intesa da pochi. D'altronde a occuparsi di letteratura è sempre stata una cerchia ristretta, ed è solo per essa che gli scrittori concepiscono le loro opere.

Nel **secondo libro** si considerano le qualità che fanno bella la scrittura, e cioè la piacevolezza e la gravità. Poi si passano in rassegna varie altre questioni: quella del suono, del ritmo, della necessità di ricorrere alla variazione per evitare la monotonia.

Il **terzo libro** contiene la descrizione morfologica del toscano trecentesco. È una vera e propria grammatica, che considera il nome, l'aggettivo, il pronome, il verbo e infine il participio. Gli esempi sono tratti soprattutto da Boccaccio e da Petrarca.

Insomma non solo il lessico e lo stile letterario, ma anche la grammatica sono costruiti sul principio di imitazione.

La proposta linguistica

Come si è detto più volte, Bembo proponeva di usare nella letteratura la lingua dei grandi autori fiorentini del Trecento. L'idea era rimasta inalterata da molti anni, ma nel 1525 Bembo aveva ormai acquisito la competenza di cui in passato era stato privo. Era quindi capace non solo di difendere meglio la sua posizione dal punto di vista teorico, ma anche di metterla in pratica con più efficacia.

Con la stesura delle *Prose* Bembo sorpassa tutti i limiti di cui si è parlato in 4.4. Nel 1525, con gli studi compiuti negli ultimi anni, la sua conoscenza del volgare antico è enormemente aumentata. Gli sfuggono ancora alcuni elementi marginali (per esempio, non capì che uno dei testi da lui citati, la traduzione volgare del trattato sull'agricoltura del bolognese Pier Crescenzo, era un'opera di fine Trecento e non del Duecento), ma le sue competenze sono ormai notevoli. Anche la sua capacità di scelta esce rafforzata dal processo. Al momento di pubblicare le *Prose* Bembo era ormai in grado di esprimersi in modo sia elegante che comprensibile.

Un eccezionale documento di questa fase è il manoscritto di una prefazione all'antica (e rozza) raccolta di novelle volgari chiamata *Novellino*. La raccolta, scritta probabilmente alla fine del Duecento, fu pubblicata per la prima volta dal giovane Carlo Gualteruzzi, amico di Bembo, nello stesso anno in cui appariva la prima edizione delle *Prose*. Fu un lavoro a cui, a quel che sembra, Bembo non prese parte direttamente ma che controllò da lontano.

Gualteruzzi aveva pensato di inserire nelle prime pagine dell'edizione un breve testo di dedica: Bembo intervenne personalmente su questo brano (le sue correzioni sono testimoniate da un manoscritto autografo, oggi conservato alla Biblioteca Vaticana), modificandone in profondità il senso. Dove Gualteruzzi aveva esaltato la lingua dell'opera, vantandone l'utilità per gli scrittori contemporanei, Bembo intervenne cancellando interi passi. Per lui era ormai chiaro a quella data che non tutti i testi antichi erano ugualmente validi. Ce n'erano di utili, ma anche di dannosi, e l'imitazione andava condotta con criterio.

La conseguenza più vistosa di queste scelte è un deciso restringimento del canone degli autori. Come già era emerso nelle discussioni precedenti, i modelli proposti da Bembo all'imitazione sono quasi solo Boccaccio per la prosa e Petrarca per la poesia. Anche Dante, il terzo componente del gruppo di autori toscani "classici", viene emarginato a causa del suo modo di esprimersi, giudicato troppo rozzo.

Література

1. "Prose della volgar lingua" di Pietro Bembo: introduzione all'opera [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.oilproject.org/lezione/bembo-prose-della-volgar-lingua-baldassar-castiglione-5995.html>
2. Pietro Bembo nella storia della lingua italiana [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bsu.by/Cache/pdf/258763.pdf>
3. Pietro Bembo Vita e opere [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://letteraturaitaliana.altervista.org/pietro-bembo/>

УДК 811.131.1'42(043)

Ангелінова І. А.

МОВНО-СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ РЕЛІГІЙНИХ ТЕКСТІВ (НА МАТЕРІАЛІ ТВОРІВ СВ. ФРАНЦИСКА АССИЗЬКОГО)

Важливе місце у сучасному мовознавстві займає дослідження літературної спадщини відомих релігійних діячів, одним з найвідоміших та найшановніших з яких в західній християнській церкві є Франциск Ассізький.

Душпастирська та літературна діяльність святого Франциска Ассізького неодноразово привертала увагу як дослідників його життя і творчості, так і простих віруючих. Шанувальниками особистості святого Франциска були духовні особи, письменники та науковці (Уголіно, Леон, Якопоне, Бонавентура, Фома Челанський, Анаклето Яковеллі, Гілберт Кийт Честертон, Ілля Стогов, Олександр Голозубов). Саме Святого Франциска, а не Петрарку, називають першим гуманістом, а деякі дослідники вважають, що саме з поетичної творчості святого Франциска, а не Данте Аліг'єрі, починається доба Ренессансу, коли вперше в історії літератури з'являються твори італійською мовою, адже його наповнені поезією релігійні твори написані на умбрійським діалектом.

Лауда «Гімн брату Сонцю» (інша назва – «Хвала творінням»), у якому Франциск славить Господа та усі Його творіння, Брата Сонце (*frate sole*), Сестру Місяць (*sora luna*), Брата Вітру (*frate vento*), Сестру Воду (*sor' aqua*), Брата Вогню (*frate focu*), Матір Землю (*matre terra*), а під кінець навіть Сестру Смерть (*sora morte*) став апологією любові між усім живим. Фома Челанський, один із перших біографів святого Франциска Ассізького підкреслював, що, «зодягнувшись в дух милосердя та наповнившись любов'ю, Франциск відчував співчуття не тільки до людей, що терпіли будь-яку нужду, але й до німих тварей... Всі створіння, особливо ті, в яких він міг знайти алегоричну подібність до Сина Божого, він завжди приймав і відрізняв щирою любов'ю» [1]. А святий Бонавентура, провідний філософ Середньовіччя, один з духовних синів Франциска Ассізького, зазначав, що «В кожному створінні він бачив благість Божу, що вилилась на нього, і всмоктував цю благість з величезною любов'ю і благоговінням, немов би струмочки, що витікають з одного джерела». У повному любові ставленні до природи слав-нозвісний святий вбачав не тільки дбайливе відношення до «тварного» світу, але й спрямування на прославлення Господа: «Пам'ятаючи про численні розради, отримані від створінь Божих, незадовго до своєї смерті Франциск склав Похвали Господу в Його створіннях, щоб спонукати серця слухачів до поклоніння Богу, щоб Господь був прославлений у всіх Своїх тварях», – писали в «Ассізькому збірнику» перші духовні брати святого Франциска про твір «Гімн брату Сонцю». У відповідності з традицією християнської літератури тварини в середньовічних творах уподібнювались образам та поняттям релігії і моралі [2, с. 5]. Як і стародавні культури, так і Середньовіччя вбачали в тваринах яскраві символи різноманітних якостей, що відображали світовідчуття людини і демонстрація символічного змісту явищ природи сприяла християнському вихованню людини. В оцінці самої сутності тварин часто містилась амбівалентність [3]. Тварини, що за традицією Старого Заповіту сприймалися ворогами роду людського, у середньовіччі вже розцінюються як дружньо налаштовані [2, с. 6]. Необхідно зазначити, що в той час не тільки Франциск Ассізький порушував питання вартості всіх живих створінь в аспекті богопізнання.

При цьому ключові слова у його проповіді такі: «мої сестрички пташки, ви належите Господу, вашому Творцеві, і ви повинні оспівувати йому хвалу завжди і скрізь, бо Він дав вам свободу всюди літати. І хоча ви не тче і не шиєте, Він дає вам вдвічі і втричі, одягаючи вас і ваших діток. Він дав вам джерела і річки, щоб угамувати вашу спрагу, гори і долини, щоб дати вам притулок, і дерева, на яких ви будете ваші гнізда. Бо ваш Творець дуже любить вас, обдаровуючи вас з такою щедрістю. Бійтеся, сестрички мої, гріха невдячності і завжди прагніть віддавати хвалу Богові» [4]. Всі божі створіння Франциск вважає своїми братами та сестрами, що створені Богом для свого прославлення, тому він негативно ставиться до жорстокого і, навіть, недбалого поводження людей з тваринами. Вовка він називає братом-вовком, пташок – сестричками.

У текстах святого Франциска стилістичною домінантою є урочистість і піднесеність, благозвуччя, символізм та стійкість (стандартність) стильової норми.

Основними мовними засобами є маркована лексика, яку в національній літературній мові називають конфесійною. Це стилістичні Ісус, святий, священник, літургія, псалми, ангел, церква, ікона, гріх, Слово Боже провидіння, єпархія, тощо.

Лексика тематично спеціальна, стандартна, чітко відмежована від лексики інших стилів. Це назви служителів релігії, назви таїнств, елементів християнської обрядовості, назви постів, старословунізмів,

На відміну від башатьох текстів конфесійного стилю, де є перевага стандартно стійких, переважно повних, простих і складних речень, семантичні одиниці, що вживає у творах автор, є здебільше пиширені та ускладнені. Мовлення урочисте, йому притаманна інверсія, велика сконцентрованість маркованих слів, своєрідна ритмомелодика, елементи прощальності. У мові культових творів багато тропів (алегорій, епітетів, порівнянь, символів). Прикметник "дорогоцінний", ("дорогоцінні зірки") Франциск завжди вживав виключно по відношенню до Євхаристії і всьому, що з нею пов'язане.

У творах є фразеологізми - усталені словосполучення, які набули сакрального забарвлення: Ісус Христос, Мати Божа, за упокій душі, подати на часточку, Небесний Отець, Тайна вечера, Амінь.

Розвиток держави неможливо уявити без повноцінного розвитку її мови, духовних та моральних цінностей суспільства. Протягом тисячоліть змінювалось уявлення про світ, з'являлись нові культури, релігії, конфесії, але у людей ніколи не зникало бажання пізнавати всесвіт у собі і навколо себе, підтримувати взаємозв'язок із вищою непізнаною силою. Тексти релігійного характеру становлять особливий прошарок конфесійного стилю. Головне призначення — допомагати віруючим у спілкуванні їхніх душ з Богом, зберігати і продовжувати культові ритуали, об'єднувати віруючих одним почуттям щиросердної віри в Бога. Конфесійний стиль мови набуває свого розвитку, стає провідним у сфері духовності.

Література

1. Челанский Ф. Первое житие святого Франциска / Фома Челанский // Цветочки святого Франциска Ассизского. – СПб. : Амфора, 2006. – С. 7–148.
2. Средневековый bestiary / под ред. К. Муратовой ; [пер. с англ. и франц.]. – М. : Искусство, 1984. – 242 с.
3. Словарь inferнальной мифологии Средневековья и Возрождения / авт.-сост. А. Махов. – М. : Интрада, 1998. – 320 с.
4. Уголино. Цветочки святого Франциска / Уголино // Цветочки святого Франциска Ассизского. – СПб. : Амфора, 2006. – С. 149–324.

УДК 811.131.1'367(043)=131.1

Ахремцева А. М.

LINGUISTICA E SOCIETÀ: LINGUAGGIO BUROCRATESE

“Entro e non oltre”, “prendere visione”, “attenzionare”, e chi più ne ha più ne metta.

È almeno dal 1979 che il lessico italiano si è arricchito di una parola dalla connotazione chiaramente dispregiativa: ‘burocratese’. Ma il burocratese non è roba da ignoranti.

La prima regola è quella di non usare mai una sola parola quando al suo posto se ne possono usare almeno due, e meno chiare: e che consiste nell'ordinare caffè senza mai chiamarlo caffè, ma "altresì assumendo che il liquido in oggetto non sia da iniettare e tenendo conto che trattasi di connubio tra acqua e piccoli semi tropicali". anche non "decisioni", ma "processi decisionali", i documenti diventano "supporto documentale", le azioni "il compimento di attività", il biglietto, "il titolo di viaggio".

La seconda regola è: mai seguire una strada dritta e breve quando se ne possono seguire almeno quattro lunghe: "La norma suesposta è preordinata al fine di evitare la eccessiva incidenza della pendenza dei procedimenti amministrativi sulla esplicabilità delle posizioni di vantaggio degli amministrati"[1].

Se in politica utilizzare un linguaggio misterioso e incomprensibile potrebbe nascondere delle finalità ben precise, tra cui confondere e sviare furbamente le masse, in ambito burocratico questa attitudine perde qualsiasi ragion d'essere. Infatti, a rigor di logica, il linguaggio burocratico dovrebbe essere estremamente sintetico, semplice, diretto, comprensibile a tutti; e non un codice tanto complesso e arcano da dover essere decifrato anche dai più colti.

Galileo Galilei diceva: «Parlare oscuramente lo sa fare ognuno, ma chiaro, pochissimi». Parlare bene, insomma, significa prima di tutto farsi capire dal destinatari. Lo aveva intuito già Italo Calvino nel 1965, quando parlò di "antilingua" in un articolo che faceva eco ad un dibattito avviato da Pier Paolo Pasolini sullo stato della lingua italiana, pubblicato dal quotidiano Il Giorno: "Chi parla l'antilingua ha sempre paura di mostrare familiarità e interesse per le cose di cui parla, crede di dover sottintendere: "Io parlo di queste cose per caso, ma la mia funzione è ben più in alto delle cose che dico e che faccio, la mia funzione è più in alto di tutto, anche di me stesso". La motivazione psicologica dell'antilingua è la mancanza di un vero rapporto con la vita, ossia in fondo l'odio per se stessi. [...] Perciò dove trionfa l'antilingua – l'italiano di chi non sa dire "ho fatto" ma deve dire "ho effettuato" – la lingua viene uccisa" [2].

La riforma del linguaggio amministrativo

Da un quindicennio in Italia si stanno tentando azioni per modificare le consuetudini linguistiche con cui vengono redatti i testi amministrativi. Ci hanno provato ministri di diverse parti politiche, che hanno promosso anche la pubblicazione di strumenti per la cosiddetta semplificazione del linguaggio amministrativo (il *Codice di stile* del 1993, Fioritto 1997); si sono impegnati, nella teoria e nella pratica, molti professori universitari. Nel 2011, anche l'Accademia della Crusca si proponeva di presentare il «Manuale di regole e suggerimenti per la redazione degli atti amministrativi», contenente indicazioni e consigli che mirassero a rendere accessibili i documenti per tutti i cittadini (*Guida alla redazione degli atti amministrativi. Regole e suggerimenti*), con il fine di porre fine alla piaga linguistica.

Il burocratese, comunque, non è esclusivo della Repubblica Italiana: per esempio, in lingua norvegese, è comparsa in alcuni casi l'espressione "bambini in situazione scolastica" invece del più comune "scolari", che è stata presa ad esempio di cattivo stile; un'altra spia della diffusione un po' in tutto il mondo della critica al linguaggio burocratico è l'impegno di molti governi per correggere i limiti comunicativi della tradizionale scrittura amministrativa. Obiettivo di tutte queste iniziative è quello di diradare la nebbia che ammantava e confonde le comunicazioni di molte amministrazioni pubbliche (*fight the fog*, 'combatti la nebbia', è il titolo di un manualetto per la semplificazione dei testi amministrativi prodotto negli ambienti della Direzione Generale della Traduzione della Commissione europea) [3].

"Persone, istituzioni, enti – afferma Annamaria Testa, dalla lunga esperienza nel campo della comunicazione pubblicitaria – scelgono deliberatamente di non farsi capire. Per mantenere il potere, sfuggire alle responsabilità o non rispettare gli impegni [5]."

C'è una lingua che uccide un'altra lingua: il burocratese "ammaestrato agli inganni" uccide, o quanto meno gravemente ferisce, l'italiano. Speranze di salvezza, di cambiamento? [4]. Le ipotesi sono molte, ma il burocratese sembra ben lontano dall'estinguersi. Eppure, da un certo punto di vista, la burocrazia italiana non fa altro che esprimersi a parole sue,

com'è tipico della sua natura: un groviglio di perifrasi arzigogolate ad accompagnare fedelmente arzigogolati grovigli di iter senza fine.

Література

1. La Repubblica: "All'uopo" e "obliterate": il ritorno del burocrate [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.repubblica.it/cultura/2013/06/28/news/torna_burocrate-61998398/
2. "Parole difficili. Burocrate inutile" [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.linkuaggio.com/2011/10/parole-difficili-burocrate-inutile-e.html#/embed>
3. Enciclopedia dell'italiano Treccani: "Burocrate" [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.treccani.it/magazine/lingua_italiana/speciali/burocrate/cortelazzo.html
4. "Corriere della sera: Lingua assediata dal burocrate" [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://archiviostorico.corriere.it/1998/marzo/22/lingua_assediata_dal_burocrate_co_0_98_032213998.shtml
5. "Corriere della sera: Burocrate incomprensibile Il cittadino è in comma profondo " [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.corriere.it/speciali/burocrate.shtml>
6. Accademia della Crusca: tutti a scuola per "disimparare il burocrate" [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www-old.accademiadellacrusca.it/img_usr/PACTO_Sette_14ottobre2010.pdf

УДК 372.881.1:001.895.(043)

Борматова К. М.

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ЗНЗ

Вивчення іноземної мови є пріоритетним напрямком у сучасному світі. Уроки іноземної мови у школи спрямовані на досягнення якісного рівня володіння іноземною мовою, тобто на формування комунікативної компетенції. Знання іноземної мови є не лише показником освіченості, а й необхідністю, яку диктує нам життя. Вимоги часу до методик викладання іноземної мови націлюють вчителя до нестандартного підходу у викладанні іноземної мови та використанні інноваційних технологій навчання. Інноваційні навчальні технології мають потужні навчальні можливості. Вони сприяють розвитку творчих здібностей, креативності та мають міцний інформаційний базис. Інноваційні педагогічні технології – поняття комплексне. Воно складається з інтерактивних технологій, технології проектного навчання та інформаційно-комунікаційні технології [1].

Як відомо, система загальної середньої освіти в Україні складається з трьох етапів: початкової (1–4 класи), основної (5–9 класи) і старшої (10–11 класи) школи. Згідно з новим Державним стандартом загальної початкової освіти протягом навчання у початковій школі учні повинні оволодіти ключовими компетенціями, які передбачають їх особистісно-соціальний та інтелектуальний розвиток, формуються на між предметній основі та є інтегрованим результатом предметних і між предметних компетенцій [2].

У науковій літературі визначено, що сучасні технології навчання включають як традиційні, так і інноваційні технології, оскільки у процесі появи нових продовжують діяти ті, що застосовувались упродовж тривалого часу. Таким чином інноваційні технології навчання іноземних мов є складовою сучасних технологій навчання. Так, серед традиційних технологій назвемо перекладні методи, аудіо-лінгвальний метод, сугестивний метод тощо. Інноваційні технології, які є складовою сучасних в свою чергу містять як традиційні так і інноваційні, що пов'язано з часом виникнення та застосування технології. Так, проектні технології, які виникли ще у 20-і роки минулого століття у США, користуються популярністю у вітчизняній методиці з 90-х років, тому вже стали традиційними в межах інноваційних, на противагу інформаційних технологій, наприклад, методу веб-квесту та ін. [3].

З метою розкриття сутності поняття інноваційні технології вважаємо доцільним звернутись до тлумачення терміну «інновація», який походить від латинського «innovation» – «відновлення», «оновлення», «зміна». У навчальному контексті «інновація» означає створення нових підходів і технологій на основі переосмислення попереднього досвіду і запровадження новітніх досягнень та їх комплексне використання. Таким чином у педагогіці інновація означає нововведення, що поліпшує хід і результати навчально-виховного процесу [2].

Наприклад таке нововведення як проектна форма роботи є однією з актуальних технологій, що дозволяють учневі застосувати накопичення знань з предмету. Учні розширюють свій кругозір, кордони володіння мовою, отримуючи досвід від практичного його використання, вчать слухати іншомовну мову і чути, розуміти один одного при захисті проектів. Діти працюють з довідковою літературою, словниками, комп'ютером, тим самим створюється можливість прямого контакту з автентичною мовою, чого не дає вивчення мови лише за допомогою підручника на уроці в класі. Робота над проектом – процес творчий. Учень самостійно або під керівництвом вчителя займається пошуком вирішення якоїсь проблеми, для цього потрібне не лише знання мови, але і володіння великим обсягом наочних знань, володіння творчими, комунікативними і інтелектуальними вміннями. В курсі іноземних мов метод проектів може використовуватися в рамках програмного матеріалу практично по будь-якій темі. Робота над проектами розвиває уяву, фантазію, творче мислення, самостійність і інші особові якості.

До сучасних технологій відноситься і технологія співпраці. Основна ідея полягає в створенні умов для активної спільної діяльності учнів в різних учбових ситуаціях. Діти об'єднуються в групи по 3-4 людини, їм дається одне завдання, при цьому обмовляється роль кожного. Кожен учень відповідає не лише за результат своєї роботи, але і за результат всієї групи. Тому слабкі учні прагнуть з'ясувати в сильних те, що їм незрозуміло, а сильні учні прагнуть, щоб слабкі досконально розібралися у завданні. І від цього виграє весь клас, тому що спільно ліквідовуються пропуски [1].

Отже, можна виділити такі переваги інноваційного навчання:

- установлення дружньої атмосфери і взаємозв'язків між учасниками спілкування;
- учні мають можливість бути більш незалежними й упевненими в собі;
- учитель заохочує учнів до співпраці, підбадьорює їх, вони не бояться припускатися помилок;
- учні мають можливість подолати страх перед мовним бар'єром;
- викладач не домінує;
- слабкі учні можуть отримати допомогу від більш сильних;
- кожен учень, залучений до роботи, має певне завдання;
- учні можуть використовувати свої знання й досвід, набутий раніше.

Навчання іноземних мов буде ефективним саме завдяки комплексному застосуванню засобів новітніх інноваційних технологій та залежить від здатності вчителя застосовувати гуманістичний підхід до навчання, від розуміння необхідності відмовитися від авторитарного методу викладання.

Методи навчання іноземних мов, що ґрунтуються на гуманістичному підході, допомагають розкрити творчий потенціал учнів і сприяють їх розвитку та вдосконаленню під час навчально-комунікативного процесу.

Процес навчання іноземної мови — не автоматичне вкладання навчального матеріалу в голову учня. Він потребує напруженої розумової роботи дитини та її власної активної участі в процесі. Цього можна досягти тільки активним навчанням за допомогою інноваційних освітніх технологій [1].

Література

1. Инфоурок / Иностранные языки / Другие методич. материалы / Використанні інноваційних технологій на уроках англійської мови [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://infourok.ru/vikoristanni-innovaciynih-tehnologiy-na-urokah-angliyskoi-movi-550112.html>
2. Про затвердження Державного стандарту початкової загальної освіти Кабінет Міністрів України; Постанова, Стандарт, План [...] від 20.04.2011 № 462 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/462-2011-p>.
3. Шахіна І. Ю. До питання про мультимедійні технології / І. Ю. Шахіна // Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти : Вісник НТУ «ХП». – 2012. – № 32. – С. 184–192.

УДК 811.131.1'373.7(043)

Бриштен В. В.

ФРАЗЕОЛОГІЗМИ ТА ЇХ РОЛЬ В ЛЕКСИЧНІЙ СИСТЕМІ ІТАЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Фразеологія є однією з найбільш образних і «консервативних» мовних підсистем. На відміну від лексики вона менш схильна до мовних змін, зберігає застарілі слова, архаїчні форми. Значна частина сталих виразів пов'язана з різними реаліями народного побуту, фактами історії, народними віруваннями, звичаями, обрядами, і саме тому фразеологізми є цінним фактографічним джерелом носіїв мови.

Лінгвістична значущість фразеологічних одиниць (ФО) дуже велика, оскільки вони заповнюють деякі прогалини в лексичній системі мови, позначають предмети, властивості, процеси, стани, ситуації. ФО – це поєднання слів, чиї компоненти так пов'язані один з одним, що значення цілого не виводиться із сукупності значень його частин. Тобто ФО – це стійке сполучення лексем з повністю або частково переосмисленим значенням.

ФО – це те що використовують для побудови мовних висловлювань (більше ніж з одного слова), відтворювана в готовому вигляді одиниця мови, має постійне і не залежне від контексту значення, а її розмір може бути від двослівного поєднання до цілого речення.

Фразеологія, як окрема мовознавча дисципліна, виникла завдяки Ш. Баллі, французькому мовознавцю. А вже потім Б.А. Ларін створив основу першої семантичної класифікації ФО, яка складалася з трьох напрямків: перший – це змінні поєднання (сполучення) (наприклад: *un caloroso saluto* – палкий привіт, *applausi fragorosi* – бурні оплески); другий – це фразеологічні сполучення (*silenzio di tomba* – мертва тиша); і третій – фразеологізми у вузькому сенсі слова (*fare il bucato in famiglia; lavare i panni sporchi in casa* – виносити сміття з хати).

В. В. Виноградов поглибив і розробив ідеї семантичної класифікації ФО по мірі їх ідіоматичності на матеріалі російської мови. Він виділив три типи ФО:

1. Фразеологічні зрощення (неподільні, нерозкладні сталі поєднання), їх значення не пов'язані зі значеннями компонентів і не впливають з них, це максимально лексиколізовані поєднання: *piovere a catinelle* - лити як з відра, *star con le mani in mano* – байдики бити.

2. Фразеологічні єдності стійкі поєднання слів – значення яких не дорівнює значенню компонентів, але цілісне значення вмотивоване переносним значенням їхніх компонентів (*tagliare i ponti* – спалювати мости).

3. Фразеологічні сполучення. Стійкі образи, в яких розуміння окремих слів є обов'язковим для розуміння цілої ФО. Одиниці, у яких цілісне значення вмотивоване прямим значенням їхніх компонентів. (*amico per la pelle* – справжній друг.)

Деякі лінгвісти включають до складу фразеології прислів'я та приказки. Термін “ідіома” у вітчизняній лінгвістиці характеризує ФО з дуже вузьким значенням, з вищим ступенем зрощення. (віч-на-віч – *faccia a faccia*). В італійській лінгвістиці більша частина фразеологізмів називається ідіомами.

Джерелами ідіом можуть бути: а) фольклор (наприклад: *se a novembre tuona, l'annata è buona* - якщо в листопаді гримить, рік буде гарним); б) слова повсякденного вжитку (*lavarsene le mani* - вмивати руки, тобто зняти з себе відповідальність); в) біблеїзми (*aspettare*

la manna dal cielo - чекати манни небесної); г) літературні цитати (vendere la pelle dell'orso prima d'averlo ucciso - продавати шкуру не вбитого ведмедя).

Фразеологізми існують у всіх областях життя і галузі знань. Вони утворюють тематичні групи:

1. Позначають дії, діяльність та стан людини (menar qd per il naso – водити когось за ніс, avere le mani bucate – мати дір'яві руки).

2. Носять анімальний характер (come cani e gatti – як кіт з собакою, sano come un pesce – здоровий як бик).

3. Відносяться до морської тематики (non si commetta al mare chi teme il vento – вовків боятися – в ліс не ходити).

4. Пов'язані з військовою справою (passare in cavalleria – зникнути; far padella – схибити).

5. Пов'язані з мистецтвом (non avere né arte né parte – не мати ні кола ні двора).

6. Пов'язані з релігією (fare come le campane che chiamano alla messa e non entrano mai in chiesa – виїжджати на інших, досл. робити як дзвони, які скликають на месу, а самі в церкву не ходять).

Найчисленніша група ФО – це перша, що позначає діяльність людини. Це пояснюється тим, що такі ФО відображають дійсність і дають інформацію про життєдіяльність людини. Морські фразеологізми також численні в італійській мові. Це пояснюється великою значимістю мореплавання в Італії. Велика кількість релігійних фразеологізмів, як в італійській, так і в українській мовах, пояснюється тим, що Біблія добре відома всім християнським народам. У біблійній фразеології відклався тривалий, унікальний історичний досвід. Серед ФО мови можна знайти: історизми (fare la politica del carciofo – не братися за все відразу, робити все поступово); архаїзми (dare (avere) il resto del Carlino – дати на горіхи (досл. дати/отримати здачу з Карліно); поетизми (fare le parti del leone – отримати левину частку); варваризми (fare il negro – працювати за інших).

А.І. Смирницький створив структурну класифікацію ФО, виділивши одновершинні, двовершинні і багатoverшинні ФО. Кожен з цих типів ФО має свої підтипи. Наприклад:

1. Одновершинні: а) дієслівно-адвербіальні, семантичний і граматичний центри знаходяться в першому компоненті (darsi per, averla con, farla a); б) семантичний центр у другому компоненті, а граматичний в першому (sentirsi a pezzi, dar retta); в) прийменниково-іменні з семантичним центром в іменному компоненті, а іноді і відсутність граматичного центру (a memoria, al fine di).

2. Двовершинні: а) атрибутивно-іменні (magia near, mosca bianca); б) дієслівно-субстантивні (prendere la parola); в) повтори, як еквівалент прислівників (ora o mai più).

3. Багатoverшинні: а) адвербіальні (ogni due giorni, un giorno sí e uno no).

Аналізуючи італійські і українські ФО, їх схожість і відмінності привели нас до певного розподілу ФО за їх походженням, семантикою та функціями в мовах. Велика кількість інтернаціональних ФО говорить про те, що існують загальнокультурні цінності і досвід європейських народів, що відображається в їх мовах. Існують і суто національні ФО, притаманні лише італійській мові, що не мають еквівалентів в інших мовах: legare la vigna (le viti) con le salsicce (досл. перев'язувати виноградник ковбасою, дефініція: марно витратити гроші, не отримуючи бажаного результату); essere la scarpa per il proprio piede (досл. бути туфлею, що підходить до ноги, дефініція: підходити, пасувати). Тому можна зробити висновок про те, що існування в мовах великої різноманітності ФО з точки зору структури та семантики функцій, говорить про важливе місце ФО не тільки в лексичній, але і в загальномовній системі мови. Вивчаючи мову, не можна обійтися без знання її самотутньої частини лексики – фразеології, яка робить мову яскравою, живою, експресивною і дає можливість виразити і передати все багатство людських думок і почуттів.

Література

1. Кунин А. В. Фразеология современного английского языка / А.В. Кунин. – М.: Международные отношения, 1972. – 293 с.

2. Толстова О. Л. Лінгвокогнітивні особливості соматичних фразеологізмів іспанської мови: дис. ... канд. Філол. наук: 10.02.05 / Ольга Леонідівна Толстова; Київськ. Нац. ун-ту імені Тараса Шевченка. – К., 2007. – 181 с.
3. Гак В. Г. Фразеология, образность и культура / В.Г. Гак// Советская лексикография. Сборник статей. – М., 1998. – 144 с.
4. Мордкович Э. М. Вопросы семантики фразеологических единиц славянских, германских и романских языков. – Новгород, 1972. – Ч. 2. – 325 с.
5. Телия В. Н. Русская фразеология. Семантический, прагматический и лингвокультурологический аспекты / В.Н. Телия. – М. : Школа «языки русской культуры», 1996. – 285 с.
6. Селіванова О. О. Нариси з української фразеології (психологкогнітивний та етнокультурний аспекти): Монографія. – К. – Черкаси: Брама, 2004. – 276 с.

УДК 7.037.3:821.131.1(043)=111

Гребенюк Д. І.

AESTHETICS OF ITALIAN FUTURISTIC LITERATURE

Futurism was an avant-garde art movement which was launched in Italy, in 1909, although parallel movements arose in Russia, England and elsewhere. It was one of the first important modern art movements not centred in Paris - one reason why it is not taken seriously in France. Futurism exalted the dynamism of the modern world, especially its science and technology. It began in literature but spread to every medium, including painting, sculpture, industrial design, architecture, cinema and music. However, most of its major exponents were painters and the movement produced several important 20th century paintings. It ceased to be an aesthetic force in 1915, shortly after the start of the First World War, but lingered in Italy until the 1930s.

The instigator of Futurism and its chief theorist, was the Italian writer Filippo Tommaso Marinetti (1876-1944). It was he who launched the movement in an article published in the Italian newspaper “La Gazzetta dell'Emilia” and the French paper “Le Figaro”, in February 1909. This general Manifesto was followed in February and April 1910 by two further bulletins: “Manifesto of Futurist Painting” and “Technical Manifesto of Futurist Painting”. As well as Marinetti, they were signed by the painters Carlo Carra, Giacomo Balla and Gino Severini, the sculptor Umberto Boccioni, and the painter and musician Luigi Russolo.

The Futurist emphasis on the articulation of simultaneity and movement through form also provided the basis for Marinetti's theory of poetry and literature. In 1914, Marinetti issued a manifesto that laid out the Futurist project to create a new literary form that would embody the beauty and excitement of the modern industrial world: “*Nothing is more beautiful than a great humming central electric station that holds the hydraulic pressure of a mountain chain and the electric power of a vast horizon, synthesized in marble distribution panels bristling with dials, keyboards, and shining commutators. These panels are our only models for the <...> geometric splendor that we want to achieve in poetry with words-in-freedom*” [1, c. 98].

This document that regarded the main features of the newly-created futuristic literary works of art was “Technical Manifesto of Futurist Literature” – a work which some critics view as a landmark in modern aesthetics. It demanded an unprecedented transformation of literary syntax, enjoining the elimination of adjectives, the abolition of adverbs, the removal of all connecting conjunctions, and the suppression of the first terms of a comparison in favor of a continuous image-flow, a language composed of pure metaphors. Instead, it urged the use of onomatopoeia and dynamic typography based on the latest advertising graphics. Verbs, above all, were to be used only in the infinitive form, a practice that would dis sever the logical connection between subject and predicate (e.g., “he to fly”). The result would be words-in-freedom, a new idiom synchronized to the radios, telephones, phonographs, airplanes, and cinemas inundating the new century.

The mots in liberta poetry of Italian Futurism contained no adjectives, adverbs, finite verbs, punctuation – anything that would slow it down. It was mostly a collage of nouns, and this form of their poetry was intended to be an uninterrupted sequence of new images. Their parole in liberta

poetry functioned on a level below mots in liberta, at what the Futurists believed to be the basis of all language: onomatopoeia. This they defined in their technical manifestos of consisting of four basic types: realistic, analogical, abstract (the 'sound of a state of mind'), and psychic harmony (the fusion of two or three of the abstract representations).

Early Futurist poetry relied on free verse as their poetical vehicle. However, free verse "was too thoroughly bound up with tradition and too fond of producing...stale effects" [2, c. 61] to be effective. Furthermore, by using free verse, the Futurist realized they would be working under the rules of syntax and therefore interfering with intuition and inspiration. In order to break free of the shackles of meter, they resorted to what they called "*parole in liberta* (word autonomy)" [3, c. 166]. Essentially, all ideas of meter were rejected and the word became the main unit of concern instead of the meter. In this way, the Futurists managed to create a new language free of syntax punctuation, and metrics that allowed for free expression. For example, in the poem entitled "Studio" by Soffici, he "*describes the artist's studio — and by extension, modern man himself — as becoming a 'radiotelefantastic cabin open to all messages', the sense of wonder her being transmitted by the portmanteau neologism: 'readotelefantastica'*" [3, c. 155]. Here all notions of familiar language have been abandoned and in their place a new language has emerged with its own vocabulary.

There were four forms of onomatopoeia that the Futurists advocated: direct, indirect, integral, and abstract. The first of these four is the usually onomatopoeia seen in typical poetry, e.g. boom, splash, tweet. They convey the most realistic translation of sound into language. Indirect onomatopoeia "expressed the subjective responses to external conditions" [2, c. 62]. Integral onomatopoeia was "the introduction of any and every sound irrespective of its similarity to significant words" [4, c. 43]. This meant that any collection of letters could represent a sound. The final form of onomatopoeia did not reference external sounds or movements like the aforementioned versions of onomatopoeia. Rather, they tried to capture the internal motions of the soul. Though strictly speaking, *parole in liberta* is not sound poetry, this fourth type of onomatopoeia approached the kind of phonetic poetry that the later Dadaist would develop. In keeping with Futurist doctrines of returning to the senses, *parole in liberta* also explored noise as the primal source of their onomatopoeia-rooted linguistics. This had a big influence on the Italian Futurist painter, Luigi Russolo, who in turn invented an Art of Noise, which then had an extensive impact on succeeding generations, resulting in Russolo being viewed as the 'grandfather' of modern sound culture.

In his manifestos, Marinetti is not only lured by idea of revolutionising the themes of literature, but he connects them with the thought of typographic revolution. The graphic experiments, like the ones with the word "to smoke", defy the distinction between text and image, fitting in a more ample context of picto-poetry or the avant-garde caligrams. Faithful to the principle of simultaneity, futurists play with the letters' size and shape, with musical and mathematical symbols, with different ink colours, in order to trigger an explosion of the senses for the reader, a series of rapid sensations. Thus, the monotonous text page, the linear lyrism are brought to life, and words' force of expression is doubled. A new type of reading is born, a reading that is dynamic, iconic, that sets in motion a person's senses.

Література

1. Marinetti F. T. Geometric and Mechanical Splendor and the Numerical Sensibility. / F. T. Marinetti. – Italy, 1914.
2. Clough R. T. Looking Back at Futurism. / R. T. Clough. – New York: Cocce Press, 1942.
3. White J. J. Literary Futurism: Aspects of the First Avant Garde. / J. J. White. – Oxford: Clarendon Press, 1990.
4. Tisdall C., Bozzolla A. Futurism. / C. Tisdall, A. Bozzolla. – London: Oxford University Press, 1978.

АНГЛИЙСКИЕ РИФМОВКИ КАК СРЕДСТВО РАЗВИТИЯ ТВОРЧЕСКИХ СПОСОБНОСТЕЙ СТАРШИХ ДОШКОЛЬНИКОВ

На сегодняшний день проблема развития творческих способностей обучающихся детского сада продолжает быть актуальной. Именно в старшем дошкольном возрасте важно создать предпосылки для формирования и развития творческой личности, способной самостоятельно мыслить и находить нестандартные решения стоящих перед ней задач. Именно поэтому наше исследование актуально.

На занятиях английского языка в детском саду можно развивать творческие способности детей старшего дошкольного с помощью средств малого фольклора, так как они помогают изучать иностранный язык. Творческие способности рассматривали такие выдающиеся учёные, как: С.Л.Рубенштейн, Д. Б. Богоявленская, И. В. Львов, Гилфорд, Г.Н. Кудина, З.Н. Новоланская и др. Из ряда исследователей английского фольклора, которые исследовали его педагогическое и дидактическое значение, следует выделить таких исследователей как: Г. С. Виноградов, В. П. Аникин, К. Д. Ушинский, К. И. Чуковский, О. И. Капица. Дж. О. Хелливелла, Э. Б. Гомм. Анализируя работы вышеуказанных ученых, мы пришли к выводу, что произведения детского фольклора позволяют вовлечь ребенка в игровую деятельность, опосредованную иностранным языком и развить творческие способности. Цель нашего исследования: рассмотреть английские рифмовки как средство развития творческих способностей у старших дошкольников.

Творческие способности – это индивидуальные особенности, качества человека, которые определяют успешность выполнения им творческой деятельности различного рода. Психологи связывают особенности творческой деятельности, прежде всего, с особенностями мышления. С. Л. Рубинштейн попытался определить классификацию понятий «способности», «одаренность» и «талант» по одному основанию – успешной деятельности. Способности рассматриваются им как «индивидуально-психологические особенности, отличающие одного человека от другого, от которых зависит возможность успеха деятельности», а одаренность рассматривается как «качественно своеобразное сочетание индивидуально-психологических особенностей способностей, от которого также зависит возможность успеха в деятельности» [1, с. 32].

Исследователь Д. Б. Богоявленская главным показателем творческих способностей считает «интеллектуальную активность, объединяющую в себе два компонента: познавательный и мотивационный» [2, с.55]. Критерием проявления творчества является характер выполнения человеком предлагаемых ему мыслительных задач или вопросов. И. В. Львов полагает, что «творчество – это не всплеск эмоций; оно неотделимо от знаний и умений» [3, с.21–26].

Творческие способности могут развиваться в процессе использования детского фольклора на занятиях английского языка. Под фольклором понимают совокупность традиционных представлений и высказываний народа о своей внутренней и внешней жизни, закрепленных в устной традиции. В. П. Аникин к детскому фольклору относит «творчество взрослых для детей, творчество взрослых, ставшего со временем детским, и детское творчество в собственном смысле слова» [4, с.80].

Малые формы детского фольклора, такие как детские стихи, колыбельные, считалки, загадки, прибаутки, частушки хорошо отражают самобытность народа, создавшего их. В условиях детского сада можно использовать английские рифмовки Nursery Rhymes. Для стихотворений, потешек и колыбельных, объединяемых общим термином Nursery Rhymes, характерен небольшой объем. В литературе часто приводится синоним Nursery Rhymes – Mother Goose Rhymes (стихи (рифмы) матушки Гусыни). Данные фольклорные произведения характеризуются широкой известностью и давностью возникновения. Их целью является формирование у ребенка представлений о культуре своего народа. Таким образом, отмечается, что тексты Nursery Rhymes обладают национально-культурной спецификой. Мы

можем получить некое представление о традиционном укладе английской семьи из таких стихотворений, как «Baa, baa, blacksheep...», «Hotcrossbuns», «Little Jack Horner».

Основное предназначение английских рифмовок – объяснение законов окружающего мира, человеческого общества; сохранении культурной и исторической информации. Детские песенки, скороговорки, считалки и прочие произведения Nursery Rhymes имеют важную задачу воспитать маленького человека, показать ему окружающий мир во всем его многообразии, научить жить в мире людей, а помимо этого, развлечь и развеселить ребенка.

Для развития творческих способностей на занятиях по английскому языку в детском саду с детьми старшего дошкольного возраста можно построить работу с использованием Nursery Rhymes и визуальными образами, предложив детям ряд иллюстраций и попросив их соотнести иллюстрацию с соответствующей строчкой в стихотворении. После этого дети сами смогут нарисовать картинку на данное стихотворение, раскрасить и презентовать, в процессе постараться воспроизвести стихотворение. Включая детей старшего дошкольного возраста в процесс изучения английского языка с помощью, воспитатель может активизировать творческие ресурсы личности. Эффективным средством для этого может послужить богатый материал английского детского фольклора, в частности Nursery Rhymes, а также синтез визуальных образов и Nursery Rhymes.

Таким образом, мы пришли к выводу, что английские рифмовки Nursery Rhymes способствуют развитию творческих способностей, старших дошкольников, так как в процессе работы с ними развивается дивергентное мышление, воображение, сообразительность. Кроме того, яркие, добрые образы Nursery Rhymes позволяют снять барьеры в общении на иностранном языке, преодолеть стеснительность, скованность, присущие многим детям.

Литература

1. Агурова Н.В. Гвоздецкая, Н.Д. Английский язык в детском саду. // Н.В. Агурова, Н.Д. Гвоздецкая – М.: Просвещение, 2003. – 87 с.
2. Ендовицкая Т. О развитии творческих способностей. // Т.О. Ендовицкая – Дошкольное воспитание. – 2000 №12. – 73-75 с.
3. Веракса Н.Е. Диалектическое мышление и творчество. // Н.Е. Веракса – Вопросы психологии. – 2005 №4. – 90с.
4. Литвин Э.С. К вопросу о детском фольклоре. // Э.С. Литвин – М., 2010. – 120 с.

УДК 821.131.1-3(043)

Конюченко Е. П.

ВЕРИЗМ В ПРОИЗВЕДЕНИЯХ ГРАЦИИ ДЕЛЕДДЫ

Стремление итальянских писателей 70-80-х годов XIX в. правдиво изобразить народную жизнь привело к возникновению реалистического литературного направления - веризма, переосмыслившего многие установки французского натурализма и создавшего свою литературную теорию.

Лучшие представители внесли в итальянскую прозу народную тематику, новую стилистику повествования. Но позитивистские начала вскоре сузили горизонты веристского художественного видения, и на пороге 90-х годов движение переживает кризис.

Теоретик веристской школы Луиджи Капуана в статье «Современные „измы“» фактически капитулировал перед спиритуалистическими и эстетизирующими веяниями, заявив, что веризм - это только один из равноправных «измов» в широком спектре искусства.

Тем не менее на рубеже XIX и XX веков веристская традиция все же доказала свою жизнеспособность, получив развитие в творчестве ныне известной писательницы Г. Деледды.

В завершающий период Рисорджименто итальянские писатели-веристы обратились к правдивому изображению народного, преимущественно крестьянского, бытия родных им краев и областей страны, значительно отличавшихся друг от друга по нравам и обычаям, по условиям социальной жизни.

В силу этого веристские произведения в известной мере несли в себе черты регионализма. На рубеже XIX-XX вв. реалистическая литература Италии, исходящая из веристской традиции, ставит на этом материале более глубокие проблемы общегуманистического плана[1].

Так, сначала Грация Деледда обращается к внутреннему миру своих героев, к нравственно-психологическим переживаниям, которые присущи и скромному служащему провинциального городка, и мелкому землевладельцу центральной Италии, и сицилийскому священнику. Региональная тематика постепенно расширяется до общенациональной.

Глубоко преобразовалась веристская традиция в романах и новеллах сардинской писательницы Грации Деледды (1871-1936).

Деледда описывала пастухов Сардинии, мелких помещиков и неимущих батраков, которые живут в замкнутом кругу сложившихся веками обычаев, на лоне природы, оказывающей могучее воздействие на весь строй их духовной жизни. Изображение быта, природы и нравов подчинено у автора задачам психологического анализа, и это выделяет ее из круга предшествующих прозаиков-веристов. Типичный для книг Деледды конфликт создается разрывом между остро ощущаемым моральным долгом и сильными страстями. Излюбленная её коллизия - столкновение житейских искусов и сознание греховности, трагедия вины[1].

Один из главных мотивов раннего творчества Деледды - разрушительное влияние индивидуалистской эгоистической морали города на благотворительную, основанную на патриархальных традициях, деревенскую мораль.

Программным в этом отношении является ранний роман писательницы «Честные души» («Anime oneste», 1895), где изображена большая сельская семья, отдельные члены которой отступают от патриархальных традиций, ведут себя эгоистично и поэтому обречены на моральное поражение. В роли идеализированного положительного идеала им противопоставлен старший брат, который находит счастье в простой крестьянской труде, в любви к девушке, которая работает рядом с ним[2].

Тема великой и сплоченной патриархальной семьи, что противостоит эгоистичным моральным отклонением отдельных ее членов, в разных смысловых вариациях прослеживается и в других романах Деледды: «Дорогой зла» («La via del male», 1896), «Старик с горы» (1900), «Тростника на ветру» («Canne al vento», 1913), «Пожар в оливковой роще» («L'incendio nell'oliveto», 1918), «Аналена Бильсини» («Annalena Bilsini», 1927).

Один из лучших романов раннего периода творчества Деледды - «Элиас Портолу» («Elias Portolu», 1903), в центре которого моральные сомнения и шатания одноименного героя, который, отбыв тюремное заключение и вернувшись в родное село, влюбился в Магдалену, невесту своего брата, стал священником, чтобы избежать дальнейшей искушения, но не избавился от моральных сомнений и обрел душевное спокойствие лишь после смерти сына, рожденного от него Магдаленой[2].

На Деледду оказала несомненное влияние русская литература, в частности Тургенев и Л. Толстой. Уже в ее ранних рассказах возникает толстовская проблематика.

В 1897 г. Деледда обратилась к Толстому с письмом, прося его ознакомиться с только что законченным ею романом «Правосудие». В этом романе молодой писательницы, опубликованном в 1898 г., выражены чисто толстовские мысли о несправедности суда и судей, о фальши всей юридической системы буржуазного общества[3].

Наиболее значительный роман Деледды - «Пепел», вышедший в 1903 г. В «Пепле» герой жестоко судит свою «падшую» мать и осознает собственную черствость лишь после ее самоубийства, в котором он нравственно повинен.

Творчество Деледды высоко ценил М. Горький. В одном из писем он называет Деледду «сильным пером» и приводит её книги в качестве примера бескомпромиссного служения правдивому искусству[3].

В 1936 г. Грация Деледда была удостоена Нобелевской премии.

Литература

1. Потапова З. М. Кризис веризма. Декаданс. [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://20v-euro-lit.niv.ru/20v-euro-lit/ivl-rubezh-xix-i-hh-vekov/potapova-krizis-verizma-dekadans.htm>
2. Деледда Грация - творчество писателя. [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://zarlitra.in.ua/deledda-1.html>
3. ПОРТРЕТ ДУХОВЕНСТВА. (Вместо послесловия). [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://litresp.ru/chitat/ru/%D0%92/verga-dzhovanni/ssora-s-patriarhom/9>

УДК 811.131.1'255.4(043)

Кот С. П.

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ТЕКСТУ ЧЕРЕЗ ЙОГО МЕНТАЛЬНИЙ КОНТЕКСТ НА ПРИКЛАДІ ІТАЛІЙСЬКИХ КАЗОК

Переклад – одне з найдавніших занять людини. Мовні відмінності завжди вмотивовували вчених до порівняння та інтерпретації різноманітних текстів, як носіїв ментальних цінностей (О. Бока [1], В. Пропп [6], А. Федоров [3], А. Швейцер [4], Р. Якобсон [5] та ін.). Завдання будь-якого перекладу полягає у передачі засобами іншої мови цілісного і точного змісту оригіналу за умов збереження його стилістичних та експресивних особливостей. Переклад повинен передавати не тільки те, що виражено оригіналом, а й те, як це виражено в ньому. Разом з тим, переклад творів – це творчий процес, який передбачає наявність у перекладача творчої оригінальності і вміння зрозуміти і відчувати особливості авторського сприйняття. А це, в свою чергу, означає, що перекладач повинен бути наділений письменницьким даром, відчувати кожне слово, розглянути різні його значення і правильно поєднати за змістом з іншими словами. Наше дослідження спрямоване на вивчення особливостей перекладу італійської казки, як носія культурної і ментальної цінності італійського народу. Вибір казки в якості матеріалу дослідження не випадковий. *Актуальність роботи* полягає у висвітленні маловивченого в перекладознавстві питання про переведення ментальних образів в італійських народних казках. *Наукова новизна* роботи полягає в дослідженні особливостей перекладу тексту казок для відтворення національного колориту цих фольклорних творів.

Мета дослідження полягає у здійсненні аналізу способів передачі казкових ментальних образів при перекладі оригінальних текстів з італійської мови на українську. Виходячи з мети дослідження, поставлені наступні *завдання дослідження* :

1. Проаналізувати найбільш важливі положення лінгвокраїнознавства, психолінгвістики, загальні лінгвістичні положення, що дозволяють виробити теоретичні та методологічні підстави для проведення лінгвокультурознавчого співставлення італійської і української мов.
2. Визначити ключові поняття: «переклад», «ментальні образи» та інші, розглянути прийоми передачі семантичних, ментальних образів при перекладі.
3. Виявити італійські мовні особливості в оригінальних казкових текстах.
4. Встановити і обґрунтувати основні лінгвістичні, стилістичні закономірності передачі італійських реалій при перекладі на українську мову.

Матеріалом для магістерського дослідження слугують італійські казкові твори К. Гоцці («Любов до трьох апельсинів», «Король-олень», «Турандот»), К. Коллоді («Пригоди Піноккіо. Історія маріонетки», «Червоний рак»), Дж. Родарі («Пригоди Чиполліно», «Подорож Блакитної Стріли», «Казки по телефону»), І. Кальвіно («Борода графа», «Солдат-неаполітанець»), народні казки; дослідження вітчизняних і зарубіжних перекладознавців і лінгвістів; довідники, словники та енциклопедії.

На першому етапі дослідження здійснений аналіз казки, як фольклорного твору. Казка, з давніх-давен увійшла в життя людини і є своєрідною історією і скарбницею народної мудрості, а також універсальним засобом передачі тих уявлень про навколишнє світі і самій

людині, які склалися у людей в кожному історичну епоху, являє собою перспективну область пошуків етнічних культурних смислів, національно обумовлених особливостей світогляду, характерологічних рис менталітету народу. Казка – це не просто розповідь, вона дає уявлення про світогляд і психологію народу, крізь призму поетичного вимислу відображає особливості явищ реального життя. Таким чином, переклад такого вербального тексту виражається, головним чином, фольклорних формулах. Нами класифіковані традиційні фольклорні формули італійської казки: стійкі стилістичні звороти (обрамляючи і медіальні формули), культурно-національна конотація, яких не викликає сумніву; хронологічні (що датують казкову дію) і топографічні (що локалізують його), просторово-часові формули (що визначають і час, і місце дійства) і формули існування персонажа (що вводять в казкове оповідання протагоніста). Коли читаєш текст італійської казки, сприймаєш його як художній і не замислюєшся над перекладними особливостями, які дозволяють перекладачеві максимально достовірно передати смисл оригіналу літературного казкового твору [1;2;7].

На сьогодні нами розглянуто поняття тексту з позицій лінгвокультурології та виявлено особливості фольклорного тексту, як носія етнокультурного коду, наділеного національною специфікою. В науці текст трактується як складне і багатокомпонентне утворення, наділене певними національними рисами, які проявляються в ньому як своєрідність культури народу. Звернення до тексту народних казок в рамках даної магістерської роботи обумовлено наявністю в ньому безлічі культурних кодів, що містять інформацію про історію, етнографію, поведінку, національну психологію. Текст італійської казки відображає не тільки умови життя, а й мораль носіїв мови, систему цінностей, менталітет, словом, все те, що складає культуру в широкому етнографічному сенсі слова.

У ході подальшої роботи маємо надати характеристику особливостям перекладу традиційної фольклорної формули як одиниці, що відбиває в своїй семантиці тривалий процес розвитку культури народу, що фіксує і передає з покоління в покоління архетипи і міфологеми, еталони і символи.

Висновки. Аналіз фактичного матеріалу показав, що італійській системі стереотипів мови і стилю властиві такі риси, як легкість, пародійність, жартівливість, іронічність, по можливості відхід від реального ведення розповіді. Проведена робота дозволила, в цілому, розв'язати завдання теоретичного осмислення проблеми перекладу казкового тексту, уточнити поняття «текст», вивчені особливості казки, як фольклорного тексту, досліджені особливості італійської казки в генезисі. Подальшого наукового пошуку потребують різні категорії перекладу казкового тексту – стилістичні, лінгводидактичні, семантичні особливості італійської авторської і народної творчості.

Література

1. Бока О. В. Комунікативно-когнітивна спрямованість казкового дискурсу / О. В. Бока // Вісник Сум. – Суми, 2006. – № 3 (87). – С. 151–156
2. Синельникова А. В. Лингвокультурный аспект инициальных фольклорных формул (на материале итальянских народных сказок) [Текст] / А.В. Синельникова // Культура и коммуникация / Челяб. гос. акад. культуры и искусств. – Челябинск, 2006. – С. 114 – 118.
3. Федоров А. В. Основы общей теории перевода / А.В.Федоров . – М., 1985.
4. Швейцер А. Д. Перевод и социолингвистика / А. Д. Швейцер. Тезисы. – М., 1975. – С. 66-68.
5. Якобсон Р.О. О лингвистических аспектах перевода.// Вопросы теории перевода в зарубежной лингвистике. – М., 1978, с. 16 – 24.
6. Propp V., «Le radici storiche dei racconti di fate», Boringhieri, Torino 1972.
7. Adriana Querzé. Fiaba e narrazione di qui é d'altrove [Електронний ресурс] / Adriana Querzé. – Режим доступу: <http://www.faberlab.net/ICARO/fiaba%20e%20narrazione.pdf>

ЛИНГВОСТИЛИСТИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ РЕКЛАМНОГО ТЕКСТА

Цель рекламного текста — максимально воздействовать на сознание потенциального потребителя товаров и услуг, на его выбор через обобщения, абстракции, понятия, образы, которые, понравившись потребителю, вызвав его положительную реакцию, запомнившись, в дальнейшем перерабатываются в конкретные желания и действия, поступки.

Текст рекламы полифункционален: выполняет информативную функцию, функцию сообщения (репрезентации), регулирующую функцию, функцию воздействия на поведение потребителя, побуждения (прескриптивную), функцию связи текста с другими культурными текстами, прагматическую, эстетическую, экспрессивную и другие функции.

В основе создания такого текста — хорошее знание мотивов, существующих в сознании потребителя, различных методов и способов воздействия на него: от привлечения внимания к осведомленности, интересу, убежденности, желанию и, наконец, его действию.

Текст, с помощью которого осуществляется рекламная коммуникация, характеризуется:

- целостностью, наличием авторского замысла, намерения - привлечь внимание потенциальных потребителей, убедить приобрести рекламируемый товар;
- прагматической установкой — фондом общих знаний, взглядов, ориентированностью на языковую и культурную компетенцию адресата, что помогает избежать коммуникативных неудач;
- отражением черт целенаправленного речевого действия, совершаемого в соответствии с принципами и правилами речевого поведения, принятыми в данном обществе — коммуникативного (иллокутивного) акта (акта выражения коммуникативной цели) и перлокутивного (акта воздействия на сознание и поведение адресата): включением в текст информации о говорящем и адресате, о ситуации общения, обстановке;
- связностью — содержательной, логической, лексической, грамматической и стилистической зависимостью каждого последующего компонента от предыдущего;
- обработанностью материала в соответствии с законами и нормами естественного языка, жанром и замыслом автора;
- связью с другими культурными текстами, с «памятью культуры» (по Ю. М. Лотману) — активным использованием «текста в тексте».[1]

В рекламном тексте значимы и предельно функционально нагружены все языковые средства, каждое из них несет глубокий смысл. Особое влияние на процесс восприятия и последующую реакцию адресата оказывают ключевые слова текста — наиболее значимые для рекламы данного товара или услуги: с их помощью определяется тема текста рекламы, строятся ассоциативные связи между элементами систем — товар → имидж товара / имидж фирмы, а также ситуация / сюжет слогана → товар (вид, специфика), в результате — определяется реакция воспринимающего текст:

- «Обувь с сильным характером» (CAT);
- «Тает во рту, а не в руках» (M&Ms);
- «Управляй мечтой» (Toyota);
- «Бери от жизни все» (Pepsi);

Отрицательно сказывается на качестве текста, с одной стороны, перенасыщенность образными средствами, с другой — использование «стертых», «изношенных», «потускневших» метафор, потерявших красочность, экспрессивность, утративших образность, остроту, привлекательность, следовательно, — и силу воздействия на потребителя, например, словосочетания со словами «звездный», «свежесть», «прозрачность», «хороший», «лучший»: Отдаем зубы в хорошие руки! Стоматологическая клиника «Дента Вита» (Из журнала «Mens Health»);

- паронимазия: «Быструмгель». Вылечим по-быстрому (Реклама противовоспалительного и обезболивающего средства);

- гиперболизация: «Шоколад «Баунти», райское наслаждение» (Реклама шоколадного батончика «Baunti»);

- антонимия, антитеза, оксюморон: Маленькая большая машина Рено 6TL; Больше молока, меньше какао! (Реклама продукции фирмы «Киндер Шоколад»); Большой и компактный (Реклама автомобиля «Opel»).[2]

Особую функцию в рекламном тексте играют заимствования:

- технические термины: дисплей, картридж, модем, мониторинг, ноутбук, пейджер, плеер, принтер, юзер;

- спортивные термины: аутсайдер, боулинг, винд-серфинг, кик-боксинг, овертайм, плейофф;

- общественная лексика: андеграунд, грант, дайджест, менталитет, плейбой, сервис, тинэйджер, топ-модель, шоп-тур, эксклюзив;

- политическая лексика: имидж, консенсус, паблисити, пресс-центр, рейтинг, саммит, суверинитет;

- кулинарная терминология: гамбургер, чизбургер, ленч;

- экономическая терминология: бизнес-центр, инвестиции, консалтинг, маркетинг, менеджмент, презентация, стагнация и т. д.;

- лексика сферы искусства: гран-при, диско, клипмейкер, панк-рок, поп-арт, продюсер, римейк, шоу и т. д.[3]

Необходимость постоянно удивлять необычностью, оригинальностью, яркостью требует от создателя рекламного текста креативности, использования всех возможных средств языка, приемов их комбинирования.

Выполняя свою основную функцию — функцию воздействия на сознание адресата, реклама формирует стереотипы, воздействует на мышление, мировосприятие, культуру.

Рекламный текст отражает характерную черту современного постмодернистского мировоззрения — его демократизацию как контраст «выхолощенному» языку. Но в погоне за свободой слова, стремлением к самовыражению, за отрицанием общепринятого, игрой, карнавальностью важно не пойти по пути вседозволенности, вплоть до нарушения выработанных обществом правил этики, культуры, разрушения языковых норм.

Литература

1. Билялова А.А. Прагматическая ценность факторов контрастности, уникальности и интенсивности в рекламном сообщении / Языковая система и речевая деятельность: лингвокультурологический и прагматический аспекты. Выпуск 1. — Ростов н/Д., 2007. — С. 180-181.

2. Залялеева А.Р. Связность вербального и иконического компонентов в рекламном креолизованном тексте / Языковая система и речевая деятельность: лингвокультурологический и прагматический аспекты. Выпуск 1. — Ростов н/Д., 2007. — С. 187-189.

3. Картер Г. Эффективная реклама / Г. Картер. — М, 1991.

УДК 372.881.111.1(043)

Кудіна М. О.

ВИХОВНИЙ ПОТЕНЦІАЛ КАЗКИ «ВІННІ ПУХ» У НАВЧАННІ ІНОЗЕМНІЙ МОВІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Навчання іноземній мові є однією з актуальних проблем сучасної освіти. Важливу роль у процесі навчання відіграє позитивна мотивація учня до іноземної мови. Так як вона викликає позитивні емоції і створює сприятливі умови для успішного оволодіння іноземною мовою. Одним із таких засобів вивчення іноземної мови є казка. Використання казки на занятті створює інтерес до вивчення мови, дозволяє познайомити дитину з культурою країни, мову якої вивчаємо. У них яскраво виражені культура, звичаї, моральні принципи самобутності народу, його особливості національного побуту й укладу.. Казки розвивають уяву у дітей,

служать сполучною ланкою між фантазією і реальним світом, учень набуває певний соціальний досвід.

Питання, пов'язані з навчанням іноземній мові дошкільників, є сьогодні предметом досліджень, оскільки дошкільне дитинство розглядається фахівцями як найбільш сприятливий період для оволодіння іноземною мовою (Е. Негневицкая, В. Мухіна, Н. Гальська та ін). Багато науковців, розглядали проблему періодизації сенситивності до засвоєння іноземних мов дітей дошкільного віку; А. Богуш, Н. Гавриш, К. Крутії вивчали мовленнєву діяльність дітей дошкільного віку. Дослідники Л. Айдарова, М. Лісіна вивчали питання комунікативного підходу до розвитку мовлення дітей дошкільного віку, тощо. Не дивлячись на проведені дослідження, деякі аспекти навчання дітей дошкільного віку іноземних мов, так і залишаються не розв'язаними. Тому вважаємо тему нашого дослідження актуальною [3].

Метою нашого дослідження є визначення виховного потенціалу казки (на прикладі «Вінні Пух») у навчання іноземній мові дітей дошкільного віку.

Казка, завжди цікава дітям по своїй змістовній основі. Використовуючи казки на заняттях, діти знайомляться з героями, традиціями. За допомогою казки вихователь може розвивати практично всі навички та вміння, навчити передбачати, розповідати про її зміст. Казки є частиною культурної спадщини нації. Використання казкового фольклору на заняттях з іноземної мови може сприяти підвищенню ефективності діяльності дітей. Широке застосування казок, у першу чергу, сприяє формуванню лінгвістичної компетенції. Зміст текстів казок розширює активний словниковий запас дітей. Вони допомагають зняти негативні емоції, створити дружню атмосферу спілкування на занятті, яка так необхідна на занятті. Казковий фольклор також є одним з важливих засобів морального виховання особистості [4].

Виховний потенціал має казка видатного англійського письменника А. Мілна «Вінні Пух та всі-всі-всі». Казка «Вінні Пух» – безумовно великий дитячий твір. Це весела казка, у якій немає драматичних ситуацій, боротьби добра та зла, а пригоди, які відбуваються у книзі нагадують дитячі ігри. П'ятачок – хороший друг, фантазер, дещо боязливий, але не хоче цього показувати. Вінні Пух – милий, уважний, допитливий, проте дурненький. Вінні Пух та П'ятачок два товариша, які постійно потрапляють у пригоди. Їх поведінка дещо схожа на поведінку дітей, тому кожна дитина може побачити себе у цьому творі. Ця казка навчить дітей доброти, дружбі, що необхідно допомагати один-одному у будь якій ситуації, надавати підтримку тощо[1;2].

Потенціал казки про ведмедика Вінні Пуха великий. Засобом казки ми можемо розвивати у дітей уміння уважно слухати текст та розуміти його. Вихователь розповідає казку, після цього діти можуть відповідати на питання. При цьому ми відпрацьовуємо комунікативні навички дітей, закріплюємо раніше вивчені слова. Вихователь може запропонувати дітям вивчити короткі вірші, лічилки про Вінні Пуха, пограти в ігри за мотивами казки, виконуючи ігрові завдання діти здійснюють комунікацію іноземною мовою. Отримавши враження від прослуханої казки, дітям можна запропонувати намалювати героя, який їм сподобався, а потім назвати його. Героїв казки можна використовувати як гостя на занятті, (ніби сьогодні до нас у гості завітав Вінні Пух), який спілкується з дітьми, пропонує їм певні ігри, допомагає впоратись із завданнями. Діти із задоволенням будуть гратися з гостем. Таким чином ми зможемо створити доброзичливу атмосферу на заняття, що має велике значення у вивченні іноземної мови.

Одним із засобів вивчення іноземної мови є театралізована діяльність. Для закріплення знань про казку, відтворення вивчених слів, для підтримки мотивації до вивчення іноземної мови вихователь може запропонувати розіграти фрагмент із казки. Дітям буде дуже цікаво поринути у казковий світ, приміряти роль улюбленого героя. Завдяки цьому діти виконують свою роль, спілкуючись іноземною мовою, розвивають уміння виразного мовлення.

Крім цього ознайомлюючи дітей з казкою про Вінні Пуха вихователь формує у дітей соціокультурну компетенцію. Тобто ознайомлює дітей з культурою, традиціями країни, мову якої вивчаємо.

Через заняття–подорожі, виховну роботу, театралізовану діяльність з використанням персонажів казки А. Мілна може виконати безліч завдань з навчання іноземної мови, при цьому підтримуючи зацікавленість дитини до вивчення мови, розвиваючи її творчий потенціал.

Литература

1. Анализ повести-сказки «Винни-Пух и все-все-все» [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://www.allsoch.ru/sochineniya/27052>
2. Винни Пух на занятии [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://r.bookap.info/work/79723/vinni-pux-na-uroke>
3. Особенности обучения иностранному языку в дошкольном возрасте [Электронный ресурс] – Режим доступа: http://knowledge.allbest.ru/pedagogics/2c0a65635b3ac68b4d53b88421216d26_0.html
4. Соловова Е.Н. Методика обучения иностранным языкам: базовый курс лекций: пособие для студентов пед. вузов и учителей./ Е.Н. Соловова. – 3-е изд. – М.: Просвещение, 2005. – 239 с

УДК 821.131.1 — 343(043)

Кумуржи М. И.

АВТОРСКАЯ СКАЗКА В ИТАЛЬЯНСКОЙ ЛИТЕРАТУРЕ

Сказка — один из видов фольклорной прозы, встречающийся у различных народов. Важнейшей характеристикой сказки является то, что в ней присутствует обязательная установка на вымысел, что определяет и поэтику сказки.

К главным признакам сказки, по В.Я. Проппу, относятся «несоответствие окружающей действительности» и «необычайность <...> событий, о которых повествуется». В этом отличие сказки от литературного повествования. Но он не отрицает, что литература и фольклор связаны: «Процесс перехода сюжетов или повествовательного стиля в литературу совершался не путем заимствования только, но – и это наиболее важно – путем преодоления того отношения к действительности, которое характерно для сказочного повествовательного фольклора». Здесь и берут начало отличия сказки авторской и литературной от сказки народной.

Важна и «механика» переноса текста из фольклора в литературу. Если народная сказка существует исключительно в устной традиции, то логично заключить, что при самом бережном перенесении на бумагу она теряет часть своих свойств, приобретая свойства, ей не присущие. Условное членение текста при записи, да и сам принцип «закрепления» текста заставляет говорить о возникновении сказки литературной, то есть подвергшейся обработке, даже в том случае, когда исходным текстом является сказка народная.

Следующий этап письменного бытования сказки — сказка авторская. Это жанр, ориентированный на вымысел, тесно связанный с народной сказкой, но, в отличие от нее, принадлежит конкретному автору, не бытовавший до публикации в устной форме и не имевший вариантов. Авторская сказка либо подражает фольклорной, либо создает произведение на основе нефольклорных сюжетов.

Для авторской сказки характерна повышенная степень психологизма, превращение персонажей из «знаков» в полнокровные «образы», и зачастую подчеркнутая игра со сказочными клише (последнее особенно важно для литературы 20 в.). Авторскую сказку отличает также «двойное бытование». За редким исключением (в тех случаях, когда сочинение предназначается исключительно детской аудитории), авторская сказка имеет несколько уровней прочтения, а потому может по-разному восприниматься взрослыми и детьми.

Большое влияние на традицию авторской сказки в Италии и за ее пределами оказал драматург Карло Гоцци (1720–1806). Будучи поклонником «комедии дель арте», Гоцци соединил сказку, народный театр и получил фьябу или трагикомическую сказку для театра. Так возникли «Любовь к трём апельсинам» (1760), «Ворон» (1761), «Турандот» (1762), «Король-олень» (1762), «Женщина-змея» (1762), «Зобеида» (1763), «Счастливые нищие» (1764), «Зелёная птичка» (1765) и др. Проникнутые своеобразным сказочным психологизмом, его сказки отличаются остротой коллизий и точностью характеристик персонажей.

Итальянский писатель Карло Коллоди (настоящая фамилия — Лоренцини, 1826–1890) создал классическую сказку Приключения Пиноккио (1880). Книга Карло Коллоди сочетает в себе сказочность, весёлую фантазию автора и подлинный реальный мир, включённый в эту сказочность. Все её персонажи: говорящий сверчок, лиса, кот, рыбак, жители «страны дураков» — имеют живые прототипы в итальянской действительности. Критики определяют стиль сказки, как «фантастический реализм», который часто сопровождается задорным народным юмором, зачастую переходящим в насмешку и даже сатиру.

Большую роль в повести играет традиция «комедии масок». Ведь сам Пиноккио взят именно оттуда. Автор постоянно напоминает читателю об этом: когда деревянный мальчишка попадает в компанию театральных марионеток, они принимают его за своего; и само действие сказки, сюжет во многом строятся по законам комедии.

На протяжении действия книги Пиноккио попадает в самые разнообразные ситуации, переживает множество приключений, которые вовсе не являются цепью случайностей. Они объединены единой темой, имеющей глубокий нравственный, гуманистический смысл. Глупый, самонадеянный, легкомысленный Пиноккио получает уроки поведения, воспитания от самой жизни. Все те поучения, которые он выслушивает от отца, говорящего сверчка, феи не имеют значения, пока Пиноккио не убеждается в их правильности, справедливости на практике. Главные «воспитатели» деревянного мальчика – лишения, голод, столкновения с нечестными людьми. Благотворные уроки он получает и из поведения добрых и сердечных людей, умных и благородных животных — тунца, собаки, сокола и других. Подлинным наказанием за проступки служат не выговоры, а ослиные уши, длинный нос. Трудясь, учась, помогая другим, Пиноккио превращается в благовоспитанного мальчика, живого человека. Это и есть главная идея сказки. В ней показано, насколько труден путь к тому, чтобы стать настоящим человеком, обрести живую душу, сколько препятствий и соблазнов надо преодолеть на этом пути.

Трудно представить итальянскую литературу без сказок Джанни Родари. Как и «Приключения Пиноккио» Карло Коллоди, «Приключения Чиполлино» известны во всем мире. В 1950 — 1960-е годы он также написал сказки «Джельсомино в Стране лжецов», «Путешествие «Голубой стрелы»» и некоторые другие. Его произведения отличает тонкая ирония, новаторский подход к оценке ситуации, ее осовременивание, неожиданная мораль.

Литература

1. Пропп В.Я. Русская сказка (Собрание трудов В.Я. Проппа) / Научная редакция, комментарии Ю.С. Расказова. — М.: Лабиринт, 2000.
2. Рошияну Н. Традиционные формулы сказки/ Н. Рошияну. — М.: Наука, 1974
3. Зуева, Т. В. Волшебная сказка / Т. В. Зуева. — М.: Прометей, 1993
4. Итальянские сказки: материалы из Википедии свободной энциклопедии [Электронный ресурс]. – Режим доступа: https://ru.wikipedia.org/wiki/Итальянские_сказки

УДК 820/888

Науменко Д. Е.

ТВОРЧЕСТВО АНТОНИО ТАБУККИ

Табукки родился в городе Пиза, но вырос в доме своих бабушки и дедушки в Веккьяно. Во время своей учёбы в университете Антонио много поездил по Европе, «по следу» авторов, с которыми он познакомился в библиотеке своего дяди. Во время одного из этих

путешествий Табукки находит поэму «Табакария» (пер. с порт. «табачная лавка») подписанную Фернандо Пессоа, в одном из книжных киосков возле Лионского вокзала Парижа. Это был французский перевод Пьер Уркада.

Со страниц этой книжки он обрёл то, что впоследствии стало интересом его жизни на следующие 20 лет. Визит в Лиссабон привёл к тому, что Табукки полюбил этот город и всю Португалию в целом. Как результат название темы его дипломной работы в 1969 году было «Сюрреализм в Португалии». После окончания университета Табукки работал в Высшей Нормальной Школе в Пизе, а в 1973 он был назначен на должность учителя португальского языка в литературе в городе Болонья.

В том же году он пишет своё первое произведение «Площадь Италии» («Piazza d'Italia»), опубликована книга была в 1975 году. В этом произведении он описал историческое событие с точки зрения проигравших тосканских анархистов, в духе таких писателей, как Джованни Верга, Федерико Де Роберто, Джузеппе Томази ди Лампедуза, Беппе Феноглио и Винченцо Консола.

В 1978 Табукки принимают на работу в Университет Генуи, а также выходит его новое произведение «Маленький кораблик» («Il piccolo naviglio»). В 1983 публикуется роман «Женщина из Порто-Пим» («Donna di Porto Pim»), экранизированный под тем же названием в 2001 году.

В 1984 выходит роман «Индийский ноктюрн» («Notturmo indiano»), который также экранизируется режиссёром Аленом Корно в 1989. Две номинации на премию Сезар. Главный герой пытается найти пропавшего друга в Индии, а на самом деле ищет собственную идентичность.

В 1985 публикуется книга «Мелкие двусмысленности, не стоящие внимания» («Piccoli equivoci senza importanza»), а в следующем году роман «Черта горизонта» («Il filo dell'orizzonte»), экранизированный в 1993. В этом произведении главный герой Спино, пытается установить личность трупа, но в итоге пытается установить собственную индивидуальность, что становится основной темой в произведениях Табукки. В 1987 году, после выхода работ «Пернатые Беато Анджелико» («I volatili del Beato Angelico») и («Pessoana minima»), Табукки получает престижную французскую премию Медичи за Лучшее Зарубежное Произведение.

В следующем году он пишет комедию «Несостоявшиеся диалоги» («I dialoghi mancati»).

В 1989 году президент Португалии награждает Табукки рыцарским орденом Инфанта дона Энрике, в том же году награждается правительством Франции орденом искусств и литературы. В 1990 выходит «Записки о Фернандо Пессоа» («Un baule pieno di gente. Scritti su Fernando Pessoa»), а в следующем году роман «Чёрный ангел» («L'angelo nero»).

В 1992 году публикуется роман на португальском языке «Реквием» («Requiem»), он был экранизирован в 1998 году режиссёром А.Таннером. 1994 год был очень важным для писателя, в этом году вышел «Три последних дня из жизни Фернандо Пессоа» («Gli ultimi tre giorni di Fernando Pessoa»), но более важным был выход романа «Утверждает Перейра. Свидетельские показания» («Sostiene Pereira. Una testimonianza»), экранизирован в 1996 с Марчелло Мастоаянни в главной роли. «Утверждает Перейра. Свидетельские показания» («Sostiene Pereira. Una testimonianza») принёс Табукки международное признание и множество литературных премий.

Во время выборов в Италии оппозиция выступала против медиа-магната Сильвио Берлускони ссылаясь на книгу Табукки. В 1997 Табукки пишет «Потерянная голова Дамашену Монтейру» («La testa perduta di Damasceno Monteiro»). Реальная история о человеке, найденного обезглавленным в парке. Позднее установили, что его обезглавили в полицейском участке. Действие происходит в Порту, что ещё раз дало возможность Табукки показать его любовь к этому городу. После выхода этой книги сержант Хосе дус Сантос признался в убийстве 17-летнего парня, задержанного в его участке.

В 1998 году получает австрийскую государственную премию по европейской литературе. В 2001 выходит эпистолярный роман «Становится всё позже. Роман в письмах» («Si sta facendo sempre più tardi. Romanzo in forma di lettere»), он состоит из 17 писем. В 2002 году эта книга получила премию культурного радио Франции.

В том же году он проводит 6 месяцев в Лиссабоне, вместе со своей женой, в её родном городе и их двумя детьми. Оставшееся время в этом году Табукки проводит в Тоскане, преподавая португальскую литературу в университете Сиены. Так как Табукки видел себя писателем только в онтологическом смысле, он был рад получить звание профессора. Литература для Табукки не профессия, а «что то, что включает в себя желания, мечты и воображение».

Табукки регулярно пишет для культурных страниц газет Коррьере делла Сера и Эль Паис. В 2004 он получает международную премию имени Франциско де Сереседо в области журналистики.

Литература

1. Tabucchi, A. *Tristano muore: Una vita* / A. Tabucchi. – Milano: Giangiacomo Feltrinelli Editore, 2006. – 162 p.
2. Tabucchi, A. *Autobiografie altrui: poetiche a posteriori* / A. Tabucchi. – Milano: Giangiacomo Feltrinelli Editore, 2003. – 126 p.

УДК 811.131.1'282(043)

Обухович А. О.

РАЗНООБРАЗИЕ ДИАЛЕКТОВ В ИТАЛИИ: ПРОБЛЕМА ИЛИ НАЦИОНАЛЬНАЯ САМОБЫТНОСТЬ

История итальянского языка началась в третьем веке нашей эры, когда Римская империя всю управляла Средиземноморьем. Когда в пятом веке империя рухнула, Италия разделилась на части и претерпела множественные вторжения греков, немцев, а также кельтов. Каждый регион Италии стал практически отдельной страной со своей уникальной культурой, традициями и языком. В течение веков под внешним влиянием языки этих местностей развились в абсолютно разные варианты так называемой вульгарной латыни, до такой степени разные, что люди, проживающие в этих местностях, не смогли бы понимать друг друга.

К пятнадцатому веку к итальянцам пришло понимание, что из совместной работы, торговли и прочих дел можно извлекать всеобщую пользу. Итальянцы поняли, что для достижения результатов им потребуется всеобщий язык, который будут понимать во всех уголках страны. Идея была правильной, но не было понятно, какой язык выбрать главным. В то время существовал некоторый конфликт между рафинированной латынью, на которой говорила элита и новыми языками, на которых говорили все остальные. Было вполне очевидно, что выбирать необходимо не классическую чистую латынь. С большим отрывом победил флорентийский диалект, как наиболее приближенный к латыни. Так же на этот выбор повлиял тот факт, что на нем творили такие писатели, как Данте, Петрарка и Боккаччо. Алессандро Манцони, итальянский поэт и романист, поддерживал флорентийский диалект и всячески продвигал идею о том, что именно он должен лечь в основу национального итальянского языка. Остальные же новые языки продолжали развиваться в статусе диалектов.

Итальянский как разговорный язык возник в двух лингвистических лабораториях Милана и Рима, городов, которые притягивали к себе иммигрантов со всей Италии. Новоприбывшим приходилось воспринимать общий национальный язык, чтобы иметь возможность как-то общаться с местными жителями. После объединения страны итальянский стали преподавать в начальной школе.

Сколько всего диалектов в Италии сегодня, сказать не так просто. По одним стандартам их четырнадцать, по другим – в каждом городе свой диалект. Какие-то из диалектов

являются особыми местными языками, то есть диалектами Италии, а какие-то региональной разновидностью языка, то есть диалектом итальянского.

По историческим, культурным и политическим причинам большинство так называемых «итальянских диалектов» до сих пор не получили статус официального языка. Итальянское законодательство признает только франко-провансальский, фриульский, ретороманский, окситанский, каталанский и сардинский. Однако, этим количеством итальянских языков не исчерпывается.

Венецианский, на котором, как можно догадаться, в основном говорят в венецианском регионе Италии, является диалектом Италии и отличается от стандартного итальянского языка, поэтому считается отдельным языком. На венецианском говорят 6 230 000 человек, из которых в Италии проживает 2 180 000. Также говорящих на этом прекрасном языке можно вдруг встретить в Бразилии, Хорватии и даже Словении. К примеру, венецианский язык имеет грамматику, отличную от грамматики итальянского языка. Обычное предложение «мы приезжаем», которое в итальянском звучит как «*stiamo arrivando*», а в венецианском – «*sémo drîo rivâg*», разница очень заметна.

Диалекты Италии очень разнообразны, особенно диалекты южной и центральной Италии, где разделение на регионы было более выраженным. Примером может служить сицилийский с тремя разными языковыми группами, который делятся на шесть разновидностей с различиями в грамматике, лексике и произношении. То есть жители соседних деревень могут говорить на похожих, но все же разных языках. Тем не менее, все эти диалекты объединяют под одним названием - Сицилийский.

На одном из крупнейших островов Сардинии ещё больше языков и диалектов. Основной язык острова – сардинский, на котором говорит более миллиона человек. Существует несколько диалектов сардинского языка (сассарийский, галлурский, нуорский, логудорский). Сардинский язык включает в себя признаки как итальянского, так и испанского языка. Кроме сардинского языка, на острове употребляется корсиканский язык (на севере Сардинии) и каталанский язык (г. Альгеро).

До сих пор огромное количество населения Италии говорит на диалектах, особенно когда они находятся у себя дома. В некоторых районах Италии, например, на севере, другие языки, как например, немецкий, французский или словенский являются официальными языками того или иного региона. Поэтому можно увидеть указатели, названия улиц и населенных пунктов на двух языках – на итальянском и на «местном итальянском». Более современное поколение не испытывает проблем, все владеют итальянским, ввиду развития, особенно в конце прошлого века, телевидения, интернета, средств связи и улучшения транспортной инфраструктуры.

Для людей, которые интересуются Италией, которые изучают итальянский язык, которые любят путешествовать по Италии, наличие большого количества диалектов является еще одной интересной чертой этой прекрасной страны. Это еще одна интересная «история» Италии, которая делает ее еще более непохожей на другие страны и еще более привлекательной. А филологам и лингвистам дает огромное поле для изучения и исследований.

Итальянский язык это один из объединяющих факторов Италии. Многие итальянцы, особенно вне дома, сейчас уже стесняются говорить на диалекте. Правильный итальянский считается показателем образованности и интеллекта человека, у которого в кармане паспорт гражданина Итальянской Республики.

Література

1. Шевлякова Д. А. Отрицательная национальная идентичность итальянцев. Экономический компонент / Д. А. Шевлякова. – М. : РГГУ, 2006. – 496 с.
2. Шевлякова Д. А. Антииспанализм и становление итальянского национального сознания / Д. А. Шевлякова. – М. : Гнозис, 2006. – 321 с.

3. Шевлякова Д. А. Италия и итальянцы. Учебное пособие по итальянскому языку и культуре / Д. А. Шевлякова, Н. В. Иванникова – М. : Центр по изучению взаимодействия культур, 2008. – 376 с.

УДК 811.12'373.611-115(043)

Паршина А. В.

СОВРЕМЕННЫЕ ТЕНДЕНЦИИ СЛОВООБРАЗОВАНИЯ В ИТАЛЬЯНСКОМ И УКРАИНСКОМ ЯЗЫКЕ

Для итальянского языка характерны три способа словообразования.

1. С помощью *suffisso* (суффиксо – «суффикса») – суффиксальный: при присоединении к *casa* (каза – «дом») уменьшительно-ласкательного суффикса *-etta* получается новое слово *casetta* (казэтта – «домик»). В русском языке происходят такие же процессы: дом – домик, стул – стульчик.

2. С помощью *prefisso* (префиссо – «приставки, префикса»), – префиксальный: *organizzare* (организарэ – «устраивать, организовывать») после добавления приставки *ri-* со значением обратного движения превращается в *riorganizzare* (риорганизарэ – «перестраивать»). Сравните русские бежать – побегать, циклон – антициклон.

3. При *composizione* (композицонэ – «сложении») основ соединяются слова одной или разных частей речи, при этом формируется новое значение: *mezzanotte* (мэджаноттэ – «полночь») образуется путем сложения слов *mezza* (мэджа – «половина») и *notte* (ноттэ – «ночь»). В русском языке этот способ также весьма продуктивен (например, книготорговля, кинотеатр).

В современном итальянском языке отмечается особая словообразовательная продуктивность таких суффиксов, как:

(В общественно-политической лексике): *-ismo*: *espansionismo*, *protezionismo*, *egocentrismo*, *storicismo*;

(Название профессии, занятия и т.п.): *-ista*: *edicolista*, *editorialista*, *stilista*, *barista*, *privatista*, *conformista*, *anticonformista*, *liceista*, *finalista*, *professionista*, *caramellista*, *automobilista* и т.д.

В ряде случаев на смену названиям некоторых профессий приходят новые, с более современным суффиксом *-ista*.

Ср.: *fiorista* (вместо *fioraio*), *alimantarista* (вместо *bottegaio*);

Достаточно продуктивны в образовании отглагольных существительных суффиксы:

-aggio: *fissaggio*, *lavaggio*, *blindaggio*, *glissaggio*, *gonfiaggio*, *rodaggio* и т.д.;

-izzazione: *potenziazione*, *schiaivizzazione*, *motorizzazione*, *strumentalizzazione*, *deanzarizzazione*, *denuclearizzazione*, *omogeneizzazione*;

-enza: *intermittenza*, *urgenza*, *repellenza*, *inefficienza*, *detergenza*, *pertinenza*, *incidenza*, *utenza*;

-ita: *rappresentatività*, *primitività*, *collettività*, *combattività*, *affettività*.

В языке рекламы, спорта, теле- и радишоу широко используется суффикс *-issimo(-a)*: *campionissimo*, *canzonissima*, *finalissima*, *poltronissima*, *occasionissima*.

С развитием научно-технического прогресса в современном итальянском языке появилось и продолжает появляться большое количество слов, образованных с помощью следующих неодносложных префиксов (*prefissoidi*):

pluri- (*pluralismo*, *pluralità*, *plurimotore*, *plurireattore*)

auto- (*automezzi*, *autogestione*, *autocritica*, *autodeterminazione*, *autolesionista*);

moto- (*motosalone*);

elettro-, *idro-*, *termo-* (*elettrodomestici*, *idromassaggio*, *termotecnica*, *termosiforie*); *crono-*, *cosmo-*, *euro-*, *cine-*, *loto-*, *mini-*, *maxi-*, *ultra-*, *para-*, *cardio-*..

Некоторые префиксы (префиксоиды) наряду со старыми приобрели новые значения, например, сравните:

auto — autodidatta {самоучка), autocritica {самокритика) и новые образования — autoscuola {автошкола).

В украинском языке существуют такие способы словообразования как:

1. Приставочный (гуманный — антигуманный, рятувати — зарятувати, сила — несила)
2. Префиксально-суффиксальный (вікно — підвіконня, міль — антимолін, час — сучасний)
3. Постфиксальный (умивати — умиватися, взяти — взятися, хто — хто-небудь.)
4. безафиксный (зелений — зелень, прокосити — прокіс, перекладати — переклад)
5. основосложение (літописець, землезнавство, полководець, лівобережний.)
5. словосложене (фільм-опера, ракета-носій, матч-реванш)

В современном литературном украинском языке, суффиксальный способ в морфологическом словообразовании является самым продуктивным. Для существительных и прилагательных — это самый главный способ словообразования; обе эти части речи имеют очень обширную систему суффиксов; суффиксальным способом образуется множество глаголов, а также прилагательных.

Литература

1. Seriani L. Grammatica italiana/Seriani L. — Torino, 1998. — 712 p.
2. Волох О.Т. Сучасна українська літературна мова. — К., 1986. — 186 с.

УДК 811.131.1'282 (043)

Поданева А. А.

ОСОБЕННОСТИ РИМСКОГО ДИАЛЕКТА И ЕГО ОТЛИЧИЕ ОТ НОРМ СОВРЕМЕННОГО ИТАЛЬЯНСКОГО ЯЗЫКА

Языки и диалекты в Италии настолько отличаются друг от друга, что жители различных регионов одной страны не всегда могут понять друг друга. Диалекты итальянского языка получили такое разнообразие в силу ряда исторических причин. Так исторически сложилось, что Италия состояла из множества отдельных регионов, которые на протяжении веков имели все особенности отдельных государств. Среди этих отличительных особенностей был язык, который отличался от языка соседнего региона. На сегодняшний день в современной Италии есть 20 областей, но при этом количество языков и диалектов в этих областях значительно больше 20.[1]

Каково же происхождение итальянских диалектов? Согласно теории ученых, римские завоевания значительной части Европы и прежде всего территорий Средиземноморского бассейна распространили латинский язык, “накладывая” его на различные говоры местного населения. От смешения этих элементов и развились разнообразные диалекты Италии. Согласно другой версии, латиноязычные племена прошли по этим местам еще до эпохи Рима, внося свой языковой вклад в развитие местных диалектов.[2]

Воображаемая линия Специя-Римини отделяет северные диалекты от южно-центральных.

В северной зоне Италии с запада на восток диалекты делятся на галло-романские (окситанские и франкопровансальные), галло-итальянские (пьемонтский, ломбардский восточный и западный, каррарский, лигурский, эмилианский, романьольский), венецкий, ладинский, фриульский, а также диалект Болоньи.

К центральным диалектам относятся тосканские, из которых выделяется флорентийский диалект.

Южно-центральные диалекты делятся на диалект Умбрии, захватывающий также Перуджу, часть Марке и Лацио, и римский диалект (романеско).

Южные диалекты — это диалекты Абрुццо, Молизе, Кампании (отдельно — неаполитанский диалект), апулийский, луканский, салентийский, калабрийский, сицилийский.[2]

Важным регионом Италии в плане формирования классического итальянского языка является Тоскана. Именно на основе тосканских диалектов итальянского языка в средние века начал формироваться классический итальянский язык, впоследствии ставший официальным языком для всей Италии (носители классического итальянского языка являются самой большой по численности группой на территории современной Италии).

Римский диалект итальянского языка берёт своё начало от той ветви латинского языка, которая называется “народная латынь”. В своём историческом развитии римский диалект изменялся под влиянием неаполитанского и тосканского диалектов итальянского языка.[1]

В средние века римский диалект претерпел ряд фонетических изменений, отражающих его промежуточное географическое положение в самой Италии. До начала XVI века римский диалект был близок неаполитанскому языку Южной Италии. Но разграбление Рима (1527 год) и особенно объединение Италии в 1860 году привели к усилению здесь тосканских влияний, которые и легли в основу литературного итальянского языка.[3]

Лексика и фонетика римского диалекта улавливаются не только в речи жителей столицы, но и некоторых соседних городов, таких, как Латина и Рьети. Центром “чистой римскости”, в плане использования диалекта в самом Риме, считают районы Трастевере, Сан Лоренцо и Тестаччо.

Грамматика и лексика романеско отличается незначительно (по сравнению с другими диалектами), поэтому если вы понимаете итальянский, вы поймете основную часть и римского диалекта.

Основная отличительная характеристика – это фонетика (произношение). Особенно характерны элизия (выпадение звука, слога) у существительных и глаголов (“*dormì*” вместо “*dormire*”), и удвоение некоторых согласных (“*gommito*” вместо “*gomito*”).

В грамматике наблюдается употребление очень ограниченного количества временных форм, как правило, этих: *il presente*, *il passato prossimo* и *l'imperfetto indicativo*. Простое прошедшее время регулярно используется вместо соответствующих форм условного и сослагательного наклонений, что приводит к тому, что те, кто активно говорит на диалекте, забывают правильную грамматику и говорят с ошибками.[4]

На диалекте романеско существует богатая литература, самыми видными представителями которой считаются поэты Джузеппе Джоакино Белли, Трилусса и Чезаре Паскарелла. Как и любой язык (или диалект), романеско изменяется во времени: язык того же Белли (XIX в.) отличается от языка Трилуссы (XX в.).

На римском диалекте в XX в. говорили с экрана или с театральных подмостков Альберто Сорди, Нино Манфреди, Джина Лоллобриджида, Анна Маньяни и многие другие выдающиеся актеры.

Литература

1. Языки и диалекты в Италии (диалекты итальянского языка) [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://euroeducation.com.ua/article/42-italian/515-jazyki-i-dialekty-v-italii.html>

2. Языки и диалекты Италии [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://lezioni-italiano-skype.weebly.com/interesnoe-ob-italia/prim-post>

3. Википедия. Статья о римском диалекте [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%A0%D0%B8%D0%BC%D1%81%D0%BA%D0%B8%D0%B9%D0%B4%D0%B8%D0%B0%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%82>

4. Римский диалект *romanesco* [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://different-rome.livejournal.com/119154.html>

ЛІНГВІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ФУТБОЛЬНИХ СТАТЕЙ ІТАЛІЇ, УКРАЇНИ ТА ВЕЛИКОБРИТАНІЇ

Стаття - жанр, що дозволяє глибоко і повно аналізувати актуальні, суспільно значимі масштабні явища і процеси, розкривати причинно-наслідкові зв'язки подій, виявляти механізм тих чи інших подій, в результаті - робити масштабні висновки, узагальнення, газетах. У системі спортивної масової комунікації стаття дає можливість більш глибоко прогнозувати варіанти розвитку ситуації. Цей жанр властивий лише друкованим виданням (включаючи інтернет-видання). Він частіше зустрічається в журналах і тижневиках, рідше в розкрити різні сторони подій, що відбуваються у світі спорту, конкретизуючи факти, роблячи акцент на істотних деталях, в деяких випадках розглядаючи їх з точки зору позитивних чи негативних моментів [1].

Спорт взагалі та футбол зокрема завжди були одними з найпоширеніших розваг людства.

Популярність та масовість футболу сприяє проникненню футбольної лексики в інші галузі мовного спілкування. Цей лексикон є відкритою системою, що постійно розвивається та адаптує нові лексичні одиниці, тому футбольний словник викликає особливу лінгвістичну зацікавленість.

Значну частину футбольної термінології складають англіцизми, які в більшості своїй є інтернаціональними. Це природна і логічна ситуація, яка має, в першу чергу, позамовні причини – оскільки сучасний футбол зародився зі створенням Футбольної асоціації в Лондоні, Великобританія, в 1863 році як результат чисельних зусиль по стандартизації різних форм гри, і поступово розповсюдився у Європі та по всьому світу.

Читаючи футбольну статтю, можна виділити такі запозичення з англійської мови: тренер, голкіпер, лідер, спортсмен, матч; але також зустрічаємо запозичення з італійської: фінал, фаворит, фініш [2].

Проте надмірна кількість запозичень призводить до ускладнення сприйняття інформації. Тому запозичення корисні й виправдані тоді, коли їх не можна замінити словами рідної мови. Прикладом умотивованої заміни в статтях англійських футбольних термінів власне українськими та італійськими утвореннями можуть бути такі: голкіпер – воротар – portiere, форвард – нападник – attaccante, пенальті – штрафний удар – tiro dagli undici metri, офсайд – поза грою – fuorigioco, хавбек – захисник – terzino, тайм-аут – перерва – pausa, плей-офф – гра на виліт – eliminatoria [2].

Часто трапляються перифрази як один із видів синонімії, що допомагає уникати повторення тих самих слів у тексті, оскільки це описова назва предмета за якоюсь ознакою: золота сходинка (перше місце), королівський клуб (Реал Мадрид).

В текстах італійських футбольних статей морфологічні засоби використовуються з метою створення нових одиниць, призначених для економії часу і простору. За допомогою словотворчих морфем від термінів утворюються похідні, які поповнюють склад терміносистеми футболу. Експресивність, притаманна статтям, на морфологічному рівні мови реалізується шляхом свідомого порушення граматичних норм [4].

Набір синтаксичних засобів в англійській мові обмежений, в порівнянні з українською мовою. Відзначено використання в англійських текстах таких синтаксичних засобів, як стилістична інверсія і паралельні конструкції. Їх метою є створення ритмічного малюнка висловлювання, а також посилення експресивності мови, що є відмінною рисою текстів футбольних статей

У українських статтях до морфологічних засобів виразності відноситься використання суфіксів суб'єктивної оцінки, а також форм дієслова в переносному значенні. На додаток до перерахованих вище паралельним конструкціям і стилістичної інверсії, серед синтаксичних особливостей україномовних текстів спортивних новинних повідомлень можна відзначити вживання вступних конструкцій для вираження суб'єктивності, а також контекстуальних неповних речень, які передбачають обов'язкову наявність фонових знань у читача.

Останнім часом зростає кількість префіксальних утворень, зокрема за допомогою іншомовних префіксів супер- та пара-, що відносяться не тільки до англійських статей але і до українських та італійських: суперліга, супергол, суперклуб, супертурнір, супермарафон, суперфутбол [5].

Використання розмовної лексики додає текстам емоційність. До особливостей розмовної лексики можна віднести численні фразові дієслова (splash out, stroll in), скорочення (semis = semi-finals)

Використання ідіом є ще однією відмінною рисою футбольних статей. На відміну від інших спеціалізованих мов, функція футболу, не обмежується тільки передати спортивні новини. Також приписують роль засобу зв'язку, метою якої є, щоб розважити читачів за рахунок використання лексичних або стилістичних рішень надзвичайне, дійсно, інноваційний [5]

На сторінках футбольних статей Італії, Великобританії та України можна знайти багату кількість метафор. Наприклад: dark horse, 'toxic' Euro 2012; «Il primo [di Giorgio Chellini, il calciatore] è un muro. Meglio una fortezza»; футбол у лапках.

Для статті кожної країни характерна національна специфіка в області передачі і сприйняття інформації, тобто, якості властиві представникам певної культури.

Література

1. Спортивна журналістика [Електронний ресурс]. – URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Спортивна_журналістика
2. Мова футболу : Ілюстрований шестимовний словник футбольної лексики / Помірко Р. С., Дубяк М. Б., Іваньо Т. Р., Проців М. І. – Л. : Українські технології, 2009. – 100с.
3. Жанри спортивної журналістики в сучасних друкованих ЗМІ [Електронний ресурс]. – URL : http://stud.com.ua/37698/zhurnalistika/zhanri_sportivnoyi_zhurnalistiki_suchasnih_drukovanih
4. Murrmann, J., Surmaj, P. (2015). La peculiarità del linguaggio giornalistico sportivo in base all'analisi degli articoli della Gazzetta dello Sport. Italica Wratislaviensia, 6, 197–216.
5. Трофимук К.В. Формування спортивної лексики в засобах масової інформації [Електронний ресурс]. – URL: www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Dtr_sk/2010_1/files/SC110_43.pdf.

УДК 811.131.1'255(043)=131.1

Стасенко Є. А.

LA TRADUZIONE DEI NOMI PROPRI DI PERSONA NELLA LETTERATURA FANTASY

Come è noto lo scopo fondamentale della traduzione è quello di raggiungere adeguatezza ed equivalenza nel testo d'arrivo. Così bisogna scegliere le strategie e le operazioni traduttive giuste (sostituzioni, trasformazioni e mezzi di traduzione del lessico intraducibile) per svolgere il processo della traduzione. Siccome la natura della traduzione non è altro che la trasformazione, siamo sicuri che le trasformazioni traduttive sono la questione centrale nella teoria e pratica della traduzione.

Dopo aver analizzato le definizioni e le classificazioni delle trasformazioni proposte dai diversi scienziati, si capisce che ognuno ha il suo punto di vista riguardo all'aspetto in questione. Ma in generale tutte le trasformazioni si distinguono in quelle grammaticali, lessicali e a volte anche stilistiche e miste. Noi seguiamo la classificazione del famoso scienziato russo V. Komissarov che afferma che la trascrizione, la traslitterazione, il calco e le sostituzioni lessico-semantiche sono le trasformazioni lessicali; la traduzione letterale e le sostituzioni grammaticali fanno parte delle trasformazioni grammaticali; l'esplicazione, la traduzione antonimica e la compensazione si riferiscono, a loro volta, alle trasformazioni miste o complesse.

La traduzione dei nomi propri rappresenta una delle sfide più difficili al traduttore, soprattutto quando si parla dei nomi dei personaggi di fiabe, favole, romanzi dei generi fantasy e fantascienza, perché spesso i loro nomi caratterizzano in qualche modo il loro aspetto fisico o i tratti della

personalità, creando così degli effetti comici. Non tradurne il significato significherebbe interrompere il processo comunicativo. Ma succede che nel testo di arrivo alcune informazioni risultino perse e alcune invece acquisite.

Noi abbiamo deciso di analizzare la traduzione dei nomi dei protagonisti del primo romanzo della saga di Harry Potter scritta da J. K. Rowling, *Harry Potter And The Philosopher's Stone* o *Harry Potter e la pietra filosofale* tradotto in italiano da Marina Astrologo. All'inizio del libro italiano è presente la nota alla traduzione scritta dal redattore del libro Serena Daniele in cui si racconta perché e come sono stati tradotti alcuni nomi. Nonostante che i nomi di persona o di luoghi contengano quasi sempre un'allusione, una parodia e un gioco di parole, molto spesso è stata mantenuta la forma inglese, essendo più evocativa e immediata. Ma qualche volta si è scelta una traduzione che ricalcasse il significato dell'originale o privilegiasse l'assonanza, qualche altra volta si è scelta invece un'interpretazione che rendesse la suggestione comica o fiabesca o quotidiana del contesto.

Allora, per tradurre i nomi propri di persona e di animali la traduttrice sceglie i seguenti metodi che appartengono alle trasformazioni lessicali:

1) traslitterazione o trascrizione (Harry Potter, Ronald Weasley, Hermione Granger, Rubeus Hagrid, Draco Malfoy, Vernon e Petunia Dursley, Dudley Dursley ecc.);

2) calco (Scabbers – Crosta);

3) sostituzioni lessico-semantiche (Severus Snape – Severus Piton, Minerva McGonagall – Minerva McGranitt, Albus Dumbledore – Albus Silente, Professor Quirrel – Professor Raptor, Argus Filch – Argus Gazza, Cornelius Fudge – Cornelius Caramell ecc.).

Sono state adoperate anche le sostituzioni che riproducono gli effetti fonologici del nome nel testo originale (Peeves – Pix, Mrs Norris – Mrs Purr, Fluffy – Fuffi).

Però, noi riteniamo che non tutte le traduzioni siano ben riuscite, perché a volte non solo non conservano il significato del testo di partenza ma acquistano il significato supplementare nel testo di arrivo, il che vale per la traduzione dei cognomi Dumbledore, McGonagall e Quirrel.

Parlando di Albus Dumbledore, va detto che la parola "dumbledore" in inglese antico è il nome del calabrone (bumblebee). In una delle sue interviste l'autrice dice che ha scelto questo cognome perché aveva un'immagine di questo mago benevolo, sempre in movimento, intento a mormorare tra sé, e poi le piaceva il suono della parola. La scrittrice sostiene di aver considerato anche l'aspetto fonetico nella scelta del nome. La parola presenta, infatti, un'allitterazione in /d/ che la rende musicale e piacevole all'orecchio. L'idea che il lettore si fa di Dumbledore è quella di un personaggio che compare in modo silenzioso nei momenti cruciali, per dare importanti insegnamenti di vita. Dumbledore, infatti, aiuta Harry nei momenti di difficoltà. La traduttrice ha deciso di tradurre il nome Albus Dumbledore come Albus Silente. Si è soffermata sulla parola "dumb" contenuta nel cognome che significa "muto" e ha cercato di rendere l'idea del silenzio con la scelta di Silente. L'intenzione di Rowling era però ben diversa: con l'uso del termine "silente" si perde il rimando al calabrone, al ronzio e all'attività frenetica di cui la scrittrice si era servita per identificare il personaggio. La parola inglese non può neppure essere scomposta nel morfema "dumb". La traduttrice non ha quindi tenuto conto dell'effetto che Rowling voleva creare con la scelta di questo nome, ma ha comunque mantenuto l'aspetto silenzioso del personaggio.

Passiamo a Minerva McGonagall. Il cognome originale McGonagall non ha in sé nessun significato particolare. L'autrice ha preso questo nome dal poeta scozzese William McGonagall, famoso per la scarsa considerazione dei suoi versi cui cognome le è molto piaciuto. Così non aveva intenzioni di definire caratteristiche della personalità del personaggio. Nella versione italiana la traduttrice ha mantenuto il nome Minerva, che si rifà alla dea romana, simbolo dell'ingegno e della sapienza. Per quanto riguarda il cognome, invece, Astrologo ha trovato un nome adatto al carattere del personaggio: McGranitt. Il nome rimanda alla parola "granito", un materiale caratterizzato da impenetrabilità e durezza che però si rompe facilmente se viene colpito nel suo punto di rottura. L'immagine del granito può essere associata alla severità della professoressa, che nasconde però capacità di comprensione. La traduttrice sceglie di creare un nome che riproduce il suono del nome

principale: viene mantenuto il prefisso scozzese "Mc" in entrambe le versioni. Il nome così tradotto si arricchisce di connotazioni non presenti nella versione originale.

Ora tocca a Professor Quirrel. Il cognome Quirrel scelto da Rowling rimanda immediatamente alla parola "squirrel" che in inglese significa "scoiattolo". Lo scoiattolo è un animale piccolo, vivace e veloce, molto agile che si caratterizza per i movimenti nervosi e rapidi. Allo stesso tempo è indifeso e timoroso, preda di animali più forti. Si possono individuare alcune analogie tra le caratteristiche del piccolo animale e il personaggio in questione: i tic del professore richiamano i movimenti rapidi e convulsi dello scoiattolo. Nella versione italiana Quirrel diventa Raptor. Il suono di questa parola richiama alla mente il ratto. Anche il ratto è un animale veloce, piccolo, che si nasconde agilmente di fronte al pericolo ma che è facile preda di animali più grandi. Il ratto vive in ambienti umidi, bui e sporchi. Il rimando a questo animale aggiunge una connotazione negativa al personaggio ed evidenzia la sua appartenenza alla sfera del male. La traduzione perde l'elemento di legame con lo scoiattolo. Tuttavia la traduttrice riproduce il gioco di allusioni che si creano nel nome originale. La sua scelta è probabilmente più descrittiva di quella dell'autrice; aggiunge l'elemento che contempla l'aspetto oscuro del personaggio. Però secondo noi l'autrice voleva conservare l'intrigo fino all'ultimo capitolo, così non era necessario aggiungere la sfumatura negativa al suo nome.

In conclusione si può dire che l'atteggiamento dei lettori verso il libro dipende molto dal traduttore, specialmente quando si tratta dei libri fantasy con i nomi "parlanti" bisogna usare tutta l'immaginazione, le conoscenze di entrambe le lingue e le culture per rendere il testo di arrivo equivalente, adeguato, accurato e fruibile, la cosa che non sempre i traduttori riescono a fare.

Література

1. Комиссаров В. Н. Теория перевода / В. Н. Комиссаров. – М.: Высш. шк., 1990. – 254 с.
2. Rowling J. K. Harry Potter And The Philosopher's Stone / J. K. Rowling. – Bloomsbury, 2004. – 298 p.
3. Rowling J. K. Harry Potter e la pietra filosofale / J. K. Rowling, a cura di S. Gabriele, traduzione di M. Astrologo. – Salani editore. – Nuova edizione (1 gennaio 1998). – 298 p.
4. Králová Jana. La traduzione dei nomi propri [Електронний ресурс] / Jana Králová. – Режим доступу: <http://www.trad.it/525/>

УДК 811.161.1'373

Тарасова К. В.

ПАРЕМІОЛОГІЯ: МОРАЛЬ В УКРАЇНСЬКИХ ТА ІТАЛІЙСЬКИХ ПРИСЛІВ'ЯХ

Пареміологія — це підрозділ фразеології, розділ філології, присвячений вивченню і класифікації паремій — прислів'їв, пословичних виразів, антипословиць, приказок, веллеризмов, девізів, слоганів, афоризмів, загадок, прикмет та інших висловів, основним призначенням яких є коротке образне вербальне вираження традиційних цінностей і поглядів, заснованих на життєвому досвіді групи, народу і т. п.

Паремії — особливі одиниці і знаки мови, необхідні елементи спілкування людей. Ці знаки передають специфічну інформацію, позначають типові життєві і уявні ситуації або відносини між тими чи іншими об'єктами.

Паремії всіх народів світу передають одні і ті ж типові ситуації, що мають однаковий логічний зміст, розрізняючи лише образами (деталлями, реаліями), з допомогою яких передається логічний зміст.

Пареміологія тісно пов'язана з пареміографією — дисципліною, що займається збором, зберіганням та обробкою матеріалів для досліджень паремологів. Порівняльна або компаративна пареміологія займається вивченням паремій в різних мовах і культурах.

Прислів'я — це короткі сталі афористичні вислови, в яких у художній формі виражено судження народу про життєві явища... Прислів'я справедливо вважають вираженням

народної мудрості і народної філософії... На відміну від інших жанрів прислів'я охоплюють найрізноманітніші аспекти дійсності

Прислів'я досить стійкі, менше від інших жанрів піддаються варіантності. Основою цього є той факт, що вони правдиво відтворюють життєві спостереження і дають оцінку певним явищам. Стійкість підсилюється і тим, що прислів'я є творами афористичними і легко запам'ятовуються.

Характерна ознака прислів'їв виявляється в можливості передавати загальне в конкретному» (Михайло Грицай).

Вони здавна традиційно досліджуються на рівні мотивів, образів чи окремих паремійних зразків, кожних з яких вважається завершеною ідейно-художньою єдністю. Пошуки образних втілень народних уявлень про світ і людину в ньому, закодованих у пареміях, у сучасних лінгвістичних студіях здійснюються через методику реконструкції гештальтних метафор, результати яких підтверджують думку про те, що концептуальне осмислення категорій культури знаходить своє втілення в системі образів, які є своєрідною нішею для кумуляції світогляду народу.

Образна структура паремій як джерело пізнання етнічних особливостей свідомості є об'єктом зацікавлення етнопсихологів, оскільки вони, як і лінгвісти, вбачають у пареміях знаряддя етнопсихогенезу, адже «народно-поетичні образи визначають наше сприйняття світу значно сильніше, ніж нам звичайно здається, оскільки саме з них починається актуалізація дитини».

С. Таглін, вважаючи паремії етнічними специфікаторами асоціативних структур свідомості, твердить, що соціальні умови побутування етносу, тип його господарської діяльності визначають не лише конкретний набір паремійних образів, тобто зумовлюють їх етнічну варіативність, але визначають і саму ієрархію сфер, з яких почерпнуто ці образи. Дослідник зводить паремійні образи до трьох класів: «людина», «дика природа», «домашнє господарство» і на основі аналізу паремій будує профілі асоціативних реакцій етносів і говорить про домінування образів певних класів у пареміях різних мов.

У деяких прислів'ях світу мораль збігається. Приклад тому італійське прислів'я "Chi cerca trova", що дослівно перекладається як "хто шукає, той знайде". Подібне є і в українській мові "Хто шукає – той завжди знайде".

Або "Chi dorme non piglia pesci", яка перекладається "Хто спить - не зловить рибу", що означає, що відпочиваючи, ви нічого не отримуєте. Прототипом цього прислів'я є "Хто рано встає – тому Бог дає." Таких прикладів збігу не одині.

При закономірній варіативності образів спільних для всіх культур класів значна частина образів у пареміях народів, які проживають у подібних географічних і соціальних умовах, усе ж буде спільною, що зумовлює як творення прислів'їв і приказок на однаковій образній основі, так і їх безперешкодне проникнення з мови в мову народів-сусідів, про що свідчить існування сотень однообразних паремій у різних мовах європейського провербіального простору.

Література

1. Татлін С. Про народні паремії, національну свідомість та «малоросіяність» як етнопсихологічний феномен // Збірник Харківського історико-філологічного товариства.— Х., 1994.
2. Таглін С. А. Паремия как этнический спецификатор ассоциативных структур сознания // Актуальные проблемы современной психологии : Материалы науч. чтений, посвящ. 60-летию Харьков, психолог, шк.— Х., 1993.
3. Пермяков Г. Л. Основы структурной паремологии// Исследования по литературе и фольклору Востока— М.: Наука, 1988.

СТИЛИСТИЧЕСКИ ОСОБЕННОСТИ В ТВОРЧЕСТВЕ КОРРАДО КАЛАБРО

Впервые понятие стиля как индивидуальной манеры речи и письма оформляется в XVIII веке и достигает расцвета в эпоху литературного романтизма в связи с развитием образа индивидуального “гения” - человека-творца. Не случайно в 1753 году появляется философское определение стиля, сформулированное Ж.Л. Бюффеном: “Знания, факты и открытия легко отчуждаются и преобразовываются: эти вещи - вне человека. Стиль - это сам человек. Стиль не может ни отчуждаться, ни преобразовываться, ни передаваться”. Данное определение, с одной стороны, отражает объективное понимание явления “стиль”, а с другой - подчеркивает его субъективное становление, зависящее от индивидуума. Изначально стилистическая система предусматривала связь между предметом изложения, жанром и стилем и соответственно регламентировала “высокий”, “средний” и “низкий” стили. Прообраз этих стилей языка существовал уже в латинском языке Древнего Рима.

Данная работа посвящена роли Коррадо Калабро в современной поэзии, его влиянию на итальянскую поэзию, а именно его стилистическим инновациям.

Коррадо Калабро один из оригинальнейших авторов в современной итальянской литературе. Это уникальный поэт эпохи постмодернизму, что находит свои подлинные корни в Древней Греции. В творчестве Калабро море, любовь, и поэзия - три доминирующих стихии, в которых Эрос становится отголоском ритмов Хроноса, и женщина - Диана и Цирцея, сестра серен и Севилла – это источник жизни, который невозможно не постичь, не достигнуть окончательно, и источник поэзии, которая находит свои истоки в тайне моря. Код поэтической мысли Калабро основывается на идее центральности Средиземноморья – духовной прародины Европы, многовекового цивилизационного проекта, эволюция которого произошла благодаря встрече двух разных культур. Поэзия Калабро сочетает в себе спонтанность и изысканность, реализм и метафизику, биографизм и историю, миф и астрофизику, лаконичность и пластичность образов.

Mare acqua quasi piovana

Mare senz'alba

Море – незримый и всегда присутствующий персонаж поэзии Калабро, метафорическая и метафизическая – субстанция жизни и смерти, памяти и забвения. Поэтическое «я» переживает и выражает себя через море, через эпическую вечность его ритма, через полноту и неизменную повторность его экзистенциальных циклов, где мертвые встречаются с живыми. Не только в поэзии но и в прозе, но и также в статьях поэт также поэт пишет про это присутствие моря в себе.

Поэзия Калабро – это сага любви как трагедии. Кто эта женщина в его поэзии? Одинокая серена или чародейка Цирцея? Женщина может иметь имя, а может быть безымянной. Мистично меняется даже цвет ее глаз. Взгляд ее может быть оазисов в пустыни, пламенем черной свечи. Это скалистый взгляд, но глаза этой женщины – цвета ветра.

Questa sera ituoi si spalancano

Dinarzi ai miei col colore del vento

Этим вечером ты смотришь на меня глазами

Глазами цвета ветра

И все таки – это глаза Судьбы. Женщина – сестра серен и родственница Сивиллы. Неважно, одна она или их много, Она – всегда одна, единственная и недостижимая. Эта женщина приходит чтоб покинуть. Не для того чтобы изменит, полюбить другого. Это женщина, которую невозможно добиться, это мистическая и пугающая субстанция, жестокая как сама природа. Диана, которая может убить и помиловать, архаичная повелительница хаоса, неуловимая как свет луны, которую она символизирует

Non sei una dea; anshe se ne hai il passo

Ed i silenzi oblungni

Ти не богиня, хоть напоминаешь ты богинь

Походка твоя неспешна и уста твои немы

Женщина – «вода меж пальцев»: она твоя всего лишь на мгновенье. Пришла и исчезла, а мужчина остается с протянутыми руками, с потраченным временем соей жизни.

Поэзия Калабро – как будто чувственная мембрана, которая определяет даже самое маленькое движение женщины, каждую вибрацию ее тела, каждый нюанс ее взгляда.

Литература

1. Виноградов. В. В. Стилистика, теория поэтической речи, поэтика. М., 1963.
2. Попова З. Д. Поэтическая стилистика: Науч. ред. С. Г. Лазутин. Воронеж, 1982.
3. Коррадо Калабро. Я не скажу тобі, що це любов/ з італійської переклала Оксана Пахльовська – Львів: Літопис, 2009.

УДК [811.131.1+811.161.2]` 373.79(043)

Топалова Т. В.

ТИПОЛОГИЯ ИТАЛЬЯНСКИХ И РУССКИХ ФРАЗЕОЛОГИЗМОВ О ЧЕЛОВЕКЕ, ЕГО ХАРАКТЕРЕ И ЖИЗНЕННОМ ОПЫТЕ

В современном языкознании нет единого мнения по вопросу о сущности и определении фразеологического оборота как языковой единицы. Существуют теоретические разногласия по поводу объема фразеологии и характере языковых фактов, трактуемых как фразеологизмы. О важности точного определения фразеологического оборота свидетельствует лексикографическая практика, когда в словарях в качестве фразеологизмов приводятся обычные словосочетания (чувство локтя, военные действия, прибрать к рукам, даром что и др.) и слова (с ходу, в общем, ни-ни, на руку, на мази и др.).

Определение общего характера фразеологизму дал Ш.Балли: «сочетания, прочно вошедшие в язык, называются фразеологическими оборотами» [1]. Исследователи В.Л.Архангельский, С.Г.Гаврин, В.Н.Телия определяют фразеологизм как языковую единицу, для которой характерны такие второстепенные признаки как метафоричность, эквивалентность и синонимичность слову. В.В.Виноградов выдвигал как наиболее существенный признак фразеологического оборота его эквивалентность и синонимичность слову [1]. Но, по мнению Н.М.Шанского, метафоричность присуща также и многим словам, а эквивалентность – не всем устойчивым сочетаниям. Поэтому включение этих второстепенных и зависимых признаков в определение фразеологизма не совсем корректно. Ученый подчеркивал, что «правильная дефиниция фразеологизма невозможна без учета его отличий от слова и свободного сочетания» [1].

В своей работе «Фразеология современного русского языка» Шанский дает следующее определение: «Фразеологический оборот– это воспроизводимая в готовом виде языковая единица, состоящая из двух или более ударных компонентов словного характера, фиксированная (т.е. постоянная) по своему значению, составу и структуре» [2]. Лингвист полагает, что основным свойством фразеологического оборота является его воспроизводимость, так как «фразеологизмы не создаются в процессе общения, а воспроизводятся как готовые целостные единицы» [2].

В основу одной из классификаций фразеологизмов положены их общеграмматические особенности. При этом предлагаются следующие типологии фразеологизмов.

Типология, основанная на грамматическом сходстве компонентного состава фразеологизмов. Выделяются следующие их типы:

- сочетание прилагательного с существительным;
- сочетание существительного в именительном падеже с существительным в родительном падеже;
- сочетание имени существительного в именительном падеже с существительными в косвенных падежах с предлогом;
- сочетание предложно-падежной формы существительного с прилагательным;
- сочетание глагола с существительным (с предлогом и без предлога);

- сочетание глагола с наречием;
- сочетание деепричастия с именем существительным.

Типология, основанная на соответствии синтаксических функций фразеологизмов и частей речи, которыми они могут быть замещены. Выделяются такие типы фразеологизмов:

- именные фразеологизмы;
- глагольные фразеологизмы;
- адъективные фразеологизмы;
- наречные или адвербиальные фразеологизмы;
- междометные фразеологизмы.

Можно систематизировать фразеологизмы и по другим признакам. Например, с точки зрения звуковой организации все фразеологизмы разделяются на упорядоченные по своей фонике и нейтральные.

С точки зрения перевода фразеологизмы делятся на 2 группы:

- 1) фразеологические единицы, имеющие эквивалент в другом языке;
- 2) безэквивалентные фразеологические единицы.

Фразеологические эквиваленты, в свою очередь могут быть двух типов:

1) моноэквивалент или «постоянное соответствие, которое является единственно возможным переводом и зависит от контекста» [3], например, *dare la polvere negli occhi* – пускать пыль в глаза.

2) выборочный эквивалент. Если в языке перевода можно встретить два или более эквивалента фразеологической единицы, для данного текста выбирается наилучший или любой, если они оба или все равно цены, например, *dare alla\ in testa* – 1. ударить в голову; 2. вскружить голову[4].

Наиболее распространенной классификацией фразеологических единиц является тематическая. В ее рамках разными учеными выделяются группы фразеологизмов по семному составу значений. Классификация имеет основные типы, сформированные по наличию основной архисемы (например, испытывать эмоции), которые далее делятся на более частные группы (такие как, волнение, страх, безразличие и т.д.).

Таким образом можно выделить одну семантическую группу, например, фразеологизмы, характеризующие человека и его характер, и сравнить их значения и перевод в итальянском и русском языках. Например, *un uomo vale tanti uomini quantie lingu sa* – человек столько стоит, сколько языков знает, *i modi fanno l'uomo* – людей делают манеры, *l'abito non fa il monaco* – встречают по одежке, а провожают по уму, *vai con i zoppi e impari a zoppicare* – пойдешь с хромым – сам хромым будешь, а *buon intenditore poche parole* – мудрый понимает с полуслова [5].

А, также фразеологизмы о жизненном пути, которые отражают «итальянский» образ жизни и отношение к действительности, такие как, *a chi non beve birra, Dio neghi anche l'acqua* - Того, кто не пьет пива, Бог может лишить воды (в данном случае это не пропаганда пива, как может показаться, а призыв жить сегодняшним днем и радоваться тому, что имеешь), *accade quello che Dio vuole* – происходит, то что Богу угодно, *l'uomo propone – ma Dio dispone*. Стоит отметить, что роль Бога и церкви имеет большое значение в итальянской культуре, и отображается посредством фразеологизмов. Также, часто во фразеологических единицах смысл выражен типичными для Италии реалиями, событиями, продуктами, например, *amicizia e vino se non son vecchi non valgono un quattrino* – дружба и вино, пока не постареют, не стоят и гроша, *bacco, tabacco e Venere riducono l'uono in cenere* – вино, табак и женщины до добра не доведут, *chi dice Siena, dice Palio* – кто сказал Сиена, сказал Палио [6].

Литература

1. Жуков В.П. Семантика фразеологических оборотов. – М.: Просвещение, 1978. – 159с.
2. Шанский Н.М. Фразеология современного русского языка. – М.: Высшая школа, 1995. – 160с.

3. Виноградов В.В. Лексикология и лексикография : Избранные труды. – М.: Наука, 1987. – 312с.
4. Ахманова О.С. Очерк по общей и русской лексикологии. – М.: Учпедгиз, 1997. – 298с.
5. Черданцева Т.З. Итальянская фразеология и итальянцы. – М.: ЧеРо, 2000. – 304 с.
6. Черданцева Т.З. Итальянско-русский фразеологический словарь / Т.З. Черданцева, Я.И. Рецкер, Г.Ф. Зорько. – М.: Русский язык, 1998. – 1065 с.

УДК 821.131.1-1(043)

Филиппова А. С.

МЕТАФОРА В ПОЭТИЧЕСКИХ СОЧИНЕНИЯХ НА ПРИМЕРЕ ПОЭЗИИ ДЖАМБАТТИСТА МАРИНО

В основе каждого произведения, помимо сюжета и самого повествования, стоят те или иные художественные приёмы. В любой литературе, неважно прозаической или поэтической, встречаются разные художественные приёмы: эпитеты, гиперболы, каламбуры и т.д.; одним из таких приёмов является метафора[1, с.12].

Метафора – это слово или выражение, употребляемое в переносном значении, в основе которого лежит неназванное сравнение предмета с каким-либо другим на основании их общего признака[1,с.21]. Термин принадлежит Аристотелю и связан с его пониманием искусства как подражания жизни[1,с.23]. Среди метафор можно выделить два основных вида, имеющих олицетворяющее значение: одни – это словесные олицетворения процессов, происходящих в неорганической природе; другие – это вид олицетворения отдельных переживаний людей (первоначально они осознавались как бы живыми существами, способными действовать)[2, с.389-402].

Итальянская метафора приобрела наибольшее значение в период барокко. Метафора в поэтических сочинениях в этот период ярко отразилась в поэзии Джамбаттиста Марино. Изпод пера Дж.Марино, талантливого и легкого на руку автора, вышло множество произведений в «подносных» жанрах – эпиграмм, панегириков и т.п. Также он написал и небольшую поэму на священной-исторический сюжет – «Избиение младенцев»[3,с.110].

Славу Марино принесли и его лирические стихотворения, собранные в выходящую частями с 1602 по 1614 г. «Лиру»; поэт распределил их в книге по жанрово-тематическим разделам: стихотворения любовные, морские, лесные, героические и т.д.[3, с.111]. «Цель поэта – удивление; кто не умеет поражать, пусть чистит лошадей» - заявил он[3, с.113]. Основное достоинство поэтики Марино в том, что он удивляет, удивляясь сам, и упивается удивлением, претворением удивления в слово. Это поэзия чувственного наслаждения жизнью и поэтическим словом.

Для поэзии Марино, отдававшего предпочтение жанрам мадригала и канцоны (реже он сочинял сонеты, а в «Галерее» активно прибегал к эпиграмме), характерны изощрённость стиля, обилие неожиданных метафор и кончетти, повышенная музыкальность, сочетание метрических и ритмических экспериментов с прочной ускоренностью в поэтической традиции. Все эти особенности были взяты на вооружение итальянскими поэтами XVII века, которых принято именовать маринистами[3, с.114].

К примеру, анализируя поэмы Марино, читатель сразу сталкивается с бесчисленным количеством метафор, которые как нельзя лучше подчёркивают или принижают достоинства того или иного явления или предмета. С помощью его метафор сразу становится понятной мироощущение и чувства автора: как именно он относится к определённой вещи или человеку, и т.д.

Так, в поэме «К сну», Марино в метафорической форме описывает сон, придавая ему человеческие качества[3, с.116]. Стоит заметить, что «сон» - также метафора, поскольку в контексте стиха, он обозначает спокойствие, умиротворение и освобождение, что видно уже

с первых строчек: *«Безмолвия и Полночи дитя,/Отец воздушных, трепетных видений,/Любезный сон,/влюбленных добрый гений,/ Что счастливы, тебе вослед летя».*

Автор называет сон – «дитя», «отец» или «добрый гений» - таким образом, он хочет показать своё отношение ко сну, как к спасению или панацее от реального, брэнного и неяркого мира; «отец» или «дитя» – такое сравнение, обозначает степень определённого доверия, теплого отношения, почти как к родному человеку или близкому другу – Дж.Марино подтверждает это в последней строке, указывая, что влюблённые обретают некоторое счастье, «вослед летя» к спокойному, мирному неведению: сны бывают яркими и красочными, а внешний мир «болен» разочарованиями и несбывшимися надеждами – таким видит его Марино, что ярко просматривается в строках: *«Забвеньем тихим подарив, и миром,/И образом цветущей красоты,/Утешь меня в моем желанье сиром»*[3, с.118-119].

Также, в одном из отрывков поэмы «Адонис» Марино описывает красоту цветка богатыми метафорическими поворотами: *«Улыбка страсти, роза, горный цвет,/Снег, обогранный роковою раной,/Рожденный солнцем и землей на свет,/Природы гордость, свет зари румяной,/Что нимфою и пастухом воспет,/Краса и честь семьи благоуханной,/О роза, пальму первенства держа,/Ты всем цветам навеки госпожа!»* [4, с.67-69].

Для автора, в этом отрывке, «роза» – это некая ипостась чистоты и первенства, идеализированной части мира; розу любят, ею восхищаются, она неподражаема для всех частей нашего мира, как для живой природы, где роза была «нимфою и пастухом воспета», так и для неживой природы, где роза показывается как «природы гордость» или «свет зари»[4, с.71-72]. Такой образ не новость для эпохи барокко – излишняя идеализация живого или неживого существа, проясняется в строках отрывка этой поэмы довольно отчётливо.

Таким образом, в творчестве Джамбаттиста Марино прекрасно прослеживается метафора во всех её типичных проявлениях. Поэт отлично передаёт свои чувства и мироощущение на письме, от чего читатель проникается соответствующим настроением, понимает, что именно хотел сказать автор.

Литература

1. Дэвидсон Д. Что означают метафоры // Теория метафоры. - М.: Прогресс, 1990. – 237 с.
2. Арутюнова Н. Д. Метафора в языке чувств / Н. Д. Арутюнова // Язык и мир человека. - М., 1999. – 389 - 402 с.
3. Angelo Borzelli. Il Cavalier Giovan Battista Marino/ Borzelli A. – Napoli: Gennaro M. Priore, 1898. – 110-120 p.
4. Carmela Colombo. Cultura e tradizione nell Adone die Giovan Battista Marino / Colombo C. – Padova, 1967. - 67- 72 p.

УДК 316,7(450=112.2)(043)

Фролова Т. Е.

НЕМЕЦКОЕ ВЛИЯНИЕ НА РЕГИОН ТРЕНТИНО-АЛЬТО АДИДЖЕ

Вплоть до 1919 года Трентино-Альто Адидже входил в состав Австрийской империи. После первой мировой войны Италия и ее союзники победили Австрию и Италия, в качестве страны-победителя, претендовала на часть территорий. Но значительные изменения произошли в 1922 году после прихода к власти Бенито Муссолини. Началась активная «итальянизация» региона. Все этнические немцы, которые активно участвовали и занимали важные должности в политической и общественной жизни были депортированы из страны. Изменения коснулись и географических имен: все леса, ручьи, все горы и ее вершины, города, коммуны, улицы были переименованы. Любые попытки обратиться к этическому прошлому пресекались [1].

Все эти события прошлого упоминаются как часть истории. На сегодняшний день Трентино-Альто Адидже является экономически развитым регионом с особым статусом, который гарантирует широкую автономию и, по сравнению с другими итальянскими регионами, почти неограниченную возможность самостоятельно распоряжаться

собственными финансами (приблизительно 90% от налогообложения идут на нужды и развитие региона) [2].

На данный момент в итальянском регионе Трентино-Альто Адидже проживают приблизительно 500 тысяч жителей. Несмотря на то, что все жители региона имеют итальянское гражданство, 62,3 % от населения признают немецкий как свой родной язык и активно используют его в различных сферах деятельности. Для 23,4 % жителей итальянский является родным языком, 4,1 % говорят на ладинском языке. В Трентино, помимо государственного итальянского языка, говорят на трентиском диалекте, который в зависимости от местности разделяется на субдиалекты. Трентийский диалект имеет латинское происхождение и является «эволюцией» баварского диалекта и ладинского языка, который всегда испытывал огромное влияние ломбардского и венецианского диалектов [2].

Тирольская культура, которая характерна для центральных Альп, очень похожа на культуру южной Германии, Швейцарии и альпийского региона Венето, на севере Италии. Привычки, фольклор, народное искусство, религиозные таинства (и религиозные праздники), кухня и музыка являются одинаковыми во всех областях Тироля. Несмотря на наличие общих черт альпийского культурного контекста, существуют небольшие различия в региональных традициях, свойственные каждой коммуне. Все эти небольшие особенности и культурное разнообразие не разделяют регион, а наоборот, объединяет его, и своим уникальным историческим прошлым выделяют Трентино-Альто Адидже среди других итальянских регионов [3].

Литература

1. Zieger: Storia del Trentino e dell'Alto Adige - Edizioni G.B. Monnauni - Trento 1926
2. Regione Autonoma Trentino-Alto Adige/Südtirol Sito ufficiale. [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://www.regione.taa.it/>
3. Итальянский язык. Италия на ладони. 22 темы по страноведению. Интенсив для изучающих итальянский язык/Е.А. Рыжак. М:Астрель: АСТ, 2010.—255,[1]е.:ил

УДК 94.(450) “1215-1250”. (043)

Черток Д. В.

ІТАЛІЯ ЗА ЧАСІВ ПРАВЛІННЯ ФРІДРІХА II

Внесок Італії в європейську й у світову культуру воістину величезний. Ще і період до епохи Відродження Італія дала Європі найбільшого філософа - Фому Аквінського, найвідомішого мандрівника Марко Поло; на рубежі XIII-XIV ст. Італія дала світу Данте - одного з найбільших, позачасових поетів, а в період з XIV по XVI ст. вплив італійського гуманізму поширився практично на всі європейські країни. Але «варварські» вторгнення в Італію, вторгнення германських племен, завоювання, війни і панування інших впливало на розвиток Італії. Багато які її області, особливо південні, розвивалися по-своєму.

Синові Генріха VI Фрідріху було лише три роки, коли помер його батько. В 1220р. він за підтримки папи римського став імператором. З його іменем пов'язаний останній період піднесення Священної Римської імперії. Для свого часу Фрідріх II був дивовижною людиною і незвичайним імператором. Він не любив Німеччини через її бунтівних герцогів і майже все життя провів у Сицилійському королівстві. Вся Італія дивувалася з того, як жив імператор та його двір. Фрідріх II був в суті не німецьким, а сицилійським королем (з 1212 г.), який успадкував Королівство обох Сицилій в Південній Італії і лише потім потрапили на імператорський трон. У своїй політиці він найменше керувався інтересами Німеччини. Фрідріх II намагався поєднати ідею обожнювання імператорської влади (в дусі теократії) з ідеєю сильної королівської влади, запозиченої з практики Сицилійського королівства. Цей імператор намагався домогтися від західноєвропейських королів підпорядкування йому, як "першого серед рівних". Однак його спроби домогтися панування над всієї феодальної Європою суперечили інтересам народжуваних централізованих держав і зазнали краху. Незважаючи на постійні зіткнення Фрідріха II з папами (Григорієм IX і Інокентієм IV) і навіть на неодноразові відлучення його від церкви, розбіжності між імператором і папами

нерідко відступали на другий план. Будучи одночасно німецьким імператором і сицилійським королем, Фрідріх II прагнув захопити в свої руки також Північну і Середню Італію з тим, щоб створити хоча б механічне об'єднання феодально-роздробленої Італії і розпадалася на князівства Німеччини. Для досягнення цієї мети він нещадно витискав кошти з багатою Сицилією, а Німеччину фактично віддав в розпорядження князів, від яких вимагав лише надання йому васалів для військових походів. Фрідріху II лише поступово вдалося опанувати знову: після цього він став прагнути відновити свої королівські і імператорські права і у Верхній Італії, також постарілі за цей час. Якби його політика мала успіх, то результатом її, ймовірно, було б об'єднане Італійське королівство, відокремлене від Німецької імперії. Перша спроба імператора Фрідріха поширити свою владу на північно-італійські комуни не мала успіху.

В 1231 році він оприлюднив Конституцію (основний закон) Сицилійського королівства. Цей документ значно обмежував права феодалів та їхній вплив на державні справи. Всі замки, побудовані знаттю за останні 40 років, за наказом Фрідріха II було зруйновано. Вся влада зосереджувалася в руках імператора і його намісників. Королівство було поділено на 9 провінцій, у ньому діяли збори представників трьох станів - міщан, баронів і вищого духовництва. Станові збори мали право вирішувати питання обкладення податками різних верств населення. Феодали були змушені, як і представники інших станів, підкорятися суду імператорських намісників. Усе населення мало сплачувати до королівської скарбниці податок за користування землею. За порядком стежила добре організована поліція. Існували також постійна наймана армія і морський флот, що підпорядковувалися безпосередньо королеві.

Здійснені Фрідріхом II реформи зробили Сицилійське королівство першою в Європі централізованою державою - країною, підпорядкованою єдиній центральній владі (в даному випадку - королівській).

Приділяв Фрідріх II увагу і розвитку освіти. За його наказом у 1224 р. в Неаполі заснували університет. Особи, які бажали здобути державну посаду або провадити діяльність, що вимагала спеціальних знань (наприклад, медицина), повинні були скласти державний іспит.

Змішанню культур сприяла й релігійна віротерпимість. До XIII ст. саме Сицилія була центром культурного життя Італії. Пристрасть Фрідріха до культури перетворила його двір у потужний культурний центр, що функціонував приблизно в той же час, що й подібний центр при дворі Альфонсо Мудрого в Іспанії. «Імператор Фрідріх був благородним государем і обдаровані люди стікалися до нього звідусіль, тому що він щедро нагороджував і робив всі знаки уваги тому, хто був вправний у якій-небудь справі. До нього приходили музиканти, оповідачі, фокусники, фехтувальники, учасники турнірів, люди всякого роду». Серед «людей усякого роду» минулого й перекладачі. Фрідріх, мабуть, не приймав участі в перекладах. Однак сама обстановка при його дворі, де збиралися італійські, візантійські, арабські і єврейські вчені, сприяла успішним заняттям перекладами.

Досить прохолодне ставлення Фрідріха II до християнської віри обурило папу римського Григорія IX, який у 1227 р. відлучив імператора від церкви. Однак від «ходіння у Каноссу» сплило багато часу. Відлучення від церкви нікого не злякало. До самої своєї смерті у 1250 р. Фрідріх II був відлученим від церкви і вів боротьбу проти папи, який називав його антихристом і сином диявола. Раптова смерть імператора дала можливість церкві зітхнути з полегшенням: кожен день життя цього «безбожника» зменшував її авторитет. Німеччина після смерті Фрідріха II стала занепадати.

Література

1. Вис, Эрнст В. Фридрих II Гогенштауфен. - М.: АСТ, 2005. -392 с. - (Историческая библиотека).
2. Бруно, Глогер. Император, бог и дьявол: Фридрих II Гогенштауфен в истории и сказаниях. -СПб.: Евразия, 2003. - 288 с.
3. Кальниченко О. Історія перекладу та думок про переклад у текстах та

УДК 811.131.1'38(043)

Чумак Р. Е.

СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ТВОРЧОСТІ ГАБРІЕЛЕ Д'АННУНЦІО

На початку ХХ століття читацька публіка України вперше почула ім'я Габріеле д'Аннунціо, драматурга і поета. Патетичні твори письменника зробили його надзвичайно відомим серед представників модного тоді напряму декаданса. П'єси ставилися в театрах, було написано багато рецензій. Зухвалий, цілеспрямований і цинічний, Габріеле був кумиром прогресивної молоді свого часу.

Д'Аннунціо завжди обирає стиль, далекий від загальноновживаного, а також від офіційного. Він робить це в той історичний момент, коли більшість письменників починає рухатись саме у зворотному відносно до нього напрямку. Він протиставить себе тенденціям сучасності: дивиться у минуле й хоче створити твір, що буде близьким до найкращих зразків письменників італійської традиції.

Шляхетна лексика часто замінює більш поширені слова піднесеними синонімами. Але віддалення від загальноновживаної мови відбувається також за допомогою багатьох інших засобів, наприклад через постійність абстрактних форм у деяких фразах. Отже, стратегія ушляхетнення торкається також і синтаксису. Д'Аннунціо, крім того, систематично звертається до симетричного розташування елементів фраз і до більшості яскравих риторичних фігур.

Письменник часто звертається до таких засобів, як порівняння й метафора, котрі дуже ускладнюють те, що має бути особливо зрозумілим, а також подавляє й без того слабкі основи оповідного напруження.

Оскільки це стосується синтаксису, треба підкреслити майже виключне застосування складнопідрядності, більш пристосованої до акцентуації на схильності до оповіді, анафори, переліку.

Використання флешбеків дозволяє уникати найбільш відомих, передбачених ситуацій та епізодів, оживлюючи в цілому статичну оповідь, залучаючи читача до взаємодії й переробки подій.

Проза багата й елегантна, але водночасно натякає, підказує, музичить: мова його творів часто втрачає свою комунікативну функцію задля того, аби набути експресивної.

Варто також відмітити: не дивлячись на масовий розвиток буржуазного суспільства, письменник не вступає в боротьбу із фрустрацією та труднощами доби (як інші декаденти, починаючи з Бодлера та Верлена і завершуючи Пасколі), а навпаки розташовується в авангарді буржуазії зі своєю програмою «неповторного життя».

У суспільстві в процесі індустріалізації, коли зменшення безграмотності і її розвиток у видавничій справі вичерпують традиційну буржуазну фігуру письменника і повертають можливості масової літератури, д'Аннунціо представляється як інтелігент нового виду, який вміє давати буржуазній публіці, що бажає облагороджуватись інтелектуально, неоаристократичні моделі, виняткових персонажів, вишукані об'єкти любові, псевдо-античне оточення. Таким чином, «д'Аннунціанізм» стає феноменом моралі.

Література

1. Il piacere. Gabriele d'Annunzio [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.atuttascuola.it/relazioni/piacere.htm>
2. Pignotti V. La storia e l'arte nel novecento [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://pignotti2005.altervista.org/gabrieledannunzio.htm>
3. Tambo A. L'estetismo e la figura di Gabriele d'Annunzio [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://alessandrotambo.altervista.org/lestetismo—e—la—figura—di—gabriele—dannunzio/?doing_wp_cron=1464853233

СЕКЦІЯ
АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА ТА ПОРІВНЯЛЬНОЇ
ТИПОЛОГІЇ

УДК 811.111'255 (043)

Войтенко Г. В.

ЗАСОБИ ВІДБИТТЯ ГЕНДЕРНО-МАРКОВАНИХ ОДИНИЦЬ У ГАЗЕТНИХ
ЗАГОЛОВКАХ В АНГЛІЙСЬКІЙ, УКРАЇНСЬКІЙ ТА НІМЕЦЬКІЙ МОВАХ

Кожна мовна спільнота по-своєму концептуалізує дійсність в силу відмінних територіальних, культурних, соціальних умов життя. Відрізняються також їх уявлення про людину загалом. Одним з найбільш вагомих проявів сутності людини є її соціальні ролі у суспільстві, так званий гендерний аспект, що є основним об'єктом вивчення сучасного напряму мовознавства – гендерології, або гендерної лінгвістики. Це знаходить своє відображення на всіх рівнях мовної системи.

Актуальність цієї роботи полягає у тому, що гендерна приналежність людини впливає на всі аспекти її життя. Гендер є складовою частиною концептуальної системи людини і відіграє значну роль у концептуалізації і категоризації світу людиною. Тема гендерних маркерів в перекладознавстві залишається актуальною та недостатньо вивченою, оскільки немає їх сталої класифікації.

Об'єктом дослідження виступають гендерно-марковані одиниці української, англійської та німецької мов.

Предметом є відбиття гендерних маркерів у газетних заголовках в українській, англійській та німецькій мовах.

Головна мета роботи полягає в аналізі гендерно-маркованої лексики у текстах сучасної української, англійської та німецької публіцистики та у визначенні відповідності гендерних маркерів мови оригіналу та мови перекладу.

Зазначена мета передбачає реалізацію наступних **завдань**:

- виявити основні риси публіцистичного стилю;
- визначити газетний заголовок як різновид публіцистичного підстилю;
- розглянути функціонування та особливості формування гендерних маркерів;
- проаналізувати способи вираження статі в українській, англійській та німецькій мовах;
- проаналізувати відповідність перекладу гендерних маркерів мови оригіналу (англійська) та мови перекладу (українська та німецька).

Гендерній проблематиці у мовознавстві присвячена велика кількість праць зарубіжних дослідників (Ш.Берн, А.Бодайн, Б.Денніс, О.Кікінеджи, Р.Лакоф, Б. Соррелз, Е.Філдлер та багато інших) та науковців країн СНД (Є.Горошко, А. Кириліна, А.Мартинюк, Л.Ставицька, І.Халеева та ін.). Дослідження цього напряму відокремилися в самостійну галузь науки – гендерологію, яка охоплює величезну кількість напрямків і гендерну лінгвістику, зокрема [1, с.52].

Гендер виявляється одним з базових принципів соціальної стратифікації. Тобто, це і є розподіл суспільства на спільності, класи, верстви і т.д., вказуючи на різне становище людей по відношенню один до одного. Іншими такими принципами виступають етнічність (національність), вік, соціальна приналежність [2, с.35].

Вираження гендерно-маркованих одиниць у газетних заголовках класифікується за 7 категоріями: категорія статі; соціальні ролі; рівень соціальної активності; расові відмінності; національна приналежність; загальні іменники, де приналежність до певної статі прослідкувати неможливо; категорія інших ролей.

У публіцистиці на першому місці за частотою вживання у англійських газетних заголовках знаходяться ідентифікуючі гендерно-марковані лексеми *man* та *woman*. Частотність вживання зумовлена тим, що зазначені лексеми, хоча і вказують на цільову аудиторію, але все ж є досить нейтральними, тобто не розділяють цільову аудиторію за

соціальною чи віковою ознакою. У газетних заголовках найчастіше зустрічаються гендерно-марковані одиниці, які входять до категорія статі.

Особливості перекладу гендерних одиниць у заголовках постають такі: слова мають повний еквівалент, або за подається синонім, граматична структура у більшості випадків не змінюється, наявний переклад з уточненням для більш повного розуміння подальшого контексту, переклад є адекватним та націленим на певну аудиторію.

Підвищена увага до гендерних аспектів мови і комунікації, що спостерігається в останні роки, дозволяє зробити висновок, що від загальної теорії гендеру, гендерні дослідження поступово переходять до більш врівноваженого стану. Однак і застосування гендерного підходу також ґрунтується на ряді методологічних принципів, найважливіший з яких розуміння статі як соціально і культурно конструктивного феномена.

Перспектива подальшого дослідження полягає у вивченні особливостей гендерних маркерів в інших стилях мови, в аналізі гендерно-маркованих одиниць при перекладі на іншу іноземну мову (наприклад, італійську).

Література

1. Кирилина А. В. Развитие гендерных исследований в лингвистике // Филологические науки / А. В. Кирилина. — М.: МГЛУ №5 — 2003. — С. 51-56.
2. Горошко Е.И. Гендерные исследования в лингвистике сегодня // Гендерные исследования / Е.И. Горошко, А.В. Кирилина А.В — М.: МГЛУ №1 — 1999. — С. 34-36.

УДК [811.111:811.161.2]’255(043)

Ворончук П. І.

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕДАЧІ УКРАЇНСЬКОЇ РОЗМОВНОЇ ЛЕКСИКИ ЗАСОБАМИ АНГЛІЙСЬКОЇ ТА НІМЕЦЬКОЇ МОВИ

На сучасному етапі розвитку перекладознавства об’єктом інтенсивних досліджень є мовленнєва діяльність людини в контексті двомовної комунікації, зокрема соціальна, стилістична і структурна маркованість одиниць художнього тексту в оригіналі та перекладі, а тому у перекладацькій практиці стає важливим відтворення часток художнього твору, зумовлених вживанням розмовної лексики.

Серед найбільш відомих вчених, що працювали у галузі перекладу розмовної лексики можна виділити С. П. Бибік, Л. С. Бархударова, Л. А. Коробчинську, Л. В. Струганець, Р.П. Зорівчак та інших.

Актуальність теми зумовлена загальною тенденцією сучасних лінгвістичних та перекладознавчих досліджень до багатоаспектного аналізу художнього тексту.

Об’єктом дослідження є розмовна лексика української мови, а предметом дослідження – способи відтворення словотвірних, семантичних та функціональних особливостей української розмовної лексики в англійському, німецькомовному художньому дискурсі.

Мета роботи полягає у дослідженні особливостей відтворення розмовної лексики в англійському, німецькому перекладі української художньої прози.

Мета дослідження передбачає розв’язання таких завдань:

- з’ясувати критерії ідентифікації англійських, українських та німецьких слів розмовної лексики;
- уточнити визначення поняття “розмовна лексика” та узагальнити його фонетико-орфографічні, структурно-морфологічні, лексико-семантичні та функціонально-стилістичні особливості;
- охарактеризувати розмовну лексику як лінгвокультурний бар’єр у контексті перекладу;
- вивчити способи забезпечення адекватної передачі українських слів розмовного стилю англійською, німецькою мовою;
- винайти оптимальний спосіб перекладу української розмовної лексики англійською, німецькою мовою.

Мета і завдання дослідження визначили його методи: опису – для систематизації й класифікації одиниць української розмовної лексики та способів і прийомів її відтворення; зіставлення – для встановлення взаємозумовленості між українськими словами розмовного стилю та їх англійськими, німецькими відповідниками. Також використовувалися елементи контрастивного та компонентного аналізу.

Матеріалом дослідження слугував корпус розмовної лексики твору Сергія Вікторовича Жадана «Депеш Мод» у кількості 75 одиниць, а також, відповідно до україномовної вибірки, 150 еквівалентів у англійськомовному та німецькомовному перекладі.

Наукова новизна дослідження полягає у комплексному дослідженні специфіки відтворення словотвірних, семантичних та функціональних особливостей української розмовної лексики англійською мовою.

Теоретична значущість роботи полягає у комплексному дослідженні специфіки відтворення словотвірних, семантичних та функціональних особливостей пласту слів, що відносяться до розмовної лексики в англійських перекладах української художньої прози.

Практична значущість дослідження полягає у змозі використати матеріали дослідження як допоміжний матеріал при викладанні таких дисциплін: лінгвокраїнознавство, історія перекладу, теорія та практика перекладу та інших.

Для класифікації способів перекладу розмовної лексики ми звернулися до класифікації, поданої Бархударовим Л. С., який, в свою чергу, виокремлює наступні способи передачі розмовної (за Бархударовим - безеквівалентної) лексики: 1) перекладацька транслітерація та транскрипція; 2) калькування; 3) описовий (роз'яснювальний переклад); 4) наближений переклад (переклад за допомоги аналога); 5) трансформаційний переклад [1, с. 96-103].

Класифікуючи вибірку україномовної розмовної лексики, що була винайдена у творі Сергія Жадана «Депеш Мод», та англійські еквіваленти цієї лексики у перекладі, слід зауважити, що автор перекладу використав наступні способи передачі розмовної лексики:

1) описовий (роз'яснювальний переклад) (у кількості 20 одиниць): вертушка [2, с.3] – the revolving door [3, с.119]; якийсь *сердобольний* сержант [2, с.9] – some sergeant with a bleeding heart [3, с.126]; шабаш [2, с.9] – satanic rituals [3, с.126]; відповзає безкінечний *товарняк* [2, с.54] – an endless freight train slithers out [3, с.187];

2) калькування (у кількості 12 одиниць): від білої гарячки і *перепною* [2, с.39] – from delirium tremens and overdrinking [3, с.168]; *натягує* свої драні фірмові джинси [2, с.62] – pulling on her torn designer jeans [3, с.198];

3) наближений переклад (переклад за допомогою аналога) (у кількості 29 одиниць): *попхалась* у ванну [2, с.12] – makes for the bath [3, с.130]; писок [2, с.18] – mug [3, с.139]; *крутиться* біля гаража [2, с.67] – hanging around the garage [3, с.204]; *вправляє* мізки всім [2, с.13] – works the minds of all [3, с.132]; *притягує* фотоапарат [2, с.22] – produces a camera [3, с.144]; *бабки просадили* [2, с.24] – have spent all their money [3, с.146]; *набити їм тики* [2, с.24] – smash their faces [3, с.147];

4) трансформаційний переклад (у кількості 14 одиниць): чи ніхто його не *намажав* [2, с.33] – whether someone has bamboozled him [3, с.160]; *обчистили* один палац культури [2, с.38] – cleaned out a palace of culture [3, с.166]; ти *випихаєшся* на вулицю [2, с.65] – you leave the house [3, с.201].

Аналізуючи переклад виконаний Мирославом Шкандрієм, можна зауважити, що автор надмірно вдався до методу наближеного перекладу розмовної лексики. З огляду на збереження значення кожної окремої одиниці, даний спосіб не видається для нас оптимальним. Описовий (роз'яснювальний) переклад, що є наступним найбільш вживаним способом передачі у його перекладі, на нашу думку, являє собою більш влучний та вдалий спосіб перекладу лексики розмовного стилю.

Перспективою роботи є вивчення способів перекладу української розмовної лексики іншими мовами, зокрема, німецькою.

Література

1. Бархударов Л. С. Язык и перевод (Вопросы общей и частной теории перевода) / Л. С. Бархударов. — М.: Международные отношения, 1975. — 240 с.
2. Жадан С. В. Деш Мод [Електронний ресурс] / Українська та світова література. — С. 1–68 — С. 107 — Режим доступу: http://ukrbooks.com/ua/Depesh_Mod/
3. Zhadan S. — Depeche Mode [Електронний ресурс] // Ukrainian Literature. — 2011. — Vol. 3 — С. 117-205. — Режим доступу: www.UkrainianLiterature.org

УДК 003.083:[811.111+811.161.2] (043)

Дзех Д. О.

ВИДИ СКОРОЧЕНЬ В АНГЛІЙСЬКІЙ, УКРАЇНСЬКІЙ ТА НОВОГРЕЦЬКІЙ МОВАХ

Швидке і безперервне збільшення кількості інформації, широке поширення складних, неоднослівних найменувань, особливо в термінології і номенклатурі, викликає природне прагнення скоротити обсяг тексту шляхом введення в нього різних абревіатур.

Проблеми скорочених лексичних одиниць як специфічного мовного явища в сучасних мовах привертала увагу багатьох дослідників. Ці проблеми розглядаються в численних статтях і окремих роботах вітчизняних і зарубіжних авторів. До числа найбільш ґрунтовних праць з цих питань можна віднести роботи Д.І. Алексеєва, Є.П. Волошина, В.Г. Павлова, Т. Пайлза, М.М. Сегалья, Л.А. Шеляховського, Р. Уельза, О. Есперсена і ін.

Актуальність дослідження обумовлена широкою розповсюдженістю таких мовних одиниць та їх загальноживаністю. У світлі прискорення інформаційно-комунікативних процесів скорочення слугують наочним відображенням розвитку англійської мови з часом, є символом її прагнення до більшої економії комунікативного простору і прагматичності.

Об'єктом даного дослідження виступає абревіатурна лексика сучасної англійської, української та новогрецької мов.

Предметом дослідження є структурно-семантична характеристика абревіальної лексики англійської, української та новогрецької мов.

Мета цієї роботи - дослідити способи утворення абревіатур і акронімів в сучасній англійській, українській та новогрецькій мовах.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі завдання:

- 1) Позначити поняття скорочень і абревіатур;
- 2) Охарактеризувати вживання скорочень в англійській, українській та новогрецькій мовах;
- 3) Представити різні системи класифікації скорочень;
- 4) Визначити способи утворення скорочень.

Наукова новизна дослідження визначається: метою і завданнями даної роботи, а також її матеріалом, представленим в значній своїй частині сучасними абревіатурами англійської та новогрецької мов, вживання яких не було типовим раніше.

Матеріалом для дослідження слугували 40 абревіатур, отриманих методом суцільної вибірки зі "Словника лінгвістичних термінів" Є. В. Кротевича та Н. С. Родзевича [4], "Короткого новогрецько-українського словника юридичних та економічних термінів" А.О. Савенко та А. А. Столярова [9].

Терміном «скорочення» може позначатися як сам процес зменшення звукової або графічної довжини слова, так і результат цього процесу [8, с. 45].

Варто врахувати той факт, що скороченим може не тільки одне слово, але і набір морфем, словосполучення або набір слів. А саме поняття «скорочення» (як процес і як результат) має безліч синонімів, таких як усічення, усічене слово, скорочене слово, укорочення та ін. На думку деяких лінгвістів, є доцільним прирівнювати терміни «абревіація» і «абревіатура» до поняття «скорочення», так як ключовою ланкою поняття абревіації вважається саме скорочення вихідної одиниці. Єдина відмінність між ними полягає лише в етимології, оскільки термін «абревіатура» - запозичений [1, с. 13].

Абревіатура – це дуже складне і багатогранне явище сучасної мови. Саме тому лінгвістам не вдалося виділити єдину класифікацію скорочень. Кожен дослідник намагається представити свою структуру цього явища, ускладнюючи його як кількісно, так і якісно. Традиційною та загальноприйнятою також можна назвати класифікацію скорочених одиниць в залежності від їх вживання в усному і письмовому дискурсі. В даному випадку під багатозначним терміном дискурс ми розуміємо письмовий або усний мовленнєвий твір. У даній класифікації аббревіатур можна виділити графічні та лексичні аббревіатурні номінації. [6, с. 15]

Під графічними скороченнями розуміють скорочення, які застосовуються тільки в письмовій мові з метою економії місця. Вони не мають власної звукової форми і вимагають розшифровки при читанні, так як самостійно не функціонують в мові. Наприклад, e.g.– For example (від латинського «*exempli gratia*»), P.S.– Post Scriptum, Mon – Monday, π.χ.– παραδείγματος χάριν, π.Χ.– про Χριστού, μετα Χριστού, б.в. – без видавництва, б.т – без тиражу. [10, с. 205]

Лексичні скорочення – це аббревіатури, які утворюються від слів і словосполучень за допомогою видалення частин слів. Лінгвісти розрізняють кілька типів лексичних скорочень:

1) Ініціалізми, або алфавітизми - аббревіатури, утворені від словосполучень шляхом залишення початкових букв від кожного слова скорочуваного словосполучення з вимовою за алфавітним принципом, наприклад, MP – Military Police, NFL – National Football League, CD – Compact Disk, I.Σ.A. – Ιατρικός Σύλλογος Αθηνών, Δ.Σ. – Διοικητικό Συμβούλιο; СНД – Співдружність Незалежних Держав; МЗС – Міністерство закордонних справ; [3, с. 192]

2) Акроніми - аббревіатури, утворені з початкових букв кожного слова скорочуваного словосполучення і читаються як слова, наприклад, BOY – Beginning Of Year, WORD – Wales Office of Research and Development, Δ.Ε.Κ.Α. – Δημόσια Επιχείρηση Κινητών Αξιών, Ε.Ι.Π.Α. – Ένωση Ιπτάμενων Πολιτικής Αεροπορίας, ΠiК. – Політика і культура, СiЧ. – Слово і час; [9, с. 105]

Акроніми і алфавітизми схожі між собою, тому їх часто об'єднують в один тип лексичних аббревіатур.

3) Усічення - скорочені слова, утворені за допомогою опущення букв або складів основи скорочуваного слова, наприклад, photo – photograph, gator – alligator, Flo – Florida, πιάσ' το – πιάσε το, βάλ' τα – βάλε τα, держадміністрація – державна адміністрація, міськрада – міська рада; [9, с. 153]

4) Злиття (слова-злитки, зрощення, телескопізми) – аббревіатурні номінації, утворені шляхом злиття усічених основ двох або більше лексичних одиниць і включають в себе повністю або частково значення що входять в нього структурних компонентів, наприклад, Internet – International, Network, to galumph – gallop + triumph, ψαχουλεύω – ψάχω + χαλεύω, δίχα – δίχως + αμείνων, лавсан, тикональ – титан+кобальт+нікель+алюміній, копол – кобальт+молібден. [10, с.233]

Таким чином, процес утворення скорочень – це заміна будь-якого стійкого вираження більш коротким, зберігаючи сенс змісту. Важливо відзначити, що суть процесу аббревіації – передача максимальної кількості інформації при мінімальному використанні звукової оболонки і графічної форми. Аббревіатура (скорочення) – це одиниця письмової або усної мови, створена з окремих елементів графічної або звукової оболонки вихідної повної форми (слова або словосполучення), з якою дана одиниця знаходиться в певному лексико-семантичному зв'язку. Традиційно їх розділяють на графічні та лексичні скорочення. Графічні діляться на точкові, дефісні, нульові, косолінійні та комбіновані. Лексичні скорочення розділяють на ініціалізми, акроніми, усічення та злиття.

Література

1. Алексеев, Д. И. Графічні скорочення та слова-аббревіатури / Д.И. Алексеев. // Розвиток сучасної російської мови. М., 1963. – 346 с.
2. Ахманова, О.С. Словник лінгвістичних термінів / О.С. Ахманова. М., 1966. – 571 с.

3. Валюженич Д.В. Греческо-русский и русско-греческий экономический словарь / Д. В. Валюженич. – М. : Святая гора, 2002. – 392с.
4. Гармаш О.Л. Словотвір як синергетична операційна інтрасистема словникового складу сучасної англійської мови // Філологічні студії. – Луцьк, 2007. – № 1-2. С.235 – 242
5. Кротевич Є. В. Словник лінгвістичних термінів / Є. В. Кротевич, Н. С. Родзевич. – К.: Вид-во Академії наук УРСР, 1957. – 235 с. Дубенець, Э.М. Modern English Lexicology / Э.М. Дубенець. М.: Глосса-Пресс, 2002. – 236с.
6. Ренц, Т.Г. Словник лінгвістичних термінів на англійській мові / Т.Г. Ренц, А.Э. Рицарева. В., 2013. – 64с.
7. Сегаль, М. М. Аббревіації та аббревіатури у сучасній англійській мові / М.М.Сегаль. Л., 1964. – 24с.
8. Сергеева, Т.С. Аббревіатура у системі лексичних скорочень / Т.С. Сергеева. Т.: Грамота, 2013. – С. 174-179.
9. Савенко А.О. Короткий новогрецько-український словник юридичних та економічних термінів / А.О. Савенко, А. А. Столярова. – К.: Логос, 2010. – 173с.
10. Валюженич Д.В. Греческо-русский и русско-греческий экономический словарь / Д. В. Валюженич. – М. : Святая гора, 2002. – 392 с.

УДК 811.111'25:82 – 92(043)

Зайцева А.В.

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКИХ ТА НІМЕЦЬКИХ ГАЗЕТНИХ ЗАГОЛОВКІВ

На сьогоднішній день сучасне суспільство абсолютно неможливо уявити собі без засобів масової інформації. Однією з найдавніших форм ЗМІ є преса. Преса займає важливе місце в культурному та політичному житті країни, допомагаючи людині орієнтуватися в навколишній дійсності. В сучасних умовах переклад газетно-інформаційних текстів набуває особливого значення, виступаючи як засіб реклами і спосіб інформування громадськості. Ефективність газетного тексту багато в чому визначається його заголовком, так як відомо, що за допомогою вміло складеного заголовка часто легше переконати читача. Саме на нього читач звертає увагу в першу чергу. Тому від характеру та оформлення заголовків багато в чому залежить імідж газети або журналу, а також і вплив тієї чи іншої публікації на читача. Заголовки допомагають читачеві швидко ознайомитися з номером, отримати уявлення про зміст його матеріалів, вибрати найголовніше і цікаве. Таким чином, заголовок являє собою перший елемент текстової публікації.[2: 209].

Актуальність теми дослідження зумовлена зростанням дослідницького інтересу до преси як до унікального з боку перекладу явища, що має набір специфічних характеристик; недостатньою вивченістю і систематизованістю особливостей перекладу газетних заголовків з англійської та німецької на українську мову. Основою дослідження послужили праці багатьох дослідників : Бархударова Л.С , Гальперіна І.Р. , Комісарова В.Н. , Рецкер Я.І, Швейцер А.Д., Паршина А., Тархова В.І. та інших, які розглядали особливості перекладу газетних заголовків.

Мета дослідження – виявити особливості заголовків англійських та німецьких газетних статей і способи їх передачі на українську мову.

Для досягнення поставленої мети необхідно виконати наступні завдання:

1. Розглянути теоретичні основи перекладу та його роль у сучасному світі.
2. Визначити актуальні проблеми перекладу газетно-інформаційних матеріалів.
3. Розглянути особливості перекладу заголовків англійських та німецькомовних газет на українську мову.
4. Розглянути лінгвістичні, стилістичні та граматичні чинники при перекладі заголовків газетних статей.

Об'єктом дослідження в рамках курсової роботи є заголовки статей англійських і німецьких періодичних видань.

Предметом дослідження є особливості перекладу англійських та німецьких заголовків і способи їх передачі на українську мову.

Переклад набуває все більшого значення, тому що відносини між країнами стрімко розвиваються на економічних, політичних і соціокультурних рівнях. Потреба в кваліфікованих перекладачах зростає. Велику роль при перекладі відіграє адекватність перекладу, тому що це дозволяє максимально точно передати зміст тексту, що перекладається. Це дуже важливо, бо при неадекватному перекладі спотворюється зміст тексту, що може призвести до надання перекладачем не правдивої інформації, незручним ситуаціям і навіть конфліктам. Знання перекладачем теоретичних основ перекладу та вміння їх правильно використовувати зменшує ризик спотворення змісту при перекладі.[5: 122].

Теоретична цінність одержаних результатів може бути внеском в теорію та практику перекладу.

Практична цінність одержаних результатів роботи полягає в тому, що мовний матеріал дослідження можна використовувати на практичних заняттях з англійської та німецької мови та з практики перекладу.

Як самостійна мовна одиниця газетний заголовок може розглядатися з точки зору його виразності і використання різних стилістичних прийомів. Особливості розвитку преси у США та Англії наклали яскравий стилістичний відбиток на стиль заголовків газетних статей, переклад яких, у силу їхньої специфіки, представляє певні труднощі. По-перше, у газетних заголовках використовується регламентований набір мовних засобів - лексичних одиниць та синтаксичних структур. Цей набір мовних засобів використовується для того, щоб максимально прискорити і спростити читання матеріалу: Churches call for end to racial tension – Церква закликає покласти край расовими протиріччям . [7]. По-друге, це розмовно-фамільярний характер англійських заголовків. Для англійського читача такий характер заголовків є нормою і не кидається в очі. Однак, заголовкам наших газет притаманний більш плавний та спокійний характер. Тому при перекладі таких заголовків необхідно враховувати особливості українського газетного стилю: Say hello to intelligent pills – Розроблено "інтелектуальну" пігулку.[6].

Для специфіки німецьких газетних заголовків характерною є наявність основного заголовка (Überschrift) та підзаголовка, що має пояснюючий характер (Unterschrift), наприклад „Das Amt verträgt ein wenig Ironie“, а нижче дрібнішим шрифтом Die Kandidatin für die Wahl zum Bundespräsidenten, Gesine Schwan, 65, über Pannen ihrer Kandidatur, Horst Köhlers Monster und die Gefahr einer explosiven Stimmung in der Bevölkerung [7,86].

Також характерною особливістю англійського газетно-інформаційного стилю є стилістична різноплановість лексики. Поряд з книжковою лексикою тут широко використовуються розмовні і поетичні слова і поєднання, кліше, фразеологізми та скорочення. Sir Elton John to publish book about aids epidemic – Елтон Джон напише книгу про СНІД.[3].

Нерідко в якості заголовка німецькі публіцисти використовують прислів'я, приказки, крилаті вирази, біблійні речення [8,181]: Wahrheit tut der Zungeweh – Правда коле у вічі; Honig auf der Zunge, Galle im Herz – Кажуть одне, а роблять зовсім інше. У заголовку доречні літературні ремінісценції на зразок Kultur mit dir, du Land der Bayern – В тобі культура, о, Баваріє велична (взято з національного гімну Баварії).

Газетні заголовки мають і низку граматичних особливостей. Англійські та американські газети, як правило, використовують в заголовках неперфектні форми дієслова: 1) Коли мова йде про події, що відбулися в недавньому минулому, зазвичай використовується теперішній невизначений час. У таких випадках перекладачеві слід переводити заголовок в минулому часі: Richard Aldington Dies 70 – Річард Олдингтон помер у 70 років. [4:121]. 2) Опущення дієслова-зв'язки to be робить заголовок більш інформативним, дозволяє привернути увагу. Для більшої експресії та привернення уваги читача в заголовках опускається артикль. Артикль зберігається лише в тих випадках, коли

його опущення може привести до невірної смислової інтерпретації. (The) Russian Athlete Winning (a) Prize – Російський спортсмен виграв кубок. [1:134].

Щодо граматичних особливостей заголовків німецьких газет: при перекладі заголовків перекладач має враховувати, що для німецькомовних газет та журналів характерним є вербальний стиль, у той час як у пресі україномовної аудиторії домінують номінальні конструкції: Mit dem Handy befehlen; Zum Abschied fliegen Schuhe; Russland will Ukraine erneut den Gashahn zudrehen. Тому при перекладі слід дотримуватися вимог і правил, що панують в українській пресі, і перекласти надані заголовки номінальним стилем: Політ взуття на прощання; Погрози Росії знов припинити Україні газопостачання.

Підводячи підсумки, можна відзначити, що при перекладі газетних заголовків перекладач не повинен покладатися тільки на стилістичні, лінгвістичні та граматичні особливості своєї мови. Він повинен пом'ятати, що кожна мова має свої особливості, які треба брати до уваги при перекладі. Деякі граматичні конструкції в англійських та німецьких заголовках не мають відповідностей в українській мові, тому перекладачеві слід в такому разі ознайомитися зі змістом статті (це не вказує на низький рівень кваліфікації перекладача, а навпаки показує його досвід), щоб досягнути адекватного перекладу. Стиль мовлення англійських та німецьких газетних заголовків найчастіше відрізняється від стилю українських. Це пояснюється різним менталітетом. Перекладач повинен враховувати цю відмінність для того, щоб перекладений заголовок міг зацікавити також і українського читача. Отже, проведений аналіз дає змогу сказати, що, хоча було виявлено багато особливостей при перекладі англійських та німецьких газетних заголовків на українську мову, при правильному використанні всіх цих нюансів перекладач в змозі зробити адекватний, гарний та цікавий переклад, який також приверне увагу українського читача до статті.

Література

1. Безсонов А.П. Газетний заголовок / А.П.Безсонов.– М.: 2009.
2. Іллів І.І. Заголовок як проблема перекладу/ І.І.Іллів. // Актуальні проблеми. Випуск 11. 227 менталінгвістики: Науковий збірник Черкаського державного університету. Частина І. – 2001.
3. Комісаров В.М. Лінгвістика перекладу/ В.М.Комісаров.–М.,2000.
4. Комісаров В.Н. "Теорія перекладу (лінгвістичні аспекти)/ В.Н.Комісаров.– М.: Вища. Шк., 1990.
5. Рецкер Я.І., Теорія перекладу і перекладацька практика / І.Я.Рецкер.–М.: Вища школа, 1999.
6. The Sun, the British daily tabloid newspaper.
7. Суворов С.П. Особенности стиля газетных заголовков// Язык и стиль. –М.,1965.
8. Суворов С.П. Особенности стиля газетных заголовков// Язык и стиль. –М.,1965.
9. The Times, the British daily national newspaper.

УДК 811.111'255.4(043)

Іванова В.Е.

ОСОБЛИВОСТІ ВІДТВОРЕННЯ СУЧАСНОГО ХУДОЖНЬОГО ТЕКСТУ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ

Переклад художньої літератури кардинально відрізняється від інших видів перекладу. Адже головним принципом художнього перекладу є домінування поетичної комунікативної функції. Це означає, що окрім донесення до читача інформації, літературний переклад тексту несе естетичну функцію. Саме поетична направленість в перекладі художніх текстів відрізняє даний вид перекладу від, скажімо, інформативного виду. Серед провідних перекладознавців, які займалися проблемами перекладу художніх текстів, слід відмітити А. В. Федорова, В. М. Россельс, С. П. Ковганюк, В. В. Коптілова, О. І. Чередниченка та інших.

Актуальність дослідження зумовлена тим, що на даний момент не існує комплексного дослідження та аналізу лексичних та граматичних трансформацій при перекладі сучасного детективного роману на українську та німецьку мови.

Мета дослідження – проаналізувати лексичні та граматичні труднощі, які виникають при перекладі сучасного англomовного художнього тексту на українську та німецьку мови.

Об'єктом дослідження є сучасний англomовний художній текст.

Предметом дослідження є лексичні та граматичні трансформації, що використовуються при перекладі сучасного художнього тексту з англійської мови на українську та німецьку.

Для вирішення поставлених завдань ми застосовували методи описового та порівняльного аналізу, а також метод суцільної виборки.

Матеріалом дослідження послуговували лексичні та граматичні трансформації, застосовані при перекладі детективного роману «Виклик» Джеймса Паттерсона на українську мову (переклад Володимира Горбатко) та німецьку (переклад Вільгельма Гольдмана).

Наукова новизна роботи полягає в тому, що вперше відбувся комплексний аналіз лексичних та граматичних трансформацій, застосованих при перекладі сучасного англomовного тексту на українську та німецьку мови.

Теоретична значущість дослідження полягає у тому, що його результати становлять внесок у розвиток теоретичних аспектів перекладу художньої літератури.

Практична значущість роботи визначається тим, що її результати можна застосовувати в ході викладання лінгвокраїнознавства, практики перекладу, а також основ художнього перекладу.

Світобачення й світовідчуття письменника, неповторність, особистісність його художньотворчої манери, образність його мислення, своєрідність проблематики художнього тексту, його сюжетність, фабульність, композиція, система образів завжди відображається через сукупність особливих зображувально-виражальних засобів. Художній стиль передбачає попередній відбір мовних засобів для створення літературних художніх текстів. У художньому стилі широко використовуються всі мовні засоби: граматичні, лексичні та стилістичні. Щодо жанрів літератури художній стиль поділяють на підстили: епічні, ліричні, драматичні, комбіновані. Художній стиль мовлення можна розглядати як узагальнення й поєднання всіх стилів, оскільки письменники органічно вводять ті чи інші складники стилів до творів, надаючи їм більшої переконливості та вірогідності в зображенні подій [1, с. 130]. Та обставина, що цей стиль допускає використання елементів інших стилів, хоча і оброблених відповідно загальним, типовим рисам цього стилю, ставить його в дещо особливе положення по відношенню до інших мовних стилів. Більше того, стиль художнього мовлення допускає використання таких елементів мови, які на даному етапі розвитку літературної норми мови неприпустимі. У мові художніх творів сучасних англійських письменників можна знайти мовні факти, що виходять за норми літературної мови, наприклад, жаргонізми, вульгаризми, діалектизми і т.д. Ці елементи в стилі художнього мовлення постають в обробленому, типизированному, відібраному вигляді. Вони не використовуються тут у своєму, так би мовити, натуральному вигляді; таке використання нелітературних слів засмічувало б мову і не сприяло б збагаченню та розвитку літературної норми мови.

Адекватного перекладу можна досягти використовуючи різноманітні перекладацькі трансформації, зокрема лексичні та граматичні. Лексичні трансформації у «чистому» вигляді зустрічаються дуже рідко. Як правило, трансформації різних видів здійснюються одночасно, тобто поєднуються одна з одною. Саме такий складний комплексний характер перекладацьких трансформацій і робить переклад, а також його редакційне корегування складною та відповідальною справою [2, с. 10]. Граматична трансформація може бути повною, коли замінюються головні члени речення, або частковою, якщо замінюються лише другорядні члени речення.

На матеріалі сучасного детективного роману Дж. Паттерсона «Виклик» за допомогою методу суцільної вибірки ми відібрали та аналізували 100 лексичних та граматичних трансформацій у трьох мовах і дійшли висновку, що при перекладі твору німецькою мовою найбільш поширеним засобом є транскрибування і транслітерація та дослівний переклад, тому що подані слова мають таке ж звучання та значення як у мові-перекладача, тобто це пристосування до відтворення відповідних фонем та звучання у перекладацькій мові, а синтаксична структура оригіналу перетворюється в аналогічну структуру мови перекладу. При перекладі твору українською мовою найчастіше застосовуються такі трансформації як транскрибування і транслітерація, а також компенсація, для відтворення емоційної лексики, дослівний переклад та граматична заміна, де відбувається перетворення одиниці оригіналу на одиницю мови перекладу з іншим граматичним значенням.

Перспектива подальшого дослідження полягає в аналізі жанрово-стилістичних особливостей відтворення сучасного англомовного художнього тексту при перекладі на українську та німецьку мови.

Література

1. Дудик П. С. Стилістика української мови: Навчальний посібник / П. С. Дудик – К.: Видавничий центр «Академія», 2005. – 368 с.
2. Степанов В. Г. Редакционная подготовка изданий переводной литературы: конспект лекций для студентов магистратуры по направлению «Книговедение» / В. Г. Степанов – М.: МГУП, 1997. – 64 с.

УДК 811.1'25 (043)

Коваль В.В.

ЗБЕРЕЖЕННЯ ЗАСОБІВ ПОЛІТИЧНОЇ КОРЕКТНОСТІ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ РЕКЛАМНИХ ТЕКСТІВ

В останній час наше суспільство дуже цікавиться рекламою, адже реклама є двигуном ринкової економіки, системою, що змінює поведінку людей у суспільстві, створює між ними своєрідний тип відносин. Реклама стала невід'ємною частиною нашого життя, вона оточує нас усюди. Рекламу, її особливості впливу на людей, закони розповсюдження, способи її створення вивчають психологи, маркетологи, економісти, соціологи, дизайнери та, звичайно, перекладачі.

Однією з актуальних проблем на сьогоднішній момент є вплив сучасної реклами на формування духовних цінностей особистості в суспільстві, що стрімко розвивається.

Реклама у всіх своїх проявах з деякого часу міцно увійшла в наше життя. З огляду на той факт, що людина за своєю природою істота цікава, можна сміливо стверджувати, що діяльність творців реклами не залишиться без уваги. Світогляд кожної людини складається зі стереотипів і установок, яких вона дотримується в житті. Реклама може в якійсь мірі вплинути на ці стереотипи і установки і тим самим змінити погляд людей на навколишній світ. Вона показує на вже готові форми поведінки в тій чи іншій ситуації, непомітно підштовхує нас до прийняття рішень [1].

Етичний аспект реклами тісно пов'язаний із таким поняттям як «політкоректність». Політична коректність – це система взаємозв'язків суб'єктів громадянського суспільства та держави, заснованих на взаємній повазі, визнанні та врахуванні інтересів та цілей усіх взаємодіючих сторін, високій політичній культурі, цивілізованих формах вироблення та реалізації рішень, використання достовірної та повної інформації [2].

Мовні особливості реклами є предметом постійного дослідження як в зарубіжній, так і в вітчизняній лінгвістиці (Лобанова Л.Т., Юнін Л., Лазаревич Е. М., Термінасова С.Г.). Дослідження ведуться на матеріалі різних мов.

Важливість дослідження лінгвістичного аспекту реклами обумовлюється також необхідністю перекладу рекламних текстів.

Актуальність цієї роботи зумовлена встановленням статусу політичної коректності в культурології та лінгвістиці, а також дослідженням політкоректних лексичних новотворів,

які з'являються та функціонують у англomовних рекламних текстах як результат взаємодії суспільства, свідомості та мови, а також засобів їх перекладу.

Об'єктом дослідження виступає політична коректність як культурна та мовна категорія.

Предметом дослідження є особливості перекладу лексичних та граматичних конструкцій політкоректно орієнтованих висловів в рекламних текстах.

Мета роботи полягає в аналізі політично коректних одиниць сучасної англійської мови в рекламі з урахуванням передумов їх виникнення, формування їхнього лінгвістичного статусу та необхідних перекладацьких стратегій.

Зазначена мета передбачає реалізацію наступних завдань:

- визначити рекламу як багатоаспектний феномен соціально-гуманітарного явища;
- проаналізувати фактори появи політично коректних новотворів у взаємозв'язку з прагматичними потребами суспільства;
- визначити статус таких новотворів та закономірності, які зумовлюють входження політкоректних одиниць у лексичну систему англійської мови;
- проаналізувати особливості утворення та структуру політкоректних одиниць у сучасній англomовній рекламі;
- розглянути функціонування та мовні засоби виразу політкоректності як особливої культурної та мовної категорії;
- проаналізувати переклад політкоректних одиниць у сучасній англomовній рекламі.

Реклама становить собою особливий феномен у житті сучасного суспільства, що розвивається на перехресті таких галузей, як філософія, логіка, психологія, етика, естетика та лінгвістика. Головною метою реклами є привертання уваги споживача та стимулювання його бажання отримати товар, що рекламується, тому для її досягнення в рекламі застосовуються усі засоби впливу на адресата.

Дуже важливим чинником є етичний бік рекламного оголошення. Реклама не повинна ображати почуття та моральні принципи людей, або мати натяки на дискримінацію. Тому завдання перекладача – врахувати усі особливості рекламного тексту та правильно його перекласти.

Мова тісно пов'язана із менталітетом, культурою, традиціями його носіїв. Через це багато процесів та явищ, що відбуваються у суспільстві, знаходять відображення в мові. Англійська мова, як одна з найбільш динамічно розвинутих мов світу, за останні десятиліття досягла значних змін, які зазначені змінами у суспільній сфері. Невипадково, що саме у світі англійської мови виникла могутня культурно-поведінкова та мовна тенденція, яка отримала назву «політичної коректності». З метою уникнення дискримінації й створюються політично коректні терміни [3]. Ті слова, які за тими чи іншими причинами не вписуються до політично коректних уявлень, замінюються «інклюзивними» термінами, політично коректні ідеї часто демонструються у пом'якшених словах. Саме через це одним з найбільш ефективних засобів для створення політкоректної лексики є евфемія, що керується моральними або релігійними мотивами. Основна функція політично коректних евфемізмів є функція пом'якшення. Політично коректні евфемізми створюються згідно з морально-етнічними причинами, що тісно пов'язані з подоланням різних видів дискримінації. Існують наступні групи евфемізмів, які доцільно використовувати при перекладі рекламних текстів:

1. Евфемізми, що безпосередньо відображають ідеї політичної коректності, тобто пом'якшують різні види дискримінації:

а) ті, що виключають расову та етнічну дискримінацію: member of the African Diaspora, person of color, Jewish person;

б) ті, що пом'якшують дискримінацію за статевою приналежністю: domestic partner (companion), flight attendant;

в) ті, що створені для виключення дискримінації за соціальним статусом: economically disadvantaged, low-income;

г) ті, що пом'якшують вікову дискримінацію: golden age, senior citizen;

д) ті, що спрямовані проти дискримінації за станом здоров'я: *physically challenged*;
2. Евфемізми, які так чи інакше співвідносяться з ідеями політичної коректності:

а) ті, що відволікають від негативних економічних наслідків: *period of negative economic growth, to downsize*;

б) ті, що спрямовані проти антигуманної політики держави: *limited air strike, air support* [3].

Політична коректність в текстах реклами як культурно-поведінкова категорія проявляється у підвищеній увазі до проблеми національних меншин, дискримінації за статевою ознакою, адаптації фізично та розумово цінних громадян, людям похилого віку та соціально незахищеним громадянам населення.

Таким чином, політична коректність чинить значний вплив на систему англійської мови. Це підтверджується широким використанням засобів мовного вираження та корегування мови в текстах ЗМІ.

Перспективність подальших досліджень політичної коректності реклами полягає у вивченні гендерного аспекту на матеріалі різних мов.

Література

1. Бове Л. Современная реклама / Л. Бове, Ф. Аренц. – М.: Высшая школа, 1981. – 474 с.

2. Степанов Ю.С. Методы и принципы современной лингвистики / Ю.С. Степанов. – М.: Наука, 1975. – 11 с.

3. Панин В.В. Политическая корректность в текстах mass media / В.В.Панин. – М.: Наука, 2003. – 11 с.

УДК 811.111'373.46'252.2(043)

Куценко Т.А.

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛОМОВНОЇ МЕДИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ

Термінологія як сукупність термінів є невід'ємною складовою частиною словникового запасу будь-якої мови. Безумовно, термінологія являє собою найбільш динамічну і рухому лексичну систему мови, тому дослідження в цій області мають найчастіше історичну орієнтованість, показуючи, як виникає, розвивається і змінюється термінологія в залежності від розвитку відповідних наук і загального стилю мислення епохи. Основне призначення термінів – назвати та максимально коректно визначити кожне конкретне явище чи предмет у тій чи іншій галузі науки [1].

Актуальність дослідження обумовлюється тим, що термінологія, яка обслуговує медицину, є однією з найбагатших термінологічних систем. Вона безперервно поповнюється новими термінами, які потребують постійного вивчення. Виділяють до 200 галузей медицини, кожна з яких має свою спеціальну систему термінів. Тому медичні терміни привертають особливу увагу лінгвістів та перекладачів.

Об'єктом дослідження є медична термінологія як складова професійної термінології.

Предметом дослідження є особливості перекладу медичних термінів з англійської на українську мову.

Мета дослідження полягає у виявленні особливостей перекладу медичної термінології з англійської на українську мову.

Виходячи з окресленої вище мети, були поставлені наступні завдання:

- дати визначення поняття «термін» та «медичний термін» в англійській і українській мовах;

- надати класифікацію медичних термінів;

- обґрунтувати загальні особливості перекладу медичної термінології.

- розглянути особливості перекладу медичних англійських термінів на українську мову;

Теоретичне значення дослідження полягає у тому, що в роботі здійснюється комплексне дослідження особливостей перекладу англomовної медичної термінології на українську мову.

Практичне значення роботи полягає у тому, що матеріал даної роботи може бути використаний при викладанні термінології, порівняльній лексикології та практики перекладу.

Термінологія як сукупність термінів є невід'ємною складовою частиною словникового запасу будь-якої мови. Особливість термінології полягає в тому, що вона покликана обслуговувати вузькоспеціальну сферу.

Термінологія медицини дуже обширна, кожна з галузей медицини має свою приватну мікросистему. Медична терміносистема відображає певну наукову класифікацію понять, прийняту в даній сфері науки. Мова медицини інтернаціональна, більшість термінів мають грецьке або латинське походження і їх звучання на різних мовах майже ідентичне [1].

Сучасна медична термінологія – це макротерміносистема, план змісту якої є різноманітним: морфологічні утворення і процеси, характерні для організму людини в нормі та при патологіях на різних стадіях їх розвитку; хвороби і патологічні стани людини; форми їх перебігу й ознаки, збудники і переносники хвороб; оперативні доступи і хірургічні операції; організаційні форми надання лікувально-профілактичної допомоги населенню, прилади, інструменти та інші технічні засоби тощо [2].

Так, медична термінологія – це система, яка об'єднує терміни фармацевтичних та біологічних дисциплін, значна кількість яких є іншомовного походження (переважно грецького і латинського).

Сьогодні широко вживані медичні терміни можна класифікувати наступним чином:

1) терміни, які виникли ще в давньоанглійській англосаксонській період розвитку англійської мови і збереглися до сих пір, але в сучасному орфографічному оформленні;

2) грецькі та латинські терміни, які збереглися ще з часів древньої та середньовічної медицини;

3) сучасні інновації, які утворені за допомогою коренів та терміноелементів з класичних мов;

4) епонімічні номінації; різні торгівельні назви (переважно лікарських препаратів);

5) запозичення із різних сучасних мов; мовленнєві лексичні одиниці (медичного сленгу) та метафоричні назви;

6) аббревіатурні найменування [2].

При перекладі медичних термінів використовуються такі методи: пошук словникових відповідників, транскрибування, транслітерування, калькування, описовий переклад, контекстуальна заміна, конкретизація, генералізація, прийом лексичних додавань.

Переклад текстів медичної тематики можна вважати одним з найскладніших, адже медицина є наукою, у якій точність відіграє величезну роль, бо тут від точності може залежати життя й здоров'я людини. Тому медичний переклад не допускає можливості помилок. При перекладі медичної документації неприпустима неточність термінів або приблизність формулювань. До проблем перекладу текстів медичного спрямування відносяться декілька факторів: значна кількість синонімів, широке використання аббревіатур та скорочень, постійне поповнення та розширення медичного словарного запасу, наявність «хибних друзів перекладача» [3].

Підводячи підсумок, можна зазначити, що основними рисами терміна є стислість та однозначність. Проте однозначність не завжди проявляється у термінах, якщо вони використовуються в різних галузях науки чи техніки. Це зумовлено тим, що спеціалісти сприймають і застосовують їх з урахуванням своєї спеціалізації. Слід відмітити, що українська медична термінологія формувалася шляхом використання діалектних, просторічних лексем, забутих термінів, що зафіксовані в історичних джерелах, рідномовних новотворів та іншомовних запозичень. Отже, медицина – дуже широка, терміномістка та різностороння галузь для лінгвістичних праць та досліджень.

Перспектива подальшого дослідження полягає у вивченні особливостей перекладу медичної термінології у нових галузях знань медицини, її аналізі або при перекладі на інші іноземні мови (наприклад, італійську).

Література

1. Петрова О. Б. Структурно-семантична характеристика медичної термінології та народних найменувань хвороб в українській мові: автореф. дис. канд. філол. наук: спец. 10.02.04 / О. Б. Петрова – Харків, 1994. – 24 с.
2. Сапин М. Р. Анатомия человека: учебник для медицинских училищ и колледжей / М. Р. Сапин, Г. Л. Билич. – Москва, 2008. – 560 с.
3. Хацер Г. О. Особливості перекладу термінологічної лексики на прикладі текстів медичного спрямування // Філологічні науки / Г. О. Хацер. – Книга 3. – Ніжин, 2013 – С. 151-154.

УДК 811.111`25(043)

Ширінський В.О.

ІНТЕРНАЦІОНАЛЬНІ СЛОВА ЯК ГОЛОВНЕ ДЖЕРЕЛО "ПОХОДЖЕННЯ ХИБНИХ ДРУЗІВ ПЕРЕКЛАДАЧА"

Нинішній етап розвитку міжнародних політичних, наукових, економічних та культурних зв'язків України із зарубіжними партнерами вимагає якісно нового підходу не тільки до вирішення непростих проблем співробітництва, а й до підготовки висококласних фахівців у сфері міжмовної масової комунікації, одним із напрямків якої є переклад англомовної науково-технічної, інформаційної та художньо-публіцистичної літератури на українську мову.

Переклад є комплексним процесом, оскільки для точної передачі думки оригіналу потрібно не тільки знайти відповідні слова, але й надати їм відповідну граматичну форму, а також звернути увагу на стилістичні чинники які не можна ігнорувати. У зв'язку з збільшенням міжнародних контактів і зростаючої інтеграції світового співтовариства з'явилась велика кількість псевдо інтернаціональних слів. Питання про «фальшивих друзів перекладача» привертає увагу багатьох лінгвістів, але комплексне дослідження цієї категорії слів ще чекає на своїх дослідників, що й зумовлює актуальність подібних наукових розвідок.

Труднощі перекладу такої лексики полягають в схожості форми слів мови джерела і мови перекладу. Проблемою "хибних друзів перекладача" займалися багато вчених-лінгвістів, а саме В. Акуленко, Р. Погорелова, А. Анікін, Ю. Апрессян, І. Арнольд, Л. Бархударов, С. Влахов, С. Флорин, І. Гальперин, І. Корунець, Л. Дайненко, Л. Тарануха, І. Жданова, Е. Вартумян, В. Золотогоров, В. Карабан, Л. Черноватий, В. Комиссаров, Я. Рецкер, Г. Тархов та ін. [1, с. 102].

Інтернаціоналізми як слова, приналежні декільком мовам, і "хибні друзі" перекладача як запозичені слова, що втратили своє перше значення і отримали нове, і у наш час продовжують привертати увагу науковців, не зважаючи на певну розробленість цих проблем у лінгвістиці, зокрема в аспекті перекладознавчому, а не суто лінгвістичному. Не зважаючи на те, що інтернаціоналізми нібито повинні допомагати у міжмовному спілкуванні, бути "друзями" перекладача (їхня кількість в активному запасі більшості європейських мов становить більше 10%), а "хибні друзі" такому процесу заважають, їх "міжмовний" характер певним чином єднає ці дві групи слів настільки, що іноді досить важко провести чітку межу між вищезазначеними мовними явищами [5, с. 202].

Перш за все, звернемось до дефініції поняття інтернаціоналізмів та псевдоінтернаціоналізмів. До інтернаціональних слів відносяться слова, що були запозичені з інших мов, – грецької та латинської, а також з сучасних мов (загалом це термінологія: музикальна з італійської мови, балетні терміни – з французької, комп'ютерна та бізнес термінологія – з англійської). Такі слова подібні за звучанням, написанням та значенням. Наприклад, *філософія* – *philosophy*, *інфляція* – *inflation*, *менеджер* – *manager* [3, с. 15].

Інтернаціоналізми умовно розділяють на: а) соціальну і політичну термінологію, що включає найбільш вживані політичні, економічні, філософські, історичні, соціологічні лексичні одиниці, наприклад: *audit, bank, constitution, parliament, party, president, barter, sophism*. Сюди також відносяться терміни, що позначають міжнародні юридичні, дипломатичні, численні літературні поняття, а саме: *drama, poet, metaphor, epithet, hyperbole*; б) численні технічні терміни (назви механізмів і їхні частини *motor, carter, starter, accelerator, battery*, так само як і назви різних транспортних засобів *bus, metro, taxi* і зв'язку *radio, fax, telex, telegraph, e-mail*).

В умовах швидкого розвитку науки і техніки безперервно утворюються загально спеціальні і вузькоспеціальні терміни, які поповнюють словниковий запас мови. В деяких випадках основами термінів були прізвища відомих вчених, наприклад: *fermion* – фермон, це тип частинки, який підпорядковано статистиці Ферми-Дирака. Прізвище вченого вживається для утворення термінів, які позначають різні одиниці виміру: *henry* – генрі, *joule* – джоуль, *newton* – ньютон, *ohm* – ом. Важливою особливістю даної моделі є те, що утворені терміни за такою моделлю стали інтернаціональними, створюючи міжнародний фонд наукової термінології.

Усі ці слова, які входять в міжнародний фонд наукової термінології і здатність їх «бачити», дуже полегшує читання і переклад. Але потрібно пам'ятати, що значна частина інтернаціональних слів, мають різні значення в англійській і українській мовах, тому їх часто називають “ псевдо друзями перекладача ”. Ці слова співпадають з написанням інтернаціональних слів, але мають різні значення. Схожість графічної форми цих слів часто буває причиною помилок. Так, наприклад, *activities* перекладається як діяльність, а не активність; *direction* – напрямок, а не дирекція; *obligation* – зобов'язання, а не облігація; *fabric* – текстильний виріб, а не фабрика.

Слово *history* в англійській мові має більше значень, ніж українське «історія». У технічній літературі *history* – це залежність (параметра, величини) від часу, або тимчасова залежність [2, с. 115].

Зустрічаються і «псевдо друзі у квадрат», наприклад: *instrument air*. Ми вже знаємо, що *instrument* означає «прибор, прилад», але повітря у приборах не використовується, тому термін «приладне повітря» не підходить – впоравшись з одним «псевдо другом», ми зіштовхнулися з іншим. І дійсно, у виробничих умовах зжате повітря використовується у пневматичних інструментах, але назвати його «інструментальним» було б некоректно, тому що він використовується у пневматичних регуляторах. Пневматичні регулятори відносяться до пневматичної системи автоматики. На підприємствах об'єднану службу, яка займається автоматикою і приборами, називають службою контрольно-вимірювальних приборів і автоматики (КВПіА). Тому точніше перекласти *instrument air* як «повітря КВПіА».

Інколи вживання інтернаціональних значень при перекладі англійських інтернаціоналізмів на українську мову приводить до порушення стилістичних норм мови і стилю української науково-технічної літератури.

Переклад інтернаціональних слів ускладнюється тим, що в сполученні з іншим словом воно набуває в науково-технічних текстах певної специфіки. Наприклад, *revolutionary changes in tube design* значні зміни в конструкції труби; *massive tube failures* – сильні пошкодження труби, а не масивні пошкодження труби [4, с. 201].

Таким чином, ми бачимо, що інтернаціональна лексика дуже поширена в англійській і українських мовах, а її переклад має свої особливості і викликає деякі труднощі, що не знаходить достатнього відображення у двомовних словниках, хоча у спеціальних виданнях, присвячених цьому питанню, існує деякий перелік цих термінів. Незнання цієї термінології може призвести до серйозних непорозумінь, адже аналогії з рідною мовою часто є помилковими.

Література

1. Акуленко В.В. Запитання інтернаціонального словникового складу / В.В. Акуленко. – Харків, 1972. – 203 с.
2. Влахов С., Флорин С. Непереваемое в переводе / С. Влахов, С. Флорин. – М.: Международные отношения, 1980. – 234 с.
3. Гальперин И.Р. К проблеме стилистической дифференциации словарного состава современного английского языка / И.Р. Гальперин. – М., 1953. – 342 с.
4. Інтернаціоналізми та «хибні друзі» як проблема перекладу / І.В. Смушинська // Лінгвістика ХХІ століття: нові дослідження і перспективи. – К.: Логос, 2010. – С. 201-205.
5. Корунець І.В. Порівняльна типологія англійської та української мов / І.В. Корунець // Навчальний посібник. – Вінниця: Нова книга, 2003. – 464с.

УДК 811.111'255:6(043)

Юркова К.О.

МОРСЬКА ТЕРМІНОЛОГІЯ: СКЛАД, СТРУКТУРА ТА ЗАГАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ

Україна є морською державою. Розширення ділових контактів з зарубіжними торговими організаціями, судноплавними компаніями і суднобудівними фірмами зумовлює необхідність здійснення великого обсягу перекладу англійської морської документації на українську мову, що поряд з недостатнім висвітленням цієї проблеми пояснює її **актуальність**.

Історичний аспект формування морської термінології у цілому знайшов відображення в дослідженнях ряду вчених: Смірнова Н. А., Сморгонського І. К., Богородського Б. Л., Розена С. Я. Функціональні та структурно-семантичні аспекти англійської морської термінології висвітлені у працях Масаліної І. П., Скорикової О. І., Козловської О. Г. та ін

Об'єктом роботи є морська термінологія в англійській та українській мовах.

Предмет дослідження складають перекладацькі трансформації, які використовують при перекладі морської термінології з англійської на українську мову.

Мета роботи полягає у дослідженні перекладацьких трансформацій, що використовуються під час перекладу морської термінології з англійської мови на українську.

Завдання роботи визначаються її метою:

- 1- розглянути дефініцію морської термінології;
- 2- дослідити особливості системи морської термінології;

3- провести аналіз способів перекладу морської термінології.

Матеріалом слугують лексичні одиниці морської термінології відібрані зі спеціальних словників, а також тлумачних словників.

Методи дослідження визначені його цілями і завданнями: для збирання ілюстративного матеріалу було використано метод суцільної вибірки з англо-українських, англо-російських, російсько-українських словників; описовий і порівняльний методи - для представлення відібраного матеріалу.

Теоретична значущість роботи полягає у тому що її результати доповнюють і систематизують наукові знання у галузі перекладу морської термінології.

Морська термінологія дуже різноманітна за своїм походженням. Багато запозичень прийшли у морську лексику через посередництво інших мов в результаті специфічної діяльності моряків: через міжнародні контакти, торгівлю, суднобудування, кораблеводіння, виконання аварійно-рятувальних робіт на воді. Нова термінологічна лексика була обумовлена не тільки створенням флоту, але і його модернізацією. Ядро морської термінології становлять запозичення з низки європейських мов. Крім того, її формують запозичення з діалектів і просторіччя, а також терміни, створені шляхом калькування.

За період свого становлення морська термінологія зазнала впливів грецької, латинської і скандинавських мов [1, с. 280].

За структурою терміни поділяються на:

- прості, що складаються з одного слова;
- складні, що мають у своєму складі декілька основ і пишуться разом або через дефіс;
 - терміни-словосполучення, які складаються із декількох окремих слів [2].

Що ж стосується перекладу термінів, і морських термінів зокрема, то, здебільшого терміни перекладаються чотирма наступними способами: транскрибуванням, транслітерацією, калькуванням, описовим перекладом [3].

Крім того, під час перекладу та визначення засобу перекладу англomовного терміну важливу роль відіграє контекст. Процес відображення терміну українською мовою відбувається у два етапи. На першому етапі з'ясовується його значення у контексті, і тільки на другому відбувається безпосередньо переклад терміна на українську мову

Не зважаючи на думку про те, що термін є однозначною лексичною одиницею, незалежно від контексту, можна навести приклади термінологічних одиниць, що вживаються як окреме значення загально- вживаних слів. Таким чином, контекст відіграє важливу роль при виборі варіанта перекладу, оскільки він уточнює одне із багатьох можливих значень слова. До того ж, навіть одиниця, що використовується винятково у межах науково-технічного підстилю, може мати декілька термінологічних значень, вибір серед яких здійснюється лише шляхом аналізу контексту [3].

Перспективою роботи є дослідження перекладацьких трансформацій, що використовуються під час перекладу морської термінології з грецької мови на англійську.

Література

1. Корнодудова Н. М. Походження, склад і функціонування морської термінології в українській літературній мові / Н. М. Корнодудова // Мовознавчий вісник. – 2010. – Вип. 10. – С. 280-284.
2. Коваленко, А. Я. Науково-технічний переклад / А. Я. Коваленко. – Тернопіль: Видавництво Карп'юка, 2001. – 284 с.
3. Хоменко С. А. Основы теории и практики перевода научно-технического текста с английского языка на русский: Учеб. пособие / С. А. Хоменко. – Мн. : БНТУ, 2004. – 204 с.

СЕКЦІЯ ЕТНО- ТА ЛІНГВОКУЛЬТУРНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ СУЧАСНОГО АНГЛОМОВНОГО ПАРЕМІОФОНДУ

УДК811.111:81'37

Буга А. Ю.

ПОНЯТТЄВИЙ І ОБРАЗНИЙ ЗМІСТ КОНЦЕПТУ ІНТЕЛЕКТ

В останні десятиліття серед лінгвістів зростає інтерес до вивчення природи, структури, специфіки змісту концепту як лінгвокогнітивної одиниці, яка за допомогою мови відображає певний фрагмент системи уявлень і знань того чи іншого народу про світ. Тема роботи знаходиться на стику найважливіших дисциплінарних областей сучасної лінгвістики: когнітивної лінгвістики, аксіологічної лінгвістики, лінгвокультурології, психолінгвістики і звернена до розгляду вербалізованих уявлень про інтелектуальну сферу внутрішнього світу людини в англійській мовній картині світу [1]. Теоретико-методологічною базою дослідження слугували праці вітчизняних і зарубіжних дослідників в області когнітивної лінгвістики, зокрема Бессонової О.Л., Городецької О. В., Загнітко А. П., Змійової І. В., Луньової Т. В., Мартинюк А. П., Огаркової Г. А., Пефтієвої О. Ф., Сукаленко Т.М., Лакофф Дж., З. П. Попової, І. А. Стерніна, О. С. Кубрякової, в лінгвокультурології, зокрема А. В. Маслової, Ю. С. Степанова, Н. В. Уфимцевої; в області семантики і фразеології, зокрема А.В. Куніна, В.М. Мокієнко, С. В. Олійника [2].

Актуальність обраної теми визначається загальною стратегічною установкою сучасної лінгвістики на вивчення підстав концептуальної картини світу і опису окремих її концептів.

Одним із значущих, ключових концептів практично будь-якої спільноти, актуальність якого в житті соціуму безсумнівна, є концепт *ІНТЕЛЕКТ*.

Мета дослідження - виявити змістовну структуру концепта *ІНТЕЛЕКТ* і розкрити в змісті концепту культурно-зумовлені образну і поняттєву складові. Для реалізації даної мети були поставлені наступні **завдання**: визначити кількісну складову емпіричного матеріалу у досліджуваних мовах; проаналізувати уявлення англійської спільноти про інтелект людини.

Мета та завдання роботи зумовили застосування основних **методів** дослідження, серед яких використовувалися: *концептуальний аналіз*, який застосовано для встановлення й опису концепту *ІНТЕЛЕКТ*; *компонентний аналіз* для дослідження семантичного обсягу поняттєвої і образної складових концепта; *кількісний аналіз* для визначення продуктивності засобів вербалізації концепту.

Матеріалом дослідження слугували дібрані методом суцільної вибірки 129 іменників англійської мови. Джерелом мовного матеріалу є авторитетний глумачний словник англійської мови – *Shorter Oxford English Dictionary on Historical Principles* у двох томах за редакцією Уільяма Трамбла і Ангуса Стівенсона.

Концепт не виникає безпосередньо з значення слова, він є результатом злиття словникового значення слова з особистим і суспільним досвідом людини. Він наповнений образним, емоційним, експресивним, оцінним змістом. Лексичні одиниці, що об'єктивують концепт *ІНТЕЛЕКТ*, відбивають когнітивну модель сприйняття позамовної дійсності англійською спільнотою і репрезентують розумові здібності людини.

Поняттєвий зміст концепта розкривається через аналіз його імені: *intellect* 'інтелект' – *the faculty of reasoning and understanding objectively, especially with regard to abstract matters; a person's mental powers* 'здібність об'єктивно пояснювати і розуміти, особливо щодо абстрактних понять; розумова здатність людини' [SOED]. Головною семантичною ознакою концепта виступає розуміння *інтелекту* як розумової здатності людини до сприймання реального світу. Аналіз етимології імені концепта дозволяє виокремити додаткову семантичну ознаку імені "**розпізнавати**": *intellect* 'інтелект' від латинського *intellectus* "*discernment, understanding*" проникливість, розуміння, від кореню *intelligere* "*to understand, discern*" 'розуміти, розпізнавати' [4]. Отже, інтелект розуміємо як здатність людини до розумової діяльності, тобто до мислення і пояснення навколишнього світу.

Аналіз значень синонімічних термінів *mind* 'розум', *reason* 'розсудливість, розважливість', *mentality* 'розумові здібності', *intelligence* 'інтелект', *brain* 'розум, глузд' уможливив доповнення семантичного обсягу концепта додатковими семами: "**свідомість**", "**здібність до кмітливої думки**", "**уміння здобувати та застосовувати знання**", "**здатність розуму міркувати, розуміти, логічно формувати думки**". Наприклад, *mind* 'розум' – *the element of a person that enables him to be aware of the world and their experiences, to think, and to feel; the faculty of consciousness and thought // a person's ability to think and reason* 'частина людини, яка надає їй можливості усвідомлювати світ, досвід, дає можливість думати і почувати; дар свідомості та думки // можливість людини думати і міркувати' [SOED]; *reason* 'розсудливість, розважливість' – *the power of the mind to think, understand, and form judgements logically* 'здатність розуму міркувати, розуміти, логічно формувати думки' [SOED]; *mentality* 'розумові здібності' – *(dated) the capacity for intelligent thought* 'здібність до кмітливої думки' [SOED]; *intelligence* 'інтелект' – *the ability to acquire and apply knowledge and skills* 'уміння здобувати та застосовувати знання і вміння' [SOED]; *brain* 'розум, глузд' – *intellectual capacity // a person's mind* 'розумові здібності // розум людини' [SOED]. Таким чином, інтелект визначається як мисленнева здатність, що допомагає людині у вирішенні проблем та адаптації до середовища.

Аналіз семантики іменників, які репрезентують досліджуваний концепт показав, що семантичний обсяг образного складника доповнюється бінарною опозицією – "**низький**" – "**високий**" інтелект:

1) з точки зору когнітивної психології, розвиток інтелекту є зміна когнітивних структур, процесів та здібностей людини на протязі усього життя [5]. Звідси і постійне вимірювання

інтелекту, надання йому оцінки майже на кожному кроці. У даному концепті низька оцінка інтелекту не є постійною характеристикою, а виступає як оцінка певного періоду у розвитку інтелекту. Отже, семантична ознака “**низький**” інтелект, вербалізується 107 іменниками, що складає 83% від корпусу вибірки. Наприклад, *pinhead* ‘голівка шпильки’ – 1) *the flattened head of a pin // a very small round object*; 2) *a stupid or foolish person* ‘1) пласка головка шпильки // дуже малий круглий предмет; 2) тупак або дурень’ [SOED]. У прикладі образний ЛСВ виникає із асоціації малої головки шпильки з малою головою людини, а якщо голова людини мала, то і розуму там небагато, звідси і зневажливе ставлення до людини, яка, на думку мовця, нездатна вирішувати проблеми або неспроможна адаптуватись до середовища.

2) опозицією вищезазначеній ознаці виступає сема “**високий**” інтелект, яка наявна у 22 іменниках, що складає 17% від усіх іменників. Серед них *brain* ‘мозок’ – *intellectual power, organ of thought, memory, imagination // colloq. a clever person* ‘інтелектуальна сила, орган мислення, пам’яті, уявлення // розм. розумна людина’ [SOED]. Отже, емпатія мовця говорить про те, на чому зосереджена його увага, що для нього найважливіше у даний момент.

Таким чином, у концепті *ИНТЕЛЕКТ* превалюють іменники на позначення людини з низьким рівнем інтелекту. Значну розбіжність між іменниками на позначення людини з низьким і високим рівнем інтелекту можна пояснити психологічним чинником, коли життєвий, практичний розум, тобто ті знання, які людина одержує у результаті власного досвіду у процесі діяльності, зазвичай, мовцем до уваги не береться.

Література

1. Бессонова О. Л., Пефтієва О. Ф. Вербалізація концепту *ХАРАКТЕР* образними найменуваннями особи в англійській мові / О. Л. Бессонова, О. Ф. Пефтієва // Вісник № 897 Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна, 2010. – С. 11–18.
2. Пефтієва О.Ф. Образність як семантичний компонент лексичного значення найменувань особи в англійській та українській мовах : монографія / Лінгвокогнітивні та лінгвокультурологічні дослідження. – К.: СПД Нестроевий А.І., 2015. – 256с. – ISBN 978-966-97410-2-8. – ISBN 978-966-97348-5-3 (Том 3).
3. Shorter Oxford English Dictionary on Historical Principles. Fifth edition. – New York: Oxford University Press Inc., 2002. – 3750 p. [SOED]
4. Harper Douglas Online Etymological Dictionary of the English Language : [Електронний ресурс]. – Режим доступа к словарю : <http://www.etymonline.com/>
5. Загнітко А. П. Класифікаційні типології концептів / Анатолій Панасович Загнітко // Лінгвістичні студії : наук. журнал / [відп. ред. А. П. Загнітко]. – Вип. № 21. – Донецьк, 2010. – С. 12–21.

УДК 811.111'373.7(043)

Дика К. М.

СЕМАНТИКА ІДІОМ З АНІМАЛІСТИЧНИМ КОМПОНЕНТОМ В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ

Наше дослідження присвячене темі аналізу семантики англомовних та україномовних ідіом. Дослідженням ідіоматичних одиниць займались різні вчені. Вивченням структурних особливостей ідіом займались В.В. Виноградов, О.І. Смирницький, А.Г. Назарян, Н.М. Амосова. Дослідженню фразеологізмів у художньому мовленні присвячені наукові вишукування М.А. Фокіної, Є. П. Бережного, Г. Н. Абреїмової, Ц. Церендоржа. Особливостями перекладу фразеологічних одиниць в художньому тексті займались такі вчені як Б. А. Ларін, А. В. Кунін, В.П. Жуков, Л.І. Сміт та ін.; вивченням ідіом в сучасній англомовній пресі займалися такі вітчизняні вчені: Кунін А. В., Чужакін А.П., Палажченко П.Р., Шанський Н.М, Горлова В.В та інші. Незважаючи на велику кількість робіт, присвячених вивченню англомовних ідіом, їхні семантичні особливості є недостатньо вивченими, що і зумовлює **актуальність нашого дослідження**.

В традиційній зарубіжній науковій літературі до пареміофонду входять різні афористичні структури типу прислів'їв, ідіом, порівнянь, загадок, велеризмів. У традиційній

вітчизняній літературі спектр жанрового розподілу є ще ширшим – прислів'я, приказки, побажання, прокляття, прикмети, велеризми, промовки, пародії на молитви, каламбури, анекдоти [4: 114]. Тобто можемо сказати, що ідіоматичні одиниці є складовою багатого пареміофонду, адже характеризуються сталістю та невмотивованістю значень.

Ідіоматичні одиниці з зоонімами є свого роду маркерами національного образу світу, який склався у свідомості тієї чи іншої етнічної спільноти. Вони містять деяку знакову символіку, пов'язану з сприйняттям образу тварини спільнотою [1: 120].

Об'єктом дослідження є ідіоматичні одиниці з анімалістичним компонентом в англійській та українській мовах.

Предметом дослідження є семантика ідіом з анімалістичним компонентом в англійській та українських мовах.

Метою даної роботи є розглянути етнолінгвістичну специфіку та лінгвокультурні універсали семантики ідіом з анімалістичним компонентом, порівняти ідіоматичні одиниці на матеріалі англійської та української мов.

Теоретична значущість дослідження полягає в тому, що воно вносить вклад у подальший розвиток фразеології англійської та української мов, розглядає теорію аксіології.

Практична значущість визначається можливістю використання його результатів у теоретичних курсах, на практичних заняттях з загального мовознавства, порівняльної лексикології.

В даній роботі ми досліджуємо аломорфні та ізоморфні ідіоми з анімалістичним компонентом в англійській та українській мовах, щоб показати спільні та відмінні риси в культурах обох народів. Проаналізувавши 210 україномовних та англійськомовних ідіоматичних одиниць, дійшли висновку, що такі тварини як *заєць*, *лисиця*, *бик*, *бджола*, мають однакову конотацію в обох мовах. В українській мові *заєць* є уособленням боягузтва, полохливості: *полохливий як заєць*, *заяча душа*, *заяче серце*, *боязкий як стріляний заєць* (про боягузливу людину). Таке ж значення має цей зоонім і в англійській мові: *(as) timid as a hare* (буквально «полохливий як заєць»).

Значення, що пов'язані з *лисицею* (*лисом*) в порівнюваних мовах виявляють однакову спрямованість - цей звір асоціюється з хитрістю та лукавством (укр. *старий лис*, *хитрий лис*; eng. *sly as a fox*; *to play the fox*) [3: 57].

І в українській і в англійській мовах *бик* (*віл*) служить для позначення здорової сильної людини (чоловіка): укр. *здоровий як бик*; англ. *as strong as a bull*. Але цей зоонім може мати також і негативне значення: *швидкий, як віл у плузі* / англ. *sulky as a bull* (*повільна людина*).

Представники різних національних культур, коли чують слово *бджола*, то відразу вимальовують в уявленні образ працьовитості та зайнятості корисною справою. В українській мові є ідіома, яка відображає саме таке сприйняття цієї комахи – *працювати як бджола* – працювати дуже напружено, посилено. В англійській мові також існує схожий вираз – *busy as a bee* – (дослівно-зайнятий як бджола), можна констатувати, що в обох лінгвокультурах ця ідіома несе в собі позитивну конотацію [3:65].

В українській та англійській мовах збігається дуже велика кількість ідіом з пейоративними мотиваційними ознаками. Наприклад: *надувся, як індик* / англ. - *to strut like a turkey-cock*; *to be as proud as a peacock* – *гордий як павич*, *'набридливий, як Спасівська муха* / англ. *to bother smb. as an August fly* «набридати, як серпнева муха»;

Незважаючи на те, що ми знайшли багато ізоморфних ідіом в англійській та українській мовах, існує також немало таких, які мають національно-культурну специфіку.

Візьмемо наприклад *"go to the dogs"* - «сходити нанівець». В українській мові даній ідіомі відповідає сталий вираз *«котові під хвіст»*. Бачимо, що анімалістичний елемент «собака» змінюється на елемент «кіт».

В українській культурі, коли йде мова про дуже голодну людину, вживають ідіому – *голодний як собака*, в той час як в англійській мові їй відповідає - *(as) hungry as a bear* (букв. «голодний як ведмідь») [2:89].

В англійській знаходимо ідіоматичну одиницю із зоонімом *свиня*, яка позначає розумово обмежену людину: *(as) stupid as a pig* – (букв. «дурний як свиня»), чому відповідає в українській мові «дурний аж світиться». Також зоонім *свиня* використовується в наступній ідіомі: *to buy a pig in a poke*; в українській мові їй відповідає - *купити kota в мішку*. Для позначення працьовитої людини в англійській мові використовується такий анімалізм: *"to work like a dog"*. Українці ж вважають працьовитою зовсім іншу тварину: «*працьовитий, як віл*» [2:93].

Проаналізувавши ідіоми в українській та англійській мовах ми виявили, що незважаючи на наявність багатьох відмінностей у структурі контрастивних мов, завдяки зіставному підходу до вивчення цих сталих виразів, було виявлено повні фразеологічні еквіваленти, що свідчить про те, що в семантиці фразеологізмів двох мов простежено спільне. Але разом з тим знайшли немало ідіом, пов'язаних з особливостями світосприйняття і уявлень англійців та українців. Вони зумовлені національно-культурною специфікою різних народів, різним сприйняттям дійсності, відмінностями етнокультур, які обов'язково присутні в будь-якій мові.

Література

1. Алехина А.И. Идиоматика современного английского языка (Idiomatic English) / А.И. Алехина. – Минск: Высшая школа, 1982. – 279 с.
2. Амосова Н.Н. Основы английской фразеологии / Н.Н. Амосова. – Л.: ЛГУ, 1963. – 130 с.
3. Баран Я.А. Фразеологія: знакові величини / Баран Я.А., Зимомря М.І., Білоус О.М. – Вінниця: Нова Книга, 2008. – 270 с.
4. Шепитько С.В. Пословицы как объект исследования англоязычной науки / С.В. Шепитько. – Вісник ХНУ ім. В.Н.Каразіна. – № 1072. – 2013. – С. 99-105.

УДК 811.1'373.2(043)

Ісікова А. О.

СЕМАНТИЧНІ ОЗНАКИ КОНЦЕПТУ ЖІНКА В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ (НА МАТЕРІАЛІ ПАРЕМІОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ)

У дослідженні виділено семантичні ознаки соціальної ролі жінки в українській та англійській мовах, також винайдено розбіжності у сприйнятті лінгвокультурного універсального концепту жінка в досліджуваних мовних культурах.

Мова є неоціненним духовним багатством та засобом формування і розвитку особистості людини, засобом спілкування, збереження і передачі знань, інструментом взаємного розуміння. Безпосередньо у мові відбито характер народу, його національні звичаї, побут, мораль, національний характер, а також одну з найвагоміших категорій — лінгвокультурологічну категорію.

Актуальність дослідження обумовлюється культурологічною категорією яка репрезентується через концепт жінка.

Об'єктом дослідження є концепт ЖІНКА, що репрезентується пареміологічними одиницями в українській та англійській мовах.

Предметом дослідження є семантичні ознаки, що містяться в пареміологічних одиницях концепту ЖІНКА у сучасній українській та англійській мовах.

Метою нашої роботи є порівняльний аналіз пареміологічних одиниць, що вербалізують концепт ЖІНКА в українській та англійській мовах.

Для досягнення поставленої мети було проаналізовано базові поняття дослідження: мовна та концептуальна картина світу, поняття концепт. Методом суцільної вибірки виділено та систематизовано пареміологічні одиниці, що вербалізують концепт.

Матеріалом дослідження слугувала вибірка пареміологічних одиниць на позначення “жінка”, які представлено у сучасних україномовних та англійськомовних словниках. Загальна кількість таких одиниць складає 155 одиниць для української частини дослідження та 137 для англійської частини дослідження.

Ключовими поняттями дослідження є картина світу під якою розуміється цілісний, глобальний образ світу у свідомості людини, який є результатом всієї духовної активності, яка виникає в ході всіх контактів людини зі світом. Пізнаючи світ, людина складає своє уявлення про світ, тобто в його свідомості виникає певна картина світу [3].

Згідно з думкою В.Л. Юсупової, існує дві найбільш значущі картини світу: мовна та концептуальна. У мовній картині світу суттєвим є знання, закріплене за словами, словосполученнями, реченнями, текстами конкретних мов; концептуальна картина є інваріантною (спільною для всіх носіїв мови), мовна – виражається у значеннях слів, словосполучень, речень, дискурсів різних мов. Але вони безпосередньо пов'язані. Пареміологічна картина світу є унікальною її складовою та існування їх не можливе одне без одного [4].

В ході дослідження обраного концепту ЖІНКА ми зробили наступне:

1. ми виділили соціальні ролі жінки (незаміжня дівчина (20,2%) / maid(4,6%), дружина (39,6%) / wife (53,6%), мати (10,2%) / mother (15,8%), дочка (4,6%) / daughter (3,5%), теща (5,5%), вдова (9,7%) / widow (15,7%), мачуха (5,6%) / stepmother (3,9%), свекруха (2,8%) / mother-in-law (2,9%));

2. її особистісні характеристики, такі як: *балакучість і невміння зберігати таємниці* (для української частини пареміологічного фонду 12,9%, для англійського пареміологічного фонду 11,1%), *непередбачуваний характер*, (для української частини пареміологічного фонду 16,1%, для англійського пареміологічного фонду 15,6%), *упертість* (8% для української частини пареміологічного фонду, 6,6% для англійського пареміологічного фонду), *брехливість* (4,7%(укр.), 6,6%(англ.), *підступність і хитрість* (9,6%(укр.), 8,9%(англ.), *схильність до істерик та капризів* (9,6%(укр.), 6,6%(англ.), *марнотратство* (8,5%(укр.), 13,5%(англ.), *розпуценість* (17,7%(укр.), 20%(англ.), *інтелектуальні здібності* (12,9%(укр.), 11,1%(англ.) в пареміях українського та англійського народів.

Згідно з результатами проведеного дослідження та беручи до уваги кількість та якісний склад пареміологічних одиниць, що вербалізують концепт ЖІНКА у досліджуваних мовах, ми можемо стверджувати, що соціальні ролі української жінки набагато різноманітніші, ніж соціальні ролі англійської жінки. Таким чином, статистичний аналіз виявляє, що сприйняття жінки у пареміологічній картині світу, перш за все, пов'язано з її ключовою функцією як дружини та матері. Різноманітність жіночих ролей в українських прислів'ях є наслідком відображення сільського укладу життя, в якому родинні відносини відігравали вагомий роль і суворо дотримувалася ієрархія серед членів родини та їх родинні функції. В українській мові концепт ЖІНКА також має частотну вербалізацію у значенні «незаміжньої дівчини» або «вдови», що також пов'язано з поглядом на жінку як виконавця матримоніальної функції. В англійській ж мові концепт ЖІНКА, поміж іншого, вербалізується в пареміях у значенні «вдови» та «мачухи», що може наводити на думку, що процеси розлучення та втрати одного з подружжя мають місце в англійському культурологічному просторі. Отже, нами були виділено основні семантичні ознаки концепту ЖІНКА в англійській та українській мовах.

Перспективою нашого дослідження вбачаємо подальший аналіз гендерно-маркованої лексики та фразеологізмів як засіб вираження концепту ЖІНКА на матеріалі близько- та далекоспоріднених мов.

Література

1. Вежбицкая Г. Мова. Культура. Пізнання. / А. Вежбицкая. - М.: Російські словники, 1996. – 405-411 с.
2. Гумбольдт В. фон. Избранные труды по языкознанию / Вильгельм фон Гумбольдт; [пер. с нем. Г. М. Рамишвили]. – М. : Прогресс, 1984. – 397 с.
3. Уорф Б. Отношение норм поведения и мышления к языку / Б. Уорф // Новое в зарубежной лингвистике. – М. : Иностран. лит., 1960. – Вып.1. – 178-182 с.
4. Северинюк В.М. Популярний коментований словник українських прислів'їв та приказок / В. М. Северинюк. – Луцьк : ПВД «Твердиня», 2012. – 144-148 с.

5. Collins V.H. A book of English proverbs: with origins and explanations / Collins V.H.; Greenwood press, 1974. – 144-150 p.

УДК 811.1'373.2(043)

Косей І. В.

СЕМАНТИЧНІ ОЗНАКИ КОНЦЕПТУ КОХАННЯ В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКИХ МОВАХ (НА МАТЕРІАЛІ ПАРЕМІОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ)

У тезах викладено результат аналізу універсального лінгвокультурного концепту КОХАННЯ на матеріалах англійської та української мов, як складової наукової картин світу, ми визначили специфіку його мовної об'єктивації, а також зробили висновок щодо основних особливостей спілкування закоханих на узагально-закріпленому рівні.

Об'єкт дослідження – вербалізований пареміологічними одиницями концепт КОХАННЯ в сучасній українській та англійській мовах.

Предметом даної роботи виступають пареміологічні одиниці як мовні засоби вираження концепту КОХАННЯ у сучасній англійській та українській мовах.

У центрі уваги сучасної лінгвістики знаходяться проблеми, пов'язані з відображенням національної культури та історії у мові. Роль мови в накопиченні культурних здобутків є очевидною і значною. При цьому мова, як одна з основних ознак нації, виражає культуру народу, який говорить цією мовою, тобто створює національну культуру.

Саме тому лінгвістичний аналіз універсальних концептів культури займає все більш значне місце в мовознавчих студіях та обумовлює актуальність нашого дослідження, спрямованого, як більшість сучасних лінгвістичних досліджень, на розгляд об'ємних концептуальних утворень з урахуванням інформації, знань про світ, а також уявлень - наївних, наукових, художніх та досвідних, які ці одиниці репрезентують. Дослідження звертається до розгляду вербалізованих уявлень про світ людини як носія певної культури в межах антропоцентричної парадигми сучасної гуманітарної науки [3].

При вивченні іноземної мови відбувається поринання в культуру народу. Важливим історико-лексичним пластом кожної мови є фольклор, в тому числі прислів'я та приказки. Розділ фольклористики, що займається мовним і структурним аналізом прислів'їв та приказок, називається пареміологія [4].

Концепт КОХАННЯ є цікавим об'єктом саме лінгвістичного дослідження ще і тому, що культура кохання в європейському лінгвокультурному ареалі є передусім культурою вербальною, тісно пов'язаною із словесним (літературним та повсякденним) вираженням. У мовленні про кохання діє закон мовленнєвого посилення емоції: констатація емоції посилює саму емоцію, а іноді навіть створює її. Оскільки кохання є вторинним по відношенню до інстинктивних емоцій, окультуреним почуттям, саме мовна репрезентація кохання, культурно детерміновані засоби його вербального вираження є основними експлікатурами уявлень, що сформувались у даній культурі щодо цього почуття [4].

Метою нашого дослідження є проведення лінгвокультурного аналізу на матеріалах англійської та української та мов.

Задля реалізації поставленої мети ми плануємо розв'язання **наступних завдань**:

— методом суцільної вибірки дібрати паремії англійського та українського пареміологічних одиниць, що містять сему кохання;

— проаналізувати концепт КОХАННЯ як складову україномовної, англійської пареміологічної картин світу;

— за допомогою порівняльного аналізу визначити основні розбіжності у сприйнятті та характеристикі досліджуваного концепту у вищезазначених мовах;

— виділити загальні та відмінні риси концепту КОХАННЯ в вищезазначених мовах.

Концепти по-різному групуються і вербалізуються в різних мовах. Концепти відбивають етнічне світобачення та маркують етнічну мовну картину світу.

Існує 3 найбільш продуктивних підходів до вивчення концепту.

Системно-мовний підхід: його сутність полягає в осмисленні концепту в єдності

системно-мовних вимірів за осями синтагматики, парадигматики та асоціативних зв'язків, що в сукупності дозволяє відтворити типові пропозиції (лінгвістичні моделі ситуації), у центрі яких стоїть даний концепт.

Сигніфікативний підхід до визначення концепту передбачає осмислення даного феномену через аналіз його сигніфікативного поля.

Лінгвокультурологічний підхід, який розглядає концепт з точки зору спільноти.

Лінгвісти стверджують, що поряд з фольклорними прислів'ями та приказками широко вживаються образні вирази, створені письменниками та окремими громадськими діячами. Згодом вони стають так званими "крилатими виразами" й починають уживатися як звичайні прислів'я та приказки [3].

У лінгвістиці традиційно розрізняють дві картини світу: концептуальну і мовну. Концептуальна картина світу є сукупністю ідей, понять та знань про навколишній світ та принципи його організації, у той час коли мовна картина світу є продуктом вербальної реалізації цих понять, ідей та знань [5].

Конкретизація понятійного компоненту концепту КОХАННЯ в англійській мові відбувається за допомогою створення нових словосполучень, які не мають культурної або філософської традиції (наприклад, *infantile love, immature love, mature love, erotic love, self-love, Gift-love, Need-love, social love, deficiency love*) [1].

З дискурсивних позицій концепт КОХАННЯ в сучасній англійській мові розглянуто як фактор, який регулює вербальну поведінку носіїв мови. На основі виділення у сучасній англомовній психології окремих «стилів» кохання у курсовій роботі були виділені п'ять типів мовних особистостей. Вербальна поведінка кожної типізованої мовної особистості у дискурсі кохання є дискурсивною реалізацією інтуїтивних та осмислених фонових знань комуніканта щодо кохання, нормативних засобів його вербального вираження та позамовних компонентів любовного спілкування. Це дозволило розглянути ситуації комунікативного конфлікту в дискурсі кохання як результат конфлікту ментальних уявлень про відповідне почуття в їх дискурсивній реалізації [1].

За результатами нашого дослідження в українській, англійській пареміології представлені такі смислові компоненти концепту КОХАННЯ: акціональність (52,1%) / *actionality* (47,9%) (*love will find a way, love conquers all*); довготривалість (44,6%) / *continuity* (55,4%) (*true love never dies*); невловимість (57,1%) / *intangibility* (42,9%) (*follow love and it will flee thee; flee love and it will follow thee*); позитивний статус закоханого (39,9%) / *positive love* (60,1%), (*all the world loves a lover*); неконтрольованість, невмотивованість почуття (41,7%) / *uncontrolled feeling* (58,3%) (*love is blind; the heart has its reasons*); взаємопов'язаність кохання та шлюбу (36%) / *interrelatedness of love and marriage* (64%) (*Love and marriage go together like a horse and carriage*); наявність перешкод у коханні (64,3%) / *obstacles in love* (35,7%) (*The course of true love never did run smooth*).

Таким чином, концепт КОХАННЯ реалізується як в мовній, так і концептуальній картині світу як вербальне вираження палкого та щирого почуття. Кохання пов'язано із соціокультурними нормами суспільства. Сприйняття та подальша вербалізація обумовлюється соціальними та культурними факторами, що по різному сприймаються в англійській та українській лінгвокультурах.

Перспективу нашої роботи вбачаємо у дослідженні спілкування закоханих як специфічного виду дискурсу.

Література

1. Кунин А.В. Курс фразеологии современного английского языка: Учеб. для ин-тов и фак. иностр. яз. - 2-е изд., перераб. - М.: Высш. шк., Дубна: Феникс, 1996. - 381 с.
2. Баранцев К.Т. Англійські прислів'я та приказки. – К.: Радянська школа, 1973. – 176 с.
3. Гаврин С.Г. Учебное пособие по спецкурсу для филологов. – Пермь: Русский дом, 1974. – 158 с.
4. Гудзик К. Про що говорить мова? – К.: "День" №161, 2004. – 50–54 с.
5. Огаркова Г.А. Метафорична презентація концепту КОХАННЯ в англомовному дискурсі

УДК 811.111'373.7(043)

Пилипшанова К. В.

АКСІОЛОГІЧНЕ У ВИВЧЕННІ СЕМАНТИКИ АНІМАЛІСТИЧНИХ ПРИСЛІВ'ІВ (НА МАТЕРІАЛІ УКРАЇНСЬКОЇ, АНГЛІЙСЬКОЇ ТА НОВОГРЕЦЬКОЇ МОВ)

Прислів'я – це коротка, всім відома фольклорна сентенція, яка передається з покоління в покоління та виражає мудрість, правду, мораль і традиційні погляди на життя в метафоричній, фіксованій формі [1: 4].

Прислів'я розглядають як один з основних «кодів» культури, який «століттями формувався з повсякденною культурою», що передається з покоління в покоління і відображає всі аспекти життєвої філософії народу - носія мови [2: 219].

Прислів'я неодноразово привертати увагу дослідників. Найбільш вивчена стилістична сторона прислів'їв, тобто їх використання в художніх творах для створення того чи іншого стилістичного ефекту. В окремих роботах проводиться аналіз семантичних особливостей прислів'їв та їх структурних характеристик [3]. Насьогодні більшість вітчизняних і зарубіжних міжкультурних досліджень у галузі пареміології зорієнтована на розкриття саме внутрішніх зв'язків між відповідними культурами та на виявлення етнолінгвістичної специфіки прислів'їв кожного окремого народу, що й зумовлює **актуальність** роботи. **Об'єктом** роботи є анімалістичні прислів'я англійської, української та новогрецької мов. **Предметом** роботи є оцінні орієнтири у вивченні семантики анімалістичних прислів'їв. **Мета роботи:** дослідити категорію мовної оцінки у анімалістичних прислів'ях англійської, новогрецької та української мов і тим самим визначити зв'язок між прислів'ями різних мов, а також продемонструвати етнолінгвістичну специфіку у культурах цих народів.

Прислів'я цікаві не тільки як засіб спілкування, але й як засіб пізнання національного характеру народу, проникнення у систему його цінностей. Вони містять у собі сукупність думок, вироблених народом як лінгвокультурною спільністю, дають можливість виявити найбільш значущі цінності, які відображують психологію народу.

Особливий інтерес в аспекті опису лінгвокультурних характеристик прислів'їв представляє образність прислів'їв, в якій закладені особливості поведінки та характеру кожного народу. Безсумнівно, етнокультурна специфіка народу знаходить своє відображення в лексичному змісті прислів'я, що дозволяє виявити неповторне національне забарвлення мови, пов'язане з історичною долею, культурою, традиціями, звичаями та особливостями народу. Стійкі вирази, що не мають аналогів в інших мовних середовищах, найчастіше є тонким вираженням національного менталітету і культурної самобутності народу [4: 177].

На противагу цьому судженню існує інше, яке свідчить, що значення переважної більшості прислів'їв є універсальними, тобто для майже будь-якого прислів'я даного народу можна майже завжди знайти синонім серед прислів'їв будь-якого іншого народу; відмінності стосуються майже виключно предметно-образної сфери, не зачіпаючи значень [5: 32].

Досліджуючи прислівний фонд певного етносу, можна виявити його пріоритети та орієнтації. Вивчення такого мовного феномену, як прислів'я, пов'язане зі зверненням до аксіології. Аксіологічною основою прислів'їв виступають цінності [6]. Цінності – це узагальнені, стійкі уявлення про бажані блага та прийнятні способи їх отримання, у яких сконцентрований попередній досвід суб'єкта і на основі яких приймаються рішення про його подальшу поведінку [7]. Цінності орієнтують індивіда у його оточенні та виявляють позитивні чи негативні сторони реалій дійсності [6].

В результаті зіставлення анімалістичних прислів'їв англійської, новогрецької та української мов можна стверджувати, що схожість між ними спостерігається в фундаментальних цінностях як морального, так і утилітарного порядку. Відмінності стосуються плану вираження моральних норм, ступеню їхньої актуальності для даних народів.

Оцінна конотація зоонімів виявляє розбіжність при порівнянні з іншими мовами, вимагаючи певних фонових знань від учасників комунікації.

Наприклад, в англомовних прислів'ях до собаки, кішки та коня виявляється позитивне ставлення:

Do not spur a willing horse – 'не пришпорюй старанного коня'.

If you stared deep into a cat's eyes, you would be able to see into the world of spirits – 'якщо вдивишся глибоко в очі кішки, маєш можливість побачити світ духів'.

Тоді як негативна конотація присутня в прислів'ях, що містять лексему «свиня», «вівця», «осел»:

A lazy sheep thinks its wool heavy – 'ледачій вівці і шерсть важкою здається'.

Щодо прислів'їв новогрецької мови, позитивна конотація найчастіше надається лексемам «вовк», «лисиця», «кіт», наприклад:

Ο λύκος έχει τον σβέρκο χοντρό γιατί κάνει τις δουλειές μόνος του – 'у вовка широка потилиця тому, що зі своїми справами він справляється сам. (еквівалент з української мови – на інших сподівайся, а сам не зивай)'.

Καλή είναι η φάκα, αλλά πάρε και μια γάτα – 'мишоловку поставиш, але і кішку залишиш'.

У той же час, у прислів'ях новогрецької мови дуже рідко можна зустріти лексему «кінь». Найчастіше можна побачити лексему «осел», яка має негативну конотацію:

Γάιδарου λύραν έπαιζαν κι αυτός τ'αυτιά του τάραζε – 'ослу на лірі грали, а він очами блимав'.

Позитивна оцінка свині, лисиці та вовка у прислів'яному фонді української мови практично відсутня; в той час як до собаки і ведмедеві простежується двояке ставлення, з явним переважанням негативної конотації із значенням заборони.

Проаналізувавши 90 англомовних пареміологічних одиниць та відповідну кількість їх грекомовних та україномовних еквівалентів, ми дійшли висновку, що прислів'я англійської, новогрецької та української мов можуть бути подібними за лексичним складом, комунікативним значенням та стилістичним забарвленням. Та все ж значна частина прислів'їв мають свої особливості, а еквівалент у порівнюваній мові часто буває тільки приблизним.

Література

1. Mieder W. Proverbs: a handbook / W. Mieder. – Greenwood Press, Westport. – Connecticut London, 2004. – С. 4
2. Теля В.М. Російська фразеологія. Семантичний, прагматичний, лінгвокультурологічний аспекти. - М.: Мови російської культури, 1996. – С. 219
3. Вьяльцева С.И. Мовне використання англійських прислів'їв. – М., 1977.
4. Кунин В.А. Курс фразеології сучасної англійської мови Підруч. для ін-ців и фак. інозем. мов. – 2-е вид., перепрац. – М.: Вища школа, Дубна: Вид. центр "Феникс", 1996 – С. 177.
5. Пермяков Г. Л. Вибрані прислів'я та приказки народів Сходу. М., 1968.– С. 32.
6. Шепітько С. В. Аксиологічні характеристики англомовних прислів'їв: питання теорії / Шепітько С. В. // Одеський Лінгвістичний Вісник — Одеса, 2016. — №7 — С. 114-117.
7. Саратовский В. Н. Сущностные силы человека // Человек: деятельность, творчество, стиль мышления / В. Н. Саратовский и др. — Симферополь, 1987. — 112 с.

УДК 811.111'373.7(043)

Подкопаєва Г. М.

ОБРАЗНА СКЛАДОВА КОНЦЕПТУ ЧОЛОВІК В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ (на матеріалі паремій та фразеологічних одиниць)

Паремія – це історія народу, вміщена в стислих, але мудрих висловах. У довготривалому процесі свого формування прислів'я та приказки вмістили все, що пережило

людство, що його цікавило від часів його виникнення й до сьогодення. Це - історія, пам'ять, досвід народу тощо. Вони органічно увійшли в нашу пам'ять, закріпилися в ній і стали невід'ємною частиною життя. Більшість паремій пов'язана „з безпосереднім соціально-історичним досвідом народних мас. Це перше і основне джерело народних прислів'їв та приказок” [1, с. 34].

Саме в цих малих жанрах фольклору зосереджено всі когнітивні процеси: відображено сприйняття, розуміння і пізнання людиною навколишнього світу на різних етапах її розвитку; пам'ять поколінь про минулі часи, бо в них народ зосередив всі свої знання, аргументувавши їх. Паремії, віддзеркалюючи загальнолюдські пріоритети, водночас фіксують національно зумовлені ціннісні уявлення народу про світ та своє буття у ньому. Це робить пареміологічні одиниці значущими мовними величинами, дослідження яких дозволяє виявити ієрархію цінностей носіїв певної культури і мови. Натомість фразеологізми це лексично неподільні поєднання слів, а саме, властивих мові усталених зворотів і висловів, які також розкривають певні когнітивні процеси та разом з тим є відображенням історії народу. [1, с. 34]

Таким чином, **актуальність** нашого дослідження обумовлюється лінгвокогнітивним аспектом дослідження концепту ЧОЛОВІК.

Об'єктом нашого дослідження є образна складова концепту ЧОЛОВІК, що репрезентується пареміями та фразеологізмами в англійській мові.

Предметом дослідження виступають паремії та фразеологічні одиниці на позначення концепту «Чоловік» .

Мета нашого дослідження полягає у кількісній складовій паремій та фразеологічних одиниць англійської мови. Для досягнення поставленої мети ми вирішити такі завдання : проаналізували базові поняття дослідження: **паремія, концепт, фразеологізм, когнітивістика**. Методом суцільної вибірки виділили та систематизували паремії та фразеологічні одиниці на позначення образної складової концепту ЧОЛОВІК; визначити особистісні характеристики чоловіка в пареміях та фразеологізмах, його соціальні ролі в залежності від його становища.

Матеріалом для нашого дослідження слугувала вибірка паремій та фразеологічних одиниць на позначення «Чоловік».

Паремії (від грец. *Paroimia* – притча, повчальний вислів) – це одиниці (фонетичні, морфологічні, синтаксичні) і знаки мови. Знаковість їх полягає в тому, що вони передають специфічну інформацію, зазвичай про життєві ситуації, зокрема й про стосунки між людьми. До складу паремій відносять: прислів'я, вислови за структурним типом прислів'їв, приказки, велеризми (вирази, що складаються з однієї ремарки й однієї репліки), парадокси, девізи, слогани (слово запозичене з англійської; гасло, лозунг, девіз, рекламне гасло, тобто вислів, що впадає в очі, запам'ятовується), афоризми, максими (правила поведінки чи основний принцип, яким керується людина у своїй поведінці), загадки, прикмети, перифрастичні словосполучення, усталені народні порівняння, примовки, побажання, прокляття та ін., основне призначення яких полягає в короткому вербальному позначенні традиційних цінностей, поглядів, позицій, що ґрунтуються на особистісному життєвому досвіді, досвіді групи (професійної, вікової, соціального прошарку), етносу і відтворюють особливості світосприймання індивіда та етносу, його оцінні стереотипи, специфіку словотворчості. [1; с. 30]

В. Анікіна та Ю. Круглов вважають, що основними ознаками паремій є категоричність ствердження чи заперечення [2, с. 116 –117].

Фразеологічною одиницею (фразеологізмом) називається лексико-граматична єдність двох і більше нарізно оформлених компонентів, граматично організованих за моделлю словосполучення або речення, яка, маючи цілісне значення, відтворюється в мовленні за традицією, автоматично. Виступаючи як єдність змісту і форми, фразеологізм розглядається як самостійна одиниця мови, здатна як й інші мовні одиниці, виражати свою семантику, вступати з іншими одиницями мови у смислові та граматичні зв'язки, а отже мати граматичні

категорії, тобто виконувати самостійну синтаксичну функцію [3, с. 208]. Термін "фразеологічна одиниця", введений В. Виноградовим, мав використовуватися для позначення тих сполук, які не утворюються в процесі мовлення, а відтворюються за традицією. Отже, відтворюваність, на думку В. Виноградова, «є основною ознакою фразеологізму» [4, с. 59-62]. Б. Ларін під фразеологічними одиницями розумів «такі стійкі словосполучення, які характеризуються втратою первісних реалій і появою нового метафоричного значення». [5, с. 18]

Когнітивістика (когнітивна наука) (лат. *cognitio* — пізнання) — міждисциплінарний науковий напрям, що об'єднує теорію пізнання, когнітивну психологію, нейрофізіологію, когнітивну лінгвістику і теорію штучного інтелекту.[6; с.25] У когнітивістиці спільно використовуються комп'ютерні моделі, взяті з теорії штучного інтелекту, і експериментальні методи, узяті з психології і фізіології вищої нервової діяльності, для розробки точних теорій роботи людського мозку. [6;с.30] Прогрес у когнітивістиці, що спостерігається зараз, як вважають вчені, дозволить «розгадати загадку розуму», тобто описати і пояснити процеси в мозку людини, відповідальні за вищу нервову діяльність людини. Це дозволить створити системи так званого сильного штучного інтелекту, який буде володіти здібностями до самостійного навчання, творчості, вільного спілкування з людиною. На сучасному етапі розвитку антропоцентричної лінгвістики її провідним напрямом є когнітивний підхід, тому адекватне застосування концептуального та категоріального апарату набуває особливого значення. Когнітивістика представлена декількома поширеними напрямками, кожен з яких відрізняється власними установками, сферою та особливими процедурами аналізу. Найбільш поширеним і водночас дискусійним у сучасному мовознавстві є поняття «концепт». [7; с.103] В.А. Маслова розглядає концепт як семантичне утворення, яке вирізняється лінгвокультурною специфікою і певним чином характеризує носіїв конкретної етнокультури. Відображаючи етнічне світобачення, концепт маркує етнічну мовну картину світу. Концепт виникає не безпосередньо із значення слова, а є результатом зіткнення словникового значення слова з народним та особистим досвідом людини [8; с. 47].

На думку В.І. Карасика, концепт – це фрагмент життєвого досвіду людини. Повторюючись ці фрагменти фіксуються у пам'яті, а якщо вони важливі для індивіда, то є неминуче пов'язаними з переживаннями, що сприяє фіксації відповідного досвіду і рефлексивній діяльності відносно нього [9; с.33]. З.Д. Попова та Й.А. Стернін вказують на наявність значної кількості робіт, яких об'єднує фактичне ототожнення понять «концепт» і «значення слова»: традиційний аналіз семантики слова називають при цьому аналізом концепту, а семантичне дослідження – когнітивним.[9; с.250]. Отже, існують різні точки зору щодо визначення концепту. На нашу думку під концептом розуміється ментальне утворення, яке являє собою комплекс людських знань про світ, уявлень, переживань.

Література

- 1.Аникин В.П. «Об интернациональном и национальном изучении пословиц/ В.П. Аникин.- 1965.- №2.- с.27-34.
- 2.Аникин В. П. Русское народное поэтическое творчество /В. П. Аникин, Ю. Г. Круглов. – Л. : Просвещение, 1983
3. Смит Л.П. Фразеология английского языка. / Л.П. Смит. - М., Просвещение, 2000. – 387 с.
- 4.Виноградов В.В. Об основных типах фразеологических единиц в русском языке // В.В. Виноградов Лексикология и лексикография: Избр. Тр. - М.: Наука, 1986. - 342 с.
- 5.Ларин Б.О. Очерки по фразеологии (О систематизации и методах исследования фразеологических материалов) Б. О. Ларин // Уч. зап. Ленингр. ун-та. - 1999. - № 198.
6. Стернін И.А. Попова З. Д., Когнитивная лингвистика / З.Д. Попова, И.А. Стернін. – М.: АСТ: Восток – Запад, 2007 – 314 с.
7. Мыркин В.Я. Чувственно-иконическое значение слова // Филологические науки. – 2005. №5. – С.102-107

8. Маслова В.А. Введение в когнитивную лингвистику :учеб. Пособие / В.А. Маслова .- М.: Флинта, 2011, -296 с.
9. Карасик В.И. Языковой круг: личность, концепты, дискурс / В.И. Карасик. – Волгоград: Перемена , 2002. - 477с.

УДК - 811.111'373.7(043)

Рожкова В. Я.

ФУНКЦІОНАЛЬНІ ВЛАСТИВОСТІ ПАРЕМІЙ В ХУДОЖНЬОМУ ТЕКСТІ (НА МАТЕРІАЛІ АНГЛІЙСЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВ)

Наприкінці ХХ століття зростає інтерес до проблем пареміології, серед яких особливе місце посідає питання функціональної природи прислів'їв.

Унікальність паремій полягає у тому, що вони водночас є і одиницями мовлення (як ситуативні висловлення, що позначають окремі типи подій (явищ) і мають певне комунікативне навантаження), і одиницями мови (як сукупність загальновідомих стереотипних клішованих висловів, побудованих за зразком «замкненого» речення) [1]. На сьогодні інтенсивне вивчення паремій здійснюється з позиції когнітивно-дискурсивної парадигми, що є пріоритетним напрямом досліджень у лінгвістиці; цей факт зумовлює *актуальність теми дослідження*. *Об'єктом* дослідження є англійські та українськомовні прислів'я. В якості *предмета* у нашій роботі виступають функціональні властивості паремій в художньому тексті на матеріалі української та англійської мов. *Основною метою* дослідження є виявлення і опис функціональних ознак паремій. *Матеріалом* нашого дослідження є 150 англійських та 150 українськомовних прислів'їв, взятих із художніх творів. *Теоретичне значення* нашої роботи полягає в тому, що вона є внеском в комунікативно-лінгвістичну теорію дискурсу. *Практична значущість* дослідження даної роботи полягає в тому, що отриманні результати можна використовувати в теоретичних курсах з лексикології, на практичних заняттях з практики англійської мови, в курсових та магістерських роботах.

Прислів'я як мовні складові мовленнєвих актів характеризуються значною поліфункціональністю. Прислів'я у повних та неповних формах виступають як мовна складова простих, ускладнених та складних мовленнєвих актів та мовленнєвих кроків.

Важливість вивчення функціональних властивостей прислів'їв об'єктивується виходом пареміології в теорію мовленнєвої діяльності, за межі семіотики, фольклору і фразеології. Це обумовлено статусом паремій як поліфункціональних номінативно-комунікативних одиниць, що знаходяться на межі мови та мовлення, парадигматики та синтагматики, динаміки і статичності [2]. Прагматичність і поліфункціональність прислів'їв проявляється в тому, що вони при кожному включенні в текст виконують одночасно цілий комплекс функцій. Аналіз реалізацій прислів'їв в художньому творі показав, що в даному типі тексту прислів'я, як правило, дублюють деякі зі своїх первинних текстових функцій.

У кожній певній ситуації прислів'я виконують, як правило, не одну, а кілька функцій. Разом з тим в кожній ситуації можна виділити функції, що домінують. Як правило, комунікативна, пізнавальна, регулятивна, емоційно-експресивна і орнаментальна функції є найбільш частотними при ситуативному вживанні прислів'їв, а естетична, прогностична та розважальна - факультативними. Комунікативна функція, на думку дослідників, відповідає референції, тобто змісту повідомлення і є основою для мови взагалі. При наявності комунікативного акту ця функція проявляється при абсолютно будь-яких типах інформації, відповідних самим різним цілям [3]. Регулятивна функція є ключовою для прислів'їв, т. к. дозволяє контролювати не тільки поведінку, а й свідомість, виконуючи цю функцію, прислів'я передають словесну модель бажаною закономірності, а промови є не стільки способом оцінки, скільки самоціллю. Емоційно-експресивна функція проявляється в тому випадку, якщо у висловлюванні прямо виражено ставлення людини до того, про що він говорить, або до ситуації. Естетична функція пов'язана з увагою до повідомлення заради самого повідомлення [3].

Функція узагальнення та систематизації життєвого досвіду поколінь, яка притаманна всяким прислів'ям, впливає на лексичний склад: слова-компоненти набувають більш узагальненого та послабленого значення, якщо їх порівняти з тими ж одиницями у вільному вжитку. Тобто, інакше кажучи, кожне прислів'я має ознаку комплікативності, специфічного ускладнення семантичної структури, що відбиває підсумки когнітивної діяльності людини [4].

Г.Л. Пермяков виділяє ще одну функцію прислів'їв. Розважальну, яка властива пареміям всіх типів, основною метою, якої є привнесення в ситуацію комічного сенсу, прикраса мови, надання їй особливого народного колориту, що часто зустрічається в передачах засобів масової інформації, для розмовної мови вона характерна меншою мірою [5].

Серед специфічних прагматичних функцій можна виділити наступні:

- функція залучення уваги адресата: прислів'я та приказки вживаються на тлі нейтрального контексту і самі привертають до себе увагу образністю, узагальненістю значення, дидактичним глуздом. Яскравий приклад цієї функції буде з роману «Добрі Знамення» («Good Omens»), який був написаний Нілом Гейманом та Террі Пратчеттом:

The end justifies the means, thought Aziraphale. And the road to Hell is paved with good intentions. And he lied cheerfully and convincingly;

- функція акцентуації комунікативно значущих елементів: ця функція тісно пов'язана з функцією залучення уваги, так як виділяються найбільш значущі, суттєві характеристики, які в образній формі виходять адресатом: - *І студа й сороба немає, й честі! Я йому спину показую, а він щодня... Сказано: з хама не буде пана! - каже розгнівана генеральша.* Даний приклад приведений з роману П. Мирного та І. Білика «Хіба ревуть воли, як ясла повні?».

- функція компресії інформації: прислів'я та приказки являють собою зразок мовної економії і часто сприяють компресії переданої інформації, яка в усному мовленні може бути виражена алегорично. Це можливо завдяки образному характеру прислів'їв і приказок. Об'єктивно існуючі та соціально закріплені значення прислів'їв і приказок очевидні, що дозволяє використовувати їх в тексті як смислові сигнали оцінного та модального сенсу [5]. Прикладом цієї функції може слугувати прислів'я, також з роману П. Мирного та І. Білика «Хіба ревуть воли, як ясла повні?»:

- *На дурницю, кажеш, хліб возиш?*

- *На дурницю? Гм... Дарованому коневі в зуби не дивляться...*

Вивченням та уточненням прагматики прислів'їв у тексті займались Г.Д. Сідоркова та С.В. Сідорков. Вони вважали, що прислів'я найчастіше виступають у вигляді особливих класифікаторів, які підводять деякий комунікативний фрагмент під певну типову ситуацію. В дослідженнях Г.Д. Сідоркова виділяє наступні прагматичні функції прислів'їв: 1) константна функція; 2) регулятивна, спрямована на регуляцію поведінки; 3) експресивна, спрямована на вираження емоційно-експресивної реакції; 4) метамовна, метою якої є оцінка інформації з точки зору її достовірності. Автор виділяє 10 мовних установ, які можуть здійснюватися при використанні прислів'їв: 1) парирування; 2) урезонування; 3) застереження, або загроза; 4) викриття, або докір; 5) плач; 6) самовиправдання; 7) обґрунтування; 8) заспокоювання; 9) спонування; 10) порада. [6]

Дані функції в тій чи іншій мірі притаманні прислів'ям та приказкам як «прагматично зарядженим» висловлюванням.

Отже, завдяки використанню «прагматично заряджених» висловлювань мовець отримує додаткові можливості акцентуації, підкреслення найбільш важливих в комунікативному відношенні елементів висловлювання, що сприяють цілеспрямованому впливу на адресата, які залежать не тільки від змісту, а й від форми, організації висловлювання. Вивчення прислів'їв у тексті свідчить про те, що це - поліфункціональні одиниці, яким притаманне бінарне вживання у якості номінативних та комунікативних одиниць. Життєздатність прислів'їв виявляється у їх поліфункціональності, благозвучності та ритмі. Ми вважаємо релевантним для нашого дослідження класифікацію функцій Г.Л.

Пермякова, яка на наш погляд є більш узагальненою та відповідатиме аналізу матеріалу нашої роботи.

Література

1. Ляцкий Е. А. Несколько заметаний к вопросу о поговорах и поговорках / Е.А. Ляцкий. – СПб.: Изв. Отд-ние рус. яз. и словесности Академии наук, 1897. – 54 с.
2. Шепітько С.В. Лінгвістичні ознаки прислів'їв [Електронний ресурс] / С.В. Шепітько // Вісник Дніпропетровського університету. Серія: Мовознавство. – 2016. – 84 с.
3. Пермяков Г.Л. Основы структурной паремологии / Г.Л. Пермяков. – М.: Наука, 1988. – 135 – 155 с.
4. Шагіахметова Л.І. Функції пареміологічних одиниць / Л.І. Шагіахметова // Вісник Хмельницького державного університету.- 2009. – 158 с.
5. Моїсеєва І.Ю. Прагматичні функції прислів'їв і приказок / І.Ю. Моїсеєва // Вісник ОДУ.- 2004. – 173 с.
6. Сидоркова Г. Д. Прагматика паремий : пословицы и поговорки как речевые действия : автореф. дис. ... д-ра филол. наук / Г. Д. Сидоркова – Краснодар, 1999. – 24 с.

УДК 811.111'373(043)

Хиленко А. Д.

ТИПИ ТЕЛЕСКОПІЧНИХ ОДИНИЦЬ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

У багатьох сучасних мовах в даний час спостерігається розвиток такого самостійного способу словотворення, як телескопія. Телескопічні одиниці, як новий тип синтагми, володіють не тільки щільнооформленністю, інформативністю і експресивністю новизни, а й великою економічністю, конденсацією. Такий спосіб словотворення ми називаємо словозлиття або телескопія. Поява телескопії обумовлена тим, що творець нової лексики найчастіше використовує початок одного слова і кінець іншого слова і ніби всуває перше слово в друге.

«Ще раз слід підкреслити, що телескопія – самостійний спосіб словотворення. Довгий час її ототожнювали з аббревіацією або зі складними словами. Телескопія і аббревіація – різні явища, але подібні лише в формальному відношенні. Телескопія прагне поєднати два значення в одному слові, в результаті чого з'являється нова лексична одиниця, аббревіація ж – просте скорочення словосполучення. Вона зводиться до скорочення одного, двох і більше слів, в той час як словозлиття складається з усічених компонентів тільки двох повнозначних слів. Телескопи на відміну від аббревіатур створюються як єдине найменування нової реалії, а не як синонім існуючого слова або словосполучення». [3, с 15]

Додавання вихідних компонентів при телескопії і їх семантичні відносини повторюють відповідні характеристики звичайних складних слів, відміна ж полягає в тому, що складаються не слова, а їх частини, тобто довільно виділені відрізки слів.

Актуальність цієї роботи обумовлена тим, що в зв'язку з розвитком технологій і мовної економії з'являється велика кількість телескопічних одиниць, словниковий склад мови зазнає змін як відображення об'єктивного процесу розвитку суспільства. Тому стає необхідною структурізація наявних знань.

Об'єктом даної роботи є телескопічні одиниці, що вживаються в англійській мові.

Предметом цієї роботи є структурні та семантичні особливості телескопічних одиниць.

Мета роботи полягає у визначенні статусу і основних структурних і семантичних характеристик телескопічних слів. Це обумовлює вирішення наступних завдань: позначити поняття телескопії, охарактеризувати вживання телескопічних одиниць в англійській мові, представити різні типи телескопічних одиниць, визначити способи утворення телескопічних одиниць.

Матеріалом дослідження послужили відібрані в засобах масової інформації (інтернеті, друкованих виданнях) і різних словниках методом суцільної вибірки 45 телескопічних одиниць.

«Телескопію можна пояснити як засіб словотворення, який представляє собою злиття двох (або більше) усічених основ або злиття повної основи з усіченою, в результаті якого утворюється нове слово, повністю або частково поєднує значення всіх вхідних в нього структурних елементів.» [3, с.52]

Тип семантичної кореляції між компонентами телескопічних одиниць дозволяє виділити три основні групи телескопічних одиниць:

1) телескопічні одиниці, значення яких складається з суми компонентів, що реалізують рівноцінні семантичні функції: *reprography* «фотографічна репродукція оригіналу» <*reproduction* + *photography*; [2, с.81]

2) телескопічні одиниці, значення яких складається з суми компонентів, що реалізують нерівноцінні семантичні функції, коли один компонент виступає в ролі базового, а інший – в ролі модифікатора: *idiotorial* «невдала передова стаття» < *idiot* (модифікатор) + *editorial* (базовий); [2, с.93]

3) телескопічні одиниці, значення яких крім суми компонентів, що реалізують рівноцінні семантичні функції, включає додаткові, що виводяться з контексту смисли: *quictionary* «кишеньковий електронний перекладач з функцією сканування» < *quick* + *dictionary*. [2, с.105]

Таким чином, можна зробити висновок про широке використання прийому телескопії в англомовних засобах масової інформації, які виражають складну думку, яка складається, як мінімум, з двох концептів, за допомогою одного ємкого слова. Також слід зазначити той факт, що телескопія це окреме явище, відмінне від інших засобів словотворення, таких, як, наприклад, аббревіація.

Література

1. Тарасова Л.А. Структурно-семантические аспекты телескопии в современном английском языке: Дис. ... канд. филол. наук. М., 1991. – 205 с.
2. Тимошенко Т.Р. Телескопия в словообразовательной системе современного английского языка: Дис. ... канд. фи-лол. наук. Киев, 1975. – 192 с.
3. Мурадян, А.Ю. Словослияние в современном английском языке: дисс. ... канд. филол. наук / А.Ю. Мурмадян. Л., 1978. – 180 с.

УДК 811.111' 373.7(043)

Шарунова А.В.

ЕТНОЛІНГВІСТИЧНА СПЕЦИФІКА АНГЛОМОВНИХ ТА УКРАЇНОМОВНИХ ВЕЛЕРИЗМІВ

За останні десятиріччя різко зріс інтерес лінгвістів до велеризмів, в особливості до їх семіотичної структури. Найбільше велеризми досліджені у працях А. Тейлора та В. Мідера. Вони дефініювали та визначили структуру цього жанру. Проте чимало питань досі залишається нез'ясованими. Причиною цього є насамперед складність і багатопроблемність самого жанру паремій. В традиційній зарубіжній науковій літературі до пареміофонду входять різні афористичні структури типу прислів'їв, ідіом, порівнянь, загадок, велеризмів. У традиційній вітчизняній літературі спектр жанрового розподілу є ще ширшим – прислів'я, приказки, побажання, прокляття, прикмети, велеризми, промовки, пародії на молитви, каламбури, анекдоти [1, с. 114]. Таким чином, велеризм є жанром паремій, адже має набір сталих характерних ознак, які є визначальними для паремій (лаконізм, влучність, конденсованість думки, відтворення в комунікативному акті певної ситуації, клішованість) [2, с. 52].

Актуальність роботи зумовлена необхідністю у більш глибокому дослідженні семантики велеризмів в соціальному, історичному і культурному аспектах.

Об'єктом дослідження є англомовні та україномовні велеризми.

Предметом дослідження є етнолінгвістична специфіка англомовних та україномовних велеризмів.

Метою нашого дослідження є аналіз різниці між семантикою англійських та україномовних велеризмів у етнолінгвістичному аспекті.

Теоретична значущість роботи полягає у внеску до теорії етнолінгвістики.

Практична значимість роботи полягає в тому, що її наробки можуть бути використані в лекціях, семінарських заняттях з лексикології, у вивченні фразеологічних та етнолінгвістичних аспектів мовних одиниць.

Етнолінгвістика – галузь мовознавства, яка вивчає зв'язки між мовою та різними сторонами матеріальної і духовної культури етносу – міфологією, релігією, звичаями, мистецтвом, етнопсихологією тощо. Етномовна картина світу має власну, особливу репрезентацію в кожній національній мові. Специфіка відображення своєрідності національної культури розкриває особливості світосприйняття того чи того етносу, його світорозуміння і світогляду, що забезпечує доцільність і перспективність засвоєння широкого кола мовних та позамовних – перш за все психоментальних – уявлень, які є обов'язковими для кожного носія мови [3, с. 4].

За **матеріал дослідження** обрано 167 англійських та 53 україномовних велеризмів, отриманих методом суцільної вибірки з Н. Halpert's «Journal of American folklore», G. Grant Loomis's «Western Folklore», Ch. Dicken's «The Pickwick Papers» та «Українські приказки, прислів'я і таке інше» М. Номиса.

В англійських велеризмах є специфічна за семантикою група (9%) так званих «жорстоких» велеризмів з чорним гумором, у яких сміються над **смертю, насильством, хворобами:**

- «*Let me collect myself*», as the man said when he was blown up by the powder-mill;
- «*There's nothin' so refreshen' as sleep, sir*», as the servant girl said afore she drank the egg-cupful of laudanum;
- «*There; now we look compact and comfortable*», as the father said ven he cut his little boy's head off, to cure him o' squintin';
- «*I only assisted nature, ma'am*», as the doctor said to the boy's mother, after he'd bled him to death;

Момент виникнення в історії людства сміху як реакції на драматичні події прихований від нас завісою часу. Давно вже у багатьох народів, у тому числі і англійського, існував ритуал осміяння смерті. Сміх був магічним засобом створення життя. Сміялися заради відродження вбитого звіра в надії на можливість його вторинної упіймання і невичерпність харчових ресурсів. Сміялися і для продовження життя своєї спільноти.

Осміяння каліцтв, страждань і смерті було невід'ємною частиною народного балагану. Природний інтерес до смерті і іншим "чорним" сторонам життя був і залишається одним із способів освоєння дійсності, а сміх дозволяє відсторонитися від страшних подій, подолати страх перед ними, відчути себе при цьому більш сильним, сміливим і невразливим [4, с. 2].

У велеризмах комізм досягається за допомогою наступних стилістичних прийомів:

1) Каламбур – стилістична прийом, побудований на використанні багатозначності слова, випадкового збігу звучання слів для створення гумористичного, сатиричного ефекту, для словесного дотепу [5, с. 526].

2) Іронія – це стилістичний прийом, побудований на основі перенесення за контрастом або, іншими словами вживання слова (фрази) в протилежному значенні [6, с. 65].

3) Сарказм – зла й уїдлива насмішка, вищий ступінь іронії, стилістичний прийом, в основі якого лежить гострий дошкульний глум, сповнений презирства. Сарказм заснований не лише на посиленому контрасті між тим, що мається на увазі і тим, що висловлюється, але і на безпосередньому навмисному оголенні того, що мається на увазі. На відміну від іронії сарказм нічим не прикритий. Це аморальні речі, різко негативні [5, с. 1028].

Україномовні велеризми також мають свою специфіку. Ми віділили групу (7,5%), у якій демонструється **невдоволеність життям** українців:

- «*Не ідете у понеділок — важкий день!*» — «*Земля важча, ніж день*».

- «Як поживаєш?» — «А так собі — то боком, то скоком».
- «Що варили?» — «Капусту та цибулю, а тобі дамо дулю!»
- «Стій, Уляно, бо ще рано!» — «Стояла б, так хліба не брала, а ви свого не дасте».
- «За що позмагались?» — «За масляні вишкварки!»

Це пояснюється тим, що українці довгий час жили у скрутних матеріальних умовах .

Таким чином, відмінністю англомовних велеризмів є сміх над смертю, насильством і хворобами. Особливості україномовних велеризмів проявляються у висміюванні жадібності та невдоволеності життям.

Різноманіття велеризмів з даними концептуальним наповненням і різко негативним ставленням до вищеперелічених пороків поведінки людини свідчить про неприйнятність поганого в характері й поведінці в обох досліджуваних лінгвокультурних спільнотах.

Література

1. Шепітько С.В. Фонд прислів'їв як об'єкт вивчення сучасних парадигм лінгвістики / С.В. Шепітько // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Філологія : зб. наук. пр. / Міжнар. гуманіт. ун-т. – Одеса: МГУ, 2015. – С. 114—116.
2. Салтовська Н. Велеризм як жанр української усної народної творчості / Н. Салтовська // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Літературознавство. Мовознавство. Фольклористика. – Київ : ВПЦ "Київський університет", 2012. – №23. – С. 52 – 54
3. Фелицына В. П. Названия русских кушаний в пословицах и поговорках / В. Н. Фелицына // Словари и лингвострановедение ; под ред. Е. М. Верещагина. – М., 1982. – С. 153–156.
4. Флеонова О. Л. Лингвостилистические и семиотические особенности американской литературы черного юмора: Дис. ... канд. аилол. наук: 10.02.04 / О. Л. Флеонова. – М., 2003. – 154 с.
5. Ушаков Д. Н. Большой толковый словарь современного русского языка / Д. Н. Ушаков. – М.: Альфа-Принт, 2009. – 1248 с.
6. Осинская И. А. Ироническое странничество. Ироник как сатир и бог / И. А. Осинская // Ирония и Эрос. Поэтика образного поля. — М.: 2007. – С. 84—104.

УДК 811.111'373.7 (043)

Шпак С. С.

СЕМАНТИЧНИЙ АНАЛІЗ АНГЛОМОВНИХ ТА УКРАЇНСЬКИХ ПРОВЕРБІАЛЬНИХ ПОРІВНЯНЬ З АНІМАЛІСТИЧНИМ КОМПОНЕНТОМ

Слов'янська пареміологія, теоретичні основи якої закладені О. Потебнею і розвинуті М. Пазяком, Г. Пермьковим, активно досліджується протягом останніх десятиліть у працях вітчизняних і зарубіжних мовознавців. Значна заслуга в розбудові світової пареміології й консолідації вчених різних країн належить фінському пареміологу М. Куусі, який став засновником наукового часопису «Proverbium», де щороку публікуються праці видатного німецького дослідника у цій сфері В. Мідера.

В традиційній зарубіжній науковій літературі до пареміофонду входять різні афористичні структури типу прислів'їв, ідіом, порівнянь, загадок, велеризмів. У традиційній вітчизняній літературі спектр жанрового розподілу є ще ширшим – прислів'я, приказки, побажання, прокляття, прикмети, велеризми, промовки, пародії на молитви, каламбури, анекдоти [3, с. 99].

Актуальність роботи полягає в тому, що аналіз одиниць паремійного корпусу англійського та українського народів дозволяє виявити спільні та відмінні риси, які притаманні їх ментальності. Розробка даної проблематики є перспективною для вивчення етнічного в пареміології, виявлення специфіки та механізмів відображення мовної картини світу в пареміях, зокрема у проverbsіальних порівняннях, які на сьогодні ще не достатньо досліджені.

У своєму дослідженні ми прагнемо показати розуміння тваринної символіки окремо взятим народом на прикладах зоосемізмів англійської та української мов, виділити, розглянути і проаналізувати проverbs'яльні порівняння з анімалістичним компонентом, що характеризують людей в англійській та українській мовах, виявити їх подібності та відмінності.

Об'єкт дослідження – семантика англомовних та україномовних проverbs'яльних порівнянь.

Предмет дослідження – етнолінгвістична специфіка та лінгвокультурні універсалії англомовних та україномовних проverbs'яльних порівнянь.

Мета роботи – дослідження на матеріалі англійської та української мов проverbs'яльних порівнянь з анімалістичним компонентом.

Етноконцепти, що відображають сприйняття й осмислення етносами взаємодії людини з тваринним світом, реалізуються в мові через зоосемізми – назви тварин у переносному значенні, що характеризують людину та її контакти з фауною. Такий підхід дає можливість зрозуміти особливості сприйняття людиною живої природи, що знайшло відображення в мовній картині світу, яка включає універсальні, етнічні й індивідуальні компоненти [1, с. 66–81].

Для кожної тварини у всіх культурах є здавна сформовані стереотипи. Ці стереотипи і образи, як правило, відображають яскраву, характерну, легко переосмислену особливість, прояви поведінки того чи іншого представника тваринного світу. Більше того, вони пов'язані з уособленням тих чи інших якостей та проявом специфічних і психічних особливостей у людини [2, с. 60–62].

Аналізуючи проverbs'яльні порівняння в обох мовах, ми вважали за необхідне почати вивчення даних одиниць з тематичних параметрів і відповідно представили їх тематичну класифікацію. При дослідженні проverbs'яльних порівнянь з анімалістичним компонентом ми виділили три основних тематичних груп:

1. із семантикою «риси характеру людини»;
2. із семантикою «розумова характеристика людини»;
3. із семантикою «фізична сила».

Практично всі порівняння про тварин мають пряме відношення до людини. Отже, частина відібраних нами паремій – антропоцентрична. У цих порівняннях особлива увага приділяється зовнішнім, індивідуальним, моральним, фізичним, соціальним характеристикам людини.

Найбільш регулярними на нашому матеріалі є порівняння, які актуалізують різні якості і риси характеру людини.

Розглянемо детальніше як відбиваються окремі риси тварин на матеріалі англомовних та україномовних проverbs'яльних порівнянь.

Візьмемо для розгляду першу тематичну групу із семантикою «*риси характеру людини*».

Зоосемізм «*лисиця (лис)*» в обох мовах використовують для позначення хитрості, спритності. Наведемо приклад порівнянь в українській мові: *говорить як лисиця, хитрий як лис*. Таке ж значення цей зоосемізм має і в англійській мові: *as sly as a fox, as gray as a fox, as cunning as a fox*.

Візьмемо наступне порівняння: *as tricky as a monkey*. Говориться про хитру людину. В нашій мові також є порівняння зв'язане з мавпою: *спритний як мавпа*.

Образ павича в багатьох мовах асоціюється з пихою: *as proud as a peacock: пихатий як павич*. Збіг образності носить загальну основу – спостереження. У багатьох казках різних народів символом пихи виступає «*павич*».

Зоонім, який позначає красу співу, базується на однакових образах у багатьох мовах: *sing like nightingale: співати, як соловей*. У силу сформованої традиції фольклору «*соловей*» сприймається як символ краси співу.

Як в українській, так і в англійській мові «заєць» у обох культур асоціюється з боягузством та полохливістю: *полохливий як заєць, боязкий як стріляний заєць, втекти як заєць*. Таке ж значення є і в англійській мові: *as timid as a hare*.

«Лев» у світогляді обох народів отримав виключно позитивні асоціації. Він асоціюється з силою: *as brave as a lion, as strong as a lion, as fierce (valiant) as a lion* і хоробрістю *хоробрий як лев* [4, с. 475-476].

Зоосемізм «свиня» дуже часто використовується в пареміях англійської мови з негативним значенням ненаситності, жадібності. Наприклад: *as greedy as a pig* – про жадібну людину; *as fat as a pig, sleep like a pig, roar like a stuck pig, squeal like a pig, stare like a pig* [4, с. 336]. В українській мові це символ нерозумності: *розумітися як свиня на апельсинах*.

У цій тематичній групі були використані такі тварини як: *лис (fox), мавпа (monkey), павич (peacock), соловей (nightingale), заєць (hare), лев (lion), свиня (pig)*.

Далі розглянемо тематичну групу із семантикою «**розумова характеристика людини**».

В українській мові така риса характеру, як тупість асоціюється з бараном: *як баран в аптеці, дивиться як баран на нові ворота*. В англійській мові у такому значенні вживається зоонім «*ass*» (осел): *act like the ass, as stupid as a donkey*.

Зоосемізм «*вівця*» позначає доброзичливість, покірність, смиренність, іноді безвольність та розумову обмеженість: *ходить як овечка; as tame as a sheep, as docile as a lamb* [4, с. 386]. В українській мові також використовується такий зоосемізм для порівняння: *тупий як вівця*.

Зоосемізм «*лисиця (лис)*» також використовується для позначення розумових здібностей. В англійській мові є таке порівняння: *as smart as a fox* – *розумний як лис*.

Зоосемізм «*сова*» для позначення мудрості використовують в обох мовах: *wise as an owl*. Де еквівалентом буде українське порівняння: *мудрий як сова*.

Ми бачимо, що зоосемізми в обох мовах збігаються.

У цій тематичній групі були використані такі тварини як: *баран (ass), вівця (sheep), лис (fox), сова (owl)*.

Тематична група із семантикою «**фізична сила**».

Зоосемізм «*ведмідь*» в обох мовах символізує вайлуватість, ненаситність, фізичну силу: *as fat as a bear, as rough as a bear, as sour as a bear, eat like a bear* [4, с. 22-23]; *суне (їде) як ведмідь, великий як ведмідь*.

Традиційно бджола асоціюється з працьовитістю, тому збіг образів в англійській і українській мовах не випадковий, так як апелює до однакового відображення картини світу: *as busy as a bee: працьовитий, як бджола*. А ось образ бджолиного рою і метушливості руху бджіл у фразеологічній одиниці асоціюється з хаотичним рухом думки людини з дивною поведінкою.

Для деяких зоосемізмів в українській та англійській мовах характерний збіг у смисловій структурі стосовно вживання образу вовка як символу жорстокості й безжальності: *eat like a wolf* – їсти як вовк «уплітати за обидві щоки».

У цій тематичній групі були використані такі тварини як: *ведмідь (bear), бджола (bee), вовк (wolf)*.

В результаті проведеного порівняльно-семантичного аналізу англійських та українських порівнянь з анімалістичним компонентом, ми виявили, що при порівнянні в обох мовах присутні одні й ті ж тематичні групи. А саме: із семантикою «**риса характеру людини**»; «**розумова характеристика людини**»; «**фізична сила**».

Практично у всіх тематичних групах були паремії, що збігаються за семантикою. Зазначений факт свідчить про близькість паремійного фонду англійської та української мов.

Таким чином, багато порівнянь з зоосемічним компонентом відображають у своїй семантичній структурі специфіку культури народу, особливості його історичного розвитку, певний соціально-економічний лад, вони становлять цікавий матеріал, який дає нам можливість простежити, яким чином ці компоненти впливають на формування національно-культурної семантики. І на сьогодні питання взаємозв'язку національної культури і

фразеології все ще залишається одним із найактуальніших питань у дослідженнях з фразеології з різних мов.

Література

1. Ужченко Д. В. Провідна роль конотативного аспекту в семантичній структурі зоофразеологізмів / Д. В. Ужченко // Вісник Луганського державного педагогічного університету імені Тараса Шевченка : Філологічні науки. – Луганськ, 1999. – № 10. – С. 47-52.
2. Функціонально-прагматичні особливості зоосемізмів в англійській та українській мовах // Науковий вісник кафедри ЮНЕСКО "LINGUAPAX-VIII" КНЛУ – 2005. – №10. – С. 58–66.
3. Шепитько С.В. Пословицы как объект исследования англоязычной науки/ С. В. Шепитько. – Вісник ХНУ ім. В.Н.Каразіна. –№ 1072. – 2013. – С. 99-105.
4. Mieder W. Proverbs: a handbook / Wolfgang Mieder. – Greenwood Press, Westport. – Connecticut London, 2004. – 305с.

УДК 803.0 – 559.1

Ягмурджи-Агеева К.Е.

КАТЕГОРІЯ ЧАСУ: ФІЛОСОФСЬКА, ГРАМАТИЧНА, ЛЕКСИЧНА

Феномен часу з давніх-давен привертає до себе увагу дослідників із різних наукових сфер: фізики, філософії, психології, біології, історії, соціології, лінгвістики. Проблема часу особливо **актуальна** сьогодні, коли спостерігаються такі соціально значущі явища як соціальна атомізація, глобалізація, віртуальна комунікація, і так зване "прискорення часу".

Філософська категорія часу. А. Лосев у "Античній філософії історії" виділяє міфологічний час, що стосується родового суспільства і чуттєво-органічного замкненого космосу (час як вічність, нерухомий космос), епічний час, де вирізняється людство від космосу, але ще нема усвідомлення абстрактної тягlosti, а також історичний час, що вписується в рамки природного історизму (в основі коловий рух небес, що постійно повторюється) [1].

Дослідниця історіософії І. Савельєва, аналізуючи темпоральну свідомість, виділяє такі її компоненти: індивідуальний (емпіричний) час, сімейний або родовий час, сакральний час (міфологічні і релігійні уявлення), історичний час – всі вони розвиваються своїм шляхом, і в сукупності складають систему темпоральних уявлень [2].

Філософія дозволяє виокремити дві концепції часу – субстанційну і реляційну. Субстанційна концепція передбачає розуміння часу як незалежної субстанції, або сутності, яка існує в бутті. А за реляційною теорією, час треба розуміти тільки у стосунку до інших феноменів, таких як простір, матерія, рух. Певною мірою виразниками цієї дихотомії є Платон і Арістотель, а загалом вона стосується новочасного розуміння часу Ньютоном і Ляйбніцом. Теорія відносності Ейнштейна вносить в науку такі нові уявлення про час як багатомірність, оберненість, замкненість, розгалуженість, подвоєння подій в часі, а також невіддільність часу від простору і залежність його від швидкості руху. Філософські парадигми тлумачення часу включають такі концепти як "історичний час", "фізичний час", "біологічний час", "антропологічний час", де останній фіксує особливу значущість часу для людини і можливість його дослідження тільки в руслі стурбованості про людину. Загальноприйнятим вважається розуміння часу як такого, що протікає з минулого через теперішнє в майбутнє [3].

Грамматична категорія часу в англійській мові ототожнюється з дихотомією «минулий – теперешній час». В англійській мові статус категорії майбутнього часу не досить ясний здебільшого із-за морфологічного оформлення граматичної форми (shall / will + Infinitive), та синтаксичних конструкцій (to be going to + infinitive; to be + infinitive; to be about + infinitive) які віддзеркалюють модальні характеристики. Існує концепція, що в англійській мові морфологічна категорія часу представлена дихотомічно, тобто минулим і теперішнім часом. У протиставленні синтетичних форм теперішнього і минулого часу, лежить ідея про те, що

форми, традиційно звані формами майбутнього часу, не можуть вважатися граматичними формами у власному розумінні слова, тому що у всіх випадках вживання цих форм їх перший компонент в тій чи іншій мірі обов'язково зберігає своє початкове модальне значення і, отже, не може розглядатися як допоміжне дієслово, як формальний показник певного граматичного значення. Тим самим і весь комплекс shall / will + інфінітив повинен інтерпретуватися не як аналітична форма слова, а як вільне поєднання двох слів. Дана теорія підтримується великою кількістю як вітчизняних так і зарубіжних лінгвістів, серед яких слід виділити лінгвістів, що займають крайні позиції щодо існування форми майбутнього часу в системі часів англійського дієслова. В роботах Л. С. Бархударова і О. Есперсона ця концепція отримує найбільш послідовне обґрунтування. Л. С. Бархударов в своїх працях змушує засумніватися в існуванні в англійській мові граматичного майбутнього часу. Однак, на думку А. І. Смирницького і Б. О. Ільїша аргументація, висунута Л. С. Бархударовим є недостатньою, оскільки є підходящою лише до обмеженої кількості мовних фактів, але не до всіх. Тобто в даному випадку визнання або повне заперечення існування аналітичної форми майбутнього часу зводиться до об'єктивного розгляду мовних фактів, як у сучасній англійській мові, так і на різних етапах його розвитку, які і дозволяють робити загальні висновки про характер поєднань shall / will + інфінітив. Але час можна визначити не тільки за допомогою дієслів.

Лексична категорія часу - це сукупність засобів вираження часових кореляцій за допомогою спеціальної темпоральної лексики: прислівників, прикметників, іменників, сполучників, прийменників та сполучень слів - іменних і прислівникових груп, від вільних сполучень до фразеологічних одиниць з ідіоматичністю різного ступеню. Лінгвісти дають назви цим засобам, виходячи із свого бачення їх функцій. О.В. Бондарко відносить лексичні конкретизатори часу до «периферії» категорії темпоральності як недієслівні засоби часової віднесеності.

Дана категорія має синонімічні терміни – категорія емпоральності – це семантична категорія, що відображає сприйняття й осмислення людиною часу позначуваних ситуацій і їх елементів стосовно моменту мовлення. Водночас темпоральність охоплює угруповання граматичних, морфологічних, лексичних і синтаксичних, а також комбінованих (лексико-граматичних, граматико-контекстуальних та ін.) засобів мови [4]. Підставою для розгляду темпоральності є відбиток часових відношень об'єктивної дійсності у свідомості людей у вигляді певних семантичних категорій. У мовній свідомості і значенні тих, хто говорить, існує потенційна здатність висловити той або інший варіант цієї категорії певними мовними засобами. Мовець здійснює вибір тих засобів, що найбільшою мірою відповідають не тільки загальній змістовній, але також і емоційно-експресивній спрямованості вислову. При розгляді категорії часу з когнітивної точки зору особливу увагу варто приділити структурі темпоральності і засобам відображення часових відношень. Характеризуючи структуру часу, слід зазначити, що багато лінгвістів останнім часом вказують на його поліцентричність стосовно великого кола явищ, які синтезують у собі різноманітні прояви темпоральних відношень. Категорія часу складається з сегментів, що відповідають часовим характеристикам. У кожному з них існує своя домінанта, мовний засіб, основною функцією якого є вираження часового значення. Структуру часу можна представити таким чином: «минуле – теперішнє - майбутнє» [5].

Література

1. Лосев А. Ф. Античная философия истории. – М. : Наука, 1977. – С. 14–25.
2. Савельева И. М. История и время: в поисках утраченного / Савельева И. М., Полетаев А. В. – М. : Языки русской культуры, 1997. – С. 576–577.
3. В. В. Куценко. Час як філософська категорія: у пошуках екзистенційної темпоральності. ВІСНИК Київського національного університету імені Тараса Шевченка ФІЛОСОФІЯ. ПОЛІТОЛОГІЯ. №110. – 2012. – С. 10-12.
4. Бондарко А.В. Теория функциональной грамматики. – Л.: Наука, 1990. – 262с.

5. Фунтова Ю.С. Своєрідність функціонально-семантичного поля темпоральності в німецькій мові з погляду когнітивної лінгвістики. Вісник Запорізького державного університету №3, 2001.

СЕКЦІЯ НОВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ ВИКЛАДАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

УДК 372.881.111.1(043)

Боровик В. Б.

ЕСТЕТИЧНЕ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Актуальними питаннями на сьогодні є проблеми, пов'язані з естетичним вихованням і розвитком естетичної культури підростаючого покоління. Особистісна орієнтація сучасної освіти передбачає залучення ще з малку до естетичного досвіду людства, до творчої діяльності, що є основою естетичного розвитку особистості. Іноземна мова дедалі наполегливіше входить у наше життя, інтегруючи українське суспільство зі світовим культурним простором. А відтак знання іноземних мов стає потребою часу, необхідним компонентом освіченості сучасної людини.

Процес естетичного виховання підростаючого покоління шляхом залучення до мистецтва досліджували видатні педагоги А. Макаренко, С. Русова, В. Сухомлинський, К. Ушинський та ін. Значним досягненням у розробку теорії естетичного виховання є праці вчених та педагогів О. Бурова, В. Вансаалова, Л. Воловича, Є. Квятковського, М. Лайзерова, О. Семашко, В. Скатерщикова, В. Шестакової. Проте, питання естетичного виховання дітей дошкільного віку на заняттях з іноземної мови досі залишається не вивченим, що в свою чергу призводить до необхідності їх постійного всестороннього дослідження.

Зважаючи на цей контекст, метою дослідження є теоретичне обґрунтування положень, що є вихідними для збагачення іншомовного словникового запасу дошкільників для подальшого формування елементарної англомовної комунікативної компетенції, що є складовою естетичного виховання кожної дитини.

Згідно із Концепцією виховання дітей та молоді у національній системі освіти, цілісний процес виховання передбачає художньо-естетичну освіченість і вихованість особистості. Виховуючи у молоді естетичні погляди, смаки, які ґрунтуються на народній естетиці та на кращих надбаннях цивілізації, національне виховання передбачає вироблення умінь власноруч примножувати культурно-мистецьке надбання народу, відчувати й відтворювати прекрасне у повсякденному житті, передбачає формування навичок гарної поведінки, доброзичливого ставлення до людей [1, с.134].

Очевидно, що формування естетичних поглядів, смаків та ідеалів становлять сутність естетичного виховання. У педагогічній науці існують різні підходи до розуміння його змісту. Складність трактування даного поняття полягає в тому, що естетичне виховання, хоча й має свою специфіку, все ж є аспектом усіх інших напрямів виховання і в реальному педагогічному процесі важко відокремлюється від них. З іншого боку, його внутрішня структура є складною та багаторівневою. Досліджуючи значення поняття «естетичне виховання», було виявлено, що існують різні підходи до визначення цього поняття.

На наш погляд згідно вимог Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України щодо впровадження вивчення іноземної мови як обов'язкового елементу підготовки дітей до школи, метою новітніх програм повинно стати формування практичних навичок та умінь іншомовної мовленнєвої діяльності дітей у поєднанні з вирішенням завдань загального розвитку здібностей дітей цього віку.

Методика педагогічної роботи на заняттях з іноземної мови визначається цілями і завданнями, які ставить перед собою педагог. Головними цілями в навчанні дошкільників іноземної мови є [2, с.110-111]: 1) формування у дітей первинних навичок спілкування

іноземною мовою; 2) уміння користуватися іноземною мовою для досягнення своїх цілей, вираження думок і почуттів в реальних ситуаціях спілкування; 3) створення позитивної установки на подальше вивчення іноземних мов; 4) пробудження інтересу до життя і культури інших країн; 5) виховання активно-творчого та емоційно-естетичного ставлення до слова; 6) розвиток лінгвістичних здібностей учнів з урахуванням вікових особливостей у старших дошкільників; 7) децентрація особистості, тобто можливість подивитися на світ з різних позицій.

Сучасні погляди на заняття з іноземної мови у дошкільних закладах, мають здійснюватися на основі демократизації, гуманізації, гуманітаризації та варіативності, вимагають, щоб загальні дидактичні та спеціальні принципи комунікативно-орієнтованого навчання іноземних мов були уточнені і деталізовані. З цих позицій принципи дошкільного навчання англійської мови доцільно виділити у такому поєднанні [2, с.112-113]: 1) врахування мовленнєвого розвитку дітей; 2) врахування переваги у дітей мимовільної уваги та пам'яті над довільною; 3) врахування провідного характеру ігрової діяльності над іншими видами діяльності; 4) зацікавленості та свідомості; 5) використання рідної мови; 6) мислиннево-мовленнєвої активності; 7) використання рольових ігор, моделювання ситуацій спілкування; 8) інтерактивності (обов'язкової участі двох комунікантів), колективного характеру спілкування; 9) наочності; 10) індивідуалізації; 11) розвиваючого навчання; 12) нерозривної єдності навчання і виховання;

Деякі діти розвиваються раніше і швидше, інші – пізніше і повільніше. Проте, можливо і необхідно виокремити певні загальні характеристики, які слід брати до уваги у навчальному процесі. У нашому випадку ми зупинимося на тих характеристиках, які є релевантними до навчання іноземній мові. Отже, що вміють діти 5-7 років в плані мовленнєвої діяльності [3, с.147]:

- ✓ коментувати те, що вони роблять;
- ✓ розповісти про те, що вони зробили або почули;
- ✓ сперечатися та аргументувати чому вони так думають;
- ✓ використовувати свою яскраву, живу уяву;
- ✓ використовувати широкий інтонаційний спектр рідної мови.

Ми вважаємо, що у цьому віці діти вже усвідомлюють, що навколишній світ керується певними правилами, законами. Вони можуть не розуміти ці правила, проте знають, що їх слід дотримуватися. Діти 5-6 річного віку розуміють ситуацію швидше, ніж мову, яка в цих ситуаціях звучить. «Фізичний» світ домінує і діти є дуже логічними у своїх діях і висловлюваннях. Їм дуже важко зрозуміти різницю між реальним світом та уявним, фантастичним [3, с.148].

Провівши експеримент на базі ДНЗ №125 у групі старшого дошкільного віку, окресливши реалізацію методів з естетичного виховання на заняттях з іноземної мови, констатовано, що засобів, методів і прийомів естетичного виховання, які пропонує народна педагогіка, дуже багато. Уміле їх застосування дає змогу дитині змалку засвоювати начала естетичного виховання, навчитися бачити прекрасне, розуміти і цінувати твори мистецтва, прилучатися до художньої творчості, жити і творити за законами краси. Однак, при проведенні занять з іноземної мови у дошкільній освітньої організації викладачеві, крім навчально-методичного комплексу, необхідно мати набір іграшок і карток з картинками за тематикою даного заняття, безпечний м'яч, аудіозаписи і програвач для можливості прослухати аудіотексти до заняття (якщо це заняття з аудіювання), набір кольорових олівців та фломастерів, пластилін та інші предмети для проведення творчих занять. Педагогічні умови проведення занять з іноземної мови у дошкільній освітньої організації повинні відповідати особливостям занять з дошкільнятами, сприяти більш продуктивному проведенню занять і засвоєнню знань дітьми дошкільного віку.

Таким чином, вивчення іноземної мови дає широкі можливості щодо естетичного виховання дітей дошкільного віку і важливою задачею вихователя є використання цих

можливостей та свідомо й цілеспрямована робота з формування естетичної особистості дитини.

Література

1. Артемова Е.С., Чинаева О.П. Некоторые теоретические и практические проблемы эстетического воспитания / Е.С.Артемова, О.П.Чинаева // Вопросы философии. – 1987. - №4. – С.65.
2. Спиридонова А. В. К вопросу об обучении иностранному языку в раннем детстве / А.В. Спиридонова // Известия Уральского государственного университета. - 2009. - № 1 /2 (62). - С. 149-155.
3. Шкваріна Т. М. Методика навчання іноземної мови дошкільників : навч. посіб. – К. : Освіта України, 2007. – 300 с.

УДК 372.881.111.1(043)

Бусько О. А.

ОБ ЭФФЕКТИВНОСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ПЕСЕН В ОБУЧЕНИИ АНГЛИЙСКОМУ ЯЗЫКУ ДЕТЕЙ СТАРШЕГО ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА В ДОУ.

Вопросы, связанные с обучением иностранному языку дошкольников, являются в настоящее время предметом активного обсуждения. Обучение дошкольников говорению на иностранном языке – сложный процесс. Для того чтобы стимулировать развитие этого вида речевой деятельности, педагогу необходимо использовать все возможные приемы и средства: песни, рифмовки, стихи – все то, что понятно и доступно ребенку. Поиск способов повышения мотивации является основной задачей для педагога. Одним из таких способов является использование песен на занятиях по английскому языку.

Использование песен в обучении иностранному языку, позволяет овладеть навыками говорения в более легкой форме. Именно поэтому тема нашего исследования является актуальной.

К вопросу обучения детей английского языка через использование песенных материалов обращаются известные педагоги, исследователи и методисты С. В. Перкас, Е. В. Измайлова, А. Беланов, Г. П. Александрова, С. М. Кашук, И. А. Орехова, А. П. Рябищенкова и другие.

Цель работы: определить эффективность использования песен в обучении английскому языку детей дошкольного возраста в ДОУ.

Проанализировав работу зарубежного ученого-лингвиста Е. С. Шерр, мы считаем, что песня имеет неопределимое значение в воспитании личности детей. Их мудрость, мелодика и заразительность прививают высокий эстетический вкус, учат дружбе, доброте, коллективизму, толерантности, помогают познавать историю и культуру народа страны изучаемого языка [4, с.53].

Использование музыки и пения на занятиях по иностранному языку позволяет включить в активную познавательную деятельность по изучению иностранного языка резервные возможности личности каждого ребёнка, создаёт предпосылки для дружной коллективной работы в атмосфере положительных эмоций.

Существует тесная взаимосвязь между развитием речевого и музыкального слуха. Использование музыкальных текстов способствует развитию слухового внимания и контроля, совершенствует работу артикуляционного аппарата.

Изучив работу С. М. Кашука, мы полагаем, что изучение английского языка с помощью песен способствует развитию навыков коммуникативной речи детей, даёт возможность овладеть звуковой системой английского языка: его фонемным составом, ритмом, интонацией. Песни ориентируют детей на высказывание собственного мнения, своего отношения к услышанному. Кроме того, они обогащают лексический запас дошкольников, оживляют преподавание, развивают чувство прекрасного, вызывая

положительные эмоции, служат лучшему усвоению культуры стран изучаемого языка [2, с. 60-63].

Взяв за основу работу современного методиста А. Беланова, мы пришли к выводу, что использование песенного материала помогает лучшему усвоению языкового материала. Что касается этапов занятий, на которых песенный материал может быть применен, то они различны. В зависимости от методической задачи отдельного этапа песенный материал используется:

- для фонетической зарядки на начальном этапе урока;
- на этапе введения, первичного закрепления, а также тренировки детей в употреблении лексического и грамматического материала;
- на любом этапе занятий как стимул для развития речевых навыков и умений;
- как своего рода релаксация в середине или конце занятия, когда детям необходима разрядка, снимающая напряжение и восстанавливающая их работоспособность [1, с. 5-8].

А. П. Рябищенкова и Г. В. Сороковых выделяют следующие принципы отбора песенных материалов:

1. принцип аутентичности, обеспечивающий расширение лингвострановедческого кругозора детей; в соответствии с этим принципом исходным пунктом отбора песенного материала служат именно народные песни, короткие припевки, рифмовки;
2. принцип воздействия на эмоциональную и мотивационную сферу личности с учётом возрастных особенностей и интересов детей (это позволяет из большого количества песенного материала выделить композиции с яркой, запоминающейся мелодией);
3. принцип методической ценности для формирования и совершенствования речевых навыков и умений, который обеспечивается соответствием песенного материала тематике устной речи и чтения на данном этапе обучения.

Иноязычное пение на занятии не должно сводиться к простому разучиванию и исполнению песен. Его эффективность резко возрастает, если содержание песни каким-то образом связано с содержанием изучаемого на занятии материала. [3, с. 70-72].

С целью определения эффективности использования песен в обучении английскому языку детей старшего дошкольного возраста в ДОУ нами был проведен эксперимент на базе ДОУ № 81. С помощью проведенного эксперимента, было обнаружено, что использование иноязычной песни в процессе обучения английскому языку способствует: совершенствованию навыков произношения; позволяет точности в артикуляции, ритмике и интонации; углубляет знания по английскому языку; обобщает словарный запас; стимулирует монологическое и диалогическое высказывания; развивает как подготовленную, так и спонтанную речь

Таким образом, проанализировав множество источников информации по данной теме и опираясь на практику, можно сделать такие выводы: любой иностранный материал на песенной основе запоминается легче и быстрее, прочнее откладывается в долговременной памяти дошкольников. Песня – это не самоцель и не развлечение на занятиях, а необходимая её часть, которая должна вплестаться в сюжет занятия и благоприятно воздействовать на мотивационную сферу детей.

Литература

1. Беланов А. Использование песен на уроке английского языка / А.Беланов // *Methods of teaching*. - 1998. - № 2. - С. 5-8.
2. Кащук С. М. Формирование лингвистической компетенции на основе современных песен / С. М. Кащук// *Иностранные языки в школе*. 2004. - №4. - С. 60-63.
3. Рябищенкова А. П., Сороковых, Г. В. Об интеграции различных видов деятельности на уроках иностранного языка в младших классах / А. П. Рябищенкова, Г. В. Сороковых // *Иностранные языки в школе*. - 2004. - № 5. - С. 70-73.

4. Шерр Е. С. Американская народная песня на уроке иностранного языка / Е. С. Шерр // Иностранные языки в школе. - 2004. - №4. - С. 53-58.

УДК 372.881.111.1(043)

Гаврилова Е. С.

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ МАЛЫХ ФОРМ ФОЛЬКЛОРА ПРИ ОБУЧЕНИИ ИНОСТРАННОМУ ЯЗЫКУ НА НАЧАЛЬНОМ ЭТАПЕ ОБУЧЕНИЯ

На сегодняшний день владение иностранным языком, главным образом — английским, стало настоящей потребностью, ведь иностранный язык выполняет огромную роль в формировании личности и повышении образования, с помощью него можно получить доступ к духовному богатству другой страны, а также возможность непосредственного общения с представителями других наций. Именно в этом заключается актуальность выбранной мною темы.

При обучении английскому языку на начальном этапе обучения не последнюю роль играет знакомство учащихся с культурой народа изучаемого языка. Под начальным этапом понимается период изучения иностранного языка, позволяющий заложить основы коммуникативной компетенции, необходимые и достаточные для их дальнейшего развития и совершенствования в курсе изучения этого предмета. С первых шагов нужно предлагать учащимся знакомиться с изучаемым языком как средством общения, а использование малых фольклорных форм помогает решать эту задачу.

Значительный вклад в разработку вопроса обучения детей иностранному языку средствами малых форм фольклора внесли такие ученые, как Е.И. Негневицкая, В.С. Мухина, З.Я. Футерман, И.В. Вронская, И.В. Егорова, Е.И. Тихеева, Ф.А. Сохин, А.М. Бородич, С.С. Бухвостова, А.С. Ушакова и др.

Цель данной статьи – показать эффективность использования малых форм фольклора при обучении детей иностранному языку на основе сравнительного анализа работ по этой теме.

Мы полагаем, что практически все педагоги и методисты, работающие с детьми на разных этапах обучения, отводят большое место поэтическим текстам и песням при изучении иностранного языка. Некоторые учебные пособия целиком базируются на использовании поэтических текстов: или аутентичных, или специально сочиненных. Важность этой работы трудно переоценить. Вслед за И.Л. Шолпо мы пришли к следующим доводам по использованию стихотворных произведений:

— во-первых, стихи, песни – это тот текстовый материал, который дети любят, который им интересен, а следовательно, работа с ними положительно эмоционально окрашена для ученика;

— во-вторых, аутентичный литературный или фольклорный материал способствует постижению языка в контексте культур;

— в-третьих, поэтические тексты и песни являются прекрасным материалом для отработки ритма, интонации иноязычной речи, совершенствование произношения;

— в-четвертых, при работе со стихами и песнями мы решаем проблему многократного повторения высказываний по одной модели [3, С. 41-59].

По мнению В.В. Виноградовой, важным фактором в работе со стихотворениями является их подбор, соответствующий возрастным интересам детей, и в зависимости от того, какие задачи ставит учитель. Как она указывает, «на начальном этапе это могут быть стихи о животных, на среднем - о природе, а на старшем - темой их становится любовь, дружба, взаимоотношения людей, их поступки» [1, С. 18-22].

С.Н. Козлов считает, что «дети недостаточно говорят на языке, в результате они понимают, как надо произносить слова, а говорить не могут. Достичь правильного произношения можно при работе со стихотворениями и рифмовками». Этот факт подтверждает и З.Б. Решетникова, говоря, что «рифмовка усваивается детьми наиболее

быстро и легко, обладает такими признаками, как краткость, звуковая повторяемость. Дети испытывают потребность в заучивании рифмовок» [2, С. 33-37].

Пожалуй, заучивание небольших стихотворений и рифмовок является самым эффективным приемом, способствующим выработке хорошего произношения. Декламируя стихи на английском языке, дети осваивают интонационные средства выразительности: регулируют высоту и силу голоса, темп речи, учатся соблюдать паузы и смысловые ударения.

Не менее эффективным приемом при обучении английскому языку на начальном этапе являются пословицы и поговорки. Использование пословиц на уроке поможет учителю создать непринужденную обстановку, отработать произношение отдельных согласных и гласных звуков в приятной для детей игровой форме, расширить лексический запас и особенности его функционирования. Заучивание пословиц и поговорок не только развивает память учащегося, но и позволяет научиться адекватно отбирать лексические единицы и развивает эмоциональную выразительность речи.

На наш взгляд, в работе с детьми дошкольного возраста целесообразно использовать **загадки**. Наличие ритма в загадке способствует выработке навыка употребления правильной интонации в предложении. Использовать загадки на занятиях можно с диагностической целью. Они позволяют без каких-либо специальных тестов и анкет выявить степень наблюдательности, умственного развития, а также уровень творческого мышления.

Для детей школьного возраста совершенствованию произношения, и в частности, речевому дыханию способствует **произнесение скороговорок**. Работа над произношением, которое связано с освоением чувства ритма, одновременно помогает подготовить детей к письму. Развитию ритма способствуют различные танцевальные и физкультурные движения, требующие от детей согласованных движений. Полезны упражнения, в которых согласуются движения и речь – это исполнение музыкальных физкультминуток и считалочек. Разучивая тексты предложенного материала, дети знакомятся с народным творчеством другого народа.

С целью определения эффективности использования малых форм фольклора при обучении детей иностранному языку нами был проведен эксперимент с детьми старшего дошкольного возраста на базе ДООУ № 156. С помощью проведенного эксперимента было обнаружено, что использование фольклорного материала на занятиях по английскому языку способствует расширению словарного запаса детей, создание на занятии и вне его естественного речевого общения, снимает напряжение, невольно побуждает к активному участию в познавательном процессе.

Таким образом, изучая многие материалы по этой теме, и применяя эти знания на практике можно сделать выводы, что использование малых форм устного народного творчества на начальном этапе обучения английскому языку способствует лучшему усвоению грамматических конструкций, лексики, произношения, а так же развитию музыкального слуха. Благодаря фольклору на уроке создается благоприятный психологический климат, повышается интерес к обучению. В результате использования малых форм фольклора на уроках английского языка происходит:

- совершенствование навыков произношения;
- обогащение словарного запаса;
- постановка звуков и артикуляции;
- знакомство с культурой изучаемого языка.

Безусловно, такой подход в обучении способствует не только формированию устойчивых языковых умений, но и воспитывает у детей вкус к народному творчеству, стремление к самосовершенствованию, обеспечивает преемственность в обучении от детского сада до ВУЗА.

Литература

1. Виноградова В.В. Работа над стихотворениями в 5–6 классах / В.В. Виноградова // Иностранные языки в школе. – 2003. – №3. – С. 18–22.
2. Решетникова З.Б. Как я поддерживаю интерес школьников к английскому

языку // Иностранные языки в школе. – 2003. – №2. – С. 33–37.

3. Шолпо И. Л. Как научить дошкольника говорить по-английски: учебное пособие / И.Л. Шолпо. – СПб.: Питер, 2000. – С. 41–59.

УДК 371.68(043)

Гогунская К. С.

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ВИДЕО-РЕСУРСОВ КАК СРЕДСТВА ФОРМИРОВАНИЯ КОММУНИКАТИВНОЙ КОМПЕТЕНЦИИ НА УРОКАХ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА

В настоящее время проблема преподавания иностранного языка в школе является существенной. Преподаватель иностранного языка ставит своей задачей формирование личности, которая будет способна участвовать в межкультурной коммуникации.

Целью нашей работы является рассмотреть различные варианты использования видео-ресурсов и этапы организации заданий на их основе.

Изучение иностранных языков, в частности английского, подразумевает под собой не только формирование общеобразовательных идей, но также развитие личности и мотивации обучаемых. Как известно, основной целью изучения иностранных языков в школе является формирование у школьников иноязычной коммуникативной компетенции, т. е. способности и готовности осуществлять иноязычное межличностное и межкультурное общение с носителями языка [1]. Овладение коммуникативной и межкультурной компетенцией невозможно без практики общения, и использование видео-ресурсов, как одного из видов нетрадиционных уроков иностранного языка, просто незаменимо.

При изучении иностранного языка в школе основной упор делается на последовательное развитие у обучаемых всех составляющих коммуникативной компетенции, а именно: навыков говорения, чтения, аудирования и письма. В коммуникативную компетенцию включаются следующие важнейшие умения:

1. читать и понимать несложные, оригинальные тексты;
2. устно общаться в стандартных ситуациях учебно-трудовой, культурной, бытовой сфер;
3. в устной форме кратко рассказать о себе, окружении, пересказать, выразить мнение, дать оценку;
4. умение письменно оформить и передать элементарную информацию.

Для поддержания плодотворной и успешной речевой деятельности учащихся, как мы думаем, удачно применение нетрадиционных форм проведения занятий, например, использование различных видео-ресурсов.

Данный вид ресурсов является видом учебного фильма, который можно определить как аудиовизуальное средство обучения, обеспечивающее создание иноязычной среды и ситуации общения для развития устной речи учащихся [2].

Для детального анализа понятия «видео-ресурсы» необходимо дать определения двум основным составляющим данного понятия. Согласно Longman Dictionary of Contemporary English ресурсы — это некое средство, использование которого помогает достигнуть определенных целей, и является источником информации для учителей и студентов [3]. На основе этого же источника понятие «видео» определяется как средство записи изображения или звука с использованием как видеопленки, так и цифрового метода хранения информации [3].

На наш взгляд, использование видео-ресурсов на уроках способствует улучшению обучения и развитию речевой деятельности обучаемых. Еще одним преимуществом видео-ресурсов является эмоциональная сила воздействия на учащихся. Особое внимание должно быть привлечено на формирование учащимися особого отношения к увиденному материалу.

Использование видео-ресурсов способствует развитию различных сторон психической деятельности учащихся и, прежде всего, внимания и памяти. Видео-ресурсы как особый вид учебного фильма, способен создать в классе атмосферу совместной познавательной деятельности, в результате которой даже невнимательный ученик становится

внимательным. Для того, чтобы понять и осмыслить увиденное, ученикам необходимо приложить определённые усилия и старания. Использование видео-ресурсов, как вида учебного пособия, способствует развитию познавательного интереса, активизирует мыслительную и речевую деятельность учащихся.

На сегодняшний день видео-ресурсы представлены в различных вариантах использования:

1.Использование на уроках фрагментов видео без звука. Данный вид деятельности позволяет учащимся самим предугадать речь героев фрагмента и попытаться воссоздать свой собственный сценарий увиденного.

2.Наблюдение и запись. Данный вид просмотра подходит для учащихся старших классов, так как требует определенных знаний грамматики и наличия определенного словарного запаса.

3.Видео-ресурсы как средство формирования правильного произношения. Использование определенных фрагментов с речью носителей изучаемого языка позволяет сформировать навык правильного произношения у учащихся.

Организация заданий на основе видео-ресурсов будет проходить в несколько этапов:

1.Упражнения, выполняемые перед просмотром видео-ресурсов. На данном этапе необходимо познакомить учеников с темой урока, рассказать основные цели и задачи урока, подготовить класс к просмотру видео-ресурсов.

2.Работа с самими видео-ресурсами. На этом этапе учащиеся должны четко понимать, что им надо сделать и сколько времени у них на это есть.

3.Работа в классе после просмотра видео-ресурсов — обмен полученной информацией и обсуждение того, что ученики увидели, услышали, узнали во время работы.

Используя задания рассматриваемого типа на своих уроках, необходимо помнить следующее:

1.Каждый раз, при использовании технологии на уроке, следует приготовить запасной план урока на случай, если техника выйдет из строя, не будет работать сайт или отключат электричество.

2.Предпочтительно, если задания будут предполагать парную или групповую работу, так как это способствует развитию навыков коммуникации, обучению в сотрудничестве и предотвращает эффект, когда компьютер становится препятствием для общения в классе. В то же время необходимо помнить, что в больших группах, где более 3 человек, учащимся неудобно работать за одним компьютером.

3.В компьютерном классе необходимо свободное пространство, которое должно возрастать в зависимости от количества учащихся, работающих совместно около каждого компьютера. Идеальный класс должен иметь место, свободное от компьютеров, для групповой работы, дискуссий или работы с другими заданиями. Оборудование и столы не должны препятствовать зрительному контакту учителя с классом, ее работе с доской или передвижению между группами учащихся.

Итак, подводя итог, мы можем сделать вывод о том, что использование видео-ресурсов благоприятно влияет на формирование успешной коммуникативной компетенции, а также навыков говорения. Видео-ресурсы являются прекрасным средством формирования данного навыка. Задания на основе видео-ресурсов интересны для учащихся. Они помогают развить не только коммуникативную компетенцию, но и навык работы в парах.

Литература

1. Козлова В.В., Кондакова А.М. Стандарты второго поколения. Фундаментальное ядро содержания общего образования / В.В. Козлова, А.М. Кондакова. – М.: Просвещение, 2009. – 48 с.
2. Посохова Л.А. Тематический глоссарий по методике обучения иностранным языкам / Л.А. Посохова. – Сочи.: Стерх, 2008. – 31 с.
3. Pearson Longman Longman Dictionary of Contemporary English: Special Edition. / Longman Pearson. – 1992. – 1229 с.

РОЗВИТОК ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Мова є найважливішим засобом спілкування, без якого неможливе існування і розвиток людського суспільства. Виховання ґрунтується на загальнолюдських цінностях, будується у відповідності з особливостями традиційної культури нації. Тому навчання англійської мови займає особливе місце. Воно не тільки знайомить з культурою країн мови, що вивчається, але і шляхом порівняння відтіняє особливості національної культури. Іншими словами, сприяє вихованню дошкільника в контексті діалогу культур.

Актуальність теми зумовлена тим, що для педагогічної теорії та практики залишається питання урізноманітнення навчального процесу, активізації пізнавальної діяльності дошкільників, розширення сфери їх інтересів. Сучасним дітям доступні найрізноманітніші джерела інформації, але часто саме наявність готової інформації сприяє розвитку пасивності. Зникає прагнення до пошуку, пізнання, творчості, тобто діяльності. Навчальний матеріал може здаватися дітям «сухим» і нецікавим, тому завдання вихователя - зацікавити їх.

Метою роботи є виявлення рівня розвитку пізнавальної діяльності дітей старшого дошкільного віку в процесі вивчення іноземної мови.

Відповідно до мети дослідження нами поставлено завдання:

1. Розглянути особливості розвитку пізнавальної діяльності дітей старшого дошкільного віку в процесі вивчення іноземної мови з позиції вчених.
2. Обґрунтувати теоретичні положення формування пізнавального інтересу дітей старшого дошкільного віку на занятті з англійської мови в процесі ігрової діяльності.
3. Розробити і випробувати функціональну модель розвитку пізнавальної діяльності дітей старшого дошкільного віку на занятті з англійської мови.

Проблема формування пізнавального інтересу до англійської мови в ранньому віці є предметом дослідження сучасних науковців І.М. Верещагіної, М.І. Дубровіна, Т.А. Притикіна, Д.А. Хасина, О.В., Т.Б. Клементьєва, Н.В. Куликової, І.С. Степанової, Г.І. Вороніної [1, с.30].

Доречно відмітити, що такі вчені, як Я.А. Каменський, К.Д. Ушинський, Д. Локк, визначали пізнавальну активність, як природне прагнення дітей до пізнання [2, с.46].

Відомо, що джерелом пізнавальної активності є пізнавальна потреба. І процес задоволення цієї потреби здійснюється як пошук, що направляється на виявлення, відкриття нового матеріалу і його засвоєння [3, с.75].

Два основні чинники визначають пізнавальну діяльність на занятті з іноземної мови як умову подальшого успішного навчання: природна дитяча допитливість і стимулююча діяльність педагога. Джерелом чинників є послідовний розвиток початкової потреби дитини в зовнішніх враженнях як специфічної людської потреби в новій інформації. Таким чином, умовою розвитку пізнавальної активності дітей старшого дошкільного віку, піднесення знань на вищий рівень є практика та дослідницька діяльність [2, с.68].

Добре відомо, що розвиток творчого мислення забезпечується не відтворенням дитиною відомих зразків, дій, а формуванням у дошкільника здатності комбінувати, розглядати завдання з різних точок зору, вдаватися до асоціацій. Чим більше асоціації, тим впевненіше відчуває себе дитина на занятті, виконуючи практичні завдання, і тим вище її пізнавальна активність.

Розвиток пізнавальної активності представляє той ідеальний варіант, коли її становлення відбувається поступово, рівномірно, відповідно до логіки пізнання світу англійської мови, коли вихователь подає навчальний матеріал на занятті в логічній послідовності. Доречною є думка вченого Ф. Дістервега, що будь-який метод навчання поганий, якщо привчає дитину до пасивності, і гарний, якщо пробуджує в ньому самодіяльність [3, с.97].

Доречно відзначити, що на заняттях з іноземної мови в ДНЗ ефективним засобом навчання є дидактична гра. Доцільним є використання ігор чи елементів гри на кожному занятті. Це активізує діяльність дітей, їм подобається працювати у команді - так веселіше виконувати навіть складне завдання. Гра вимагає активності та неординарного мислення.

Для вивчення пізнавальної діяльності дітей старшого дошкільного віку на базі ДНЗ «Червона Гвоздика» № 125 міста Маріуполь мною проведено експеримент.

У експерименті взяли участь діти старшої групи в кількості 20 осіб. Які поділені на дві групи: експериментальну та контрольну.

Експеримент складався з трьох етапів:

1 етап - констатуючий. На цьому етапі було проведено первинну діагностику рівня сформованості пізнавальної діяльності дітей старшого дошкільного віку в експериментальній та контрольній групах.

2 етап - формуючий. На цьому етапі я провела заняття з англійської мови, спрямовані на розвиток пізнавальної діяльності дітей старшого дошкільного віку. Заняття включало такі ігри, як: «animals», «train», «snowball», фізкультурна хвилинка «Hands up» та пісню «The Forest Raised a Christmas Tree».

3 етап - контрольний. На цьому етапі було здійснено повторну діагностику рівня сформованості пізнавальної діяльності дітей старшого дошкільного віку в експериментальній та контрольній групах, мною проведено аналіз отриманих результатів.

Високий рівень розвитку пізнавальної діяльності дошкільників виріс на 15%, а найнижчий знизився на 7%. Також я визначила три рівні розвитку сформованості пізнавального інтересу дітей старшого дошкільного віку до англійської мови, відповідно до положень Н.Д. Гальскової: перший рівень - репродуктивний (низький), другий рівень - продуктивний (середній), третій рівень - продуктивно-творчий (високий). Аналіз даних показав, що продуктивно-творчий рівень пізнавального інтересу виріс майже на 12%, продуктивний рівень зріс на 5%, а репродуктивний знизився більш, ніж на 10%.

Дослідно-експериментальна робота в ДНЗ підтверджує, що домінуючою діяльністю дітей старшого дошкільного віку на занятті з англійської мови є гра. Це дає підставу стверджувати, що дослідження з формування пізнавальної діяльності дітей старшого дошкільного віку на занятті з англійської мови в процесі ігрової діяльності дало високі підсумкові результати і дозволяє зробити наступні висновки: поліпшуються психічні процеси: увага, пам'ять, мислення, уява, мова, розширюється коло інтересів, а також навчання англійської мови позитивно впливає на розвиток мовлення і на рідній мові.

Отже, найсприятливіші умови гармонійного розвитку мотиваційної, змістової та операційної сторін пізнавальної діяльності дітей дошкільного віку на заняттях з іноземної мови створюються у процесі проведення дидактичних ігор, де самостійна діяльність дітей і навчальні завдання вихователя є основним засобом засвоєння знань.

Література

1. Близнюк О. І., Панова Л. С. Ігри у навчанні іноземних мов. / Л. С. Панова, О. І. Близнюк / — К.: Освіта, 1997. — 64 с.
2. Гальскова Н.Д. Глухарева О. А. Англійська мова в дитячому саду. / О. А. Глухарева, Н. Д. Гальскова / — М.: Просвіта, 1993. — 127 с.
3. Маланов С.В. Розвиток умінь і здібностей у дітей дошкільного віку. / С. В. Маланов / — М.: Просвіта, 2001. — 160 с.

УДК 372.881.111.1(043)

Денищик Н. С.

ПРЕИМУЩЕСТВА И НЕДОСТАТКИ МЕТОДИКИ ГЛЕНА ДОМАНА РАННЕГО ОБУЧЕНИЯ ДЕТЕЙ ИНОСТРАННОМУ ЯЗЫКУ

Среди лингвистов, психологов и педагогов давно ведутся споры, с какого возраста лучше изучать английский язык. На Западе считается, что лучше начинать учить второй язык вместе с родным. В этой области было проведено много исследований и доказано, что в

большинстве случаев, чем раньше ребенок начинает учить второй язык, тем быстрее он освоит как родной, так и иностранный языки. Современные психологи и педагоги считают, что 7 лет – это очень поздно для того, чтобы начинать обучение ребенка, ведь его мозг готов к восприятию новой информации с первых секунд после рождения. Исследования, проведенные учеными, показывают, что ребенок в первые 6 лет жизни получает больше знаний, чем за всю остальную жизнь. Поэтому под руководством Глена Домана были разработаны методики очень раннего (уже с 3-6 месяцев) развития и обучения детей.

Глен Доман – американский врач-физиотерапевт, автор восстанавливающих методик для детей с поражениями нервной системы и обучающих методик для всех детей. Доман занимался изучением развития детского мозга и в 1955 году основал Институт Развития Человеческого Потенциала [1].

Самая известная методика Глена Домана – обучение чтению при помощи специального набора карточек – карточек Домана (при чем обучение иностранному языку происходит так же с помощью таких карточек). Основная идея системы ученого состоит в том, что ребенок запоминает слово целиком, а не складывает его из букв и слогов. Для этого нужно многократно в течение дня показывать карточки ребенку, при этом произнося написанное на карточке слово. Также, важным моментом является, постоянное использование иностранного языка в повседневной жизни ребенка. Методика Глена Домана воспитывает родителей, объясняет им, что с детьми надо много заниматься.

Такие ученые, как И.М. Сеченов, Н.И. Касаткин, Н.И. Красногорский и М.М. Кольцова изучали развитие органов чувств ребенка и были убеждены, что взаимодействие организма с внешней средой осуществляется с первых дней жизни младенца с помощью органов чувств. Психологи и педагоги В.Г. Дмитриева, О.В. Бобылова, С.И. Лившина, Б.Я. Кастелянская и др. рассматривали методику раннего развития Глена Домана и определяли её положительные и отрицательные стороны. Деятели науки Т.М. Шкварина, В.Г. Дмитриева, Н.А. Зайцева исследовали систему ученого в области обучения детей иностранному языку.

На сегодняшний день, многие педагоги берутся за методику Глена Домана в обучении детей иностранному языку. Но, получая сомнительные результаты, видя нежелание и сопротивление детей против такого способа подачи информации, прекращают какие-либо действия в этом направлении. Есть, конечно, и те, которым нравится эта методика в чистом виде, которые не хотят ее менять и отклоняться от системы ученого. Идет много споров, эффективна ли данная методика, когда и как лучше начинать её использовать. Именно поэтому тема моей работы является актуальной на данный момент.

Цель работы заключается в том, что бы определить преимущества и недостатки методики Глена Домана в обучении детей иностранного языка.

Методика Глена Домана базируется на основных идеях:

1. Мозг ребёнка развивается настолько, насколько его нагружают информацией. Завершается процесс формирования мозга в 6 лет и к тому времени ребёнок должен успеть получить основную базу знаний.

2. Гениальность зависит от раннего развития ребёнка, и чем раньше, тем гениальнее. Учёный утверждает, что мозг ребенка может запомнить столько информации, сколько ему предложат. Поэтому с первых дней рождения малыша уже можно его развивать.

3. Только родители могут учить своего малыша, потому что чувствуют его изнутри [2, с. 16].

Методика Глена Домана заключается в развитии лингвистических способностей ребёнка с помощью карточек. Наиболее эффективно начинать заниматься по данной методике уже с 3-месяцев. Малышу показывают по 5-15 слов за один сеанс. В день при первых занятиях может быть 3-4 сеанса с последующим увеличением и количества карточек, и сеансов. Далее через несколько месяцев ребёнку демонстрируют не только слова, а словосочетания и предложения. И, естественно, родители во время показа карточки озвучивают то, что написано. На карточках обязательно должны быть написаны слова большими буквами красного цвета.

После этого ребёнку предлагают изучить некоторые факты и показывают изображения с птицами, зверями, явлениями природы, предметами. Во время показа родители рассказывают о рисунке. Такие порции информации в методике Глена Домана называют «битами информации» [3, с. 21].

По мнению Глена Домана, потенциал ребенка в изучении иностранных языков практически безграничен. Ученый считает, что все дети являются лингвистическими гениями, и начинать развивающие занятия с ними надо буквально с нескольких месяцев. Исследуя десятки тысяч детей, которые занимались по его системе, автор методики сделал вывод, что обучать годовалого ребенка намного легче, чем пятилетнего, а шестимесячного легче, чем годовалого.

Глен Доман считает, что самым продуктивным периодом для обучения является раннее детство. Именно в этот период ребенок может достичь невероятно высоких результатов практически в любой области, которую вы ему открываете [1].

Проанализировав исследования ученого, мы пришли к выводу, что именно в период от рождения до трех лет мозг развивается с удивительной быстротой, а значит, умственные возможности в данном возрасте уникальны.

Полагаем, что методика раннего развития Глена Домана хороша тем, что ребенок усваивает большой объем информации приятным для него способом. А для развития творческих и исследовательских способностей можно применить и другие методики. Главное, в чем Доман, несомненно, прав, это то, что чем меньше ребенок, тем легче он впитывает любые новые для него знания. Нужно успеть воспользоваться этим. Можно даже оставить систему карточек, так как малыши очень любят картинки, но только изменив подход к организации занятий и добавив к этому творческую и исследовательскую деятельность, развивающие игры.

Наряду с вышеперечисленными преимуществами методики, хотелось бы так же выделить её недостатки:

1. Ребёнок пассивен в процессе обучения: его функция – просто смотреть.
2. Ребенок не учится самостоятельно читать или слушать и производить анализ текста.
3. Не проявляется творчество в процессе обучения.
4. Нельзя пропускать занятия, причем заниматься надо ежедневно по несколько раз в день.
5. Если ребенок старше трех лет и до этого с ним по этой методике не занимались, то он неохотно начинает.

Подводя итоги, мы считаем, что методика Глена Домана имеет ряд позитивных и негативных сторон. Использовать данную систему или нет в раннем возрасте для развития своего чада, решают только родители. Но, как один из видов деятельности для малыша – карточки в дополнении с пребыванием в среде изучаемого языка – это прекрасная возможность для обучения.

Литература

1. Методика Глена Домана. [Электронный ресурс] / Режим доступа: http://www.clevert toys.com.ua/editorial/obuchenie_detey/metodika_glena_domana
2. Дмитриева В.Г. Академия раннего развития. Методика Глена Домана или Как вырастить гения / В.Г. Дмитриева / СПб.: Сова, 2006. – 72 с.
3. Е.А. Страубе. Методика раннего развития Глена Домана. От 0 до 4 лет / Страубе Е.А. / Эксмо; Москва, 2013. – 95 с.

СПОСОБЫ ПОВЫШЕНИЯ МОТИВАЦИИ В ОБУЧЕНИИ АНГЛИЙСКОМУ ЯЗЫКУ ДОШКОЛЬНИКОВ

Сейчас уже ни для кого не секрет, что раннее обучение иностранным языкам оказывает исключительно положительное влияние на все стороны развития ребенка. Именно поэтому, все чаще родители обращаются к руководству дошкольных учреждений с просьбой о введении в программу дошкольного обучения основ изучения английского языка [1, с. 65].

Психологи и педагоги отмечают, что раннее обучение иностранному языку, не только оказывает положительное влияние на совершенствование произносительной системы родного языка, повышает уверенность в себе, создает благоприятную базу для дальнейшего успешного освоения этого и других иностранных языков в дошкольном возрасте, а так же развивает психические процессы: память, мышление, внимание и воображение. И именно поэтому данная тема, является актуальной.

В педагогической и психологической литературе глубоко изучена тема использования различных способов обучения дошкольников английскому языку, направленные на повышения учебной мотивации. Изучением этой темы занимались такие выдающиеся учёные, как: А.С. Макаренко, Выготский Л.С., А.А. Алхазисвили, И.А. Зимняя, А.А. Леонтьев, Н.М. Симонова и др.

Проанализировав исследования отечественных и зарубежных учёных, мы пришли к выводу, что основным способом обучения детей дошкольного возраста, будь то младшая группа, средняя, старшая или подготовительная, является игра. Использование игровых приёмов позволяет заложить основы учебной деятельности: умение ставить цель и действовать в соответствии с ней, контролировать и оценивать свои действия и действия других детей [2, с.55]. Проводя занятия с детьми старшего дошкольного возраста в ДОУ № 108 г. Мариуполя, мы использовали различные виды игр: дидактические, сюжетно-ролевые, подвижные, а также игровые приемы: внезапное появление героев, предметов, выполнение игровых действий, создание игровой ситуации и т.п. Игра развивает внимание, мышление, творческие способности, освобождает детей от боязни говорить на иностранном языке, оставляет яркое впечатление о занятии. За пять минут мы с детьми могли побывать на разных континентах, (на северном полюсе греем наши ручки своим же дыханием «Hello, hands» - отработываем звук h, а тут же переносимся в джунгли и становимся слониками с непривычным носом – хоботом – отработываем, так называемое «инговое окончание»), мы можем покататься на разных видах транспорта, побывать на приеме у английской королевы и т.д.

Другим, не менее эффективным способом обучения дошкольников английскому языку, направленного на повышения учебной мотивации является пение. Мы полагаем, что музыка помогает более эмоционально и образно воспринимать иноязычную речь. На каждом занятии с дошкольниками использовались аудиозаписи детских английских и американских песен и стихотворений в исполнении носителей языка. Все занятия начинались и заканчивались песнями “Hello song” и “Good bye song” Так же, в течении занятия неоднократно звучала песня, посвященная изучаемой теме. Это способствовало развитию слухового восприятия языка в целом, развитию воображения, стимулировало стремление к изучению новых слов и фраз. На наш взгляд, необходимо к каждому возрасту подбирать определённый текст песен.

На занятиях помимо игры и пения мы выделили и драматизацию. Дети очень хорошо чувствуют взрослого. Они не терпят никакой фальши. Здесь нельзя заставить детей изображать зайчиков, паровозиков, рыбок, озвучивать то или иное животное и при этом оставаться лишь наблюдателем за происходящим. Они только тогда смогут доверять воспитателю, если он станет сам немного ребёнком. Дети быстро забывают о своих страхах (в данном случае страх сказать или произнести не так слово, фразу), когда воспитатель вместе с ним изображает болельщика за любимую футбольную команду, или «проживёт с ним все сутки» (good morning – good afternoon – good evening – good night) и т.д. [3, с.103]. К каждой песне мы с детьми придумывали движения и обязательно обыгрывали их. Детям

легче воспринимать новые слова, если они ассоциируются с каким-либо движением. Помогают также эмоции, с помощью их детям легче запоминать слова, повторяя их несколько раз, но с разной интонацией и настроением, кроме этого, эмоции раскрывают творческие способности самых замкнутых ребят.

Для усвоения и закрепления полученных знаний, при завершении очередной темы, мы использовали ещё такие способы обучения дошкольников английскому языку, направленные на повышение учебной мотивации, как: рисование, лепка и аппликация. Не менее важным способом обучения дошкольников английскому языку является средство эмоционального выражения детей, ведь в рисунках дети отражают свои впечатления от предметов, явлений окружающей жизни. Чем богаче и интереснее жизнь детей, тем разнообразнее игры и занятия и тем больше положительных эмоций испытывает ребенок [4,с.35]. При приближении различных праздников мы с детьми готовили рисунки, аппликации в качестве красочных поздравлений родным, приглашения на праздники, что способствовало проявлению таких чувств, как привязанность, любовь к близким. Рисунок и аппликация так же использовались для составления «дидактической копилки» - дети рисуют на карточках то, что изучали на занятии предмет, вещь, и т.д., чтобы в дальнейшем использовать для парных игр.

В ходе педагогической практики в детском саду № 108 мы старались реализовать принцип доступности и наглядности, используя на занятиях картинки, фотографии, презентации, и найти наиболее приемлемые виды деятельности, в процессе которых изучение иностранного языка и обучение основам нашли бы наибольшее количество точек соприкосновения.

На наш взгляд, повышению мотивации детей в обучении иностранному языку в детском саду способствует учёт возрастных и психологических особенностей. Правильный подбор учебно-коммуникативных задач, продуманная формулировка учебного материала позволяет оптимизировать процесс общения при обучении английскому языку.

Таким образом, мы пришли к выводу, что формирование учебной мотивации в обучении иностранным языкам способствует использованию активных способов обучения, таких как: игра, пение, драматизации, рисование, лепка и аппликация. В заключение мы хотим привести цитату из высказывания величайшей гуманистки XX века Матери Терезы: «Мы не можем делать великие дела. Мы можем делать только маленькие дела, но с великой Любовью» [5,с.86].

Литература

1. Бонк Н.А.: «Английский для маленьких» // Н.А. Бонк; М: «Издательство Рученькина»; 2005г. – 250 с.
2. Биболетова М.З., Добрынина Н.В., Ленская Е.А. Английский язык для маленьких // М.З. Биболетова, Н.В. Добрынина, Е.А. Ленская : Книга для учителя. В 2-х ч. Ч. 1. с М.: Просвещение, 2003. – 128 с.
3. Вронская И.В. Методика обучения дошкольников английскому языку в различных видах неречевой деятельности // И.В. Вронская : Дис. канд.пед наук. - Спб., 2000.- 242 с.
4. Блудова Т.П. Использование совозаменяющих знаков (жестов и символов) в обучении шестилетних детей английскому языку. // Т.П. Блудова // Новые направления в методике преподавания иностранных языков: Межвуз. сб. научных трудов. - СПб.: Образование, 2002.- 160 с.
5. Доля Г.Н. Весёлый английский // Г.Н. Доля : Интенсивная методика обучения детей на материале дет.песенок и стихотворений. В 2-х ч.- Дубна: Миг, 2012.-Ч.1. – 120 с.

АКМЕОЛОГИЧЕСКИЙ ПОДХОД В ОБУЧЕНИИ ИНОСТРАННОМУ ЯЗЫКУ ДЕТЕЙ СТАРШЕГО ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА

Человеку в современном мире невозможно обойтись без знания иностранного языка. Поэтому обучение иностранному языку является одной из актуальных проблем современного образования. Важную роль в процессе обучения играет позитивная мотивация ученика к иностранному языку. Так как она вызывает положительные эмоции и создает благоприятный климат для успешного овладения иностранным языком. Использование акмеологического подхода позволит создать позитивную мотивацию на занятии. Акмеологический подход в обучении направлен на достижение определенной вершины. Методы акмеологии универсальны. Их можно использовать как в профессиональном обучении, так и в обучении детей дошкольного возраста. Педагог с помощью акмеологических приемов может решать множество задач: развитие психических процессов и качеств, мотивации, активизация учебно-воспитательного процесса, стимулирование учебной деятельности учеников. Целью нашего исследования является изучение теоретических основ акмеологического подхода и его практическое применение на занятиях по иностранному языку.

Проблеме изучения акмеологического подхода в образовании посвящены исследования А. Деркача, А. Бодальова. Предметом акмеологии ученые определяют объективные и субъективные факторы, которые, взаимодействуя друг с другом, способствуют или препятствуют прогрессивному развитию человека, а также закономерности и механизмы, позволяющие человеку достигать в своем развитии вершин, которые обозначаются термином «акме» [2]. Отметим, что акмеология – наука, возникшая на стыке естественных, общественных и гуманитарных дисциплин и изучает закономерности и феномены развития человека на ступени его зрелости и особенно при достижении им наиболее высокого уровня в этом развитии. Акмеология образования исследуется учеными Б. Ананьевым, А. Бодалёвым, Г. Даниловой, А. Деркачом, Н.Кузьминой, В. Максимовой, А. Москаленко, А. Пожарским. Исследователи Б. Ананьев и Н.Кузьмина считают, что акмеологический подход дает возможность осуществлять комплексное исследование и создание целостности человека, когда его индивидуальные, личностные и субъектно-деятельностные характеристики изучаются в единстве всевозможных взаимосвязях для того, чтобы содействовать ему в достижении вершин. Ученые определяют термин акмеология как отрасль научного знания, комплекс научных дисциплин, объектом изучения которой является человек в динамике самоактуализации своего творческого потенциала, саморазвития, самосовершенствования в различных жизненных сферах в том числе и в образовании, профессиональной деятельности и тому подобное [2]. Несмотря на существующие многочисленные исследования, многие аспекты данной проблемы не получили должного рассмотрения.

Целью использования акмеологического подхода на занятии по иностранному языку является создание ситуации успеха для каждого ребенка. Другими словами, педагог создает такие условия, в которых ребенок достигает значительных результатов в деятельности. Достигнув определенных результатов, у ребенка повышается мотивация к изучению иностранного языка. Чем выше у ребенка мотивация, тем легче он будет усваивать материал и успешнее овладеет языком. К акмеологическим методам относятся: акмеограмма, биографический метод, акмеологическое портфолио, акмеологический тренинг и др. Акмеограмма – анализ требований, условий и факторов, которые способствуют развитию личности. Библиографический метод включает в себя социальные характеристики личности. Акмеологическое портфолио – пакет материалов, которые демонстрируют опыт того, кто изучает иностранный язык. В портфолио представлены творческие работы ученика. Акмеологический тренинг – метод активного обучения, который направлен на достижение личностью наивысшего уровня своего развития. Используя акмеологический тренинг, педагог выполняет ряд задач: развивает стремление достигать успехов в учебной деятельности,

создает доброжелательную атмосферу на занятии. Особенностью тренинга является сочетание качеств игры и обучения. Его участники проигрывают разнообразные ситуации, возможные модели межличностного общения, получают информацию о себе и т.д. [3].

Особенностями проведения акмеологических тренингов на занятии по иностранному языку является использование иностранной речи. Все упражнения в тренинге направлены на то, чтобы дети как можно больше общались на иностранном языке. Тем самым они закрепляют полученные ранее знания, развивают коммуникативные навыки, повышают мотивацию к изучению языка [1]. Приведем пример акмеологических упражнений, которые могут использоваться в тренинге. «Ромашка» – на листиках ромашки готовятся картинки с изображением животных и раздаются всем детям, 3 минуты на подготовку и отвечаем. Этот прием дает возможность ответить слабым детям. Дети на английском языке называют животных на английском языке, используя конструкцию «It is a...». «Я все могу» Дети стоят в кругу. Ведущий отдает первому ребенку волшебную палочку (мячик). Тот ребенок, у которого находится мячик, называет действие, которое он может делать. (Закрепление конструкции «I can») на пример «I can run» при этом ребенок выходит в центр круга и начинает изображать действие. В рамках нашего исследования был проведен эксперимент по применению акмеологического подхода в обучении иностранному языку детей старшего дошкольного возраста с использованием упражнений «Ромашка» и «Я все могу» на базе ДОУ № 156. Проведенный тренинг показал положительный результат. Дети играли в предложенные игры, взаимодействовали друг с другом, общались на иностранном языке. Не один ребенок не остался без внимания, каждый имел возможность проявить себя. Поэтому мы можем сказать о том, что у каждого ребенка сформировалось положительное отношение к языку. Что немаловажно в процессе обучения.

Таким образом, можно прийти к выводу, что применение акмеологического подхода на занятии по иностранному языку является перспективным направлением в обучении детей. Акмеологический подход предполагает интеграцию разных видов деятельности. Применение методов акмеологии на разных этапах обучения позволит развить такие навыки как навык перевода, навык сбора информации и её последующего анализа, творческие навыки и другие, а также навыки и умения непосредственно в английском языке. Акмеологический подход меняет роль учащихся в процессе изучения иностранного языка. Она становится более активной: учащиеся принимают важные решения относительно процесса обучения, делают свои маленькие открытия. Также меняется основной источник мотивации обучения, оно становится внутренним – интерес самого ученика. Тренинг направлен на постановку спонтанной разговорной речи, тренировку восприятия речи на слух и повышение общего уровня владения английским языком через расширение активного словарного запаса и отработку умения грамматически правильного построения речи. Практическое применение акмеологического подхода способствует созданию оптимальных условий для самореализации, самовоспитания, самообразования всех участников образовательно-воспитательного процесса. Под этим подразумевается то, что весь процесс обучения проходит в процессе непрерывной коммуникации, что является важным при освоении иностранных языков.

Литература

1. Использование тренинга в преподавании английского языка [Электронный ресурс] – Режим доступа: <https://infourok.ru/ispolzovanie-treninga-v-prepodavanii-angliyskogo-yazika-910153.html>
2. Онищенко Э. Акмеологический подход в обучении иностранным языкам в средней школе [Электронный ресурс] / Э. Онищенко. – Режим доступа: <http://www.scienceforum.ru/2013/218/4871>
3. Пригодич Л. Практичне застосування акмеологічного підходу під час вивчення іноземної мови / Л. Пригодич // Таврійський вісник освіти. – 2014. – № 2(46) . – с 22-27.
4. Тренинг акмеологический [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://www.psyoffice.ru/6-948-trening-akmeologicheskii.htm>

О ЦЕЛЕСОБРАЗНОСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ РОЛЕВОЙ ИГРЫ В ФОРМИРОВАНИИ ИНОЯЗЫЧНОЙ КОМПЕТЕНЦИИ УЧАЩИХСЯ

Для учащихся ролевая игра – это игровая деятельность, в которой они берут на себя определенные роли и выполняют их. Актуальность использования этого метода обучения состоит прежде всего в том, что учебный характер этой деятельности учащимися не осознается. Но именно благодаря ей ученики быстро развивают навыки диалогической речи, способность быстро реагировать и импровизировать. Кроме учебного, ролевая игра имеет большое воспитательное значение. Она помогает сплотить ученический коллектив, привлекая к активной деятельности стеснительных или робких. В ролевых играх воспитывается сознание, дисциплина, взаимопомощь, умение отстаивать свою точку зрения.

Объектом нашего исследования является методика обучения иноязычному общению в разных формах посредством ролевой игры студентов первых курсов вузов. Предмет – различные подходы к разработке заданий с использованием ролевой игры. Цель исследования – изучение теоретического материала по проблематике коммуникативных и, в частности, ролевых игр.

Игра наряду с трудом и учебой – один из основных видов деятельности человека, удивительный феномен нашего существования. Игра, как феномен культуры, обучает, воспитывает, развивает, социализирует, развлекает, дает отдых [1]. К.Д. Ушинский, автор теории духовного развития человека в игре, впервые выдвинул идею об использовании игры в общей системе воспитания, в деле подготовки человека через игру к трудовой деятельности. Исследователь утверждал, что в игре объединяются одновременное стремление, ощущения и представления [1].

Мы полагаем, что ролевые игры, используемые на уроке иностранного языка, должны удовлетворять следующие три основных требования:

1. Они должны быть адекватными относительно цели обучения диалогической речи на каждом этапе обучения. В обучении диалогической речи различаем три этапа: 1) усвоение диалогических единств, 2) овладение микродиалогом, 3) составление собственных диалогов.

2. Ролевые игры должны соответствовать психолого-возрастным особенностям учащихся и их интересам.

3. Ролевые игры, применяемые в обучении иноязычной диалогической речи, должны также отражать личный опыт учащихся, способствовать расширению контекста их деятельности.

Структуру сюжетно-ролевой игры образуют такие компоненты (Д. Эльконин): роли, которые берут на себя участники в процессе игры; игровые действия, с помощью которых участники реализуют избранные роли; игровое использование предметов, при котором реальные предметы заменяют игровыми; учебно-речевая ситуация; реальные отношения между людьми, которые проявляются в разнообразных репликах, замечаниях, с помощью которых регулируется развитие игры [2].

Содержание каждой игры раскрывается благодаря выполнению студентами выбранных ролей. Игровая ситуация выступает как способ организации. При создании ситуации необходимо учитывать и обстоятельства реальной действительности, и взаимоотношения коммуникантов. Различают следующие компоненты ситуации: субъект; объект (предмет разговора); отношение субъекта к предмету разговора; условия речевого акта [3].

Применение ролевой игры на уроках иностранного языка способствует положительным изменениям в речи учащихся как в качественном отношении (разнообразие диалогических единств, инициативность речевых партнеров, эмоциональность высказывания), так и в количественном (правильность речи, объем высказывания, темп речи).

Большинство авторов считает целесообразным проводить игру на заключительном этапе работы над темой, поскольку не все студенты могут свободно импровизировать в ролевой игре без предварительной подготовки. Также существуют утверждения многих

авторов о том, что небольшие ролевые игры следует вводить в учебный процесс уже на начальной стадии работы над темой, чтобы учащиеся привыкали к этому виду работы постепенно, так как в противном случае от игр не удастся добиться желаемых результатов из-за барьера, который возникает при непривычной форме общения, характерной для ролевой игры.

Рассматривая вопрос об использовании ролевых игр на занятиях иностранного языка, необходимо отметить то, что нужно, безусловно, учитывать возрастные особенности студентов, их возрастные характеристики. Следует отметить, что преподавателю приходится прикладывать значительные усилия для поддержания мотивации и интереса у студентов, потому что у многих подростков отсутствуют широкие познавательные интересы и заинтересованность в расширении своих знаний. На этом этапе необходимо выбирать такие приемы обучения, которые активизируют инициативу студентов, побуждают их к общению, потому что общение со сверстниками – неотъемлемая часть жизни подростка. Групповая деятельность влияет на личность подростка, и ролевая игра предоставляет широкие возможности для активизации учебного процесса. Эффективность обучения здесь обусловлена взрывом мотивации, повышением интереса к предмету, ведь ролевая игра представляет собой воспроизведение ее участниками реальной практической деятельности людей, создает условия реального общения.

На наш взгляд, с помощью ролевой игры преподаватель может развивать все виды речевой деятельности студентов, и прежде всего устную речь, которая является ведущим видом речевой деятельности на средней ступени обучения. Ролевая игра способствует тому, что речь студентов становится содержательнее, сложнее по структуре языкового и речевого материала.

Подводя итог, следует отметить, что ролевая игра является неотъемлемой частью в методике преподавания иностранного языка с целью развития навыков устной речи, а также повышением мотивации учащегося к изучаемому предмету. Ролевая игра имеет свои тонкости в подготовке, и, безусловно, следует учитывать возрастные, психологические, целевые аспекты. Удачное проведение ролевой игры влечет за собой становление содержательности, структурированности и раскованности общения учащегося (участника игры).

Литература

1. Ушинский К.Д. Человек как предмет воспитания / К.Д. Ушинский. – М.: Фаир-Пресс, 2004. – 576 с.
2. Эльконин Д.Б. Психология игры / Д.Б. Эльконин. – М.: Книга по требованию, 2012. – 228 с.
3. Philips B.D. Role-playing games in the English as a Foreign Language Classroom B.D. Philips. – Crane Publishing Ltd., 1994.

УДК 372.881.111.1(043)

Савченко О.В.

ВИКОРИСТАННЯ СУБ'ЄКТНО-ОРІЄНТОВАНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ В НАВЧАННІ ІНОЗЕМНІЙ МОВИ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Навчання іноземних мов на різних етапах сьогодні набуває особливого значення у контексті процесів розвитку особистості, глобалізації та інтеграції України в європейський освітній простір. Виникає потреба перегляду підходів до викладання іноземних мов на всіх етапах навчання для підтримання стійкого інтересу дітей до вивчення іноземної мови, розвиток інформаційної компетентності учнів, для створення і підтримки активної мотивації до вивчення англійської мови в умовах відсутності мовного середовища спілкування. Саме тому тема нашого дослідження є актуальною. Одним із найефективніших підходів до реформування сучасної освіти названо суб'єктно-орієнтовану технологію. Сучасні вимоги до формування суб'єктно-орієнтованої технології поступово визначалися у працях відомих

психологів та педагогів, як: В. Давидов, І. Якиманська, О. Асмолов, А. Петровський, І. Бех, В. Столін, В. Сухомлинський, Б. Федоришин, В. Моляко, І. Кон та інших вчених.

Метою нашого дослідження є – реалізація впровадження суб'єктно-орієнтованої технології в навчання іноземній мові дітей дошкільного віку в умовах дошкільного навчального закладу.

Особливостями суб'єктно-орієнтованої технології є – організація співпраці, забезпечення саморозвитку суб'єктів навчального процесу, виявлення їх особистісних функцій. Технологією суб'єктно-орієнтованого навчання передбачається поєднання навчання і вчення. Зміст, методи та прийоми цього підходу спрямовані на формування особистісно-значущих способів пізнання шляхом організації цілісної пізнавальної діяльності учнів [2, с.94]. Цілі суб'єктно-орієнтованого навчання полягають у тому, щоб:

- визначити життєвий досвід кожного учня, пізнавальні здібності, рівень інтелекту, інтереси, які спочатку треба розкрити, а потім розвинути у навчальному процесі;
- формувати позитивну мотивацію учнів до пізнавальної діяльності, потребу в самопізнанні, самореалізації та самовдосконаленні школярів;
- розвивати в учнів механізм адаптації, саморегуляції, самозахисту, самовиховання [3, с.35].

Узагальнюючи психолого-педагогічні праці, уможлиблюється реалізація суб'єктно-орієнтованої технології в процесі занять навчання іноземній мові дітей дошкільного віку за наступними етапами: підготовчий, основний та підсумковий. Ми вважаємо, що реалізація суб'єктно-орієнтованої технології навчання іноземній мові дітей дошкільного віку сприяє всебічному розвитку особистості, а не тільки формуванню предметних навичок та вмінь. Для того, щоб це підтвердити, ми вважали необхідним розробити заняття з англійської мови для дітей старшого дошкільного віку на базі дошкільного навчального закладу ясла-садок комбінованого типу № 125 м. Маріуполя «Червона гвоздика». Дане заняття ґрунтувалось на основних положеннях та етапах суб'єктно-орієнтованої технології навчання іноземній мові дітей дошкільного віку.

І етап – підготовчий. На думку О. М. Пехоти цей етап передбачає вивчення суб'єктного досвіду учнів з метою підбору раціональних прийомів, засобів, методів і форм роботи індивідуально для кожного учня. Вчитель виявляє суб'єктивний досвід кожного учня через вивчення його способів навчальної роботи [1, с.48]. Саме в цих способах і відбивається особистісна орієнтація учня на опрацювання навчального матеріалу, його суб'єктивний вибір змісту, виду і форм предметного матеріалу, вибір раціональних прийомів виконання навчальних дій, які приведуть до найбільш міцного, легкого, продуктивного засвоєння. На цьому етапі на занятті вчитель англійської мови створює умови для самовираження і саморозвитку вихованців: Т: Good morning dear children! С: Good morning, teacher! Т: What's the weather today? (відповідає кожна дитина) С: It's (sunny, snowy, rainy).

Продовжуючи думку О. М. Пехоти, розглянемо II етап. II етап – основний. Мета дидактичного матеріалу, що застосовується на занятті з англійської мови при суб'єктно-орієнтованій технології навчання іноземній мові дітей дошкільного віку, полягає в тому, щоб відпрацювати навчальну програму, навчити дітей необхідних знань, умінь, навичок. До видів дидактичного матеріалу, який використовується на заняттях з використанням суб'єктно-орієнтованої технології навчання іноземній мові дітей дошкільного віку: навчальні тексти, картки-завдання, дидактичні тести. Завдання розробляються за тематикою, за рівнем складності, за метою використання, по кількості операцій на основі різнорівневого диференційованого та індивідуального підходу з обліків ведучого типу навчальної діяльності учня (пізнавальна, комунікативна, творча). Різні види дидактичного матеріалу не замінюють, а доповнюють один одного [2, с.106].

На даному етапі дуже важливим є апелювання до потреб дитини в ігровій діяльності, тому що в дошкільному віці провідною діяльністю – є гра. Наведемо приклад заняття: Т: Ой, які фрукти гарні та ароматні! Так і хочеться їх з'їсти! Але для цього ми повинні їх купити. Давайте пограємо в гру «Продавець». Хто хоче бути продавцем? (діти відповідають, і якщо

продавців багато, то вихователь в процесі гри по черзі змінює продавців. Діти домовляються про чергу. А хто хоче купити фрукти? (Відповіді дітей) T: Let's play «Seller, seller's» game. Remember always to say «Please» and don't forget «Thank you». Продавець ходить в колі дітей, поки вони стоять і каже рифмовку: Seller, seller, come this way. Tell me what you have today. Продавець зупиняється і показує, що в нього є. Child-seller: I have got bananas, apples, lemons, pears, oranges, plums. Дитина хоче купити фрукт: Please, give me an apple. Продавець дає яблуко і відповідає: Take, please. Ch: Thank you. Гра продовжується поки всі діти не куплять собі по фрукту.

Також формування мотивів до іншомовного спілкування є важливою умовою в реалізації суб'єктно-орієнтованої технології на II етапі, який ми реалізували так: T: Лев Джонні тягнувся до дерева й вимовляв звук [i:]. (Say after me [i:].) Але диво-дерево немов віддалялося від нього. Джонні не знав, що робити і що сказати метелику, який весь час літав біля нього і говорив: Tell me, please, what fruit do you like? Метелик дуже засмутився, тому що не зміг подарувати левянткові його улюблений фрукт. Але ми, діти, з вами знаємо якою мовою говорив метелик? C: Так, англійською! T: Давайте допоможемо левеняті вивчити як називаються фрукти англійською? C: Давайте! T: And now let's learn it!

I найважливішим етапом є III етап – підсумковий, тому що підвищення ефективності навчання може спиратися на позитивні емоції учнів, так як використання позитивних оцінок, особливо в дошкільному віці, є важливим психологічним фактором, що підкріплює бажання просуватися вперед. Оцінювання процесу навчання виглядало так: T: Great! Now you know many new English words. Чудово! Сьогодні ви дізналися багато нових англійських слів. Усі діти дуже активно брали участь на занятті, допомагали левеняткові, тому кожний з вас отримує an apple! Good job, kids! You are very clever!

Під час проведення експерименту, ми впровадили у заняття з англійської мови у дошкільному навчальному закладі усі основні етапи та положення суб'єктно-орієнтованої технології, що уможливило нас зробити висновок, що реалізація на занятті з іноземної мови для дітей дошкільного віку можлива в умовах дошкільного навчального закладу та сприяє всебічному розвитку особистості дитини, а не тільки формуванню предметних навичок та вмінь, а також удосконалює процес навчання іноземній мові у дошкільному навчальному закладі, бо мета даної технології – не тільки навчання дітей, а розкриття й розвиток індивідуальності кожної дитини на основі формування базису її особистісної культури.

Література

1. Пехота О.М. Освітні технології: навчально-методичний посібник / О. М. Пехота, А. З. Кіктенко, О.М.Любарська та ін.; за заг. ред.. О. М. Пехоти. – К.: А.С.К., 2002. – 255 с.
2. Степанов Є. Н. Особистісно-орієнтований підхід у роботі педагога: розробка та використання / Є. Н. Степанов – М: ТЦ Сфера, 2003. – 128 с
3. Якиманська І. С. Технологія суб'єктно-орієнтованого навчання в сучасній школі / І. С. Якиманська. – М.: Вересень, 2000. – 76 с.

УДК 371.64/.69(043)

Серета Е. А.

АКТИВИЗАЦИЯ ПОЗНАВАТЕЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ШКОЛЬНИКА В ПРОЦЕССЕ ОБУЧЕНИЯ АНГЛИЙСКОМУ ЯЗЫКУ

Вопрос активизации познавательной деятельности является одним из актуальных вопросов педагогической науки, на который универсального ответа до сих пор не нашли. Педагоги разных эпох думали и предлагали решения этой проблемы. Концептуальные положения, методы, удачные методические приемы предложены Л.Н. Толстым и К.Д. Ушинским, В.А. Сухомлинским и В.Ф. Шаталовым, Г.И. Щукиной и Т.И. Шаповой, В.И. Андреевым и А.В. Хуторским и многими другими.

Информационные технологии развиваются все быстрее и быстрее, а у школьников появляются новые приоритеты, иные способы восприятия и анализа информации, которым должен соответствовать уровень сложности учебного материала. Главной целью обучения

иностранным языкам в школе является развитие коммуникативной компетенции, развитие личности ребенка, желающей и способной к участию в межкультурном общении на иностранном языке и в дальнейшем способной к самосовершенствованию.

Цель работы – рассмотреть различные методы, приемы и способы активизации познавательной деятельности школьника на уроках английского языка.

В соответствии с целью поставлены следующие задачи:

- Выявление наиболее эффективных способов, приемов и методов активизации познавательной деятельности на уроках английского языка;
- Раскрытие роли приемов, способов и методов активизации познания школьника в процессе учебной деятельности на уроках английского языка.

И.Ф. Харламов рассматривает активность в познании как «деятельное состояние ученика, которое характеризуется стремлением к учению, умственным напряжением и проявлением волевых усилий в процессе овладения знаниями» [1]. А Т.И. Шамова смотрит на познавательную активность как на «качество личности, проявляющееся в отношении к содержанию и процессу деятельности, в стремлении к эффективному овладению знаниями и способами их получения, в мобилизации волевых усилий в достижении цели обучения»[3].

В активизации познавательной деятельности играет большую роль побуждение учеников к осмыслению логики и последовательности в изложении учебного материала, к выделению в нем главных тезисов, смысла. Ведь без осмысления учениками структуры материала, понимания хода рассуждений по какой-нибудь проблеме активность учеников будет минимальна. Для этого не исчерпаны возможности традиционных методов активизации познавательной деятельности учащихся:

- 1) Словесные методы (рассказ, лекция, чтение).
- 2) Наглядные методы (демонстрация натуральных, экранных и других наглядных пособий, опытов).
- 3) Практические методы (практические работы, лабораторные эксперименты).

Чтобы учащиеся понимали необходимость активности в получении знаний, учитывают различные факторы, побуждающие учеников к активности. Это, например, профессиональный интерес, заключающийся в актуальности проблемы, рассматриваемой на уроке. Для этого учителя стараются составлять план урока таким образом, чтобы ученик был заинтересован в получении им знаний на уроке. Также к этим факторам относятся творческий, игровой характер форм и предлагаемых заданий и состязательность взаимодействия. Для более эффективной реализации целей обучения иностранному языку необходимо как можно активнее вовлекать учащихся в различные виды внеклассной работы. Современный уровень развития методики предлагает широчайший арсенал всевозможных форм и методов внеклассной работы. В процессе познавательной деятельности на уроках необходимо обучать учащихся, на наш взгляд, умению общаться на английском языке: вести дискуссию, аргументировать собственное мнение, принимать решение. Все это необходимые пути к самопознанию и самооценке.

Для активизации познания учеников, заинтересованности в учении используют наглядные пособия, ставят различные эксперименты. Констатируем факт, что современные ученики увлекаются различными видами гаджетов, компьютерами, роботами, электроникой. Соответственно, можно выявить пункты взаимодействия современных технологий с давней проблемой активизации познания. Так, планы уроков могут содержать необходимый учебный материал в необычной форме – в форме игры, презентаций на интерактивной доске, которые включали бы в себя анимацию, возможность выбора варианта ответа и другое.

На данный момент разработаны приемы активизации познавательной деятельности, в числе которых, как мы полагаем, прием проблемного обучения, прием алгоритмизированного обучения, прием эвристического обучения, прием исследовательского обучения и прием наблюдения. Перечисленные приемы активизации разнятся по построению урока, так как включают в себя разные способы доведения до

учеников информации. Следовательно, и приемы обучения играют большую роль в активизации познавательной деятельности на уроках английского языка[2].

Важным условием для обучения учащихся свободному общению на английском языке является специфика и направленность упражнений. Задания учителя должны быть лично ориентированы и носить творческий характер. Именно выполняя задания такого рода, даже ученик со слабыми знаниями может полностью раскрыть себя, свои потенциальные возможности и в полной мере использовать языковые средства. Для этого к активизации познания надо подходить не только с алгоритмической точки зрения, но и с творческой. Творческая деятельность ученика рассматривается как высшая форма проявления познавательной деятельности, которая взаимосвязана с выходом за пределы рассматриваемой проблемы, с поиском новых оригинальных, способов ее решения.

Основными способами активизации познавательной деятельности являются:

1) Стимулирование коллективной формы работы, взаимодействие учеников в учении.

2) Включение учеников в решение проблемных ситуаций. Коллективная работа учеников способствует лучшему запоминанию учебной информации, развитию межличностных отношений школьников и коммуникабельности.

3) Использование дидактической игры, дискуссий, соревнований.

Используя разные способы, методы и приемы активизации познания школьников, учителю необходимо учитывать возможности учеников, условия обучения английскому языку, а так же метод обучения, который используется в классе на данный момент. Для достижения лучшего результата в познавательной деятельности учеников можно использовать не только наглядные пособия и учебники, но и множество достижений науки: интерактивная доска; компьютерные программы, ориентированные на получение знаний, а так же другие инновации.

Таким образом, необходимость мотивирования ученика, активизации его познавательной деятельности в соответствии с его интересами и увлечениями, профессиональной направленностью и мышлением имеет непреходящее значение. Требуется постоянное внимание к данной проблеме не только со стороны ученых, но и педагогов-практиков. Все это без сомнения способствует расширению языковой и коммуникативной компетенции учащихся и укрепляет положительную мотивацию к изучению английского языка.

Литература

1. Огольцова Е.Г. Проблема активизации познавательной деятельности в дидактике высшей школы // Современные проблемы науки и образования. – 2009. – № 3. – с. 162-166.

2. Хуторской А.В. Метапредметное содержание образования с позиций человекообразности. [Электронный ресурс] // Вестник Института образования человека; 02.03.2012г. – url: <http://eidos-institute.ru/journal/2012/0302.htm>

3. Шамова, Т. И. Управление профильным обучением на основе личностно-ориентированного подхода: Учебно-методическое пособие/ Т. И. Шамова, Г. Н. Подчалимова, А. Н. Худин и др. — М.: Центр «Педагогический поиск», 2006. — 160 с.

СЕКЦІЯ

ПРОЯВИ СЛОВА: ЛЕКСИКОЛОГІЧНІ ТА ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧІ СТУДІЇ

Мавроді К.С. НАЙПОШИРЕНІШІ НОВОГРЕЦЬКІ ПОБАЖАННЯ ДО ДНЯ НАРОДЖЕННЯ	188
Ершова К.А. АДЪЕКТИВНЫЕ КОМПАРАТИВНЫЕ ФРАЗЕОЛОГИЧЕСКИЕ ЕДИНИЦЫ В НОВОГРЕЧЕСКОМ И УКРАИНСКОМ ЯЗЫКАХ	188
Харченко Л.Г. ІНШОМОВНІ СЛОВА В НОВОГРЕЦЬКІЙ МОВІ	5
Галіцина А.О. КЛАСИФІКАЦІЯ ПАРЕМІЙ НА ПОЗНАЧЕННЯ ПОР РОКУ ТА МІСЯЦІВ	7
Перушко В.І. ОНОМАТОПЕЯ	9
Лаго Л.И. СТЕРЕОТИПЫ В ГРЕЧЕСКИХ АНЕКДОТАХ	188
Шабан А.В. ФУТБОЛЬНА ТЕРМІНОЛОГІЯ	12
Новикова А.О. СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ФО З КОМПОНЕНТОМ «ВОДА» В НОВОГРЕЦЬКІЙ, УКРАЇНСЬКІЙ ТА АНГЛІЙСЬКІЙ МОВАХ	14
Семівол А.О. ХАРАКТЕРИСТИКА ЯКІСНИХ АДВЕРБІАЛЬНИХ	15
Кондраг'єва В.Д. АВТОРСЬКІ НЕОЛОГІЗМИ В НОВОГРЕЦЬКІЙ МОВІ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ НОВОГРЕЦЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВ	16
Скідан Р.С. ВЕРБАЛІЗАЦІЯ КОНЦЕПТУ «СІМ'Я» В ГРЕЦЬКИХ, УКРАЇНСЬКИХ ТА АНГЛІЙСЬКИХ ПАРЕМІЯХ	19
Ліпська О.Е. КЛАСИФІКАЦІЯ ПАРЕМІЙ НОВОГРЕЦЬКОЇ МОВИ НА ПОЗНАЧЕННЯ КОНЦЕПТУ «ДРУЖБА»	20
Семенова М.Б. ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ З НУМЕРОЛОГІЧНИМ КОМПОНЕНТОМ У НОВОГРЕЦЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ	188
Головач А.О. ІНДИВІДУАЛЬНИЙ СТИЛЬ АВТОРА АБО ІДЮСТИЛЬ У ПОРІВНЯННІ З ІДІОЛЕКТОМ	23

СЕКЦІЯ

ФУНКЦІОНАЛЬНО-ПРАГМАТИЧНІ, КОГНІТИВНІ ТА ЛІНГВІСТИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ НОВОГРЕЦЬКОЇ МОВИ ТА ЇЇ ДІАЛЕКТІВ

Харасахал П. Ю. СИМВОЛІКА КОЛЬОРУ В СТАРОДАВНІЙ ГРЕЦІЇ	25
Курганська А. С. СИМВОЛІКА КОЛЬОРУ У РІЗНИХ КУЛЬТУРАХ	26
Проценко А. В. ЛЕКСИЧНІ ЗАСОБИ МОВЛЕННЄВОГО МАНІПУЛЮВАННЯ ГРЕЦЬКОЇ ІНТЕРНЕТ-РЕКЛАМИ	27
Танасова А. А. ДО ПИТАННЯ ЛІНГВІСТИЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ТЕКСТІВ ПОЛІТИЧНОЇ РЕКЛАМИ	28
Качанова Н. С. НАЦІОНАЛЬНО-КУЛЬТУРНІ КОМПОНЕНТИ ТЕКСТІВ СУЧАСНОЇ ГРЕЦЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ РЕКЛАМИ	30
Буряк Р. В. МОВНІ ОСОБЛИВОСТІ ГРЕЦЬКИХ РЕКЛАМНИХ ТЕКСТІВ У ГЕНДЕРНОМУ АСПЕКТІ	32
Кайда І. Ф. МОВНА ГРА ЯК ЦІКАВА СКЛАДОВА РЕКЛАМНОГО ДИСКУРСУ	33
Герман К. В. СПОСОБИ УТВОРЕННЯ НЕОЛОГІЗМІВ У НОВОГРЕЦЬКІЙ МОВІ	34
Баранова А. В. ГРЕЦЬКА МЕДИЧНА ТЕРМІНОЛОГІЯ	36
Марченко А. О. ФРАЗЕОЛОГІЗМИ З КОМПОНЕНТОМ-ЗООНІМОМ У НОВОГРЕЦЬКІЙ МОВІ	38
Кулинич В. Ю. СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ТЕКСТІВ ІНТЕРВ'Ю	40
Рибіна А. Ю. СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ КОЛЬОРИСТИЧНИХ	41

ЕПІТЕТИВ У ТЕКСТАХ ГРЕЦЬКИХ НАРОДНИХ ПІСЕНЬ Пирог О. О. ЖАНРИ ГРЕЦЬКИХ НАРОДНИХ ПІСЕНЬ	43
--	----

СЕКЦІЯ

ТЕРМІНОЛОГІЯ ТА ПЕРЕКЛАД

Бойцова Г. В. ПЕРЕКЛАД ТЕРМІНОЛОГІЇ МОРСЬКИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ З НОВОГРЕЦЬКОЇ МОВИ НА УКРАЇНСЬКУ	45
Покорєв В. В. ПЕРЕКЛАД ВІЙСЬКОВОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ З НОВОГРЕЦЬКОЇ МОВИ НА УКРАЇНСЬКУ	46
Никифороенко Н. І. СКЛАДНОЩІ ПЕРЕКЛАДУ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	48
Єнакієва Г. В. ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ЮРИДИЧНИХ ТЕРМІНІВ (НА ОСНОВІ НОВОГРЕЦЬКОЇ, УКРАЇНСЬКОЇ ТА АНГЛІЙСЬКОЇ МОВ)	50
Зубочек В. С. ПЕРЕКЛАД ТЕРМІНОЛОГІЇ У ТЕКСТАХ ПОЛІТИЧНОЇ ТЕМАТИКИ	52
Клепар А. В. АДЕКВАТНІСТЬ ПЕРЕКЛАДУ МЕДИЧНИХ ТЕРМІНІВ НА БАЗІ НОВОГРЕЦЬКОЇ, АНГЛІЙСЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВ	54
Максаєва А. В. ОСОБЛИВІСТЬ ПЕРЕКЛАДУ ТЕРМІНОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ В СФЕРІ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА БАЗІ НОВОГРЕЦЬКОЇ, УКРАЇНСЬКОЇ ТА АНГЛІЙСЬКОЇ МОВ	55
Маліч Е. М. ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ТЕРМІНІВ ТОРГОВЕЛЬНОЇ ГАЛУЗІ У НОВОГРЕЦЬКІЙ, АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ	58
Паскал Н. Ю. СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ У ЕКОНОМІЧНОМУ ТЕРМІНОВОЗНАВСТВІ НА БАЗІ НОВОГРЕЦЬКОЇ, УКРАЇНСЬКОЇ І АНГЛІЙСЬКОЇ МОВ	60
Романенкова С. В. ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ЗАГАЛЬНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ ОФІЦІЙНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ З НОВОГРЕЦЬКОЇ МОВИ НА УКРАЇНСЬКУ	63
Євженко Ю. М. ТЕРМІНОЛОГІЯ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ В НОВОГРЕЦЬКІЙ, УКРАЇНСЬКІЙ ТА АНГЛІЙСЬКІЙ МОВАХ	64
Мальцев Д. Д. ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ВІЙСЬКОВОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ	65

СЕКЦІЯ

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ МОВНИХ ОДИНИЦЬ РІЗНИХ РІВНІВ НОВОГРЕЦЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВ

Іванюк П. М. ОСОБЛИВОСТІ ОНОВЛЕННЯ ЛЕКСИЧНОГО СКЛАДУ НОВОГРЕЦЬКОЇ МОВИ	68
Румянцева Д. О. ПЕРЕКЛАД БЕЗЕКВІВАЛЕНТНОЇ ЛЕКСИКИ В НОВОГРЕЦЬКОЇ ТА АНГЛІЙСЬКОЇ МОВАХ НА МАТЕРІАЛІ ПУБЛІЦИСТИЧНИХ ТЕКСТІВ	70
Сандульська А. В. ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ПОЕЗІЙ ЙОРГОСА СЕФЕРИСА З НОВОГРЕЦЬКОЇ НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ	73
Хоменко Д. К. ТЕРМІНОЛОГІЯ НОВОГРЕЦЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВ: ПЕРЕКЛАДАЦЬКИЙ АСПЕКТ	75
Матчина В. Д. ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ ЗА ДОПОМОГОЮ ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ (ТЕРМІНОЛОГІЧНИХ ПЛАТФОРМ, ЕЛЕКТРОННИХ СЛОВНИКІВ, ЕЛЕКТРОННИХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ ТА ІН.) НА МАТЕРІАЛІ НОВОГРЕЦЬКОЇ / УКРАЇНСЬКОЇ МОВ	76
Кретова Г. Є. АДЕКВАТНІСТЬ ПЕРЕКЛАДУ ЕКОНОМІЧНИХ ТЕКСТІВ З НОВОГРЕЦЬКОЇ НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ	78
Пінчук А. О. ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ЮРИДИЧНИХ ТЕКСТІВ (ДОКУМЕНТІВ) З НОВОГРЕЦЬКОЇ НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ	80

Коновалова Л. С. ПЕРЕКЛАД У СУДІ З НОВОГРЕЦЬКОЇ НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ	82
Шкурат А. ПРОБЛЕМЫ ПЕРЕВОДА ЮРИДИЧЕСКИХ ТЕКСТОВ	84
Вінницька Т. В. ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ІНТЕРНЕТ-КОНТЕНТУ (НА МАТЕРІАЛІ НОВОГРЕЦЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВ)	85
Білоусова І. І. ПЕРЕКЛАД РЕКЛАМНИХ ТЕКСТІВ В ТУРИСТИЧНІЙ ГАЛУЗІ (НА МАТЕРІАЛІ НОВОГРЕЦЬКОЇ, УКРАЇНСЬКОЇ МОВ)	87

СЕКЦІЯ

ІТАЛІЙСЬКА МОВА: ЕТНОКУЛЬТУРНИЙ ТА ЛІНГВОДИДАКТИЧНИЙ АСПЕКТ	
Албул Ю. Є. PROSE DELLA VOLGAR LINGUA DI PIETRO VEMBO	88
Ангелінова І. А. МОВНО-СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ РЕЛІГІЙНИХ ТЕКСТІВ (НА МАТЕРІАЛІ ТВОРІВ СВ. ФРАНЦИСКА АССІЗЬКОГО)	190
Ахремцева А. М. LINGUISTICA E SOCIETÀ: LINGUAGGIO BUROCRATESE	91
Борматова К. М. ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ЗНЗ	93
Бриштен В. В. ФРАЗЕОЛОГІЗМИ ТА ЇХ РОЛЬ В ЛЕКСИЧНІЙ СИСТЕМІ ІТАЛІЙСЬКОЇ МОВИ	95
Гребенюк Д. І. AESTHETICS OF ITALIAN FUTURISTIC LITERATURE	97
Загребельская А. В. АНГЛИЙСКИЕ РИФМОВКИ КАК СРЕДСТВО РАЗВИТИЯ ТВОРЧЕСКИХ СПОСОБНОСТЕЙ СТАРШИХ ДОШКОЛЬНИКОВ	99
Конюченко Е. П. ВЕРИЗМ В ПРОИЗВЕДЕНИЯХ ГРАЦИИ ДЕЛЕДДЫ	100
Кот С. П. ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ТЕКСТУ ЧЕРЕЗ ЙОГО МЕНТАЛЬНИЙ КОНТЕКСТ НА ПРИКЛАДІ ІТАЛІЙСЬКИХ КАЗОК	102
Кубарева А. К. ЛИНГВОСТИЛИСТИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ РЕКЛАМНОГО ТЕКСТА	104
Кудіна М. О. ВИХОВНИЙ ПОТЕНЦІАЛ КАЗКИ «ВІННІ ПУХ» У НАВЧАННІ ІНОЗЕМНІЙ МОВІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	105
Кумуржи М. И. АВТОРСКАЯ СКАЗКА В ИТАЛЬЯНСКОЙ ЛИТЕРАТУРЕ	107
Науменко Д. Е. ТВОРЧЕСТВО АНТОРНИО ТАБУККИ	108
Обухович А. О. РАЗНООБРАЗИЕ ДИАЛЕКТОВ В ИТАЛИИ: ПРОБЛЕМА ИЛИ НАЦИОНАЛЬНАЯ САМОБЫТНОСТЬ	110
Паршина А. В. СОВРЕМЕННЫЕ ТЕНДЕНЦИИ СЛОВООБРАЗОВАНИЯ В ИТАЛЬЯНСКОМ И УКРАИНСКОМ ЯЗЫКЕ	112
Поданева А. А. ОСОБЕННОСТИ РИМСКОГО ДИАЛЕКТА И ЕГО ОТЛИЧИЕ ОТ НОРМ СОВРЕМЕННОГО ИТАЛЬЯНСКОГО ЯЗЫКА	113
Попова О. М. ЛІНГВІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ФУТБОЛЬНИХ СТАТЕЙ ІТАЛІЇ, УКРАЇНИ ТА ВЕЛИКОБРИТАНІЇ	115
Стасенко Є. А. LA TRADUZIONE DEI NOMI PROPRI DI PERSONA NELLA LETTERATURA FANTASY	116
Тарасова К. В. ПАРЕМІОЛОГІЯ: МОРАЛЬ В УКРАЇНСЬКИХ ТА ІТАЛІЙСЬКИХ ПРИСЛІВ'ЯХ	118
Терехова В. В. СТИЛИСТИЧЕСКИ ОСОБЕННОСТИ В ТВОРЧЕСТВЕ КОРРАДО КАЛАБРО	120
Топалова Т. В. ТИПОЛОГИЯ ИТАЛЬЯНСКИХ И РУССКИХ ФРАЗЕОЛОГИЗМОВ О ЧЕЛОВЕКЕ, ЕГО ХАРАКТЕРЕ И ЖИЗНЕННОМ ОПЫТЕ	121
Филиппова А. С. МЕТАФОРА В ПОЭТИЧЕСКИХ СОЧИНЕНИЯХ НА ПРИМЕРЕ ПОЭЗИИ ДЖАМБАТТИСТА МАРИНО	123
Фролова Т. Е. НЕМЕЦКОЕ ВЛИЯНИЕ НА РЕГИОН ТРЕНТИНО-АЛЬТО АДИДЖЕ	124
Черток Д. В. ІТАЛІЯ ЗА ЧАСІВ ПРАВЛІННЯ ФРІДРІХА ІІ	125

СЕКЦІЯ

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА ТА ПОРІВНЯЛЬНОЇ ТИПОЛОГІЇ

Войтенко Г.В. ЗАСОБИ ВІДБИТТЯ ГЕНДЕРНО-МАРКОВАНИХ ОДИНИЦЬ У ГАЗЕТНИХ ЗАГОЛОВКАХ В АНГЛІЙСЬКІЙ, УКРАЇНСЬКІЙ ТА НІМЕЦЬКІЙ МОВАХ	128
Ворончук П.І. ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕДАЧІ УКРАЇНСЬКОЇ РОЗМОВНОЇ ЛЕКСИКИ ЗАСОБАМИ АНГЛІЙСЬКОЇ ТА НІМЕЦЬКОЇ МОВИ	129
Дзех Д.О. ВИДИ СКОРОЧЕНЬ В АНГЛІЙСЬКІЙ, УКРАЇНСЬКІЙ ТА НОВОГРЕЦЬКІЙ МОВАХ	131
Зайцева А.В. ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКИХ ТА НІМЕЦЬКИХ ГАЗЕТНИХ ЗАГОЛОВКІВ	133
Іванова В.Е. ОСОБЛИВОСТІ ВІДТВОРЕННЯ СУЧАСНОГО ХУДОЖНЬОГО ТЕКСТУ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ	135
Коваль В.В. ЗБЕРЕЖЕННЯ ЗАСОБІВ ПОЛІТИЧНОЇ КОРЕКТНОСТІ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ РЕКЛАМНИХ ТЕКСТІВ	137
Куценко Т.А. ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛОМОВНОЇ МЕДИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ	139
Ширінський В.О. ІНТЕРНАЦІОНАЛЬНІ СЛОВА ЯК ГОЛОВНЕ ДЖЕРЕЛО "ПОХОДЖЕННЯ ХИБНИХ ДРУЗІВ ПЕРЕКЛАДАЧА"	141
Юркова К.О. МОРСЬКА ТЕРМІНОЛОГІЯ: СКЛАД, СТРУКТУРА ТА ЗАГАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ	143

СЕКЦІЯ

**ЕТНО- ТА ЛІНГВОКУЛЬТУРНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ СУЧАСНОГО
АНГЛОМОВНОГО ПАРЕМІОФОНДУ**

Буга А. Ю. ПОНЯТТЄВИЙ І ОБРАЗНИЙ ЗМІСТ КОНЦЕПТУ ІНТЕЛЕКТ	144
Дика К. М. СЕМАНТИКА ІДИОМ З АНІМАЛІСТИЧНИМ КОМПОНЕНТОМ В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ	146
Ісікова А. О. СЕМАНТИЧНІ ОЗНАКИ КОНЦЕПТУ ЖІНКА В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ (НА МАТЕРІАЛІ ПАРЕМІОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ)	148
Косей І. В. СЕМАНТИЧНІ ОЗНАКИ КОНЦЕПТУ КОХАННЯ В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКИХ МОВАХ (НА МАТЕРІАЛІ ПАРЕМІОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ)	150
Пилипшанова К. В. АКСІОЛОГІЧНЕ У ВИВЧЕННІ СЕМАНТИКИ АНІМАЛІСТИЧНИХ ПРИСЛІВ'ІВ (НА МАТЕРІАЛІ УКРАЇНСЬКОЇ, АНГЛІЙСЬКОЇ ТА НОВОГРЕЦЬКОЇ МОВ)	152
Подкопаєва Г. М. ОБРАЗНА СКЛАДОВА КОНЦЕПТУ ЧОЛОВІК В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ (на матеріалі паремій та фразеологічних одиниць)	153
Рожкова В. Я. ФУНКЦІОНАЛЬНІ ВЛАСТИВОСТІ ПАРЕМІЙ В ХУДОЖНЬОМУ ТЕКСТІ (НА МАТЕРІАЛІ АНГЛІЙСЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВ)	156
Хиленко А. Д. ТИПИ ТЕЛЕСКОПІЧНИХ ОДИНИЦЬ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ	158
Шарунова А.В. ЕТНОЛІНГВІСТИЧНА СПЕЦИФІКА АНГЛОМОВНИХ ТА УКРАЇНОМОВНИХ ВЕЛЕРИЗМІВ	159
Шпак С. С. СЕМАНТИЧНИЙ АНАЛІЗ АНГЛОМОВНИХ ТА УКРАЇНСЬКИХ ПРОВЕРБІАЛЬНИХ ПОРІВНЯНЬ З АНІМАЛІСТИЧНИМ КОМПОНЕНТОМ	161

Ягмурджи-Агєєва К.Е. КАТЕГОРІЯ ЧАСУ: ФІЛОСОФСЬКА, ГРАМАТИЧНА, ЛЕКСИЧНА	164
---	-----

СЕКЦІЯ

НОВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ ВИКЛАДАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Боровик В. Б. ЕСТЕТИЧНЕ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ	166
Бусько О. А. ОБ ЭФФЕКТИВНОСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ПЕСЕН В ОБУЧЕНИИ АНГЛИЙСКОМУ ЯЗЫКУ ДЕТЕЙ СТАРШЕГО ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА В ДОУ.	168
Гаврилова Е. С. ИСПОЛЬЗОВАНИЕ МАЛЫХ ФОРМ ФОЛЬКЛОРА ПРИ ОБУЧЕНИИ ИНОСТРАННОМУ ЯЗЫКУ НА НАЧАЛЬНОМ ЭТАПЕ ОБУЧЕНИЯ	170
Гогунская К. С. ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ВИДЕО-РЕСУРСОВ КАК СРЕДСТВА ФОРМИРОВАНИЯ КОММУНИКАТИВНОЙ КОМПЕТЕНЦИИ НА УРОКАХ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА	172
Гужвій С. П. РОЗВИТОК ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ	174
Денищик Н. С. ПРЕИМУЩЕСТВА И НЕДОСТАТКИ МЕТОДИКИ ГЛЕНА ДОМАНА РАННЕГО ОБУЧЕНИЯ ДЕТЕЙ ИНОСТРАННОМУ ЯЗЫКУ	175
Загребельская А. В. СПОСОБЫ ПОВЫШЕНИЯ МОТИВАЦИИ В ОБУЧЕНИИ АНГЛИЙСКОМУ ЯЗЫКУ ДОШКОЛЬНИКОВ	178
Кудина М. А. АКМЕОЛОГИЧЕСКИЙ ПОДХОД В ОБУЧЕНИИ ИНОСТРАННОМУ ЯЗЫКУ ДЕТЕЙ СТАРШЕГО ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА	180
Литичевская М. А. О ЦЕЛЕСОБРАЗНОСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ РОЛЕВОЙ ИГРЫ В ФОРМИРОВАНИИ ИНОЯЗЫЧНОЙ КОМПЕТЕНЦИИ УЧАЩИХСЯ	182
Савченко О.В. ВИКОРИСТАННЯ СУБ'ЄКТНО-ОРІЄНТОВАНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ В НАВЧАННІ ІНОЗЕМНІЙ МОВИ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	183
Середа Е. А. АКТИВИЗАЦИЯ ПОЗНАВАТЕЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ШКОЛЬНИКА В ПРОЦЕССЕ ОБУЧЕНИЯ АНГЛИЙСКОМУ ЯЗЫКУ	185

Збірник тез доповідей студентів
факультету грецької філології

ДЕБЮТ

У збірнику публікуються тези українською, російською, італійською, англійською,
новогрецькою мовами

Технічні редактори: Пічахчи О.В., Новицька О.А., Жабко К.О., Хоровець В.Є., Стасенко Є.А.
Комп'ютерна верстка: Пічахчи О.В., Жабко К.О.

